



# PRODUKCIJSKA START-UP PODJETJA S PRAVNEGA IN EKONOMSKEGA VIDIKA

---

## **PEDAGOŠKA MENTORJA**

As. dr. Neža Pogorelčnik Vogrinc

Prof. dr. Klemen Podobnik

## **DELOVNA MENTORJA**

Luka Stanovnik

Vida Dolenc Pogačnik

## **AVTORJI**

Aljaž Cankar

Klavdija Kek

Klemen Flego

Maja Činč

Mateja Podboj

Matija Urankar

Neža Kranjc

Petra Lipovšek

Urška Rotar

Aleksander Hočevar

*Projekt delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 1. razvojne prioritete »Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti ter prednostne usmeritve« 1.3. »Študentske sheme«, v okviru potrjene operacije »Po kreativni poti do praktičnega znanja«.*

Ljubljana, 2015



<b>UVOD .....</b>	<b>5</b>
<b>I. KORPORACIJSKO – DAVČNI VIDIKI USTANOVITVE PODJETJA V TUJINI .....</b>	<b>7</b>
1. UVODNO .....	7
2. NOVO PODJETJE ALI PODRUŽNICA?.....	7
3. POSTOPEK IN CENA USTANOVITVE PODJETJA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO PRIMERJALNO.....	8
a) Avstrija .....	8
b) Kalifornija.....	11
c) Velika Britanija.....	13
4. PRIMERJAVA NEKATERIH DAVČNIH VIDIKOV RAZISKOVANIH DRŽAV .....	14
a) DDV.....	14
b) Dohodnina .....	15
c) Davek na dobiček pravnih oseb .....	16
5. PREDNOSTI ZAVAROVANJA PODJETJA ZA PRAVNE STROŠKE.....	17
<b>II. AVTORSKO PRAVO .....</b>	<b>19</b>
1. UVOD .....	19
2. NEKAJ O AVTORSKI PRAVICI.....	19
3. NASTANEK AVTORSKE PRAVICE .....	20
4. MATERIALNE AVTORSKE PRAVICE .....	20
a) Pravica reproduciranja.....	21
b) Pravica distribuiranja.....	21
c) Pravica predelave in filmske priredbe .....	22
5. MORALNA/OSEBNOSTNA UPRAVIČENJA .....	22
a) 17. člen ZASP: Pravica do prve objave .....	23
b) 18. člen ZASP: Pravica do priznanja avtorstva .....	24
c) 19. člen ZASP: Pravica spoštovanja dela.....	24
d) 20. člen ZASP: Pravica skesanja .....	25
6. PRENOS AVTORSKE PRAVICE.....	25
7. SOAVTORJI FILMSKEGA DELA .....	27
a) Glavni režiser .....	29
b) Scenarist .....	29
c) Filmski producent.....	30
8. POGODBA O FILMSKI PRODUKCIJI .....	31
9. AVTORSKI HONORAR .....	33
10. ODSTOP OD POGODBE .....	34
11. PRAVNO VARSTVO AVTORSKE PRAVICE .....	35
a) Pravno varstvo po zakonu o avtorski in sorodnih pravicah .....	35
b) Pristojnost sodišča .....	35
c) Ureditev v ZASP.....	36
d) Dejanski pomen registracije.....	37
e) Civilna kazen .....	38
f) Nepremoženjska škoda.....	38
g) Začasne odredbe.....	39
h) Zavarovanje dokazov .....	40
12. PRAVNO VARSTVO AVTORJA MED IZVRŠEVANJEM POGODBE .....	41
a) 81. člen ZASP – Uspešnica.....	41
13. KOLEKTIVNO UPRAVLJANJE .....	42
<b>III. ZNAMKA.....</b>	<b>44</b>



1.	SPLOŠNO O ZNAMKI .....	44
a)	<i>Načini registracije znamke</i> .....	44
2.	POSTOPEK REGISTRACIJE ZNAMKE PRED NACIONALNIM URADOM ZA VARSTVO INTELEKTUALNE LASTNINE .....	45
a)	<i>Vložitev prijave</i> .....	45
b)	<i>Podrobnosti glede izpolnjevanja prijave</i> .....	45
c)	<i>Absolutni razlogi za zavrnitev znamke</i> .....	46
d)	<i>Relativni razlogi za zavrnitev znamke</i> .....	46
e)	<i>Pristojbina za registracijo znamke</i> .....	46
f)	<i>Vzdrževanje znamke</i> .....	46
3.	POSTOPEK REGISTRACIJE ZNAMKE PRED URADOM ZA USKLAJEVANJE NA NOTRANJEM TRGU (OHIM).....	47
a)	<i>Pristojbine</i> .....	47
4.	POSTOPEK REGISTRACIJE ZNAMKE PRI SVETOVNI ORGANIZACIJI ZA INTELEKTUALNO LASTNINO (WIPO) .....	47
a)	<i>Vložitev prijave za mednarodno registracijo znamke</i> .....	48
b)	<i>Pristojbine</i> .....	48
5.	POSTOPKI REGISTRACIJE ZNAMKE BRIGHT VISUALS .....	49
a)	<i>Izpolnjevanje pogojev za registracijo</i> .....	49
b)	<i>Možni načini registracije</i> .....	49
<b>DODATEK: PREDLOGI GLEDE POGODBENEGA UREJANJA AVTORSKIH PRAVIC IN DRUGIH VPRAŠANJ .....</b>		<b>55</b>
1.	NAJBOLJI PEREČA VPRAŠANJA POGODBENEGA UREJANJA AVTORSKIH PRAVIC IN NAŠI PREDLOGI GLEDE NJIH .....	55
a)	<i>Pomen pisnosti pogodbe</i> .....	55
b)	<i>Določnost pogodbe, časovne in prostorske omejitve ter izključnost</i> .....	55
c)	<i>Jamstvo za pravne napake avtorjev</i> .....	56
d)	<i>Napotnica kot podlaga za študentsko delo ni samostojna podlaga za prenos avtorske pravice</i> .....	57
2.	PRIMER POGODBE ZA SKLEPANJE POSLOV S TUJIMI STRANKAMI .....	57
a)	<i>Splošna določila (General provisions)</i> .....	57
b)	<i>Predmet pogodbe (PROJEKT/VIDEO)</i> .....	58
c)	<i>Lastništvo in prenos PROJEKTA/VIDEA (Ownership and Assignment of the Video)</i> .....	58
d)	<i>Izpolnitev predmeta pogodbe (Delivery of the Video)</i> .....	58
e)	<i>Odgovornost za napake (Developer's Warranty)</i> .....	59
f)	<i>Kavza pogodbe (Consideration)</i> .....	59
3.	PRIPOROČENI POGODBENI POGOJI (TERMS & CONDITIONS) .....	60
a)	<i>Copyright (Material captured by BV media, d.o.o.)</i> .....	60
b)	<i>Copyright (material provided by Client)</i> .....	60
c)	<i>Performers Release usage</i> .....	61
d)	<i>Payment terms</i> .....	61
e)	<i>Health and Safety</i> .....	61
f)	<i>Bad weather</i> .....	62
g)	<i>Aborting filming (on shoot day) or re shooting due to Clients lack of organisation</i> .....	62
h)	<i>Changing filming dates</i> .....	62
i)	<i>Clear access for filming</i> .....	62
<b>IV. ZAKUPNA (NAJEMNA) IN POSODBENA POGODBA .....</b>		<b>63</b>
1.	ZAKUPNA POGODBA .....	63
a)	<i>Pravice in obveznosti zakupodajalca</i> .....	64
b)	<i>Obveznosti zakupnika</i> .....	67
c)	<i>Podzakup</i> .....	68
d)	<i>Prenehanje zakupa</i> .....	69
2.	POSODBENA POGODBA .....	69



<b>V. DOMAČA IN TUJA UREDITEV PRAVICE DO ZASEBNOSTI IN PRAVICE NA LASTNI PODOBI.....</b>	<b>72</b>
1. SLOVENSKA UREDITEV.....	72
a) Osebnostne pravice.....	72
b) Tehtanje pravice do zasebnosti in svobode izražanja ter svobode umetniškega ustvarjanja skozi ustavnosodno presojo USRS.....	75
c) Pravica do varovanja lastne podobe v povezavi z varstvom osebnih podatkov.....	76
2. SODNA PRAKSA EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE, KI SE NANAŠA NA PRAVICO DO ZASEBNOSTI POSAMEZNIKA IN VARSTVO ČLOVEKOVE PODOBE.....	78
3. PRAVICA DO ZASEBNOSTI V AMERIŠKEM PRAVU.....	80
a) Motenje samote ( <i>intrusion upon seclusion</i> ).....	80
b) Prisvojitve imena ali podobe ( <i>appropriation of name and likeness</i> ).....	81
c) Razkritje zasebne zadeve ( <i>public disclosure of private facts</i> ).....	83
d) Spravljanje v napačno luč ( <i>false light in the public eye</i> ).....	84
e) Sklep.....	85
<b>VI. DELOVNOPRAVNA VPRAŠANJA – NAJPOGOSTEJŠE OBLIKE ZAPOSILITEV IN KONKURENČNA KLAVZULA .....</b>	<b>87</b>
1. UVODNO .....	87
2. POGODBA O ZAPOSILTVI.....	87
a) Zakaj, kdaj in kako skleniti pogodbo o zaposlitvi – praktični vidiki.....	88
3. KONKURENČNA KLAVZULA .....	90
4. PODJEMNA POGODBA (POGODBA O DELU).....	92
5. AVTORSKA POGODBA .....	95
6. ŠTUDENSKO DELO .....	97
<b>VII. START-UP PODJETJA IN POGLATIVNE ZNAČILNOSTI .....</b>	<b>100</b>
1. NAJPOGOSTEJŠE NAPAKE MLADIH PODJETNIKOV IN NASVETI UVELJAVLJENIH PODJETNIKOV V ZVEZI S TEMI NAPAKAMI .....	100
a) Najpogostejše pravne napake na začetku podjetniške poti.....	100
b) Nasveti že uveljavljenih podjetnikov.....	102
c) Osebnostne lastnosti, sposobnosti in znanja, ki jih morajo imeti mladi podjetniki .....	103
d) Kako oglaševati preko potrošnikov (t.i. sledilcev podjetja)?.....	103
2. USTREZNA STATUSNO PRAVNA OBLIKA START-UP PODJETJA .....	104
a) Družba z omejeno odgovornostjo .....	104
b) Samostojni podjetnik .....	105
3. PROSTORSKI VIDIK DELOVANJA PODJETIJ .....	105
a) Ali se splača izkoristiti možnost t.i. co-workinga?.....	105
b) Najemno razmerje .....	106
4. FINANCIRANJE START-UP PODJETIJ.....	106
5. PRAVNE IN RAČUNOVODSKE STORITVE .....	107
a) Pravne storitve.....	107
b) Računovodske storitve.....	108
6. ČEZMEJNO OPRAVLJANJE STORITEV .....	108
a) Splošno o čezmejnem opravljanju storitev v Evropski Uniji .....	108
b) Izdajanje računa v tujini.....	108
c) Čezmejno opravljanje storitev v Nemčiji in v Avstriji .....	109
7. SODNO UVELJAVLJANJE ZAHTEVKOV .....	109
a) Pravdni postopek.....	110
b) Izvršilni postopek .....	111
<b>VIII. EKONOMSKI VIDIKI PRODUKCIJSKIH START-UP PODJETIJ.....</b>	<b>112</b>



1.	UVOD .....	112
a)	Opis podjetja in storitev .....	112
b)	Vizija in poslanstvo podjetja .....	113
2.	VELIKOST, DINAMIKA IN STRUKTURA TRGA .....	115
a)	Značilnosti makrookolja .....	115
b)	Značilnosti mikrookolja – Porterjev model petih silnic .....	116
3.	IDENTIFIKACIJA TRŽNIH IZZIVOV IN PRILOŽNOSTI .....	118
a)	Analiza tržne uspešnosti izdelka oziroma obstoječe strategije .....	118
b)	Analiza vedenja porabnikov v podjetju BV media, d.o.o. ....	118
c)	SWOT analiza .....	119
d)	Kritični elementi, tržni izzivi in priložnosti ter priporočila za trženjsko strategijo v podjetju BV media, d.o.o. 120	
4.	PREDLOG STRATEGIJE .....	122
a)	Trženjski cilji .....	122
b)	Ciljno trženje – segmentiranje, ciljanje in pozicioniranje .....	122
c)	Pozicioniranje podjetja BV media, d.o.o. in nova trženjska strategija .....	122
	<b>ZAKLJUČEK .....</b>	<b>124</b>
	<b>X. VIRI IN LITERATURA .....</b>	<b>125</b>
	KNJIGE IN PUBLIKACIJE: .....	125
	PRAVNI VIRI: .....	126
	SODNA PRAKSA: .....	129
	ČLANKI: .....	130
	SPLETNI VIRI: .....	134
	<b>XI. PRILOGE .....</b>	<b>144</b>
	<b>PRILOGA 1 – ZAHTEVA ZA REGISTRACIJO ZNAMKE .....</b>	<b>144</b>
	<b>PRILOGA 2 – ZAHTEVA ZA MEDNARODNO REGISTRACIJO ZNAMKE .....</b>	<b>146</b>
	<b>PRILOGA 3 - DECLARATION OF INTENTION TO USE THE MARK – UNITED STATES OF AMERICA .....</b>	<b>154</b>
	<b>PRILOGA 4 – VZOREC POSODBENE POGODBE .....</b>	<b>156</b>
	<b>PRILOGA 5 – VZOREC POGODBE O ZAPOSLOTVI .....</b>	<b>158</b>
	<b>PRILOGA 6 – VZOREC KONKURENČNE KLAVZULE .....</b>	<b>160</b>
	<b>PRILOGA 7 – VZOREC PODJEMNE POGODBE .....</b>	<b>162</b>
	<b>PRILOGA 8 – VZOREC AVTORSKE POGODBE .....</b>	<b>164</b>

## Uvod

Pričujoče delo je plod petmesečnega raziskovanja skupine devetih študentov prava in študentke ekonomije, ki smo se odzvali na razpis Javnega sklada Republike Slovenije za projekt *Po kreativni poti do praktičnega znanja*. V okviru navedenega projekta smo lahko študentje, pod mentorstvom **as. dr. Neže Pogorelčnik Vogrinc** in **prof. dr. Klemna Podobnika** iz Pravne fakultete v Ljubljani, svoje znanje, ki smo ga pridobili tekom študija na pravni oz. ekonomski fakulteti, prelili tudi v prakso.

Študentje smo k sodelovanju pri projektu pritegnili podjetje **BV media, vizualne komunikacije, d.o.o.**, ki že šesto leto ustvarja na področju videoprodukcije. BV media, d.o.o. (ki na trgu deluje pod imenom *Bright Visuals*) je mlado start-up podjetje z mlado ekipo. Na začetku so se ukvarjali predvsem z zagonom podjetja in s pridobitvijo strank, pozneje pa so začeli razmišljati o širitvi na tuje trge, o boljši pravni ureditvi delovanja in o zavarovanju svojega razpoznavnega znaka *Bright Visuals*. Pri tem smo jim priskočili na pomoč mi, vedoželjni študentje, ki smo z veseljem aplicirali pridobljena znanja na dejanske probleme. Ker je želja podjetja širitev na tuje trge, predvsem na trg ZDA, smo k sodelovanju pri projektu povabili tudi **Ameriško gospodarsko zbornico** v Sloveniji, ki se je na naše povabilo z veseljem odzvala.

Skupaj z delovnim mentorjem **Luko Stanovnikom** (BV media, d.o.o.) in delovno mentorico **Vido Dolenc Pogačnik** (Ameriška gospodarska zbornica) smo izdelali načrt dela in se marca, po uspešni prijavi projekta z naslovom *Produksijska start-up podjetja s pravnega in ekonomskega vidika*, lotili zadanih nalog. Cilj projekta je bil izdelati »priročnik« za (start-up) podjetja, ki se ukvarjajo z videoprodukcijo, pri čemer smo se osredotočili na prikaz rešitev za podjetje BV media, d.o.o.

Projekt je bil precej široko zastavljen, tako glede obsega dela kot tudi glede same vsebine, zato smo si študentje razdelili posamezna področja. Temu primerno smo »priročnik« strukturirali na posamezna poglavja, skozi katera se bomo v nadaljevanju na kratko sprehodili.

V prvem poglavju z naslovom *Korporacijsko – davčni vidiki ustanovitve podjetja v tujini* so predstavljene možnosti ustanovitve start-up podjetij v Kaliforniji, Avstriji in Veliki Britaniji. Sledita pregled davčnih obremenitev podjetništva in poglavje o zavarovanju pravnih oseb za sodne stroške.

Drugo poglavje z naslovom *Avtorsko pravo* obravnava ureditev avtorske in sorodnih pravic v slovenskem pravu. Glede na vrsto dejavnosti partnerskega podjetja BV media, d.o.o. je poudarek v tem delu na prenosu avtorskih pravic in na ureditvi pogodbe o filmski produkciji.

Tretje poglavje z naslovom *Znamka* govori o možnostih zavarovanja razlikovalnega znaka »*Bright Visuals*« za območje Republike Slovenije, EU, Velike Britanije in ZDA. Predstavljeni so različni možni postopki registracije in podaljšanja registracije ter izračun stroškov le-teh.

V delu z naslovom *Dodatek: Predlogi glede pogodbenega urejanja avtorskih pravic in drugih vprašanj* so rešena nekatera pomembnejša pravna vprašanja avtorskega prava, ki se pojavljajo v praksi. Sledita vzorčni primer pogodbe za izdelavo videovsebin in vzorec splošnih pogodbenih pogojev, ki bi ju podjetje BV media, d.o.o. lahko uporabljalo pri poslovanju s tujimi strankami.

V četrtem poglavju z naslovom *Zakupna (najemna) in posodbena pogodba* je predstavljena pravna ureditev zakupne oz. najemne pogodbe. Poleg tega je predstavljena tudi posodbena pogodba, vključno s priloženim vzorčnim primerom le-te.

Peto poglavje z naslovom *Domača in tuja ureditev pravice do zasebnosti in pravice na lastni podobi* obravnava pravno ureditev osebnostnih pravic, zlasti pravic na osebni podobi. Nadalje je predstavljena ureditev pravice do zasebnosti v ameriškem pravu in sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice, ki se nanaša na pravico do zasebnosti posameznika in varstvo človekove podobe

Sledi šesto poglavje z naslovom *Delovnopravna vprašanja – najpogostejše oblike zaposlitve in konkurenčna klavzula*, ki obravnava štiri najpogostejše tipe delovnopравниh pogodb in konkurenčno klavzulo. Priloženi so vzorčni primeri obravnavanih pogodb in konkurenčne klavzule.

Sedmo poglavje z naslovom *Start-up podjetja in poglavitne značilnosti* predstavlja najustreznejše korporacijskopravne oblike ustanovitve start-up podjetij in napotke za njihov zagon ter financiranje. V tem poglavju je predstavljena tudi ureditev čezmejnega opravljanja storitev, s poudarkom na opravljanju storitev v Nemčiji in Avstriji. Sledi predstavitev sodnega uveljavljanja zahtevkov.

V osmem poglavju z naslovom *Ekonomski vidiki produkcijskih start-up podjetij* sta predstavljeni ekonomska analiza poslovanja podjetja BV media, d.o.o. in analiza njegove ekonomske pozicije na slovenskem trgu. Izdelani so tudi nasveti in priporočila za bodočo trženjsko strategijo podjetja.

Upamo, da bo pričujoči izdelek v pomoč vsem tistim gospodarskim subjektom, ki se ukvarjajo z videoprodukcijo, in da bo vzpodbudil tiste, ki o zagonu svojega podjetja morda še razmišljajo.

Avtorji



# I. Korporacijsko – davčni vidiki ustanovitve podjetja v tujini

## 1. Uvodno

Zadevni raziskovalni del se nanaša na korporacijsko davčne vidike ustanovitve podjetja v tujini. Besedilo sprva odgovarja na vprašanja optimalne korporacijske oblike start-up podjetja, nato sledi primerjava ustanovitve podjetja v Avstriji, Kaliforniji in Veliki Britaniji. Najprej sem predstavila administrativne zahteve ustanovitve podjetja in ceno ustanovitve, nato pa še nekatere davčne vidike podjetništva, kot je obdavčitev fizičnih in pravnih oseb, davek na dodano vrednost in druge. Na koncu sledi poglavje o zavarovanju pravnih oseb za sodne stroške.<sup>1</sup>

## 2. Novo podjetje ali podružnica?

Najbolj primerna oblika za ustanovitev novega podjetja s strani partner podjetja BV media, d.o.o. je oblika družbe z omejeno odgovornostjo, v kateri matično podjetje že danes obstaja. Ta korporacijska oblika je ugodna zato, ker so družbeniki takšnih korporacij rešeni osebne odgovornosti za dolgove družbe, kar pomeni, da je pravna osebnost takšne družbe strogo ločena od družbenikov.<sup>2</sup> Tovrstno obliko družbe najdemo v zakonodaji vseh držav, ki so predmet raziskovanja, vendar z manjšimi odstopanji. Razlike so predvsem pri začetnem vplačilu osnovnega kapitala, kar ni povsod potrebno; številu družbenikov, ki je nekje omejeno, drugod ne; različni pa so še načini obdavčitve družb. Najbolj zagotovo izstopa ureditev, kot jo pozna Kalifornija, kjer družbeniki sami določijo način obdavčitve družbe.<sup>3</sup> Glede same ustanovitve družbe z omejeno odgovornostjo je sicer možnih več opcij; družbo lahko ustanovi najmanj ena fizična ali pravna oseba (velja za vse raziskane države). Možna je tudi ustanovitev podružnice v korporacijski obliki d.o.o. k že obstoječemu podjetju BV media, d.o.o., ki je v svojem bistvu podaljšana roka podjetja. Za njeno ustanovitev sicer ni potrebno vložiti osnovnega kapitala, kar pa je logična posledica dejstva, da družba mati odgovarja za svojo podružnico z vsemi sredstvi, ki jih premore. Podružnica seveda obstaja in deluje v imenu matičnega podjetja, in je tudi zavezana k uporabi njegove firme in naslova.<sup>4</sup> Malo je administrativnih razlik, ki ločujejo registracijo podružnice od ustanovitve novega podjetja.<sup>5</sup> Novo ustanovljeno podjetje pa

<sup>1</sup> Zadevno tematiko je raziskoval tudi študent Aleksander Hočevar.

<sup>2</sup> California Corporations Code, Naslov 2.6, 17701.04.člen, dostopno na URL: [http://www.leginfo.ca.gov/html/corp\\_table\\_of\\_contents.html](http://www.leginfo.ca.gov/html/corp_table_of_contents.html) (15.6.2015).

<sup>3</sup> Limited Liability Company, URL: <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Limited+Liability+Company>(26.6.2015).

<sup>4</sup> Turk, B: Ustanovitev podružnice, 2013, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/ustanovitev-podruznice>(22.6.2015).

<sup>5</sup> Obstajajo pa druge razlike; pri prenehanju podjetja; prenehanje osrednjega podjetja pomeni avtomatsko prenehanje poslovanja vseh podružnic; pri samostojnem podjetju pa temu ni tako. Poleg tega sta tako osrednja družba kot podružnica obdavčeni skupno; davčno napoved se vlaga na istem obrazcu. Pri samostojnem podjetju pa se obdavčuje skladno z lokacijo, kjer je podjetje registrirano.



ohrani večjo samostojnost poslovanja.<sup>6</sup> Medsebojne odvisnosti torej ni; eno je lahko podvrženo slovenski, drugo npr. britanski zakonodaji.<sup>7</sup> Zato je namesto ustanavljanja podružnic po svetu morda bolje, naj obstoječe podjetje ustanovi popolnoma novo podjetje. Poleg tega so stroški ustanovitve novega podjetja nizki; administrativne ovire pa v nobeni državi niso pretirano kompleksne, zato se podjetje ponekod lahko ustanovi že v dveh ali treh dneh. Tudi zakonodaja glede vodenja in upravljanja podjetij je skromna (npr. malo ovir je v Kaliforniji in Britaniji, več omejitev poznamo v kontinentalnem pravnem sistemu). Večina držav pozna ureditev podobno slovenski, ki sprejema eno- in dvotirni sistem upravljanja družbe. Poleg tega si družbeniki poljubno delijo dobiček in izgubo, tudi poljubno sodelujejo pri vložkih v osnovni kapital, v okviru določil družbene pogodbe. Družbeniki v okviru družbene pogodbe sami določijo način pristopa novih oziroma izstopa starih družbenikov. Je pa družbena pogodba osrednji dokument, ki mora biti napisan kvalitetno in predhodno, zaradi izogiba kasnejšim sporom med družbeniki. V nadaljevanju bodo predstavljeni postopki ustanovitve podjetja z omejeno odgovornostjo.

### 3. Postopek in cena ustanovitve podjetja z omejeno odgovornostjo primerjalno

#### a) Avstrija

Osnovni kapital za ustanovitev podjetja z omejeno odgovornostjo<sup>8</sup> znaša 10.000 EUR.<sup>9</sup> Vplačilo minimalnega osnovnega kapitala mora znašati, za razliko od Slovenije, vsaj 50% celotnega z zakonom predpisanega osnovnega kapitala. Dejansko vplačilo je s tem manjše kot v Sloveniji, kjer je minimalno vplačilo 7.500 EUR,<sup>10</sup> ki pa je hkrati enako celotnemu predpisanemu zakonskemu znesku osnovnega kapitala. V obeh primerih velja, da družba z omejeno odgovornostjo odgovarja s svojim premoženjem do celotne višine osnovnega kapitala.<sup>11</sup> Obstaja pa razlika, da se osnovni vložek lahko nahaja le v obliki kapitalskih sredstev, torej nasprotno slovenski ureditvi, ki dopušča tudi stvarne vloške v minimalni vrednosti zakonskega zneska osnovnega kapitala.<sup>12</sup> Postopek ustanovitve družbe z omejeno odgovornostjo je podoben kot v Sloveniji. Pogodbo o ustanovitvi se sklene pri notarju, ki

<sup>6</sup> Setting up in the UK - branch or subsidiary?, URL: <http://www.donaldreid.co.uk/blog/setting-up-in-the-uk-branch-or-subsiidiary> (28.6.2015).

<sup>7</sup> Setup a branch in the UK, URL: <http://www.kevinbeare.com/our-thoughts/legal-structures/setup-branch-uk> (27.6.2015).

<sup>8</sup> V Avstriji se imenuje *Gesellschaft mit beschränkter Haftung ali GmbH*.

<sup>9</sup> Smrekar, T: Avstrijci vabijo podjetnike s precej cenejšim ustanavljanjem d. o. o., 2013, URL: [http://www.podjetniski-portal.si/index.php?t=E\\_publicacije&type=prirocnik&article\\_id=7043](http://www.podjetniski-portal.si/index.php?t=E_publicacije&type=prirocnik&article_id=7043) (20.6.2015).

<sup>10</sup> 475. člen Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1), Ur. l. RS, št. 65/2009, Državni zbor RS.

<sup>11</sup> V primeru stečajnega postopka v Avstriji družbeniki odgovarjajo z osebnim premoženjem do zneska 10.000 EUR. To velja v primeru, ko osnovni kapital ni bil v celoti vložen v družbo, in sicer namesto podjetja odgovarjajo njegovi družbeniki z osebnim premoženjem do višine polnega osnovnega kapitala.

<sup>12</sup> Bevčič, L: Osnovni kapital in osnovni vložki, 2015, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/osnovni-kapital-in-osnovni-vlozki> (22.6.2015).

družbo tudi vpiše v sodni register.<sup>13</sup> Objava v uradnem listu v Avstriji ni več potrebna.<sup>14</sup> Družba z omejeno odgovornostjo sicer nastane z vpisom podjetja v poslovni register, kar se lahko uredi preko interneta, pa tudi na sedežu enega izmed regionalnih trgovinskih uradov.<sup>15</sup> Ustanovitev se lahko opravi približno v roku meseca dni.

### Administrativne zahteve za ustanovitev GmbH podjetja v Avstriji<sup>16</sup>

Potrebujete	Opis	Cena (EUR)	Čas (dni)
Potrdilo, da je podjetje novo	- izda ga Gospodarska zbornica (novo ime, podatki družbenikov, ipd.) <sup>17</sup>	0	1
Notarska overitev ustanovitvenih členov	- pogodba, s katero se uredijo temeljna razmerja med družbeniki, pravice in obveznosti, organi družbe, udeležba pri dobičku, znesek osnovnega kapitala <sup>18</sup>	>1000-1500 <sup>19</sup>	1/2
Minimalni vložek	- v denarju, pri izbrani banki	> 5000	1
Registracija pri sodišču	- Prijavi je potrebno predložiti notarsko overjeno deklaracijo o ustanovitvi podjetja in ustanovno pogodbo, dokazilo o vplačilu osnovnega kapitala pri izbrani banki, potrdilo o plačilu davčnih obveznosti in podpis poslovodstva <sup>20</sup>	32 + <sup>21</sup>	5/6
Registracija pri	- pridobitev VAT številke (za namene	0	12/15

<sup>13</sup> 474. člen ZGD-1.

<sup>14</sup> Brandstätter, J: Austria: Now Is The Time To Register An Austrian Limited Liability Company!, URL: [http://www.mondaq.com/x/253296/Corporate+Commercial+Law/Now+Is+The+Time+To+Register+An+Austrian+Limit](http://www.mondaq.com/x/253296/Corporate+Commercial+Law/Now+Is+The+Time+To+Register+An+Austrian+Limited+Liability+Company(10.6.015))

<sup>15</sup> Austria Company Laws and Regulations Handbook: strategic information and basic laws; volume 1, Usa Int'L Business Publications; URL: <https://books.google.si/books?id=MmyW91gPt3sC&printsec=frontcover&hl=sl#v=onepage&q&f=false>, p. 81-82, (18.6.2015).

<sup>16</sup> Ker je ustanovitev podjetja zahtevna, je dobro pridobiti strokovno pomoč. Strošek davčnega svetovalca ali odvetnika (brezplačno svetovanje se lahko pridobi na spletnih straneh [www.kwt.or.at](http://www.kwt.or.at) (stran avstrijskih davčnih svetovalcev), na [www.notar.at](http://www.notar.at) (spletna stran notarjev), pa tudi na območnih izpostavah gospodarskih oziroma obrtnih zbornic; How to Incorporate a Limited Company/ GmbH in Austria, URL: [http://www.formacompany.com/en/austria/austria-limited-company-incorporation.php\(15.4.2015\)](http://www.formacompany.com/en/austria/austria-limited-company-incorporation.php(15.4.2015)); Regiolab: Ustanovitev in registracija podjetja v Avstriji, URL: [http://www.ragor.si/data/files/1366718600.pdf\(15.4.2015\);](http://www.ragor.si/data/files/1366718600.pdf(15.4.2015);) [http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki\\_o\\_drzavah/Avstrija/Poslovanje/Ustanavljanje\\_druz\\_b\\_in\\_zaposlovanje\\_6024.aspx\(21.6.2015\);](http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki_o_drzavah/Avstrija/Poslovanje/Ustanavljanje_druz_b_in_zaposlovanje_6024.aspx(21.6.2015);) vsi obrazci so dostopni na: [https://www.bmf.gv.at/\(20.6.2015\)](https://www.bmf.gv.at/(20.6.2015)).

<sup>17</sup> Di Grazia, N: Ustanovitev samostojnega podjetja v Avstriji, URL: [http://di-grazia.com/ustanovitev-samostojnega-podjetja-v-avstriji/\(10.4.2015\)](http://di-grazia.com/ustanovitev-samostojnega-podjetja-v-avstriji/(10.4.2015)).

<sup>18</sup> 474. čl. ZGD-1.

<sup>19</sup> URL: [http://www.project-bridge.net/slo/storitve/podjetnisko\\_svetovanje/faq/ustanovitev\\_podjetja/index.html,\(20.4.2015\)](http://www.project-bridge.net/slo/storitve/podjetnisko_svetovanje/faq/ustanovitev_podjetja/index.html,(20.4.2015)).

<sup>20</sup> World Bank Group, Starting a business in Austria, URL: [http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/austria/starting-a-business/\(5.5.2015\)](http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/austria/starting-a-business/(5.5.2015)).

<sup>21</sup> Osnovna cena je 32 EUR, vendar pa cena storitev naraste v odvisnosti s količino podatkov, ki jih podjetje želi objaviti. Skupno lahko naraste na 100 EUR in več; glej: World Bank Group, Starting a business in Austria, URL: [http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/austria/starting-a-business/\(22.6.2015\)](http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/austria/starting-a-business/(22.6.2015)).

davčnem uradu	davka na dodano vrednost) - glej spletno stran Ministrstva za finance.		
Vpis v poslovni register	- mogoče elektronsko ali osebno	0	1
Registracija zaposlenih	- za socialno (in pokojninsko) zavarovanje, možno je elektronsko pri zdravstveni zavarovalnici <sup>22</sup>	0	1
Registracija pri mestni upravi	- mogoče elektronsko ali osebno	0	1
Poseben davek	- davek ob ustanovitvi podjetja, ki znaša 1% osnovnega kapitala <sup>23</sup>	>75	/
Akontacija davka na dobiček	- minimalno 5% zakonskega osnovnega kapitala če podjetje posluje z izgubo; sicer glede na dobiček	>500	/
Poseben davek	- poseben davek ob ustanovitvi podjetja	50	/

### Določeni davčni vidiki ustanovitve podjetja z omejeno odgovornostjo

Plače družbenikov so v Avstriji obdavčene z davkom na izplačane plače ali dohodnino.<sup>24</sup> Strošek minimalne plače zaposlenih se giblje okrog 1500 EUR bruto mesečno,<sup>25</sup> primerjalno ta v Sloveniji znaša 789,15 EUR bruto.<sup>26</sup> V Avstriji sicer ne obstaja zakon, ki bi generalno določal minimalno plačo, vendar pa Avstrijci zahtevajo, da so tako domači kot tuji delavci<sup>27</sup> plačani v skladu z enakimi merili, da se prepreči izkoriščanje tuje delovne sile.<sup>28</sup> V praksi to pomeni, da za delodajalca ni razlike, ali delavca iz Slovenije napoti na delo ali pa, da zaposli Avstrijca. Delodajalec v okviru plače plačuje tudi prispevke, podobno kot v Sloveniji, ki se razlikujejo po panogah. Vendar pa imajo Avstrijci uveden sistem 'socialne kapice', kar pomeni, da zakon določa maksimalno vrednost prispevka, ki odpade na posameznega zavezanca – nad določeno mejo letnega dohodka se namreč prispevkov več ne plačuje, v Avstriji je to malo več od 60.000 EUR letno; od plače nad to mejo se odtegne le še dohodnina.<sup>29</sup> To v praksi pomeni večjo neto plačo, zaradi manjšega plačila prispevkov. V Sloveniji kaj takega ne obstaja, vsi rezidenti plačujejo enak odstotek davka ne glede na višino

<sup>22</sup>World Bank Group, ase of doing business in Austria, URL:

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/austria> (27.6.2015).

<sup>23</sup>Turk, B: Ustanovitev podjetja v Avstriji, 2012, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/ustanovitev-podjetja-v-avstriji>, (6.6.2015).

<sup>24</sup>Regiolab, Ustanovitev in registracija podjetij v Avstriji, URL: <http://www.ragor.si/data/files/1366718600.pdf>(24.6.2015).

<sup>25</sup>Minimum wages in Austria, 2014, URL: <http://www.wageindicator.org/main/salary/minimum-wage/austria>(23.6.2015).

<sup>26</sup>Po podatkih DURS, URL: [http://www.durs.gov.si/si/aktualno/minimalna\\_in\\_zajamcena\\_placa/](http://www.durs.gov.si/si/aktualno/minimalna_in_zajamcena_placa/) (17.6.2015).

<sup>27</sup>Gre za nerezidente, pri čemer so izvzeti tisti, ki prihajajo na delo za krajše časovno obdobje.

<sup>28</sup>Eurostat: Minimum wage statistics, URL: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Minimum\\_wage\\_statistics](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Minimum_wage_statistics)(24.6.2015).

<sup>29</sup>Zužek, A: Kje je socialno kapico pojedel državni volk, 2014, URL:

[http://www.siol.net/novice/svet/2014/08/socialna\\_kapica\\_tujina.aspx](http://www.siol.net/novice/svet/2014/08/socialna_kapica_tujina.aspx)(24.6.2015).

svoje osnove.<sup>30</sup> To pomeni, da tisti, ki imajo višje dohodke, prispevajo bistveno več. Za razliko od Slovencev, Avstrijci ne poznajo regresa, je pa zanje značilna trinajsta plača.<sup>31</sup> Pri plačilu dohodnine je ključni kriterij rezidentstva; rezidenti so osebe, ki v Avstriji stalno bivajo ali se na njenem območju mudijo vsaj 183 dni v letu, obdavčljivi dohodek pa je, enako kot v Sloveniji, svetovni dohodek (torej ves zaslužek posameznika kjerkoli na svetu). Kriterij rezidentstva je sicer primerljiv s Slovenijo, Veliko Britanijo in Kalifornijo.<sup>32</sup>

## b) Kalifornija

### Administrativne zahteve ob ustanovitvi podjetja LLC v Kaliforniji<sup>33</sup>

Potrebujete	Opis	Cena (EUR)
Izbira poslovnega imena / doing business as	-obvezen je pristavek 'LLC'; namesto LLC je pristavek lahko tudi v obliki Ltd. ( <i>limited</i> ) in Co. ( <i>corporated</i> ) ime mora biti inovativno, določiti se tudi namen poslovanja podjetja <sup>34</sup> - inovativnost se lahko preveri na spletni strani <i>US Patent and Trademark Office</i> <sup>35</sup>	8,85 <sup>36</sup>
Articles of Organisation <sup>37</sup>	-vloži se pri <i>California Secretary of State</i> <sup>38</sup> 90 dni po ustanovitvi podjetja; vsebovati mora: ime podjetja, namen podjetja, način upravljanja, naslov, ime in naslov osebe, postavljene kot <i>Registered Agent</i>	62
Določitev osebe Registered Agent	- fizična/pravna oseba, zadolžena za urejanje upravnih in sodnih zadev za podjetje; določen mora biti njen konkretni naslov in oseba mora biti dosegljiva, saj je namen njene funkcije lajšanje	/

<sup>30</sup>Zupanc, A: Socialna kapica - zadnji krik mode, 2014, URL: <http://www.delo.si/sobotna/socialna-kapica-zadnji-krik-mode.html> (24.6.2015); Smrekar, T in Lipnik, K: Podjetniki bežijo v Avstrijo; bomo beg pospešili ali zajezili?, 2012, URL: <http://www.finance.si/336274/Podjetniki-be%C5%BEijo-v-Avstrijo%3B-bomo-beg-pospe%C5%A1ili-ali-zajezili> (20.6.2015).

<sup>31</sup>Smrekar, T. Avstrijci vabijo podjetnike s precej cenejšim ustanavljanjem d. o. o., 2013, URL: [http://www.podjetniski-portal.si/index.php?t=E\\_publicacije&type=prirocnik&article\\_id=7043](http://www.podjetniski-portal.si/index.php?t=E_publicacije&type=prirocnik&article_id=7043) (24.6.2015).

<sup>32</sup>Thornton, G: Global Expatriate Tax Guide, 2014; URL: [http://www.granthornton.global/globalassets/insights/article-pdfs/2014/expat-tax-ebook-2014\\_v2\\_final.pdf](http://www.granthornton.global/globalassets/insights/article-pdfs/2014/expat-tax-ebook-2014_v2_final.pdf), p. 14 (5.5.2015), str. 10-11; Austria Income Taxes and Tax Laws, URL: <http://www.worldwide-tax.com/austria/austriataxes.asp> (11.6.2015).

<sup>33</sup>Obrazci in formularji so dostopni na: California Secretary of State: Forms, Sampels and Fees, URL: <http://www.sos.ca.gov/business-programs/business-entities/forms/#llc>, (24.6.2015); SBA, 10 Steps to Starting a Business, URL: <https://www.sba.gov/content/follow-these-steps-starting-business> (24.6.2015); SBA, Limited Liability Company, URL: <https://www.sba.gov/content/limited-liability-company-llc> (24.6.2015).

<sup>34</sup>Ime nikakor pa ne sme vsebovat naslednjih izrazov npr: "bank," "trust," "trustee," "incorporated," "inc.," "corporation," "corp.," "insurer," "insurance company," saj so očitno zavajajoči in bi javnost zavedli v smeri, da gre za drugo obliko družbe, celo za zavarovalniško družbo; ime se tudi objavi; Registering a Fictitious Business Name, URL: <http://www.business.ca.gov/StartaBusiness/RegisteringaBusiness/FictitiousBusinessName.aspx> (24.6.2015); tudi v: California Corporation Code, Naslov 2.6, 17701.08. člen.

<sup>35</sup>URL: <http://tess2.uspto.gov/bin/gate.exe?f=tess&state=4803:hgniky.1.1> (20.6.2015); URL: <http://www.networksolutions.com/whois/index.jsp> (27.6.2015).

<sup>36</sup>Osnovna valuta USD je preračunana v EUR, zato so zneski nekoliko nenavadni.

<sup>37</sup>California Corporation Code, Naslov 2.6, 17701.05. člen .

<sup>38</sup>Obrazec je dostopen na: <http://www.sos.ca.gov/business-programs/business-entities/forms/> (24.6.2015).

Operating Agreement <sup>39</sup>	pravnega prometa		
	- v Kaliforniji ni nujna administrativna zahteva ob ustanovitvi; ga torej ni potrebno priložiti prijavi	/	
	Statement of Information <sup>40</sup>	-se vloži 90 dni po predložitvi <i>Articles of Organisation Secretary of State</i> . Nadaljna vložitev sledi v dveletnih intervalih <sup>41</sup>	17,7
	Prijava davčni upravi <sup>42</sup>	-pridobitev davčne št. (EIN), <sup>43</sup> kot pogoj za odprtje bančnega računa in prijavo delavcev v socialno zavarovanje	
Plačilo minimalnega franšiznega davka	-ne glede na dobiček; ločeno od ostalih davščin; plačuje se vsako leto in nadomešča davek na dobiček pravnih oseb <sup>44</sup>	704,4 EUR	

Po podatkih Svetovne banke traja ustanovitveni postopek v povprečju 3-5 dni, odvisno, ali se registracija podjetja ureja preko spleta ali osebno na sedežu ustreznih uradov. Podjetje LLC nastane istega dne, ko so predloženi *Articles of Organisation* pri ustreznem državnem uradu.<sup>45</sup> Stroški nanesejo skupno na okrog 800 EUR, z davkom vred.<sup>46</sup> Kalifornija, podobno kot Avstrija, nima zahtev po objavi novo nastalega podjetja v uradnem listu. Poleg tega pa v Kaliforniji tudi ni določen zakonsko najnižji znesek osnovnega kapitala, kar strošek ustanovitve drastično zniža v primerjavi z npr. Avstrijo in Slovenijo. To v praksi pomeni, da je osnovni kapital lahko kakršnekoli višine, ki jo družbeniki določijo v družbeni pogodbi. Razlika z Avstrijo je še ta, da v Kaliforniji, enako kot v Sloveniji velja, da so vložki lahko denarni in stvarni, posameznik pa delež lahko prispeva tudi v obliki storitev, ki jih bo za podjetje opravil v prihodnosti.<sup>47</sup>

Vsako leto se obvezno plača franšizni davek,<sup>48</sup> minimalni znesek letnega davka znaša v Kaliforniji dobrih 700 EUR. Če podjetje dosega visoke dobičke, se znesek ustrezno viša.<sup>49</sup> Prednost LLC oblike

<sup>39</sup>California Corporation Code, Naslov 2.6, 17701.10. člen.

<sup>40</sup>Obrazec je dostopen na: <http://www.sos.ca.gov/business-programs/business-entities/statements/>(24.6.2015).

<sup>41</sup>Vloga zahteva naslednje podatke: ime podjetja in št. vloge (ob vložitvi *Articles of Organisation*) pri *Secretary of State*, naslov in ime uradnega zastopnika oz t.i. *Registered Agent-a*, naslov lokacije glavne pisarne oziroma posloводства, imena in naslove članov uprave ter izvršnih direktorjev, uradni e-mail naslov in namen poslovanja.

<sup>42</sup>California Franchise Tax Board (FTB), URL:<https://www.ftb.ca.gov/businesses/faq/712.shtml>(27.6.2015).

<sup>43</sup>Federal Tax ID Number oziroma tudi Employer Identification Number (EIN).

<sup>44</sup>Limited Liability Company (LCC), URL:

[https://www.ftb.ca.gov/businesses/bus\\_structures/LLcompany.shtml#key\\_features](https://www.ftb.ca.gov/businesses/bus_structures/LLcompany.shtml#key_features)(24.6.2015).

<sup>45</sup>Limited Liability Company, URL: <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Limited+Liability+Company>(24.6.2015).

<sup>46</sup>Ustanavljanje družb v ZDA, URL:

[http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki\\_o\\_drzavah/ZDA/Poslovanje/Ustanavljanje\\_druz\\_b\\_in\\_zaposlovanje\\_6074.aspx](http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki_o_drzavah/ZDA/Poslovanje/Ustanavljanje_druz_b_in_zaposlovanje_6074.aspx)(27.6.2015).

<sup>47</sup>URL: <http://www.ocra.com/jurisdictions/usallc.asp>; <http://www.legalmatch.com/law-library/article/limited-liability-company-llc-capital-structure.html> (26.6.2015).

<sup>48</sup>Franchise tax.



je tudi, da družbeniki sami odločijo, ali bodo plačevali davke kot korporacije ali kot partnerska podjetja – razlika je v tem, da se v primeru korporacije davek računa podjetju, pri partnerstvih pa se davek plača v obliki dohodka fizičnih oseb. S tem se izogne dvojnemu obdavčenju posameznika, kot zaposlenega v lastni družbi.<sup>50</sup> Družbenik npr. poda individualno davčno napoved svojega skupnega letnega dohodka oziroma dobička, ki se ga obdavči, davek pa plača sam in ne podjetje kot pravna oseba. Obrazci in predvideni obračuni davkov po stopnjah so dostopni na spletni strani davčnega organa *California Franchise Tax Board (FTB)*. Vsi se lahko vložijo preko spleta, njihova obdelava ne terja nobenega stroška. Kalifornija je znana po izredno visokem davku na dividende, to je 33%.<sup>51</sup>

### c) Velika Britanija

Celoten administrativni strošek ustanovitve podjetja z omejeno odgovornostjo (v VB velja namesto d.o.o. pristavek Limited oz. Ltd.)<sup>52</sup> znaša med 110-140 EUR, mogoč je že v roku 2-5 dni, odvisno, ali posameznik registracijo opravlja preko spleta ali osebno. Podobno kot v Kaliforniji, zakonski osnovni kapital ni zahtevan.<sup>53</sup> V Britaniji število družbenikov ni navzgor omejeno (v Sloveniji je to npr. maksimalno 50, več le z dovoljenjem pristojnega ministra).<sup>54</sup>

Minimalna plača v Veliki Britaniji je znatno višja od slovenske, to je malo manj od 1390 EUR,<sup>55</sup> primerljiva avstrijskemu povprečju. Poleg tega tudi tu velja obvezna prijava zaposlenih v socialno zavarovanje,<sup>56</sup> vendar pa tudi v Britaniji obstaja socialna kapica, slednja pa pozna le omejitve za delojemalce.<sup>57</sup>

## Administrativne zahteve ob ustanovitvi Ltd podjetja v Veliki Britaniji

Potrebujete	Opis	Cena (EUR)
<sup>49</sup>	Nova podjetja opravijo plačilo tud na podlagi ocen poslovanja; davek pa se plača ne glede na to, ali podjetje dejansko posluje ali miruje in ne glede na to, ali ustvarja dobiček ali izgubo.	
<sup>50</sup>	Limited Liability Cmpany, URL: <a href="http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Limited+Liability+Company">http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Limited+Liability+Company</a> (26.6.2015).	
<sup>51</sup>	The Tax Burden on Personal Dividend Income across the OECD 2015, URL: <a href="http://taxfoundation.org/article/tax-burden-personal-dividend-income-across-oecd-2015">http://taxfoundation.org/article/tax-burden-personal-dividend-income-across-oecd-2015</a> (27.6.2015); davek zajema prispevek za zvezno davčno blagajno in zvezno državo Kalifornijo.	
<sup>52</sup>	Company Law Club, Company names, URL: <a href="http://www.companylawclub.co.uk/company-names">http://www.companylawclub.co.uk/company-names</a> (3.7.2015).	
<sup>53</sup>	Set up a private limited company, URL: <a href="https://www.gov.uk/limited-company-formation/register-your-company">https://www.gov.uk/limited-company-formation/register-your-company</a> , (26.6.2015); Ustanavljanje družb v Veliki Britaniji, URL: <a href="http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki_o_drzavah/Velika_Britanija/Poslovanje/Ustanavljanje_druz_b_in_zaposlovanje_6073.aspx">http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki_o_drzavah/Velika_Britanija/Poslovanje/Ustanavljanje_druz_b_in_zaposlovanje_6073.aspx</a> (26.6.2015).	
<sup>54</sup>	Set up a private limited company, URL: <a href="https://www.gov.uk/limited-company-formation/shareholders">https://www.gov.uk/limited-company-formation/shareholders</a> (26.6.2015).	
<sup>55</sup>	Eurostat, Minimum wages, URL: <a href="http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&amp;init=1&amp;language=en&amp;pcode=tps00155&amp;plugin=1">http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&amp;init=1&amp;language=en&amp;pcode=tps00155&amp;plugin=1</a> , (7.6.2015).	
<sup>56</sup>	Deloitte: Taxation and Investment in United Kingdom; reach, relevance and reliability, 2014, (27.6.2015); dostopno na: <a href="http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-unitedkingdomguide-2014.pdf">http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-unitedkingdomguide-2014.pdf</a> (27.6.2015).	
<sup>57</sup>	STA: Socialna kapica - kisló jabolko koalicijskih usklajevanj in socialnega dialoga, URL: <a href="http://www.edusinfo.si/DnevneVsebine/Novice.aspx?id=123928">http://www.edusinfo.si/DnevneVsebine/Novice.aspx?id=123928</a> (28.6.2015).	

Izbira imena	-gre za registracijo inovativnega imena podjetja; tudi registracijo znamk ipd; osnovna cena se ob vsaki dodatni registrirani znamki zviša za več kot 70 EUR	240 <sup>58</sup>
Spletna vloga <sup>59</sup> (pri Companies House)	- priložiti je treba ime <sup>60</sup> in naslov podjetja, ime in naslov direktorjev in tajnika; informacije o osnovnem kapitalu in vložkih <sup>61</sup>	21
Memorandum of Association <sup>62</sup>	- vsebuje ime podjetja, lokacijo, namen, omejitve odgovornosti članov, vloženi kapital in deleže	
Pridobitev davčne številke pri HMRC <sup>63</sup>	- v 3 mesecih po registraciji podjetja	
Posebna prijava za plačilo davka pri HMRC	- tudi <i>PAYE</i> ( <i>pay as you earn</i> ); pridobitev traja skoraj mesec dni <sup>64</sup>	
Zavarovanje odgovornosti zaposlenih <sup>65</sup>	- prijava je obvezna, <sup>66</sup> možna preko spleta in osebno	

#### 4. Primerjava nekaterih davčnih vidikov raziskovanih držav

##### a) DDV

	Splošna stopnja (%)	Znižana stopnja (%)	Stopnja 0
Avstrija	20	10	/
Kalifornija	7,5+2,5 = max 10*	/	da
Slovenija	22	9,50	/
Velika Britanija	20	5	da

Davek na dodano vrednost je za vsakega podjetnika pomemben; draži namreč ceno produktov oz. storitev, ki jih podjetje prodaja. Iz razpredelnice izhaja, da je davek na dodano vrednost izredno visok v Sloveniji, sledi ji Avstrija. V EU velja, da se produktom obračuna DDV države, v kateri podjetje posluje. Za razliko od EU v Kaliforniji velja mnogo več olajšav in sicer za hrano, šolske

<sup>58</sup> Register a trademark, URL: <https://www.gov.uk/register-a-trademark> (28.6.2015).

<sup>59</sup> Nasprotno, pisna vloga stane skoraj 56 EUR, obdelana pa bo v roku 8-10 dni

<sup>60</sup> Inovativnost imena se lahko preveri na spletni strani *Companies House* in v registru znamk Patentne pisarne.

<sup>61</sup> Register a private limited company online, URL: <https://www.gov.uk/register-a-company-online> (4.6.2015).

<sup>62</sup> Set up a private limited company, URL: <https://www.gov.uk/limited-company-formation/memorandum-and-articles-of-association> (26.4.2015); posredovanje notarja ni obvezno, na spletni strani ministrstva pa je tudi nekaj vzorcev memorandumov.

<sup>63</sup> *HM Revenue and Customs (HMRC)*: <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs> (27.6.2015).

<sup>64</sup> World Bank Group: Starting business in United Kingdom, URL:

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/united-kingdom/starting-a-business> (27.6.2015).

<sup>65</sup> *Ibid.*

<sup>66</sup> Minimalna zavarovana vsota odgovornosti je kar 5.000.000 GBP.



potrebščine, knjige in določena zdravila, ki niso obdavčena z DDV.<sup>67</sup> Poleg tega se sistem obdavčitve v Kaliforniji od regije do regije razlikuje; splošni davek, ki ga predpisuje zvezna država je 7,5%. Vendar pa lahko vsako okrožje ali regija temu znesku doda maksimalno 2,5%, kot lokalni davek za namene lokalne samouprave.<sup>68</sup> Podobno tudi v Veliki Britaniji velja, da določena hrana, otroške potrebščine, čelade in drugi proizvodi niso podvrženi DDV.<sup>69</sup> Glede na to, da partner podjetje prodaja produkte in storitve, ki ne sodijo v nobeno izmed kategorij nižje davčne stopnje, bi bila cena njihovih produktov najugodnejše v Kaliforniji, takoj za njo je Britanija.

## b) Dohodnina

### Davek od dohodna fizičnih oseb<sup>70</sup>

	Splošna olajšava oz. davekse plača pri dohodku nad (EUR)	min %	max %	Višji davek
Slovenija	odvisna od dohodka*	16	50	
Avstrija	11.000,00	36,5	50	
Kalifornija	6.899,22	2	12,3	da
VB	14.626,40	20	40	45

Prednost Avstrije je, da prvih 11.000 EUR letnega dohodka sploh ni podvrženih davku, v Britaniji celo slabih 15.000 EUR, po čemer se razlikujeta od Slovenije. Poleg tega se najvišji davek v Britaniji računa šele v primeru dohodkov, višjih od 210.000 EUR,<sup>71</sup> kar je neprimerljivo ugodneje kot v Sloveniji. Za primerjavo v Sloveniji in Avstriji velja, da se najvišji davek plača za dohodke, višje od 60.000 oziroma 70.000 EUR.<sup>72</sup> Z vidika obdavčenja fizičnih oseb, ki bodo zaposlene v novo ustanovljenem podjetju, je v tem primeru ugodneje, da ga ustanovijo v tujini. Vse države imajo sicer v okviru dohodnine uveljavljenih mnogo olajšav, ki se zlasti v EU le malo razlikujejo.

<sup>67</sup>URL: <http://www.tax-rates.org/california/sales-tax> (15.6.2015).

<sup>68</sup>Podatki so zbrani iz naslednjih virov: Ministrstvo za finance, povečanje stopenj DDV po zipr1314-a, URL: [http://www.durs.gov.si/si/davki\\_predpisi\\_in\\_pojasnila/davek\\_na\\_dodano\\_vrednost\\_pojasnila/stopnja\\_ddv/povecanje\\_stopenj\\_ddv\\_po\\_zipr1314\\_a/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/davek_na_dodano_vrednost_pojasnila/stopnja_ddv/povecanje_stopenj_ddv_po_zipr1314_a/); URL: <https://www.gov.uk/vat-rates>; <http://www.worldwide-tax.com/austria/austriataxes.asp>; <http://www.tax-rates.org/california/sales-tax> (vsi dostopni na 27.6.2015).

<sup>69</sup>Businesses and charging VAT, URL: <https://www.gov.uk/vat-businesses/vat-rates> (24.6.2015).

<sup>70</sup>Podatki povzeti po: Rates and allowances: Corporation Tax; URL: <https://www.gov.uk/government/publications/rates-and-allowances-corporation-tax/rates-and-allowances-corporation-tax>; URL: <http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/dom-v-sloveniji-sluzba-v-avstriji-davek-si-delijo.html>; Income Tax rates and Personal Allowances, URL: <https://www.gov.uk/income-tax-rates/current-rates-and-allowances>; Ministrstvo za finance, lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2014, URL: [http://www.durs.gov.si/si/davki\\_predpisi\\_in\\_pojasnila/dohodnina\\_pojasnila/stopnje\\_dohodnine\\_za\\_leto\\_2014/lestvica\\_za\\_odmero\\_dohodnine\\_in\\_olajsave\\_za\\_leto\\_2014/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2014/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2014/); Austria Income Taxes and Tax Laws, URL: <http://www.worldwide-tax.com/austria/austriataxes.asp> (vsi dostopni na dan 27.6.2015).

<sup>71</sup>Income Tax rates and Personal Allowances, URL: <https://www.gov.uk/income-tax-rates> (27.6.2015).

<sup>72</sup>Austria Income Taxes and Tax Laws, URL: <http://www.worldwide-tax.com/austria/austriataxes.asp> (3.7.2015); Ministrstvo za finance, lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2014, URL: [http://www.durs.gov.si/si/davki\\_predpisi\\_in\\_pojasnila/dohodnina\\_pojasnila/stopnje\\_dohodnine\\_za\\_leto\\_2014/lestvica\\_za\\_odmero\\_dohodnine\\_in\\_olajsave\\_za\\_leto\\_2014/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2014/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2014/) (27.6.2015).

V primeru Kalifornije je uveljavljen dvotirni sistem obdavčenja; klasični davek na dohodek in zvišan davek. Slednji je alternativni najnižji davek ali AMT, ki je uveden pavšalno na določen znesek obdavčljivih prihodkov nad določenim pragom, po odbitku vseh davčnih oprostitev.<sup>73</sup> Oseba (fizična ali pravna) načeloma plača klasični davek od dohodka, v primeru, ko pa njen dohodek presega določeno zakonsko mejo, se njen dohodek v celoti obračuna po merilih AMT davka. V primerjavi z davkom na dohodek, ima AMT veliko manj olajšav, kar nas pripelje do višje davčne osnove, zaradi česar bo davčni zavezanec moral plačati višji davek.<sup>74</sup>

c) Davek na dobiček pravnih oseb

**Davek na dobiček pravnih oseb**<sup>75</sup>

	Stopnja davka (%)
Slovenija	17
Avstrija	25
Kalifornija	8,85
VB	20

Kljub dejstvu, da Slovenija v primerjavi s konkurenti v tabeli izgleda poceni, temu ni tako. Poleg davka na dobiček pravnih oseb se plačuje tudi davek na kapitalni dobiček oz. na dividende v Sloveniji, Veliki Britaniji in Kaliforniji. Dividende predstavljajo izplačilo udeležbe pri dobičku podjetja na podlagi lastniških deležev. Dividende se ne vključujejo v letno dohodninsko napoved, vendar pa je dobiček podjetja, ki si ga želi družbenik izplačati na svoj osebni račun, podvržen 25% davku, kot to določa ZDoh-2.<sup>76</sup> Poleg plačila davka od dohodka pravnih oseb, mora družbenik ob izplačilu že obdavčenega dobička družbe državi plačati še 25% vrednosti izplačanih dividend.<sup>77</sup> Dobiček družbe je s tem obdavčen dvakrat, sicer pa se dividende ne štejejo v obračun dohodnine. Za razliko od Slovenije v Veliki Britaniji davek na dividende plačuje samo osebe, ki presežejo določeno mejo dohodka; Britanci poznajo tudi različne stopnje davka na dividende (začenši z 20% pa vse do

<sup>73</sup>Brown, J: Are you a target for the alternative minimum tax?, URL: <http://www.cnbc.com/id/101358584> (27.6.2015).

<sup>74</sup>CNN: The alternative minimum tax, URL:

<http://money.cnn.com/magazines/moneymag/money101/lesson18/index7.htm> (27.6.2015); CNBC: The Alternative Minimum Tax Changes: CNBC Explains, URL: <http://cnbc.com/id/4691525> (27.6.2015).

<sup>75</sup> Ministrstvo za finance, Davek od dohodkov pravnih oseb, URL:

[http://www.fu.gov.si/davki\\_in\\_druge\\_dajatve/podrocja/davek\\_od\\_dohodkov\\_pravnih\\_oseb\\_ddpo/](http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/davek_od_dohodkov_pravnih_oseb_ddpo/) (20.6.2015); Corporation tax rates and reliefs, URL: <https://www.gov.uk/corporation-tax-rates/rates> (3.7.2015); Tax Foundation, URL: <http://tax.foundation.org/state-tax-climate/california> (27.6.2015).

<sup>76</sup>90. in 91. člen Zakona o dohodnini (ZDoh-2), Ur. l. RS, št. 96/2013 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije

<sup>77</sup>Mercina, J: Obdavčitev d.o.o., 2015, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/obdavcitev-d.o.o.> (24.6.2015), How to Incorporate a Limited Company/ GmbH in Austria, URL: <http://www.formacompany.com/en/austria/austria-limited-company-incorporation.php> (24.6.2015).

dobrih 36%).<sup>78</sup> V Avstriji davka na kapitalski dobiček posameznikom sploh ni potrebno plačati (oz. plačan davek krije dohodnino, ki je ni potrebno vrniti), zato je ureditev slednje ugodnejša.<sup>79</sup> Kalifornija se po ureditvi razlikuje od preostalih treh držav. Podjetjem z omejeno odgovornostjo ne nalaga plačila davka na dobiček; namesto tega jim nalaga posebni franšizni davek, ki je nekoliko nižji. Vendar pa je ohranila minimalni davek (dobrih 700 EUR), ki ga podjetja plačujejo ne glede na to, ali dobiček sploh ustvarjajo.<sup>80</sup> Podjetje LLC sicer plača klasični korporacijski davek, če v družbeni pogodbi izbere tovrstni način obdavčitve.

## 5. Prednosti zavarovanja podjetja za pravne stroške

Podjetje ARAG je globalna zavarovalnica, ki ponuja zavarovanje pravne zaščite fizičnim in pravnim osebam. Zavarovanje poleg sodnih stroškov krije tudi določene druge storitve. Prednost sklenitve takšnega zavarovanja je, da lahko podjetje zavarovalno polico popolnoma prilagodi svojim potrebam; sama predlaga zavarovano vsoto in vplačuje njej primerno premijo. Zavarovanja se sicer lahko sklenejo že za 10,99 EUR.<sup>81</sup> Zavarovanje sicer po obsegu zajema stroške odvetnika po lastni izbiri, sodne takse, stroške izvedencev, prič in tolmačev in dodatne materialne stroške. Zavarovanje krije tudi stroške izvensodnih poravnav ali mediacij, pa tudi s sodbo naložene stroške nasprotne strani. Pod stroške zavarovalnice spada še polog varščine do 100.000 EUR in kritje potnih stroškov v primeru sojenja v tujini, saj zavarovanje krije tako stroške postopkov v Sloveniji, kot celi Evropski uniji.<sup>82</sup> Zavarovanje krije tudi ustni pravni nasvet, ki se v okviru zavarovanja na gospodarskem področju nanaša na pravne zadeve, ki so neposredno povezane s podjetjem in njegovo dejavnostjo.<sup>83</sup> Do slednjega je zavarovanec upravičen največ enkrat mesečno. Nasvet se lahko nanaša na vprašanja iz pravnih področij vseh držav Evropske skupnosti, Švice, Norveške in Islandije.<sup>84</sup> Poleg tega zavarovanje krije tudi stroške v primeru delovnopравниh sporov (npr. spor v primeru odpuščenega delavca). Kriti so tudi primeri izterjave nespornih terjatev (npr. neplačani računi). Upravičenec tako podatke o dolžniku preda zavarovalnici, ki bo poskrbela za nadaljnje opominjanje in izterjavo in

<sup>78</sup> Deloitte: Taxation and Investment in United Kingdom; reach, relevance and reliability, 2014; URL: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-unitedkingdomguide-2014.pdf>; URL: <https://www.gov.uk/income-tax-rates>; URL: <https://www.gov.uk/tax-on-dividends/how-dividends-are-taxed> (24.6.2015).

<sup>79</sup> Austria Income Taxes and Tax Laws, URL: <http://www.worldwide-tax.com/austria/austriataxes.asp> (24.6.2015).

<sup>80</sup> Taxes on business income in California, URL: <http://www.bizfilings.com/toolkit/sbg/tax-info/state-taxes/business-income/california-taxes-on-business-income.aspx>. (27.6.2015).

<sup>81</sup> URL: <http://akcijatv.arag.si/> (2.6.2015).

<sup>82</sup> Na tem mestu opozarjam, da je višina kritja odvisna od predhodne zavarovalne pogodbe in pa višine vplačanih premij.

<sup>83</sup> ARAG, 9. člen splošnih pogojev poslovanja, URL: [http://akcijatv.arag.si/static/pdf/SPPZ\\_14.pdf](http://akcijatv.arag.si/static/pdf/SPPZ_14.pdf) (24.6.2015).

<sup>84</sup> Svetovanje pa mora zadostiti kriteriju nujnosti po pravni zaščiti, da bo zavarovalnica dejansko krila strošek nasveta, kar pomeni, da je zavarovalni primer v tem primeru predvidena sprememba v pravnem stanju zavarovanca, zaradi česar je svetovanje nujno; glej URL: <http://akcijatv.arag.si/>; [http://www.trident.si/gd\\_kaj.html](http://www.trident.si/gd_kaj.html) (27.6.2015).



krila njene stroške.<sup>85</sup> Zavarovalnica od trenutka škodnega dogodka dalje prevzame nase vse nujne stroške v zvezi s pravno zaščito posameznika. Stroški pa veljajo za nujne, če sta tako uveljavljanje pravic, kot zastopanje podjetja ustrezni. To pomeni, da podjetje ne izkorišča pravice do povrnitve stroškov, pa tudi da obstaja zadostna verjetnost, da bo podjetje z zahtevkom na sodišču uspelo. Verjetnosti uspeha se ne preverja v primeru kazenskopravne zaščite oziroma postopki v zvezi s prekrški (npr. zaščita v primeru odvzema vozniškega dovoljenja).<sup>86</sup> Pomembno je še, da ima v zvezi z zastopanjem pred sodiščem ali upravnimi organi ima zavarovalec pravico, da sam izbere odvetnika, ki naj ga zastopa.<sup>87</sup> Ker je zavarovanje prilagodljivo potrebam podjetja in ponuja širok spekter zavarovalnih primerov, se mi zdi njegova sklenitev primerna, zlasti za podjetja brez ustrezne pravne službe in nizkimi dohodki.

Neža Kranjc

---

<sup>85</sup>URL: [http://www.trident.si/gd\\_primeri.html](http://www.trident.si/gd_primeri.html) (27.6.2015).

<sup>86</sup>ARAG, 6. člen splošnih pogojev poslovanja, URL: [http://akcijatv.arag.si/static/pdf/SPPZ\\_14.pdf](http://akcijatv.arag.si/static/pdf/SPPZ_14.pdf)(24.6.2015).

<sup>87</sup>URL: <http://akcijatv.arag.si/> (2.6.2015).

## II. Avtorsko pravo

### 1. Uvod

Avtorska dela so večinoma duhovne stvaritve, shranjene na različnih nosilcih. Ravno zaradi svoje duhovne narave lahko hitro postanejo predmet zlorab, pri čemer je lahko dokazovanje avtorstva precej oteženo. Če k temu dodamo še izjemno hiter razvoj tehnologije, ki omogoča neomejeno in izjemno hitro širjenje vsebin preko spleta, lahko hitro pridemo do ugotovitve, da je potreben učinkovit sistem, ki avtorja varuje pred zlorabo. Ravno zaradi razvoja interneta pa ta potreba pogosto presega državne meje in celotnemu sistemu dodaja tudi pomemben mednarodni element. V ta namen so države sprejele različne konvencije<sup>88</sup> in dogovore, pomembnost avtorskih pravic pa je prepoznala tudi Evropska Komisija.

Dejavnost družbe BV media, d.o.o. je filmska produkcija, zato se bo delo po splošnem pregledu osredotočilo predvsem na ureditev avtorskega prava s področja filmske industrije. Hitro rastočo družbo sestavlja ekipa mladih filmskih entuziastov, z velikim znanjem in izkušnjami s področja filmske industrije, vendar pa s precej manjšim pravnim ozadjem. Zato bo delo skupine, ki se ukvarja z intelektualno lastnino, obsegalo tako temelje avtorskega prava kot tudi posamezne specifikke s področja filma. Film je izrazito specifična avtorska tematika, saj je precej redko, da pri nastanku filma v vseh aspektih sodeluje zgolj ena oseba. Zato tu pomembno vlogo igra pravo, ki lahko z zakonskim ter pogodbenim urejanjem vsa razmerja med soavtorji ter drugimi sodelujočimi ureja v naprej, ter na ta način pripomore k zmanjšanju možnosti potencialnih sporov.

### 2. Nekaj o avtorski pravici

V skladu s prvim členom Zakona o avtorski in sorodnih pravicah<sup>89</sup> (v nadaljevanju: ZASP), je avtorska pravica enovita pravica avtorjev na njihovih delih s področja književnosti, znanosti in umetnosti, ter pravice izvajalcev, proizvajalcev fonogramov, filmskih producentov, radijskih in televizijskih organizacij in založnikov.<sup>90</sup>

Slovensko avtorsko pravo temelji na kontinentalno-pravnem sistemu, pravica nastane na nematerialni dobrini. Pravno varstvo avtorske pravice ureja tudi Ustava RS in sicer v 60. členu, ko

<sup>88</sup> Med njimi prednjači predvsem Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del (Uradni list SFRJ-MP, št. 14/1975 in 4/1986, Uradni list RS št. 24/1992, Uradni list RS-MP, št. 9/1992, št. 3/2007).

<sup>89</sup> Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah (ZASP), Uradni list RS, št. 16/07 in nasl, Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>90</sup> 1. člen ZASP.

določa, da je zagotovljeno varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene in izumiteljske dejavnosti.

### 3. Nastanek avtorske pravice

Kot izhaja že iz zgornje definicije avtorske pravice, je pogoj za nastanek le-te avtorsko delo. 5. člen ZASP-a pravi, da je avtorsko delo vsaka individualna stvaritev s področja književnosti, znanosti in umetnosti, ki je na kakršen koli način izražena. Pri tem je pomembno izpostaviti, da zgolj ideja, ki še ni na noben način manifestirana ali izražena, ni avtorsko pravno varovana. Zdi se tudi skoraj nemogoče, da bi lahko uspešno dokazali obstoj zgolj ideje. Vseeno pa 6. člen ZASP varuje tudi osnutke, sestavne dele in naslove avtorskih del, ki so sami po sebi individualne intelektualne stvaritve.

14. člen ZASP pravi, da avtorska pravica pripada avtorju na podlagi same stvaritve dela. Pri tem velja enotno stališče, da avtorska pravica na določenem delu nastane *ipso facto*, torej na podlagi dejstev in brez zahtev po kakršni koli prijavi, registraciji ali kakšni drugi formalnosti, saj je avtorsko delo neločljiv del posameznikove zavesti in bi bilo ironično, če bi avtor pravico pridobil šele z registracijo.<sup>91</sup> To velja tako v slovenskem pravnem redu, kot tudi mednarodno (enako ureja tudi 5/2 člen Bernske konvencije).<sup>92</sup>

### 4. Materialne avtorske pravice

ZASP omogoča gospodarsko izkoriščanje avtorskega dela. Materialne pravice avtorja namreč v nasprotju z moralnimi pravicami ne ščitijo avtorjeve osebne vezi ampak, kot izrecno določa tudi 21. člen ZASP, varujejo premoženjske interese avtorja s tem, da avtorju izključno dovoljuje ali prepoveduje uporabo svojega dela. Zakon torej podeljuje avtorju monopol nad izkoriščanjem avtorskega dela, kar je gotovo najpomembnejša avtorjeva pravica.<sup>93</sup>

Izkoriščanje avtorskega dela s strani druge osebe pa je dopustno le pod pogojem, da je avtor ustrezno prenesel materialno avtorsko pravico. Ravno odplačni pravni prenosi pravice omogočajo izpolnjevanje bistva materialnih avtorskih pravic, torej varovanje avtorjevih premoženjskih pravic.<sup>94</sup> Avtor je fizična oseba, ki je ustvarila avtorsko delo. Avtorska pravica načeloma traja za čas

<sup>91</sup> Akademija za varstvo moralnih avtorskih pravic, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, 1988, str. 17.

<sup>92</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 67 ter tudi: Trampuž, Avtorsko pravo; Izbrana poglavja, 2000, Cankarjeva založba, str. 126.

<sup>93</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 88-89, Trampuž, Avtorsko pravo; Izbrana poglavja, 2000, Cankarjeva založba, str. 88.

<sup>94</sup> Ibid. str. 88-89.



avtorjevega življenja in 70 let po njegovi smrti. Vendar pa denarni avtorski zahtevki (zahtevki za avtorski honorar, civilno kazen, odškodnino) zastarajo po splošnih obligacijskopравnih predpisih.<sup>95</sup>

ZASP primeroma našteva materialne avtorske pravice, torej gre za eksemplifikativen seznam, kar pomeni, da katalog pravic iz tega člena ni izčrpen in dokončen, temveč so naštete le najbolj tipične pravice<sup>96</sup>, kar je zlasti pomembno v sodobnem času hitrega razvoja, tudi na področju filma. V nadaljevanju bova opisala tiste najbolj pomembne pravice, ki se tičejo delovanja produkcije filmov.

#### a) Pravica reproduciranja

ZASP v 23. členu definira pravico reproduciranja kot izključno pravico, da se delo fiksira na materialnem nosilcu ali drugem primerku, ne glede na vrsto postopka in primerka ali njihovo število. V drugem odstavku pa primeroma našteva oblike reproduciranja, kjer ponovno ne gre za izčrpen seznam, temveč eksemplifikativno naštevanje. Pravica reproduciranja je ena izmed najpomembnejših materialnih avtorskih pravic.<sup>97</sup>

50. člen ZASP-a strog koncept 23. člena nekoliko omili, saj omogoča privatno in drugo lastno reproduciranje že objavljenega dela v največ treh primerkih.<sup>98</sup> V Direktivi 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi pa je državam članicam naloženo, da zagotovijo pravično nadomestilo imetnikom pravic za dovoljeno reproduciranje na papirju ali kateremkoli drugem mediju.<sup>99</sup>

#### b) Pravica distribuiranja

V 24. členu ZASP opredeljuje pravico do distribuiranja v ožjem smislu, kar pomeni izključno pravico dovoliti ali prepovedati, da se izvirnik ali primerki dela dajo v promet s prodajo ali drugačno obliko prenosa lastninske pravice ali s tem namenom ponudijo javnosti. Prav tako obsega tudi pravico uvoza primerkov v določeno državo zaradi nadaljnjega distribuiranja, ne glede na to, če so bili ti izdelani zakonito ali ne.<sup>100</sup>

<sup>95</sup> VSL sklep II Cp 3086/2012.

<sup>96</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 90-91.

<sup>97</sup> Ibid., str. 92-94.

<sup>98</sup> Privatno in drugo lastno reproduciranje 50. člen (1) Ob upoštevanju 37. člena tega zakona je reproduciranje že objavljenega dela prosto, če je izvršeno v največ treh primerkih in če so izpolnjeni pogoji iz drugega ali tretjega odstavka tega člena.

<sup>99</sup> Chitrakar U., Pravica do nadomestila za dovoljeno reproduciranje avtorskih del, Pravna praksa, 2004, št. 29, str. 5-7.

<sup>100</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 94-98.



### c) Pravica predelave in filmske priredbe

Avdiovizualna priredba, ki je določena v 104. členu ZASP, je ena možnih vrst predelave drugega dela. Ta je možna na dva načina, in sicer s predelavo nekega dela v kinematografski, televizijski ali risani film ali vključitvi nekega dela v avdiovizualno delo. Pravica do predelave daje upravičenje, da se prvotno delo spremeni ali kako drugače predela. Gre torej za uporabo nekega dela in ne zgolj ideje.<sup>101</sup> Na drugi strani pa vključitev obstoječega dela pomeni njegovo reproduciranje v nespremenjeni obliki na nekem materialnem nosilcu, ki vsebuje to avdiovizualno delo. Pri vključitvi prvotnih del v avdiovizualna je najbolj pomembno vprašanje, ali je to mogoče le z dovoljenjem avtorja.<sup>102</sup>

Avdiovizualna priredba je mogoča na podlagi pogodbe o avdiovizualni priredbi, s katero avtor ali imetnik pravic na prvotnem delu izključno in neomejeno prenese na filmskega producenta pravico predelave in vključitve prvotnega dela v avdiovizualno delo. Pogodba o avdiovizualni priredbi je pravni posel, kjer avtor (ali imetnik pravic) na nekem delu filmskemu producentu, ki želi to delo uporabiti za svoj filmski projekt to dopusti.<sup>103</sup> Kar je seveda ključnega pomena, saj more imeti producent možnost, da nastalo filmsko delo ustrezno izkorišča.<sup>104</sup> Glede prenosa veljajo določne domneve, in sicer domneva, da je avtorska pravica prenesena izključno in neomejeno, kar je v nasprotju s splošno domnevo v korist avtorja, domneva, da so izključno in neomejeno prenesene materialne avtorske pravice in domneva, da so izključno in neomejeno prenesene druge pravice avtorja. Potrebno pa je izpostaviti, da se prva domneva nanaša na prvotno delo, drugi dve pa na avdiovizualno delo, ki s predelavo šele nastane. Seveda pa je mogoče v pogodbi ta vprašanja urediti drugače.<sup>105</sup>

## 5. Moralna/osebna upravičenja

Moralna avtorjeva upravičenja varujejo avtorjeve osebne vezi med njim in njegovim delom. Varujejo ga glede njegovih duhovnih in osebnih vezi do dela. Za vse razen za pravico do skesanja velja kot časovni okvir 70-letni rok po smrti avtorja, pravica skesanja pa velja zgolj za čas življenja avtorja. 70. člen ZASP določa, da moralna upravičenja sicer enotne avtorske pravice ne morejo biti

---

<sup>101</sup> Prvotno delo navadno pomeni predelavo nekega leposlovnega, gledališka, lutkovna dela v avdiovizualna dela, v novjšem času gre predvsem za razne književne uspešnice pisateljev popularnih del.

<sup>102</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 238-240.

<sup>103</sup> Ibid.

<sup>104</sup> Šetinc I., Obseg pravnega varstva filmske montaže, Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, 2007, str. 18,19.

<sup>105</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 240

predmet pravno-poslovnega prenosa, kar je smiselno, saj je njihovo bistvo ravno avtorjeva osebna vez s svojim delom. Morebitni pravni posel, ki bi bil v nasprotju s to določbo, pa je ničen.<sup>106</sup>

Kot smo že omenili, si družba BV media, d.o.o. želi poslovanja preko meja Slovenije, tudi v države z angloaškim sistemom. Zato je tu pomembno opozoriti, da angloameriški sistem »copyright« ne daje takšnega pomena moralnim avtorskim pravicam, zato je tam potrebna večja pazljivost glede potencialnih moralnih pomislekov. V današnjem tržnem sistemu pa se nam tako zdi, da je bistven dogovor med avtorjem in naročnikom, in s tem moralne vezi avtorja do svojega dela ne bi smele igrati prevelike vloge.

a) 17. člen ZASP: Pravica do prve objave<sup>107</sup>

Gre za temeljno pravico avtorskega prava, ki jo časovno avtor uveljavlja kot prvo. Kot ugotavljajo že Trampuš, Oman in Zupančič v Komentarju Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, ta pravica pooseblja avtorjevo najpomembnejšo odločitev: ali bo delo odpustil iz svoje tajne, intimne sfere ali pa ne. Do trenutka prve objave ostaja delo sestavni del avtorjeve osebnosti, s prvo objavo pa avtor razgrne svoje nazore javnosti. Brez potrebe se zdi dodajati, da gre za popolno diskrecijo avtorja, morebitne zakonske določbe, ki bi to pravico odvzemale, pa bi posegle v ustavno zajamčene pravice. Za prvo objavo se domneva, da je bila opravljena takrat, ko je delo dostopno javnosti.<sup>108</sup> Takrat je večjemu delu javnosti omogočena čutna zaznava dela. Zato je ta pravica za avtorja bistvena, ker odpira vrata za uveljavljanje premoženjske komponente avtorske pravice, ostala upravičenja avtorja pa postanejo precej razvrednotena, če mu ni priznana pravica do prve objave.<sup>109</sup> Zgoraj napisano pa je potrebno razločevati od izdaje avtorskega dela, kar se največkrat povezuje z izdajo s pomočjo različnih založb.

Avtor lahko v zvezi s svojo absolutno pravico do prve objave postavlja tudi različne pogoje, pod katerimi pride do prve objave. Lahko se nanašajo na vrsto izkoriščanja (avtorji komentarja postavijo primer zgolj razstave slike, ne pa njenega reproduciranja), lahko pa tudi kateri koli drugi pravno dopusten pogoj, saj gre za absolutno pravico.

---

<sup>106</sup> 79. člen ZASP.

<sup>107</sup> 17. člen ZASP: Avtor ima izključno pravico odločiti, ali, kdaj in kako bo njegovo delo prvič uporabljeno.

<sup>108</sup> 3. člen ZASP.

<sup>109</sup> Trampuš, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 72.

S tem, ko je pravica zakonito realizirana, postane tudi dokončno izčrpana. To je jasno tudi zaradi narave same pravice, saj delo, po tem, ko je enkrat objavljeno, ne more več postati neobjavljeno, ni torej vrnitve v prejšnje stanje.

b) 18. člen ZASP: Pravica do priznanja avtorstva<sup>110</sup>

Pravica obsega avtorjevo upravičenje do identifikacije avtorstva na delu, upravičenje do odkritja pravega avtorstva (če je bilo delo objavljeno anonimno ali pod psevdonimom) in upravičenje prepovedi drugim, da za delo uporabljajo svoje ime. Gre torej za bistvo avtorske pravice, glede katere prihaja tudi do največjih kršitev, ko si nekdo prisvoji avtorsko delo nekoga drugega, čemur v pogovornem jeziku pogosto pravimo »plagiat«. Bistveni elementi plagiata so: kršitev avtorske pravice in zavestna lastitev tujega avtorskega dela.<sup>111</sup>

Gre za neprenosljivo in neodtujljivo pravico avtorja, njemu pa je prepuščena odločitev, če bo sploh zahteval realizacijo te pravice.

c) 19. člen ZASP: Pravica spoštovanja dela<sup>112</sup>

Določba varuje avtorjev interes do integritete dela, ter integritete uporabe dela. Lahko gre za poseg v samo avtorsko delo (primer bi bil izrez dela filma) ali pa samo za uporabo na nedopusten način. Pri tem je pomemben še dodatni subjektivni element in sicer, da je z dejanjem prizadet avtor, torej njegova čast, ugled, dobro ime itd. Sicer pa so kršitve 19. člena ZASP lahko obravnavane in preganjane tudi kot kazniva dejanja.<sup>113</sup>

---

<sup>110</sup> 18. člen ZASP:

(1) Avtor ima izključno pravico do priznanja avtorstva na svojem delu.

(2) Avtor lahko določi, ali naj se pri objavi dela navede njegovo avtorstvo in s kakšno oznako.

<sup>111</sup> Ibid. str. 79

<sup>112</sup> 19. člen ZASP: Avtor ima izključno pravico, da se upre skazitvi in vsakemu drugemu posegu v svoje delo ali vsaki uporabi svojega dela, če bi ti posegi ali ta uporaba lahko okrnili njegovo osebnost.

<sup>113</sup> 158. člen Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – UPB). Pregon je sicer možen zgolj na zasebno tožbo ali v določenih primerih na predlog.

d) 20. člen ZASP: Pravica skesanja<sup>114</sup>

Zadnja moralna pravica avtorja, ki avtorju dopušča, da se iz določenih razlogov premisli in prekliče izkoriščanje dela. Z gledišča družbe BV media, d.o.o. pa je pomembna predvsem zaradi 5. odstavka 20. člena, saj v določenih primerih avtorju pravico odvzema, tudi v primerih avdiovizualnih del. Pravica skesanja v svojem bistvu pomeni poseg v obstoječa pravna razmerja, kar je v klasičnem civilnem pravu lahko zgolj izjema, saj v veliki meri onemogoča pravno varnost, predvsem naročnikom. Ti zaradi te pravice težko vedo, kdaj se bo avtor odločil avtorsko pravico preklicati. Zakon pravico skesanja pogojuje s tem, da mora imeti avtor za preklic resne moralne razloge, ter s tem, da mora imetniku pravice predhodno povrniti škodo, ki mu s preklicem nastane.

Kot smo že prej omenili, pa ZASP v določenih primerih avtorju to pravico odvzema, tudi v primerih avdiovizualnih del. Komentatorji razlog takšni določbi vidijo predvsem v visokih investicijah naročnikov, ki so v teh primerih potrebne. Pri tem navajajo, da je odvisnost od avtorjevih pomislov in premislov preveliko tveganje, ki se ne more odpraviti niti z odškodninsko odgovornostjo.<sup>115</sup> S tem razlikovanjem se v celoti ne moremo strinjati. Gotovo pride zaradi pravice skesanja do resnega tveganja na strani naročnikov, vendar do tega pride neodvisno od vrednosti projekta, poleg tega pa so lahko določeni projekti, ki po 20. členu niso izvzeti, veliko večje investicije, kot projekti iz 5. alineje 20. člena. Poleg tega je namen odškodninske odgovornosti oškodovanca postaviti v enak položaj, kot da škodni dogodek sploh ni nastal, od odločitve avtorja pa je odvisno, ali se bo odločil za pravico skesanja in s tem povrnitev (s strani zakona predpostavljeno očitno visoke) odškodnine ali ne, nesmiselno je, da to odločitev kogentno opravi kar sam zakon.

## 6. Prenos avtorske pravice

Avtor svojega dela lahko neizključno ali izključno odstopi vse ali le nekatere pravice. Če ni posebnega dogovora o tem, se šteje, da gre za neizključni prenos, kar pomeni, da pridobitelj ne more prepovedati uporabe avtorskega dela drugim, ampak ga, poleg avtorja in morebitnih drugih

---

<sup>114</sup> 20. člen ZASP:

- (1) Avtor ima izključno pravico, da do imetnika materialne avtorske pravice slednjo prekliče, če ima za to resne moralne razloge in če predhodno imetniku povrne škodo, ki mu s tem nastane.
- (2) Z uveljavitvijo pravice skesanja materialna avtorska pravica imetnika ugasne.
- (3) Avtor mora imetniku povrniti primerno odškodnino. Imetnik mora v treh mesecih od prejema preklica sporočiti avtorju obseg svoje škode. Če tega ne stori, učinkuje pravica skesanja s potekom tega roka.
- (4) Če želi avtor kasneje ponovno prenesti materialne avtorske pravice na svojem delu, mora v desetih letih po uveljavitvi pravice skesanja ta prenos prednostno in pod prejšnjimi pogoji ponuditi prvotnemu imetniku.
- (5) Določbe tega člena ne veljajo za računalniške programe, avdiovizualna dela in baze podatkov.

<sup>115</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 87

upravičencev, uporablja na dogovorjen način.<sup>116</sup> Pogodbena praksa in primerjalno pravna analiza nakazuje, da se varstvo v fazi sklepanja avtorske pogodbe osredotoča predvsem na omejitve vsebine in obsega prenosa avtorsko-pravnih upravičenj.<sup>117</sup>

Pogosta klavzula o prenosu vseh materialnih avtorskih pravic enkrat in za vse primere je nična na podlagi 79. člena ZASP (posamičnost prenosa avtorskih pravic).<sup>118</sup> Poleg tega je neveljavno določilo, s katerim bi avtor prenesel materialne avtorske pravice na vseh svojih prihodnjih delih ali za neznane oblike uporabe svojega dela. Obseg prenosa avtorskih pravic je lahko vsebinsko, časovno ali prostorsko omejen.<sup>119</sup>

Izkoriščanje avtorskega dela je mogoče le na način in v obsegu, kot izhaja iz avtorske pogodbe. Ne glede na določenost prenosa avtorskih pravic v ZASP prihaja do pogostih kršitev.<sup>120</sup>

ZASP v 80. členu določa, da mora biti pravni posel za prenos materialnih avtorskih pravic sklenjen v pisni obliki, zato se načeloma prenašajo pisno. ZASP sicer v 1. odstavku 80. člena vzpostavlja načelo pisnosti, kar ne pomeni, da ustne pogodbe niso veljavne. Potrebno pa je dodati, da se te pogodbe, enako kot sporne in nejasne pogodbene določbe, razlagajo v korist avtorja.<sup>121</sup> Posledica tega je, da je pri ustnih pogodbah lahko dokazovanje glede obsega in časa prenosa, plačil in drugih bistvenih sestavin, pogodbe bistveno težje. Pisnost prenosa je glede na zakonske domneve še posebej pomembna za pridobitelja avtorskih pravic.<sup>122</sup>

Kadar ni izrecno dogovorjeno, da je prenos pravic izključen, velja domneva, da je prenos neizključen. Naslednja domneva pa velja za primere, ko ni določeno, katere posamične pravice ali kakšen obseg posamične pravice se prenaša.<sup>123</sup> Takrat velja, da so prenesene tiste pravice in v takem obsegu, ki je bistven za dosego namena pogodbe. O obsegu prenosa se presoja glede na namen pogodbe.<sup>124</sup> V kolikor o prenosu avtorskih pravic ni izrecno določeno drugače, velja domneva, da se

<sup>116</sup> Juhart M., et al., Uvod v civilno pravo, Uradni list Republike Slovenije, 2011, Ljubljana, str. 283.

<sup>117</sup> Ovčak Kos M., Varstvo avtorja pri sklepanju in izvrševanju avtorskih pogodb – de lege ferenda, *LeXonomica - Revija za pravo in ekonomijo* Let. V, št. 2, december 2013, str. 179 – 197.

<sup>118</sup> Zajc B., Avtorske pravice v praksi, URL: [http://pamfil.si/prispevek/avtorske-pravice-v-praksi/\(30.5.2015\)](http://pamfil.si/prispevek/avtorske-pravice-v-praksi/(30.5.2015)).

<sup>119</sup> Chitrakar U., Avtorske pravice- pojasnilo, URL: [http://chitrakar.si/avtorske-pravice/\(3.6.2015\)](http://chitrakar.si/avtorske-pravice/(3.6.2015)).

<sup>120</sup> Zajc B., Avtorske pravice v praksi, URL: [http://pamfil.si/prispevek/avtorske-pravice-v-praksi/\(30.5.2015\)](http://pamfil.si/prispevek/avtorske-pravice-v-praksi/(30.5.2015)).

<sup>121</sup> 2. odstavek 80. člena ZASP- načelo in dubio pro auctore.

<sup>122</sup> Zajc B., Avtorske pravice v praksi, URL: [http://pamfil.si/prispevek/avtorske-pravice-v-praksi/\(30.5.2015\)](http://pamfil.si/prispevek/avtorske-pravice-v-praksi/(30.5.2015)).

<sup>123</sup> Ibid.

<sup>124</sup> Materialne avtorske pravice - teorija o pogodbenem namenu prenosa, *Pravna praksa*, 2008, št. 48, str. 24-25., Sodba II Ips 513/2006, 11. september 2008 (v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Ljubljani II Cp 6054/2005).

avtorska pravica prenaša samo za območje Republike Slovenije.<sup>125</sup> Za uporabo avtorskih pravic v drugih državah je potrebno izrecno soglasje avtorja.<sup>126</sup>

V kolikor v pogodbi o prenosu avtorskih pravic ni izrecno določeno drugače, se avtorske pravice prenašajo za čas, ki je običajen za uporabo takšne vrste del. Ker avtorske pravice niso časovno neomejene, tudi pogodbene določbe o prenosu avtorskih pravic za obdobje, ki je daljše od dobe varovanja avtorskih pravic, niso mogoče.<sup>127</sup>

V 78. členu je določen nadaljnji prenos pravic, ki pravi, da imetnik, na katerega je bila prenesena materialna avtorska pravica ali druga pravica avtorja, ne more brez dovoljenja avtorja te pravice prenesti naprej na tretje osebe, če ni s pogodbo drugače določeno. Če je na podlagi zakona ali pogodbe nadaljnji prenos dopusten brez dovoljenja avtorja, odgovarjata prejšnji in novi imetnik solidarno za avtorjeve zahteve. Prepoved nadaljnjega prenosa je specifična pravica avtorskega prava. Ta določba ima varstveni namen, prinaša pa tudi praktični učinek, saj omogoča nadzor nad izkoriščanjem njegovega dela po prenosu.<sup>128</sup>

## 7. Soavtorji filmskega dela

Družba BV media, d.o.o. pri svojem ustvarjanju nastopa v različnih vlogah, glede na vrsto avdiovizualnega dela, ki ga ustvarja ter glede na želje naročnika, zato je z njihovega stališča izjemnega pomena ureditev razmerij med različnimi akterji, ki se lahko štejejo za avtorje filmskega dela.

Avtorji filmov danes uživajo izključne in neodtujljive pravice, vendar se še vedno postavlja vprašanje, komu vse podeliti pravice na nekem filmskem delu. V Evropi gredo te pravice praviloma osebam, ki s svojimi prispevki doprinesejo k izdelavi filma, ki je nedeljiva celota. Koga vse ta krog zajema, pa še ni rešeno vprašanje.<sup>129</sup> Različni sistemi avtorskega prava so razpeti med varstvom ustvarjalcev filmskega dela in potrebo po varstvu filmskih producentov.<sup>130</sup> Tudi tuji proizvajalci

---

<sup>125</sup> Domneve glede obsega prenosa 75. člen (1) Če ni z zakonom ali s pogodbo drugače določeno se šteje, da je bil dogovorjen neizključni prenos, da velja samo za Republiko Slovenijo in da velja za čas, ki je običajen za to vrsto del. (2) Če ni določeno, katere posamične pravice ali kakšen obseg določene pravice se prenaša, se šteje, da so prenesene tiste pravice in v takem obsegu, kot je bistven za doseg namena pogodbe.

<sup>126</sup> Zajc B., Avtorske pravice v praksi, URL: <http://pamfil.si/prispevek/avtorske-pravice-v-praksi/> (30. 5. 2015).

<sup>127</sup> Ibid.

<sup>128</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 196, B. Zajc, Avtorske pravice v praksi, URL: <http://pamfil.si/prispevek/avtorske-pravice-v-praksi/> (30. 5. 2015).

<sup>129</sup> Šetinc I., Avtor filma, Revija Odvetnik 36/ november 2007.

<sup>130</sup> Šetinc I., Obseg pravnega varstva filmske montaže, Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, 2007, str. 25, Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 244.



fonogramov in tuji filmski producenti uživajo varstvo po ZASP-u, če je bil njihov fonogram ali videogram prvič posnet v Republiki Sloveniji.<sup>131</sup>

V ZASP-u avdiovizualna dela določa 103. člen<sup>132</sup> naštevanje del pa ni eksemplifikativno, temveč so le-ta naštet primeroma, kar pove določba »ter druga avdiovizualna dela«. To je smiselno, saj bi se razvojem tehnike lahko nastale nove oblike avdiovizualnih del, ki brez te določbe ne bi bile zajete.<sup>133</sup>

V povezavi z avdiovizualnim delom se postavlja še vprašanje varovanja naslova dela. Varstvo imena in s tem prepoved uporabe je mogoča le znotraj iste umetniške zvrsti.<sup>134</sup> Dodatni pogoj pa je, da obstaja objektivna nevarnost zmede glede izvora dela.<sup>135</sup>

Kdo pa so soavtorji dela? V nekaterih sistemih je soavtor vsak, ki izpolni nek standard individualne, intelektualne in umetniške stvaritve. Na drugi strani pa sistemi, kot so Slovenija, Velika Britanija in Nizozemska, štejejo za soavtorje samo tiste, katerih prispevki niso ločeni oziroma ločljivi.<sup>136</sup>

105. člen ZASP-a določa, kdo vse spada med soavtorje avdioizualnega dela, to so, avtor priredbe, pisec scenarija, avtor dialogov, direktor fotografije, glavni režiser ter skladatelj filmske glasbe, ki je posebej ustvarjena za uporabo v tem delu. Nedvomno gre za eno izmed najpomembnejših določb tega oddelka ZASP-a, saj določa, kdo so umetniški ustvarjalci in s tem upravičenci izkoriščanja avdiovizualnega dela.<sup>137</sup>

Taksativnost naštevanja seveda ne pomeni, da ne more sodelovati več oseb iz iste kategorije, pri avtorju priredbe in piscu scenarija je v filmski industriji običajno, da nastopa v tej vlogi več posameznikov, ki seveda vsi veljajo za soavtorje. Na drugi strani pri glavnemu režiserju, glavnemu snemalcu in glavnemu animatorju to ni možno.<sup>138</sup>

Avtor je lahko vsak, ki je k delu prispeval in je njegov prispevek zadovoljil nek minimum individualne, intelektualne in umetniške stvaritve. Kot že rečeno, je seznam soavtorjev pri nas

<sup>131</sup> Zupančič A., *Intelektualna lastnina: Sorodne pravice*, Podjetje in delo, 2000, št. 6-7, str. 1293-1301.

<sup>132</sup> Pojem 103. člen Avdiovizualna dela po tem zakonu so kinematografski, televizijski, risani filmi, kratki glasbeni videofilmi, reklamni in dokumentarni filmi ter druga avdiovizualna dela, izražena v obliki zaporedja povezanih gibljivih slik, z zvokom ali brez, ne glede na vrsto nosilca, na katerem so vsebovana.

<sup>133</sup> Seveda morajo dela izpolnjevati pogoje 5. člena ZASP.

<sup>134</sup> Torej je varstvo zagotovljeno znotraj zvrsti kinematografskega dela, ne pa še gre za književno in kinematografsko delo.

<sup>135</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, *Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem*, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 234-237.

<sup>136</sup> I. Šetinc, *Obseg pravnega varstva filmske montaže*, Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, 2007, str. 26-28.

<sup>137</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, *Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem*, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 242.

<sup>138</sup> *Ibid.* str. 243.



taksativen in ne dopušča dvoma koga se lahko šteje za soavtorja. Tu pa se pojavi pomislek, saj zakon lahko neupravičeno odvzame pravice določenim osebam, ki so lahko v isti meri, kot naštetih soavtorji prispevali k nastanku filma.<sup>139</sup> Avtorji, ki ne zadoščajo standardom soavtorstva, poimenuje avtorji prispevkov.<sup>140</sup> Gre za neko posebnost v slovenskem pravnem redu. Je pa tudi ta seznam taksativen in je spreminjanje možno le prek zakonodajnega postopka. Ti prenesejo neomejeno uporabo svojih prispevkov na filmskega producenta ob tem pa obdržijo pravico uporabe svojih prispevkov, v kolikor s tem ne prizadenejo pravic producenta.<sup>141</sup>

#### a) Glavni režiser

Glavni režiser je oseba, ki scenarij pretvori v dokončano avdiovizualno delo, pri čemer se na filmu pozna njegova osebnost. Sodeluje pri celotnem nastajanju filma, v vseh fazah nastajanja, od izbire sodelujočih do ustvarjanja scenarija. Za režiserja je značilno, da prispevka ni mogoče individualizirati, ker je predmet ustvarjanja režiserja celoten film. Pomislek, ki se pojavlja je, ali režiserja tudi šteti k avtorju filma, saj bi bil v določenih primerih njegov prispevek nekreativen in naj bi bila kreativna utelešena v drugih osebah, ki pri filmu sodelujejo, kot so producent, scenarist ali klient.<sup>142</sup>

#### b) Scenarist

Scenarij je nekakšen načrt za filmsko delo, po scenariju se ravnaajo vsi, ki sodelujejo pri ustvarjanju filma. Pojavlja pa se vprašanje, ali je scenarist soavtor. Pri soavtorstvu gre za to, da te osebe skupaj in hkrati sodelujejo, medtem ko filmska dela velikokrat nastajajo brez intimnega sodelovanja soavtorjev, včasih tudi z velikim časovnim razmikom med nastankom prispevkov. V teoriji velja, da je scenaristov prispevek nedeljivo povezan s končnim delom. Pomisleki pa se pojavljajo, če je scenarij ustvarjen na lastno pobudo, preden se začne filmska produkcija. Nekateri so namreč mnenja, da tu ne gre za avtorstvo in da je pisec scenarija avtor predhodnega dela in ne soavtor skupnega

---

<sup>139</sup> Šetinc I., Avtor filma, Revija Odvetnik 36/ november 2007.

<sup>140</sup> Avtorji prispevkov k avdiovizualnem delu 106. člen Animator in skladatelj glasbe, ki ne veljata za soavtorja avdiovizualnega dela po prejšnjem členu, scenograf, kostumograf, slikar mask in montažer imajo avtorske pravice na svojih prispevkih k avdiovizualnem delu (avtorji prispevkov).

<sup>141</sup> Šetinc I., Avtor filma, Revija Odvetnik 36/ november 2007.

Šetinc I., Obseg pravnega varstva filmske montaže, Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, 2007, str. 28.

filmskega dela. V praksi se ta problem pri nas ne pojavljala, saj pogodba med producentom in scenaristom pomeni, da se scenarist obravnava kot soavtor.<sup>143</sup>

### c) Filmski producent

Pravice filmskih producentov spadajo med sorodne pravice in so določene v petem poglavju ZASP-a. Sorodne pravice naj bi varovale tiste fizične ali pravne osebe, ki avtorjem pomagajo pri posredovanju sporočila javnosti oziroma pri razširjanju primerkov javnosti. Torej so imetniki sorodnih pravic nekakšni posredovalci med avtorji in njihovim občinstvom.<sup>144</sup>

V filmski industriji je producent tista oseba, ki omogoči financiranje, prodajo in distribucijo filmskega dela ter ima nadzor in vpliv nad projektom. Seveda pa nosi tudi največ odgovornosti. Filmski producent delo organizira in vodi, njegov prispevek bi lahko opisali kot poslovne narave.<sup>145</sup> 133. člen določa, da je filmski producent fizična ali pravna oseba, ki v svojem imenu in za svoj ali tuj račun organizira in vodi ustvarjanje avdiovizualnega dela ali zaporedja gibljivih slik ter je odgovorna za njegovo dokončanje. Uporaba termina "filmski" bi morda na prvi pogled nakazovala, da imajo to pravico le producenti kinematografskih del, vendar zakon že takoj nato pove, da se določba nanaša na vse, ki ustvarjajo kakršnakoli avdiovizualna dela.<sup>146</sup>

134. člen ZASP-a našteva pravice filmskega producenta.<sup>147</sup> Tako kot drugim imetnikom sorodnih pravic zakon tudi filmskim producentom omogoča pravice, s katerimi varuje producentovo ustvarjalnost in poslovno prizadevanje.<sup>148</sup>

Predmet varstva producenta je videogram kot nosilec avdiovizualnega dela. Za razliko od proizvajalca fonogramov, pa producent nima pravice predelave. To je logična omejitev, saj je avdiovizualno delo mogoče spreminjati le ob soglasju režiserja. 135. člen določa, da ima filmski producent pravico do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje, s čimer cilja na

<sup>143</sup> Šetinc I., Obseg pravnega varstva filmske montaže, Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, 2007, str. 28, 29, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Trampuž, Oman, Zupančič, Ljubljana, 1997, Gospodarski vestnik str. 244.

<sup>144</sup> Zupančič A., Intelektualna lastnina: Sorodne pravice, Podjetje in delo, 2000, št. 6-7, str. 1293-1301.

<sup>145</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 319.

<sup>146</sup> Zupančič A., Nova ureditev sorodnih pravic v ZASP, Podjetje in delo, 1996, št. 4, str. 463.

<sup>147</sup> Pravice filmskega producenta 134. člen Filmski producent ima izključno pravico: 1. reproduciranja svojih videogramov; 2. distribuiranja svojih videogramov; 3. dajanja v najem svojih videogramov; 4. javnega prikazovanja svojih videogramov; 5. dajanja na voljo javnosti svojih videogramov.

<sup>148</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 320.

videograme. Nadomestilo se plačuje ob prvi prodaji ali uvozu novih naprav za vizualno snemanje ter pri prvi prodaji ali uvozu novi praznih nosilcev slike.<sup>149</sup>

Pravice filmskega producenta trajajo 50 let, odkar je bil narejen posnetek. Če je bil v tem času videogram zakonito izdan ali zakonito priobčen javnosti, trajajo pravice filmskega producenta 50 let od tiste prve izdaje ali tiste prve priobčitve, ki se je pripetila najprej.<sup>150</sup>

## 8. Pogodba o filmski produkciji

V praksi velike težave predstavlja ureditev razmerja s pogodbami o filmski produkciji med soavtorji filmskega dela in družba BV media d.o.o. ni izjema. Zaradi tega v tem poglavju razčlenjujemo pogodbo o filmski produkciji. Poleg tega v nadaljevanju predstavlja nekatere pomembnejše klavzule ter naše konkretne predloge glede ureditve le-teh.

107. člen ZASP- a z naslovom pogodba o filmski produkciji določa, da se razmerja filmskega producenta do soavtorjev avdiovizualnega dela in avtorjev prispevkov ter razmerja med samimi avtorji urejajo s pogodbo o filmski produkciji, ki se v skladu s tem zakonom sklene v pisni obliki. S sklenitvijo pogodbe o filmski produkciji se šteje, da so soavtorji izključno in neomejeno prenesli na filmskega producenta vse svoje materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja na avdiovizualnem delu, njegovem prevodu, njegovih avdiovizualnih predelavah ali pri tem delu nastalih fotografijah, če ni s pogodbo drugače določeno. S sklenitvijo pogodbe o filmski produkciji se šteje, da so avtorji prispevkov izključno in neomejeno prenesli na filmskega producenta pravico do uporabe svojih prispevkov za dokončanje avdiovizualnega dela.

Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov obdržijo:

1. Soavtorji izključno pravico do nadaljnje predelave avdiovizualnega dela v kakšno drugo umetniško obliko;
2. avtorji prispevkov pravico, da svoje prispevke k avdiovizualnem delu posebej uporabljajo, če niso s tem prizadete pravice filmskega producenta;
3. soavtorji pravico do primernega nadomestila od filmskega producenta za vsakokratno dajanje v najem videogramov avdiovizualnega dela.

---

<sup>149</sup> Ibid. str. 322-325.

<sup>150</sup> Zupančič A., Nova ureditev sorodnih pravic v ZASP, Podjetje in delo, 1996, št. 4, str. 463.

Soavtorji in avtorji prispevkov se ne morejo odpovedati pravicam iz prejšnjega odstavka.

Ker pri filmu sodeluje veliko oseb in je urejanje teh razmerij v praksi pogosto zapleteno, se ne sklepa le ene pogodbe, kot bi se to na prvi pogled zdelo. Nasprotno, potrebno je urediti vrsto razmerij z različnimi pogodbami, na primer pogodba o režiji, pogodba o scenariju, pogodba o scenografiji, pogodba o kostumografiji. Pojem pogodba o filmski produkciji torej pomeni neko splošno določbo s katero je zakon želel zaobjeti vse posamezne pogodbe, tako da določbe 107. člena veljajo za vse pogodbe.<sup>151</sup>

Določba 107. člena vsebuje pogoj pisnosti, kar pa ne predstavlja posebne novosti, saj to določa že 80. člen.<sup>152</sup> Glede prenosa velja domneva izključnega in neomejenega prenosa vseh pravic na delu in vseh njegovih predelavah, kar pomeni, da lahko producent prosto predela film v novega, medtem ko ga ne more predelati v književno delo. Če do tega pride, imajo vsi soavtorji in ne le scenarist, pravico dovoliti ali prepovedati nadaljnjo predelavo, ker je avdiovizualno delo nedeljiva celota. Kar je zanimivo, saj gre načeloma za predelavo scenarija. S fotografijami pa so mišljene tako fotografije narejene iz filmskega traku, kot tudi druge, na primer promocijske fotografije. V tem primeru bo moral producent urediti razmerja s fotografom.<sup>153</sup>

Glede domneve prenosa pri avtorjih prispevkov je pomemben tisti del določbe, ki govori o namenu prenosa za dokončanje avdiovizualnega dela. To pomeni, da filmski producent ne postane imetnik avtorskih pravic na skicah scenarista, osnutkih in slikah kostumografa ali maskah, temveč jih lahko uporabi pri snemanju.<sup>154</sup>

Glede ločene uporabe prispevkov velja, da soavtorjem ni priznana pravica do ločene uporabe, lahko pa se s pogodbo dogovori drugače. Avtorjem prispevkov pa se na splošno daje te pravice, vendar le, če niso prizadete pravice filmskega producenta. Pri določenih večjih projektih si filmski producent s pogodbo zagotovi prenos vseh materialnih pravic na prispevkih kostumografov, scenaristov, slikarjev mask. To je lahko velikega pomena, saj je lahko izkoriščanje določenih oblačkih, mask in podobnega zelo dobičkonosno. Pomislimo samo na Batmana ali Supermana. Z neodpovedljivostjo

---

<sup>151</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 251.

<sup>152</sup> Obličnost 80. člen (1) Pravni posli, s katerimi se prenašajo materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja ali dajejo dovoljenja, morajo biti v pisni obliki, če ni z zakonom drugače določeno. (2) Ob kršitvi prejšnjega odstavka se sporne ali nejasne določbe posla razlagajo v korist avtorja.

<sup>153</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 251.

<sup>154</sup> Ibid. str. 252.

pravicam zakon varuje interes soavtorjem pred prenapglimi odločitvami, saj določa, da morebitna odpoved pravicam iz 4. odstavka ni možna, takšno določilo bi bilo nično.<sup>155</sup>

## 9. Avtorski honorar

108. člen ureja avtorski honorar in določa, da pripada soavtorjem avdiovizualnega dela avtorski honorar ločeno za vsako preneseno materialno avtorsko pravico ali drugo pravico avtorja. Filmski producent pa mora najmanj enkrat letno pošiljati soavtorjem avdiovizualnega dela poročilo o ustvarjenem dohodku, in sicer ločeno za vsako dovoljeno vrsto uporabe dela.

Katere materialne pravice so dejansko prenesene, je stvar dogovora v pogodbi o filmski produkciji ali pa velja domneva iz 107. člena. Predvsem so tu v ospredju pravica reproduciranja, pravica distribuirana, pravica dajanja v najem, pravica javnega prikazovanja in pravica radiodifuznega oddajanja. Avtorski honorar v smislu ZASP je sporazumno dogovorjeno plačilo za prenos neke materialne avtorke pravice. Glede na določbo morajo biti v pogodbi o filmski produkciji opredeljena višina nadomestila za vsako materialno pravico posebej. Določba pa velja le za soavtorje in ne za avtorje prispevkov, kar pomeni da se tem osebam lahko določi honorar v enem skupnem znesku. Zakon pa ne določa nobenih pravil glede načina določanja višine honorarja, lahko je pavšalen ali nek odstotek od prodaje.<sup>156</sup>

2. odstavek 81. člena pa določa, da če se z uporabo avtorskega dela doseže dobiček, ki je očitno v nesorazmerju z dogovorjenim ali določenim honorarjem ali nadomestilom, lahko avtor zahteva spremembo pogodbe tako, da se mu določi pravičnejši delež pri dohodku. Naslednja varovalka določa, da mora filmski producent obveščati o dohodku ustvarjenem z izkoriščanjem avdiovizualnega dela. Dodatne opredelitve zakon ne daje, tako da ni jasno, v kakšni dokumentaciji se morajo podatki voditi ter ali imajo soavtorji možnost vpogleda.<sup>157</sup>

V 109. členu ZASP določa, da se avdiovizualno delo šteje za dokončano, ko je v skladu s sporazumom med glavnim režiserjem in filmskim producentom končana prva standardna kopija dela, ki je predmet pogodbe. Matrica te kopije se ne sme uničiti, spremembe kopije avdiovizualnega dela pa so možne le po predhodnem soglasju glavnega režiserja in filmskega producenta. Če kateri od soavtorjev ali avtorjev prispevkov, noče končati svojega prispevka k avdiovizualnemu delu ali če

---

<sup>155</sup> Ibid. str. 252-253.

<sup>156</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 254, 255

<sup>157</sup> Ibid. str. 255.

zaradi višje sile tega ne more storiti, se ne more upreti, da že dani prispevek ne bi bil uporabljen za njegovo dokončanje. Tak avtor uživa za že dani prispevek ustrezne avtorske pravice.

Kot vidimo zakon tudi v določenih pogledih privilegira glavnega režiserja in filmskega producenta, saj so spremembe možne le po predhodnem soglasju glavnega režiserja in filmskega producenta. Ta se nanaša na prvo standardno kopijo in ne na kasneje razmnožene kopije, ki so namenjene za distribucijo. Ustvarjanje filmskega dela terja veliko časa in vložkov različnih oseb, prav tako pa načeloma veliko investicijo, zato zakon vsebuje kavtele kako zaščiti producenta pred določenimi ovirami.<sup>158</sup>

Če avtor, ki že sodeluje pri produkciji avdiovizualnega dela, svojega prispevka noče ali ne more dokončati, ne more storiti nič, da se tak prispevek ne bi uporabil. V nasprotnem primeru bi moral režiser poiskati novega avtorja in bi zamuda lahko imela težke posledice, lahko bi bil celo ogroženo dokončanje projekta. Vprašanje pa je, v kakšni obliki se lahko že ustvarjen prispevek uporablja, torej ali se uporablja takšnega kot je ali pa ga je mogoče prilagajati in spreminjati, ne da se s tem posega v avtorske pravice te osebe. Zaključek je, da prvotni avtor ne more uveljavljati pravice do spoštovanja dela<sup>159</sup>, ker bi v nasprotnem primeru določba izgubila svoj pomen.<sup>160</sup>

## 10. Odstop od pogodbe

ZASP v 110. členu glede odstopa od pogodbe določa, da v kolikor filmski producent ne konča avdiovizualnega dela v petih letih od sklenitve pogodbe o filmski produkciji ali če ne distribuira končanega avdiovizualnega dela v enem letu od njegovega dokončanja, lahko soavtorji odstopijo od pogodbe, razen če je bil dogovorjen kakšen drug rok. V tem primeru soavtorji in avtorji prispevkov obdržijo pravico do plačila honorarja.

ZASP daje avtorjem sredstvo, če bi nekdo poskušal izrabiti pravice, ki so nanj prenesene, za to da bi onemogočal objavo ali izdajo dela. Ta člen spada v vrsto določb, ki dajejo avtorjem pravico, da se rešijo pogodbenih vezi z uporabnikom, ki njihovega dela sploh ne izkorišča ali ga ne v dovoljšnji meri. Zakon ne vsebuje razlikovanja ali gre za nedokončano delo zaradi samega producenta, ali je do tega prišlo zaradi višnje sile, zadošča torej objektivno dejstvo, da delo ni bilo dokončano. Do tega pride celo v primeru, da bi se producent trudil po najboljših močeh delo distribuirati, vendar ga nihče

<sup>158</sup> Ibid. str. 256-258.

<sup>159</sup> Pravica spoštovanja dela 19. člen Avtor ima izključno pravico, da se upre skazitvi in vsakemu drugemu posegu v svoje delo ali vsaki uporabi svojega dela, če bi ti posegi ali ta uporaba lahko okrnili njegovo osebnost.

<sup>160</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 258



ne bi bil pripravljen prevzeti. Te pravice pa nimajo avtorji prispevkov, saj se določba omejuje le na avtorje. Če pride do odstopa, avtorji obdržijo pravico do honorarja. Mišljeno je celotno plačilo, ki je bilo s pogodbo dogovorjeno, pomembno je, da filmski producent ne more uveljavljati nobenega zmanjšanja plačila iz naslova še neopravljenega dela. Pojavlja pa se vprašanje, kako je, če odstopi od pogodbe filmski producent. Mnenje je, da je potrebno uporabiti splošne določbe Obligacijskega zakonika.<sup>161</sup>

## 11. Pravno varstvo avtorske pravice

Vsa zgoraj navedena upravičenja avtorja bi štela precej malo, če ne bi obstajala možnost, da avtor svoja upravičenja v primerih kršitev varuje s pomočjo represivnih organov (po večini sodišč). Zakonodajalec je avtorju nudil civilno, kazensko<sup>162</sup> in upravno varstvo,<sup>163</sup> pri čemer prednjači civilno varstvo, posebno če upoštevamo interese družbe BV media d. o. o., kot gospodarske družbe z interesi povrnitve škode. Temelj ureditve predstavlja sedmo poglavje ZASP, ki ga dopolnjuje tudi klasično odškodninsko varstvo v Obligacijskem zakoniku<sup>164</sup> in nekateri zahtevki, urejeni po Zakonu o pravnem postopku.<sup>165</sup>

### a) Pravno varstvo po zakonu o avtorski in sorodnih pravicah

Kot smo že omenili, je glavnina ureditve vsebovana v ZASP-u kot specialni ureditvi. Civilno pravno varstvo avtorju omogoča povrnitev škode, ki je nastala s protipravnim kršenjem avtorskih pravic, čemur v pogovornem jeziku pogosto rečemo kar »piratstvo«. Dopolnjujoče pa zakon avtorju nudi tudi druge zahtevke, s katerimi lahko deluje preventivno in preprečuje kršitve avtorskih pravic.

### b) Pristojnost sodišča

Preden se spustimo v sodno varstvo pravic, je pomembno omeniti, da je v skladu z drugim odstavkom 103. člena Zakona o sodiščih<sup>166</sup> za odločanje o pravicah intelektualne lastnine na prvi stopnji izključno pristojno Okrožno sodišče v Ljubljani. To pa ne velja za predloge za izdajo

---

<sup>161</sup> Ibid. str. 259-261.

<sup>162</sup> Kazenski zakonik kot kazniva dejanja določa: 158. člen (Kršitev avtorske pravice), 159. člen (Neupravičena uporaba avtorskega dela) in 160. člen (Kršitev avtorskih sorodnih pravic).

<sup>163</sup> Upravno varstvo poteka predvsem preko izdaje različnih dovoljenj, ki so pogosto pogojevana z imetništvom ustreznih avtorskih pravic.

<sup>164</sup> Obligacijski zakonik (OZ), Uradni list RS, št. 97/07 in nasl., Državni Zbor Republike Slovenije.

<sup>165</sup> Zakon o pravnem postopku (ZPP), Uradni list RS, št. 73/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>166</sup> Zakon o sodiščih (ZS), Uradni list RS, št. 94/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.



začasnih odredb (170. člen ZASP), ter predlogih za zavarovanje dokazov (171. člen ZASP), saj takrat še ne gre za spor o avtorski pravici.<sup>167</sup>

### c) Ureditev v ZASP

Zakon s 164. členom ZASP določa, da lahko upravičenci (tisti, čigar pravice so bile kršene), uveljavljajo povrnitev škode po pravilih o povzročitvi škode zoper vse kršilce. Pri tem s 165. členom določa tako solidarnost na strani upnikov, kot tudi solidarnost na strani dolžnikov, kar je najverjetneje določeno zaradi lažjega uveljavljanja pravic avtorjev. Odškodninsko pravo izhaja iz popolnosti povrnitve škode, kar pomeni, da avtor zaradi kršitve ne sme biti postavljen v slabši položaj, cilj je, da je njegov položaj tak, kot da do kršitve sploh ni prišlo. V določeni meri je z določbo o civilni kazni avtor lahko postavljen celo v boljši položaj, vendar več o tem kasneje.

Zakon pa poleg klasičnega odškodninskega varstva nudi tudi vrsto zahtevkov<sup>168</sup>, ki jih ima avtor ob kršitvi izključnih avtorskih pravic. Pri tem avtorji komentarja ZASP<sup>169</sup> možnosti tovrstnih zahtev pogojujejo z kumulativnim izpolnjevanjem naslednjih treh pogojev:

- **Obstoj pravice:** Kot smo omenili že v prejšnjem poglavju, avtorska pravica nastane *ipso iure*, torej s samim zakonom ob izpolnjevanju pogojev iz 5. člena ZASP. Pri tem registracija ne igra nobene vloge, razen v olajševanju dokazovanja obstoja pravice. Če torej pravica še ni nastala, logično sledi, da tudi varstva ni mogoče nuditi. Enako pa velja tudi za avtorsko pravico, zoper katero je že potekla doba varstva.
- **Aktivna legitimacija:** Zgolj imetnik avtorske pravice bo lahko predlagal zahtevke iz 167. člena ZASP. Tudi tu pride prav dokazna funkcija izpiskov iz registra, čeprav ta ni obvezna. Kadar imetnik pravice ni oseba, pri kateri je pravica nastala (izvirni imetnik), bo aktivno legitimacijo potrebno dokazati z ustrezno verigo pogodb, ki kažejo na upravičeno imetništvo pravice.
- **Obstoj kršitve:** Kršitev se lahko dokazuje na zelo različne možne načine, saj lahko tudi do kršitev pride po najrazličnejših poteh, posebno v današnji informacijski dobi. Zakonodajalec pa imetnika varuje tudi v primerih grozečih kršitev.<sup>170</sup>

<sup>167</sup> Načelno mnenje VSS z dne 18. in 19. 6. 1996, Poročilo VSS 1996/I, str: 3).

<sup>168</sup> 167. člen ZASP.

<sup>169</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str.: 38.

<sup>170</sup> Drugi odstavek 164. člena.

Zakon daje na voljo 8 zahtevkov, ki jih dopolnjujejo tisti po Zakonu o pravnem postopku, pri čemer zakon ne izključuje kumulacije več zahtevkov.<sup>171</sup>

ZASP v 167 členu imetniku daje na voljo:

- prepoved kršenja in bodočih kršitev;
- odpoklic predmetov kršitve iz gospodarskih tokov z upoštevanjem interesov dobrovernih tretjih oseb;
- odstranitev stanja, ki je nastalo s kršitvijo;
- nepreklicna odstranitev predmetov kršitve iz gospodarskih tokov;
- uničenje predmetov kršitve;
- uničenje sredstev kršitve, ki so izključno ali pretežno namenjena ali se uporabijo za kršitev in so v lasti kršilca;
- prepustitev predmetov kršitve upravičencu/ proti plačilu proizvodnih stroškov;
- objava sodbe.

Gre za prepovedne in odstranitvene zahtevke, ter zahtevke za uničenje predmetov ali sredstev kršitve in objava sodbe. Zakon pa s tem ne odreka veljave ugotovitvenim zahtevkom po splošnih pravilih civilnega procesnega prava, avtorji komentarja kot najbolj pogoste navajajo: ugotovitev obstoja avtorskega dela, ugotovitev avtorstva ali soavtorstva, ugotovitev kršitve avtorske ali sorodne pravice.<sup>172</sup>

#### d) Dejanski pomen registracije

Čeprav zakonodajalec registracije ne določa kot nujno potrebne za obstoj pravice, pa lahko ob tem pregledu hitro vidimo njeno dejansko vrednost, kot tudi vrednost vseh ostalih dokaznih sredstev, posebno kadar pride do spora. Ustrezno registrirana avtorska pravica lahko v veliki meri zmanjša možnosti spora, ter v primeru nastanka le tega pravne možnosti za uspešno rešitev premika na stran tistega, ki je ustrezno registriral avtorsko pravico. Postopek registracije je povezan z določenimi

---

<sup>171</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str.: 382.

<sup>172</sup> Ibid.

stroški, pomembno pa se je vprašati, koliko stroškom se lahko zaradi registracije tudi izognemo. Tu mislimo predvsem na vse stroške, ki so povezani z dolgotrajnimi spori pred sodišči.

Glede na informacije, ki smo jih prejeli s strani družbe BV media, d.o.o., se da sklepati, da sami nimajo podrobno urejenih civilnih razmerij tako z naročniki kot tudi z morebitnimi soavtorji njihovih izdelkov. Ker gre za zelo mlado družbo, ki je v preteklosti poslovala z manjšimi naročniki, je to logično, ob načrtovani širitvi in sklepanju pogodb z resnimi poslovnimi partnerji, pa menimo, da postaja vse bolj nujna ustrezna urejenost razmerij, ter pravnega varstva le-teh. Pomembno je, da v primeru nastanka škode (ki pa danes v zvezi s hitrim internetnim prenosom vizualnih vsebin hitro nastane), postopajo kot jim zakon omogoča, ter čim bolj v popolnosti izkoristijo vse kavnice, ki jim jih zakon nudi v zavarovanje svojega interesa. Določena zavarovanja pa si lahko izpogajajo tudi v samih pravnih poslih (primer: pogodbeni kazen), vendar več o tem v delu o pogodbenem prenosu pravic.

#### e) Civilna kazen

ZASP v določeni meri odstopa od klasičnih določb o povrnitvi škode, saj določa, da v določenih primerih (naklep ali huda malomarnost) zahteva povrnitev škode v višini dogovorjenega ali običajnega honorarja za tovrstno uporabo (dejanska škoda) povečane tudi do 200%, in to celo v primerih, ko avtorju ni nastala nobena premoženjska škoda. Brez pretiranega spuščanja v podrobnosti naj povemo, da gre tu za obid splošnega načela o popolnosti odškodnine,<sup>173</sup> saj avtor lahko prejme več, kot znaša njegova dejanska škoda. Kadar pa je nastala premoženjska škoda, večja od civilne kazni, lahko upravičenec zahteva tudi razliko do popolne odškodnine. Mogoča je zgolj glede kršitev materialnih pravic avtorjev, ni pa mogoče instituta vezati na sorodne pravice, čeprav je to v primeru filmskega producenta precej relativno, ker bo v večini primerov tudi imetnik drugih avtorskih pravic na podlagi prenosa le-teh.<sup>174</sup>

#### f) Nepremoženjska škoda

Do kršitve avtorske pravice pa lahko pride tudi, kadar ne nastane premoženjska škoda, ko so torej avtorju kršena moralna upravičenja. Na to temo veljajo splošna pravila o nepremoženjski škodi po OZ, ki jih dopolnjuje 169. člen ZASP. S 169. členom je avtorju dana možnost zahteve po denarni

<sup>173</sup> 169. člen Obligacijskega zakonika.

<sup>174</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 387.

odškodnini za pretrpljene bolečine v zvezi z zlorabo moralnih avtorskih pravic. Na ta način so varovane vse zgoraj navedene moralne avtorske pravice (členi 17 do 20 ZASP).<sup>175</sup>

g) Začasne odredbe

Zaradi narave kršitev avtorskih pravic, je potrebno zagotoviti varstvo pravic tudi na bolj dinamičen in hitrejši način. Temu služijo začasne odredbe vsebovane v 170. člen ZASP, ki kot *lex specialis* dopolnjuje 25. poglavje Zakona o izvršbi in zavarovanju.<sup>176</sup> Bistvo ureditve je v tem, da je določena začasna oblika varstva upravičencu dana, še preden je izdana dokončna sodba, kar onemogoča domnevnega kršitelja pri nadaljnjem kršenju upravičenčevih pravic, prav tako pa lahko pozitivno deluje na obseg škode, saj se s tem prepreči večanje le-te. Seveda pa je potrebno vsak ukrep, ki je izdan pred pravnomočno sodbo interpretirati restriktivno ter zgolj ob obstoju dovolj verjetne kršitve. Upravičencu so na voljo vse začasne odredbe po ZIZ, ZASP pa v 5. odstavku 170. člena kot najprimernejše izpostavlja predvsem:

- prepoved domnevnega kršenja in nadaljevanja bodočih kršitev,
- zaseg in izključitev predmetov ter sredstev kršitve.

Upravičenec pa mora za dosego izdaje začasne odredbe izkazati kot verjetno imetništvo pravice, ter, da je bila pravica kršena ali grozi dejanska nevarnost, da bo kršena.

Oba pogoja mora izkazati kumulativno, poleg tega pa mora kot verjetno izkazati še eno izmed naslednjih predpostavk:

- nevarnost, da bo uveljavitev zahtevkov onemogočena ali precej otežena,
- da je odredba potrebna, da se prepreči nastanek težko nadomestljive škode,
- da domnevni kršilec z izdajo začasne odredbe, če bi se tekom postopka izkazala za neutemeljeno, ne bi utrpel hujših neugodnih posledic od tistih, ki bi brez izdaje začasne odredbe nastale upravičencu.

Če upravičenec želi izdajo začasne odredbe brez poprejšnjega obvestila in zaslišanja nasprotne stranke, mora poleg pogojev iz prvega in drugega odstavka tega člena izkazati za verjetno, da bi

<sup>175</sup>Ibid. str.: 391.

<sup>176</sup>Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), Uradni list RS, št. 3/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.

kakršnokoli odlašanje z izdajo začasne odredbe povzročilo upravičencu nastanek težko nadomestljive škode.

#### h) Zavarovanje dokazov

Zaradi narave kršitev avtorskih pravic, pa v nekoliko drugačni dimenziji kot začasne uredbe, pomaga dokazovanju kršitev institut zavarovanja dokazov. Kršitve avtorskih pravic je izjemno težko dokazati, posebno lahko pa je uničiti dokaze na digitalnih nosilcih. Zavarovanje dokazov ureja 171. člen ZASP, ki pa velja kot *lex specialis* v razmerju do 19. poglavja ZPP, torej vse, kar ni urejeno v ZASP velja ureditev po ZPP.<sup>177</sup> Prvi odstavek člena govori, v katerih primerih je mogoče zahtevati zavarovanje dokazov. Upravičenec mora kumulativno dokazati za verjetno naslednje:

- da je imetnik pravice iz tega zakona,
- da je bila njegova pravica kršena ali grozi dejanska nevarnost, da bo kršena,
- da bodo dokazi o kršitvi uničeni ali jih kasneje ne bi bilo mogoče izvesti.

Prava vrednost določbe pa se skriva v drugem odstavku, ki določa, kdaj se sme izvesti zavarovanje dokazov brez poprejšnjega dokaza in zaslišanja nasprotne stranke, sicer bistvenih sestavin vsakega civilnega postopka. To je mogoče ob izpolnjevanju zgoraj navedenih pogojev, hkrati pa je potrebno izkazati za verjetno, da obstaja nevarnost, da bodo dokazi zaradi ravnanja druge stranke uničeni ali jih kasneje ne bo več mogoče izvesti.

Vidimo lahko, da veljajo v avtorskem pravu določene posebnosti glede postopka uveljavljanja kršitev, saj je tovrstne kršitve težko ugotovi in še težje dokazati. Deloma tudi zaradi težav pri uveljavljanju pravic so nastale kolektivne organizacije, ki jih bova opisala v naslednjih poglavjih. Verjetno najbolj pomembno za družbo BV media, d.o.o. pa je, na kakšen način lahko izgubijo najmanj prihodka kadar pride do kršitev avtorskih pravic. Tu vidimo tri različne možnosti: poveritev upravljanja kolektivni organizaciji, samostojno in dosledno uveljavljanje preko sodnega sistema ali pa preprosto spoznanje, da bo do kršitev prihajalo brez povrnitve nastale škode. Brez temeljite ekonomske analize težko povem, katera možnost je stroškovno najbolj ugodna. Kolektivne organizacije zahtevajo določen prispevek in ostaja vprašljiv odstotek izboljšanja uveljavljanja pravic, pravni postopki s seboj prinesejo veliko nepovrnjenih stroškov. Zadnja možnost v celoti prepusti

---

<sup>177</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 397

škodo kršiteljem, vendar s sabo ne prinese drugih stroškov. Zato je to vprašanje predvsem odločitev družbe BV media, d.o.o.

## 12. Pravno varstvo avtorja med izvrševanjem pogodbe

Zgoraj opisani instituti so namenjeni pravnemu varstvu avtorjev in imetnikov materialnih pravic, kadar pride do kršitev avtorske pravice. Posebno zanimiva pa je avtorskoppravna ureditev glede možnosti poseganja v veljavno sklenjeno pravno razmerje med avtorjem in imetnikom materialnih pravic, ki omogoča nekoliko globlje posege v obstoječa razmerja, kot je to sicer značilno za obligacijsko pravo. Zato je to poglavje pomembno za družbo BV media, d.o.o., saj v svojem poslovanju pogosto nastopajo tako kot pridobitelji materialnih avtorskih pravic, kot tudi prenosniki pravic na njihove naročnike.

Najprej je potrebno ugotoviti, da tudi v avtorskem pravu velja načelo *pacta sunt servanda* ali slovensko, da veljavno sklenjen pravni posel zavezuje. Tako se družbi ni potrebno bati, da lahko, razen v izjemnih primerih, prihaja do sprememb dogovorov brez njihove izražene privolitve. Pravna varnost je vsekakor zagotovljena, vsi enostranski odmiki od dogovorjenega pa pomenijo kršitev pogodbe in s tem civilno in morebiti tudi kakšno drugo odgovornost. Do določenih modifikacij pa lahko vseeno pride, predvsem zaradi spremenjenih dejanskih okoliščin.

### a) 81. člen ZASP – Uspešnica

Ena od tovrstnih izjem je določba drugega odstavka 81. člena ZASP<sup>178</sup>, ki jo nekateri imenujejo kar določba o uspešnici.<sup>179</sup> Bistvo določbe je v bistveno spremenjenih okoliščinah, ki so nastale po sklenitvi, kar je potrdilo tudi Vrhovno sodišče.<sup>180</sup> Spremenjene okoliščine se kažejo predvsem v dosegu izjemnega dobička, ki ga ni bilo mogoče predpostaviti ob sklenitvi pogodbe in je zato avtorski honorar nesorazmerno majhen, avtor pa se tej pravici ne more odpovedati.

Predpostavke za uveljavljanje povišanja honorarja so naslednje:<sup>181</sup>

---

<sup>178</sup> Drugi odstavek 81. člena ZASP pravi: »Če se z uporabo avtorskega dela doseže dobiček, ki je očitno v nesorazmerju z dogovorjenim ali določenim honorarjem ali nadomestilom, lahko avtor zahteva spremembo pogodbe tako, da se mu določi pravičnejši delež pri dohodku.«

<sup>179</sup> Ovčak Kos M., Pogodbena svoboda v avtorskem pravu, Ljubljana, 2015, GV Založba str: 229 ter Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Trampuž, Oman, Zupančič, Ljubljana, 1997, Gospodarski vestnik str.: 203.

<sup>180</sup> Vrhovno sodišče je v svoji sodbi institut označilo kot »avtorskoppravni derivat« obligacijsko pravnega instituta spremenjenih okoliščin v sodbi: RS II Ips 115/2003 z dne 23. 9. 2004.

<sup>181</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 203.



- Priti mora do prenosa avtorske pravice v uporabo, pri čemer ni pomembno ali gre za izključni ali neizključni prenos pravice.
- Priti mora do nesorazmerja med doseženim dobičkom ter dogovorjenim avtorskim honorarjem.<sup>182</sup>

Posledica izpolnjenosti zgoraj navedenih predpostavk je lahko določitev pravičnejšega deleža dohodka. Ni mogoč nastanek upravičenja že po uradni dolžnosti, zato je treba za spremembo pogodbe uveljavljati ustrezni oblikovalni zahtevek.<sup>183</sup>

### 13. Kolektivno upravljanje

Kot uvodno ugotavlja Trampuž<sup>184</sup>, slovenska pravna ureditev omogoča dobre formalne pogoje za varstvo avtorskih pravic. Te pa ne pomenijo veliko, če ne obstajajo tudi dejanski mehanizmi, s katerimi se da te pravice tudi učinkovito uveljaviti. Na tem mestu veliko vlogo igrajo kolektivne organizacije za upravljanje z avtorsko in sorodnimi pravicami kot pragmatičen odgovor avtorskega prava.<sup>185</sup>

Kolektivno upravljanje se je razvilo zaradi veliko lažjega in učinkovitejšega uveljavljanja pravic avtorjev v razmerah masovne eksploatacije njihovih del.<sup>186</sup> Individualno upravljanje bi bilo lahko zelo zahtevno in tudi finančno precej obremenjujoče za avtorja, zato so vlogo posredovanja med avtorji in končnimi uporabniki prevzele kolektivne organizacije.<sup>187</sup>

Dejavnost kolektivnih organizacij je opredeljena v 146. členu ZASP<sup>188</sup>, kot bistvo pa bi izpostavil predvsem podeljevanje dovoljenj za uporabo del, nadzor in spremljanje pravic, pobiranje honorarjev, uveljavljanje pravic ter delitev nadomestil.

<sup>182</sup> Komentatorji zakona opozarjajo, da je potrebno dobiček razlikovati od dohodka, tako da lahko ob presoji v smislu 81. člena upravičenec od vseh dohodkov odšteje tudi stroške, ki jih je imel z doseganjem dobička. Nesorazmerje se ugotavlja glede na objektivne razmere na trgu, biti mora očitno in mora nastati po nastanku pogodbe ter nepričakovano. Pomembno je torej izpostaviti, da se lahko družba v primeru takšnih zahtevkov razbremeni z argumentom, da je bilo takšne dobičke moč pričakovati že ob podpisu pogodbe.

<sup>183</sup> Ovčak Kos M., Pogodbena svoboda v avtorskem pravu, Ljubljana, 2015, GV Založba str: 234 ter Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 203.

<sup>184</sup> Trampuž M., Kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic, Ljubljana 2007, GV Založba str: 7

<sup>185</sup> Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 345.

<sup>186</sup> Ibid. str: 346.

<sup>187</sup> Lubarda M., Kolektivne organizacije in proste licence na področju glasbe, Ljubljana, 2006, diplomsko delo str: 6.

<sup>188</sup> 146. člen ZASP kot dejavnost navaja:

- dovoljujejo uporabo del iz repertoarja varovanih del pod podobnimi pogoji za podobne vrste uporabe
- obveščajo uporabnike o višini nadomestil, ki jih predlagajo, in sklepajo z njimi sporazume o pogojih uporabe varovanih del;
- objavljajo tarife za plačilo nadomestil;

Kolektivna organizacija ne more zavrniti zahtevka za članstvo avtorja z njenega področja. Gre za kogentno normo, kršitev pa je ena hujših kršitev zakona.<sup>189</sup> Pomembno je poudariti, da se s pogodbo na kolektivno organizacijo ne prenesejo sama avtorskoppravna upravičenja, ampak le upravičenje upravljati s pravicami avtorja. Pri tem Trampuž vseeno opozarja na velik pomen pooblastil, ki jih zakon daje organizacijam. Te lahko v svojem imenu in na račun avtorjev sklepajo sporazume z uporabniki, upravljajo pravice v tujini, izterjujejo pravice uporabnikov in imajo celo aktivno legitimacijo pred nastopanjem na sodišču.<sup>190</sup> Kolektivna organizacija z avtorjem sklene pogodbo v najdaljšem trajanju 5 let. To pooblastilo je ekskluzivno in po zakonu zgoraj navedena upravičenja odvzema celo samemu avtorju. Zato je tu pomembno opozorilo družbi, da je po mojem mnenju potrebno skrbno pretehtati, ali članstvo v kolektivni organizaciji res pretehta stroške, ki nastanejo s posamičnim upravljanjem avtorskih pravic. Dodatno pa je že leta 2006 opozorila Lubarda, da je zaradi modernizacije in predvsem razvoja interneta prišlo do poenostavitve deljenja, nadzora in uveljavljanja avtorskih pravic z nizkimi transakcijskimi stroški, kar je še dodaten argument v premislek koristnosti članstva v kolektivni organizaciji.<sup>191</sup> Pomembno je opozoriti še na način delitve sredstev kolektivnih organizacij. Pobrana sredstva jasno niso last kolektivne organizacije, vseeno pa lahko določen delež organizacije poberejo zaradi svojih stroškov. Zato so velikega pomena pravila delitve le-teh. Ta so zapisana v statutu kolektivne organizacije in morajo izključevati vsako arbitrarnost.<sup>192</sup>

Kar se tiče družbe BV media, d. o. o., ima na področju avtorjev, izvajalcev in producentov avdiovizualnih del dovoljenje za kolektivno upravljanje Zavod AIPA.<sup>193</sup>

Aljaž Cankar in Petra Lipovšek

- 
- sklepajo sporazume s tujimi kolektivnimi organizacijami;
  - nadzorujejo uporabo del iz repertoarja;
  - izterjujejo plačila nadomestil in avtorskih honorarjev;
  - delijo zbrana sredstva imetnikom pravic v skladu z vnaprej določenimi pravili delitve ter
  - uveljavljajo varstvo avtorskih pravic pred sodišči in drugimi državnimi organi, vendar morajo o tako uveljavljenih pravicah predložiti avtorju račun.

<sup>189</sup> Trampuž M., Kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic, Ljubljana, 2007, GV Založba str: 67

<sup>190</sup> Ibid.

<sup>191</sup> Lubarda M., Kolektivne organizacije in proste licence na področju glasbe, Ljubljana, 2006, diplomsko delo str: 14

<sup>192</sup> Ibid. Str: 70

<sup>193</sup> Povezava: <https://www.aipa.si/> (26. 6.2015).

### III. Znamka

#### 1. Splošno o znamki

Duhovne stvaritve, nematerialne dobrine, ki jih varuje pravo intelektualne lastnine, danes predstavljajo najdražje blago na svetovnem gospodarskem trgu.<sup>194</sup> Zato je zelo pomembno, da je imetnikom tovrstnih duhovnih storitev nudeno učinkovito varstvo, ki ga skuša zagotavljati pravo intelektualne lastnine. V tem poglavju bo govora predvsem o pravicah industrijske lastnine, natančneje o znamki. Znamka (angleško *trade mark*) je ena izmed pravic industrijske lastnine, s katero se zavaruje kakršen koli znak ali kombinacija znakov z namenom razlikovanja blaga ali storitev enega pravnega subjekta od blaga ali storitev drugega subjekta. Ostale funkcije znamke so predvsem še reklamna funkcija in oznaka izvora izdelka ali storitve, ki je povezana z naslednjo funkcijo, in sicer z garancijsko funkcijo kakovosti določenega blaga oz. storitev.

Razlikovalni znak, ki ga znamka varuje, je lahko beseda, lahko gre zgolj za črke, številke, kombinacijo barv ali celo za tridimenzionalne znake. Imetnik znamke ima ekskluzivno pravico do uporabe tega znaka.

##### a) Načini registracije znamke

Pravice industrijske lastnine ne nastanejo *ipso iure*, ampak šele z registracijo pri pristojnem organu. V Republiki Sloveniji je za registracijo znamke pristojen Urad Republike Slovenije za varstvo intelektualne lastnine. Pri registraciji znamke velja načelo prednosti prve prijave: tisti, ki prvi vloži prijavo za registracijo znamke, ima prednost pred poznejšimi prijavitelji.

Znamka je teritorialno in vsebinsko omejena pravica, kar pomeni, da varstvo razlikovalnega znaka pravnega subjekta velja le na območju, za katerega je bila znamka registrirana, in le za določene vrste blaga oziroma storitev.

Ker je znamka teritorialno omejena, je v določenih primerih, ko prijavitelj želi varstvo svoje znamke na različnih geografskih trgih, treba opraviti registracijo znamke na različnih ravneh. Obstajajo tri ravni registracije znamke:

- registracija na nacionalni ravni, za kar je pristojen Urad Republike Slovenije za varstvo intelektualne lastnine (pridobitev nacionalne znamke);

---

<sup>194</sup> M. Juhart, D. Možina, B. Novak, A. Polajnar-Pavčnik, V. Žnidaršič Skubic, Uvod v civilno pravo, Uradni list RS, Ljubljana, 2011, str. 273.

- registracija na ravni Evropske unije, kar je v pristojnosti Urada za usklajevanje na notranjem trgu – OHIM (pridobitev CTM – znamke Skupnosti);
- registracija na mednarodni ravni, za katero je pristojen Mednarodni urad za intelektualno lastnino – WIPO.

## 2. Postopek registracije znamke pred Nacionalnim uradom za varstvo intelektualne lastnine

Posamezno pravico industrijske lastnine v Republiki Sloveniji se lahko pridobi z nacionalno prijavo, ki jo je treba vložiti pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino (UIL). Pri tem ima skladno z načelom prednosti prve prijave prednost tisti prijavitelj, ki ima zgodnejši datum prijave ali prednostno pravico, če je ta zahtevana.

### a) Vložitev prijave

Prijava se lahko vloži v pisni obliki osebno ali po pošti, po telefaksu ali drugih elektronskih medijih. Ob vložitvi prijave ali v treh mesecih od vročitve poziva UIL se plača prijavna pristojbina. Prijavna pristojbina za vključno tri razrede<sup>195</sup> trenutno znaša 100,00 EUR, za vsak naslednji razred pa je treba doplačati 20,00 EUR.

Če pristojbina ni v celoti pravočasno plačana, se šteje, da je prijava umaknjena. Kot datum vložitve prijave se šteje datum, ko je UIL prejel prijavo z vsemi zahtevanimi sestavinami. UIL izda prijavitelju potrdilo o prejemu prijave, na katerem sta navedena datum vložitve in številka prijave.

### b) Podrobnosti glede izpolnjevanja prijave

Skladno s Pravilnikom o vsebini prijave znamke<sup>196</sup> je lahko prijavljeni znak bodisi znak v besedi z običajnimi črkami, številkami, vključno z ločili bodisi lahko prijavljeni znak vsebuje figurativni element, kot je na primer barva ali kombinacija barv, posebna oblika črk in drugi elementi. Blago in storitve, navedeni v seznamu blaga ali storitev, morajo biti razvrščeni po Nicejski klasifikaciji<sup>197</sup>, in sicer tako, da se najprej navedejo številke razredov, nato pa blago ali storitve, ki so zajeti s temi razredi. Pri navedbi blaga ali storitev je priporočljivo, da se uporabljajo izrazi iz Nicejske klasifikacije.

<sup>195</sup> Blago in storitve, za katere se želi registrirati znamko, morajo biti navedeni v skladu z razredi Nicejske klasifikacije, dostopne na URL: [http://www.uil-sipo.si/uploads/media/uil\\_Nicejska-klasifikacija-10\\_v01-2015.pdf](http://www.uil-sipo.si/uploads/media/uil_Nicejska-klasifikacija-10_v01-2015.pdf) (3. 4. 2015).

<sup>196</sup> Pravilnik o vsebini prijave znamke, Ur. l. RS, št. 102/01, Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>197</sup> URL: [http://www.uil-sipo.si/uploads/media/uil\\_Nicejska-klasifikacija-10\\_v01-2015.pdf](http://www.uil-sipo.si/uploads/media/uil_Nicejska-klasifikacija-10_v01-2015.pdf) (3. 4. 2015).

c) Absolutni razlogi za zavrnitev znamke

Prijavitelju v postopku registracije ni treba dokazovati upravičenosti do prijavljenega znaka oziroma njegove uporabe. UIL sam po uradni dolžnosti preveri, ali je prijava formalno pravilna in ali je morebiti podan kateri od t.i. absolutnih razlogov za zavrnitev znamke, opredeljen v 43. členu ZIL-1.<sup>198</sup>

d) Relativni razlogi za zavrnitev znamke

Med absolutne razloge za zavrnitev znamke ne sodi obstoj prejšnjih pravic drugih subjektov na trgu. Če ima določen subjekt na trgu prej prijavljeno znamko ali kakšno drugo pravico industrijske lastnine ali prej nastalo avtorsko pravico, so to lahko relativni razlogi za zavrnitev registracije prijavljene znamke. UIL pazi po uradni dolžnosti le na absolutne razloge, relativne pa morajo imetniki teh pravic zatrjevati sami. Imetniki prejšnjih pravic lahko to storijo tako, da v treh mesecih od dneva objave prijave znamke s strani drugega subjekta, vložijo pri UIL pisni ugovor zoper registracijo znamke.

e) Pristojbina za registracijo znamke

Če ugovor zoper registracijo znamke ni bil vložen ali če je bil zavrnjen ali se je štelo, da ni bil vložen, UIL pozove prijavitelja, naj v treh mesecih od vročitve poziva plača pristojbino za registracijo znamke. Ta pristojbina vključuje pristojbino za trajanje znamke za prvih deset let. Pristojbina za registracijo znamke za tri razrede trenutno znaša 150,00 EUR, za vsak naslednji razred pa je treba doplačati 50,00 EUR. Po plačilu te pristojbine izda UIL odločbo o registraciji znamke, vpiše znamko v register in objavi registracijo znamke.

f) Vzdrževanje znamke

Za vzdrževanje pravic se plačujejo pristojbine, ki zapadejo v plačilo, šteto od datuma vložitve prijave vsakih deset let za naslednjih deset let veljavnosti. Navedene pristojbine se plačajo v enem letu pred datumom zapadlosti. Pristojbina za vzdrževanje znamke za tri razrede trenutno znaša 150,00 EUR, za vsak naslednji razred pa je treba doplačati 50,00 EUR.

---

<sup>198</sup> URL: [http://www.uil-sipo.si/fileadmin/upload\\_folder/prispevki-mnenja/slaboverne-znamke.pdf](http://www.uil-sipo.si/fileadmin/upload_folder/prispevki-mnenja/slaboverne-znamke.pdf) (3. 4. 2015).

### 3. Postopek registracije znamke pred Uradom za usklajevanje na notranjem trgu (OHIM)

Eden izmed načinov pridobitve varstva znamke v tujini je tudi registracija znamke Skupnosti (*Community trade mark - CTM*). Prednost znamke Skupnosti je predvsem v tem, da z eno samo registracijo prijavitelj pridobi varstvo prijavljene znamke, ki velja v vseh državah članicah Evropske unije. Znamka Skupnosti ima na celotnem območju EU enak učinek.

Prijavo za registracijo znamke Skupnosti lahko vloži vsak državljan Slovenije ali pravna oseba, ki ima sedež na ozemlju RS. Vloži se jo lahko pri Uradu za usklajevanje na notranjem trgu (OHIM) v Alicanteju v Španiji ali pa pri Uradu RS za intelektualno lastnino. UIL ne preverja vsebine prijave, ampak jo le posreduje OHIM-u.

#### a) Pristojbine

Če je prijava vložena pri slovenskem uradu, mora prijavitelj plačati pristojbino za posredovanje prijave, ki znaša 50,00 EUR. Pristojbina za prijavo znamke Skupnosti, ki vključuje pristojbino za registracijo, znaša 1.050,00 EUR. Navedena pristojbina vključuje tri blagovne oz. storitvene razrede. Če se prijavo vloži neposredno elektronsko preko spletne strani OHIM-a, so prijavitelji upravičeni do popusta v višini 150,00 EUR, kar pomeni, da registracija znamke Skupnosti nato znaša 900,00 EUR.

Bistvene sestavine obrazca za prijavo:

- »lastništvo znamke«;
- izpolnjevanje zahtev glede znaka;
- opredelitev blaga oz. storitev, za katere se zahteva varstvo.

### 4. Postopek registracije znamke pri Svetovni organizaciji za intelektualno lastnino (WIPO)

Na podlagi prijave za slovensko znamko oziroma (v primeru nekaterih držav) slovenske registracije, je mogoče registrirati znamko v več kot 90 državah članicah Madridskega sporazuma o mednarodnem registriranju znamk<sup>199</sup> in protokola k Madridskem sporazumu.<sup>200</sup>

<sup>199</sup> URL: [http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty\\_id=21](http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=21) (7. 4. 2015).

<sup>200</sup> URL: [http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty\\_id=8](http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=8) (7. 4. 2015).



a) Vložitev prijave za mednarodno registracijo znamke

Prijavitelj vloži prijavo na obrazcu *Zahteva za mednarodno registracijo znamke* pri UIL, skupaj s seznamom proizvodov oziroma storitev v francoskem ali angleškem jeziku. Seznam blaga ali storitev lahko obsega vse blago in storitve, vendar ne več, kot je navedeno v znamki, registrirani pri UIL, ali v prijavi znamke, vloženi pri UIL, na podlagi katere se zahteva mednarodna registracija znamke.

Registracijski postopek se začne pri slovenskem uradu (UIL) in se nadaljuje pri Svetovni organizaciji za intelektualno lastnino (WIPO) v Ženevi ter pri organih držav, za katere se zahteva registracija. Za prijavo znamke tudi tu zastopnik praviloma ni obvezen, razen če gre za postopek pred organi le posameznih tujih držav.

b) Pristojbine

Vlagatelj prijave za mednarodno registracijo znamke mora ob vložitvi prijave ali v treh mesecih od vročitve poziva UIL plačati pristojbino za posredovanje prijave za mednarodno registracijo znamke organizaciji WIPO. Nacionalna pristojbina znaša 60,00 EUR<sup>201</sup>, vlagatelj pa mora plačati tudi mednarodne pristojbine, in sicer v švicarskih frankih (CHF).<sup>202</sup> Mednarodne pristojbine za registracijo znamke so sestavljene iz osnovne in dopolnilnih pristojbin, njihova višina pa je odvisna od tega, za katere države se zahteva varstvo znamke in od števila razredov, za katere se zahteva varstvo.<sup>203</sup> Če pristojbina ni plačana v tem roku, se šteje, da je zahteva umaknjena.

Za informativni izračun višine mednarodnih pristojbin se uporablja orodje na spletni strani WIPO.<sup>204</sup>

<sup>201</sup> URL: <http://www.uil-sipo.si/uil/dejavnosti/znamke/varstvo-znamke-v-tujini/> (5. 4. 2015).

<sup>202</sup> URL: <http://www.wipo.int/about-wipo/en/finance/madrid.html> (20. 4. 2015).

<sup>203</sup> URL: [http://www.wipo.int/madrid/en/madridgazette/remarks/ind\\_taxes.html](http://www.wipo.int/madrid/en/madridgazette/remarks/ind_taxes.html) (15. 4. 2015).

<sup>204</sup> URL: <http://www.wipo.int/madrid/en/fees/calculator.jsp> (15. 4. 2015).

## 5. Postopki registracije znamke Bright Visuals

Podjetje BV media, d.o.o. se ukvarja s produkcijo filmov, videofilmov in televizijskih oddaj. Produkcijo opravljajo predvsem na območju Slovenije, v prihodnosti pa si želijo še v večjem obsegu nastopiti na trgih držav Evropske unije, predvsem na trgu Velike Britanije, in v ZDA. Pri svojem poslovanju kot razlikovalni znak uporabljajo znak *Bright Visuals*, ki pa ni še nikjer registriran kot znamka.

### a) Izpolnjevanje pogojev za registracijo

Razlikovalni znak, ki ga znamka varuje, je lahko beseda, lahko gre zgolj za črke, številke, kombinacijo barv ali celo za tridimenzionalne znake. V okviru projekta sem raziskala možnosti grafične predstavitve znamke *Bright Visuals*. Znamka mora biti zmožna »grafične predstavitve«, da je sploh lahko primerna za registracijo, kar pri konkretni kombinaciji znakov ni sporno.

Nadalje sem preučila prakso Urada za usklajevanje na notranjem trgu glede tega, ali zadevna kombinacija znakov ustreza pravilom o distinktivnosti in nediskriptivnosti znamke. Znamko je torej mogoče registrirati le, če ima razlikovalni učinek, poleg tega pa ne sme opisovati, kaj podjetje prodaja. Ugotavljam, da bi znamka *Bright Visuals* ustrezala tako pogoju distinktivnosti kot tudi pogoju nediskriptivnosti.

Poleg tega sem pri pregledu podatkovne zbirke *Tmview*<sup>205</sup> (ki vsebuje podatke o prijavah znamk in o registriranih znamkah večine nacionalnih uradov za intelektualno lastnino v EU, OHIM in več mednarodnih partnerskih uradov zunaj EU) ugotovila, da iz stanja iz navedene podatkovne baze na dan 27. marca 2015 izhaja, da znamka *Bright Visuals* še ni bila registrirana.

Na podlagi zgoraj navedenega ugotavljam, da ni podanih ovir za registracijo znamke *Bright Visuals*.

### b) Možni načini registracije

Glede na poslovne načrte podjetja sem preučila različne možnosti registracije znamke in pripravila stroškovno analizo za posamezne tipe registracije. Podjetje lahko glede na dane možnosti samo izbere način registracije znamke, s katerim bo zadovoljilo tako varstvu svojih duhovnih stvaritev kot tudi nizkim stroškom registracije.

Možnosti, ki jih glede na željene trge opravljanja dejavnosti predlagam podjetju, so naslednje:

---

<sup>205</sup> URL: <https://www.tmdn.org/tmview/welcome> (20. 3. 2015).

i. Registracija znamke na območju Republike Slovenije

Postopek registracije znamke v Sloveniji ureja Zakon o industrijski lastnini (ZIL-1)<sup>206</sup>, skladno s katerim se znamko pri nas pridobi z nacionalno prijavo, vloženo pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino (UIL).<sup>207</sup>

Prijava znamke mora vsebovati sledeče:

- zahtevo za registracijo znamke<sup>208</sup>;
- seznam proizvodov oziroma storitev v dveh izvodih, v katerem so proizvodi in storitve razvrščeni v skladu z mednarodno klasifikacijo blaga in storitev (Nicejska klasifikacija);
- prikaz znaka v črno-beli tehniki v petih izvodih; če se zahteva varstvo znaka v barvi, prikaz znaka v barvi v petih izvodih;
- potrdilo o plačilu predpisane prijavnne pristojbine;
- pooblastilo zastopniku, če je prijava vložena po zastopniku.

Ob vložitvi prijave (obrazec za prijavo je potrebno predložiti v treh izvodih) ali v treh mesecih od vročitve poziva UIL se plača prijavnna pristojbina. Prijavnna pristojbina za  **vključno tri razrede** trenutno znaša 100,00 EUR, za vsak naslednji razred pa je treba doplačati 20,00 EUR.

V treh mesecih od poziva UIL je treba plačati pristojbino za registracijo znamke, ki vključuje tudi pristojbino za trajanje znamke za prvih deset let. Pristojbina za registracijo znamke za tri razrede trenutno znaša 150,00 EUR, za vsak naslednji razred pa je treba doplačati 50,00 EUR.

Po plačilu te pristojbine izda UIL odločbo o registraciji znamke, vpiše znamko v register in objavi registracijo znamke.

SKUPNI STROŠKI REGISTRACIJE ZNAMKE NA OBMOČJU RS	
PRIJAVNA PRISTOJBINA	100,00 EUR
PRISTOJBINA ZA REGISTRACIJO	150,00 EUR
<b>SKUPAJ</b>	<b>250,00 EUR</b>

<sup>206</sup> ZIL-1.

<sup>207</sup> Za več podrobnosti o nacionalni registraciji glej točko z naslovom Postopek registracije znamke pred nacionalnim uradom za varstvo intelektualne lastnine.

<sup>208</sup> Priloga 1: Zahteva za registracijo znamke.

## ii. Registracija znamke na območju Evropske unije

Z registracijo znamke Skupnosti prijavitelj pridobi varstvo prijavljene znamke na območju vseh držav članic Evropske unije.<sup>209</sup>

Prijavo se vloži pri Uradu za usklajevanje na notranjem trgu (OHIM) v Alicanteju v Španiji ali pa pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Če je prijava vložena pri slovenskem uradu, mora prijavitelj plačati pristojbino za posredovanje prijave, ki znaša 50,00 EUR. Pristojbina za prijavo znamke Skupnosti **zatri razrede** (razred predstavlja vrsto storitve oz. blaga, določeno z Nicejsko klasifikacijo), ki vključuje pristojbino za registracijo, znaša 1.050,00 EUR.

Če se prijavo vloži elektronsko preko spletne strani OHIM-a, znaša prijava le 900,00 EUR.

\*Cena se nanaša na prijavo, podano neposredno na OHIM, brez posredovanja Urada RS za intelektualno lastnino.

SKUPNI STROŠKI REGISTRACIJE ZNAMKE NA OBMOČJU EU*	
PRIJAVNA PRISTOJBINA	1.050,00 EUR
popust na elektronsko prijavo	- 150,00 EUR
<b>SKUPAJ</b>	<b>900,00 EUR</b>

## iii. Registracija znamke na območju Republike Slovenije in ZDA

Registracijo znamke v ZDA se lahko izvede na dva načina, in sicer pri WIPO ali pa pri ameriškem uradu.<sup>210</sup> Pri slednjem lahko prijavitelj izvede postopek le prek zastopnika, ki je vpisan v ameriški register. Na podlagi ocenjenih stroškov ugotavljam, da je prijava pri WIPO cenejša in bistveno enostavnejša, zato svetujem slednjo.

Prijavitelj vloži prijavo na obrazcu *Zahteva za mednarodno registracijo znamke*<sup>211</sup> pri UIL, skupaj s seznamom proizvodov oziroma storitev v francoskem ali angleškem jeziku. Registracijski postopek se nato nadaljuje pri Svetovni organizaciji za intelektualno lastnino (WIPO) v Ženevi ter pri organih ZDA. Prijavitelj mora za registracijo znamke v ZDA predložiti tudi Izjavo o namenu uporabe

<sup>209</sup> Za več podrobnosti o prijavi znamke Skupnosti glej točko z naslovom Postopek registracije znamke pred Uradom za usklajevanje na notranjem trgu (OHIM).

<sup>210</sup> Za več podrobnosti o prijavi mednarodne znamke glej točko z naslovom Postopek registracije znamke pri Svetovni organizaciji za intelektualno lastnino (WIPO).

<sup>211</sup> Priloga 2: Zahteva za mednarodno registracijo znamke.



znamke,<sup>212</sup> to pa je tudi vse, kar mora prijavitelj predložiti za registracijo znamke, ki bo veljala na celotnem teritoriju ZDA.

Vlagatelj prijave mora ob vložitvi prijave ali v treh mesecih od vročitve poziva UIL plačati pristojbino za posredovanje prijave za mednarodno registracijo znamke organizaciji WIPO. Nacionalna pristojbina znaša 60,00 EUR<sup>213</sup>, vlagatelj pa mora plačati tudi mednarodne pristojbine (sestavljene iz osnovne pristojbine in pristojbin za posamezne razrede).

SKUPNI STROŠKI REGISTRACIJE ZNAMKE NA OBMOČJU RS IN ZDA*	
SKUPNI STROŠKI REGISTRACIJE ZNAMKE NA OBMOČJU RS	250,00 EUR
NACIONALNA PRISTOJBINA ZA POSREDOVANJE PRIJAVE	60,00 EUR
OSNOVNA PRISTOJBINA WIPO	903,00 CHF
PRISTOJBINA ZA 1 RAZRED	301,00 CHF
SKUPAJ	<b>310,00 EUR + 1.204,00 CHF</b> <b>(= približno 1.480,00 EUR)</b>

\*Izračun vključuje nacionalno registracijo za 3 razrede in registracijo v ZDA za 1 razred. Za vsak dodatni razred v ZDA je treba doplačati 301,00 CHF (približno 292,50 EUR).

iv. Registracija znamke na območju ZDA in Evropske unije

SKUPNI STROŠKI REGISTRACIJE ZNAMKE NA OBMOČJU EU IN ZDA*	
REGISTRACIJA ZNAMKE SKUPNOSTI (OHIM)	900,00 EUR
OSNOVNA PRISTOJBINA WIPO	903,00 CHF
PRISTOJBINA ZA 1 RAZRED	301,00 CHF
SKUPAJ	<b>900,00 EUR + 1.204,00 CHF</b>

<sup>212</sup> Priloga 3: Declaration of intention to use the mark.

<sup>213</sup> URL: <http://www.uil-sipo.si/uil/dejavnosti/znamke/varstvo-znamke-v-tujini/> (17. 3. 2015).

	(= približno 2.070,00 EUR)
--	----------------------------

Registracija se opravi tako, da se najprej vloži prijavo za registracijo znamke Skupnosti pri OHIM, nato pa prijavo za registracijo znamke v ZDA pri WIPO. Rezultat uspešne prijave je registracija znamke na območju vseh držav članic EU (vključno Slovenije) in v ZDA.

\*Izračun vključuje registracijo znamke Skupnosti za 3 razrede (neposredna registracija pri OHIM, opravljena elektronsko) in registracijo v ZDA za 1 razred. Za vsak dodatni razred v ZDA je treba doplačati 301,00 CHF (približno 292,50 EUR).

Prijavitelj mora za registracijo znamke v ZDA predložiti tudi Izjavo o namenu uporabe znamke.<sup>214</sup>

v. Registracija znamke na območju Republike Slovenije, ZDA in Velike Britanije

Glede na navedene želje podjetja po nastopu predvsem na slovenskem trgu, na trgu Velike Britanije in ZDA je možno registrirati znamke tudi le pri posameznih organih naštetih držav, z veljavnostjo le za njihove trge.

SKUPNI STROŠKI REGISTRACIJE ZNAMKE NA OBMOČJU RS, VB IN ZDA*	
SKUPNI STROŠKI REGISTRACIJE ZNAMKE NA OBMOČJU RS	250,00 EUR
NACIONALNA PRISTOJBINA ZA POSREDOVANJE PRIJAVE	60,00 EUR
OSNOVNA PRISTOJBINA WIPO	903,00 CHF
PRISTOJBINA ZA 1 RAZRED (VB)	262,00 CHF
PRISTOJBINA ZA 1 RAZRED (ZDA)	301,00 CHF
*Izračun SKUPAJ	<b>310,00 EUR + 1.466,00 CHF</b> <b>(= približno 1.735,00 EUR)</b>

vključuje

nacionalno registracijo za 3 razrede, registracijo v Veliki Britaniji za 1 razred in registracijo v ZDA za 1 razred. Za vsak dodatni razred je treba doplačati:

- v VB: 73,00 CHF (približno 71,00 EUR);
- v ZDA: 301,00 CHF (približno 292,50 EUR).

Prijavitelj mora za registracijo znamke v ZDA predložiti tudi Izjavo o namenu uporabe znamke.<sup>215</sup>

<sup>214</sup> Priloga 3: Declaration of intention to use the mark.





Registracija znamke pri WIPO traja 10 let. Znamko se lahko po preteku tega časa vedno znova podaljša za nadaljnjih 10 let. Cena podaljšanja registrirane znamke je sestavljena iz osnovne WIPO pristojbine, ki znaša 653,00 CHF (kar je približno 624,85 EUR), in pristojbine posamezne države članice.

Pristojbine za podaljšanje registrirane znamke znašajo za en razred:

- v Veliki Britaniji: 291,00 CHF (=278,34 EUR);
- v ZDA: 370,00 CHF (=353,83 EUR).

Klavdija Kek

---

<sup>215</sup> Priloga 3: Declaration of intention to use the mark.

## Dodatek: PREDLOGI GLEDE POGODBENEGA UREJANJA AVTORSKIH PRAVIC IN DRUGIH VPRAŠANJ

### 1. Najbolj pereča vprašanja pogodbenega urejanja avtorskih pravic in naši predlogi glede njih

V nadaljevanju bomo predstavili nekatera pomembnejša pravna vprašanja avtorskega prava, ki se pogosto pojavljajo v praksi, in naše poglede na njih. Zaradi različnega urejanja teh vprašanj v praksi in specifičnosti vsake posamezne situacije se nismo spuščali v osnutke konkretnih pogodb, želeli pa smo družbo BV media, d.o.o. opozoriti na največje pasti s tega področja.

#### a) Pomen pisnosti pogodbe

Pogodbe o prenosu avtorskih pravic, pa naj gre za prenos s strani družbe BV media, d.o.o. na svojega naročnika ali pa za prenos različnih avtorjev na družbo kot producenta, se morajo sklepati v pisni obliki. V nasprotnem primeru pogodba sicer ni nična, bo pa zaradi tega dokazovanje vsebine dogovora precej težje. Pri tem želimo izpostaviti še, da v avtorskem pravu velja načelo v dvomu v korist avtorja, kar lahko v končni fazi pomeni celo, da se pravica, dogovorjena v korist družbe, na koncu razlaga v njeno škodo zgolj zaradi odsotnosti pisne oblike. Pogodba o prenosu avtorskih pravic naj bo dogovorjena vnaprej, ne pa šele, ko se začnejo kazati potencialni spori.<sup>216</sup>

#### b) Določnost pogodbe, časovne in prostorske omejitve ter izključnost

Družba BV media, d.o.o. sklepa pogodbe o prenosu avtorskih in sorodnih pravic tako s svojimi naročniki kot tudi z različnimi avtorji (pisci besedil) in izvajalci (igralci, statisti).

Če se slikovito izrazimo, sklepajo pogodbe vertikalno navzgor kot tudi vertikalno navzdol. Oba tipa pogodb pa veže skupno dejstvo, da morajo biti medsebojne pravice in dolžnosti urejene kar se le da določno in natančno, saj se tako bistveno zmanjša možnost potencialnih sporov. Pri tem Repanšek<sup>217</sup> opozarja tudi na razširjeno prakso uporabe klavzule prenosa avtorske pravice »**enkrat za vselej in za vse primere.**« Slednja, laično gledano, morda res zadostuje pogojem jasnosti in izdatnosti, saj kratko in vseobsežno zajame prenos vseh mogočih materialnih avtorskih pravic na določeni stvaritvi.

<sup>216</sup> Repanšek Jaka, Avtorska pravica v oglaševanju; dobra praksa, Ljubljana, Slovenska oglaševalska zbornica, 2007  
dostopno tudi: [http://www.soz.si/sites/default/files/dp5\\_avtorska\\_pravica\\_v\\_oglasovanju.pdf](http://www.soz.si/sites/default/files/dp5_avtorska_pravica_v_oglasovanju.pdf) dne 24.6.2015

<sup>217</sup> Repanšek Jaka, Avtorska pravica v oglaševanju; dobra praksa, Ljubljana, Slovenska oglaševalska zbornica, 2007, str: 10

Pravno gledano pa tovrstna klavzula ni ustrezna, saj je potreben **izrecen in posamičen prenos** vsake posamezne pravice avtorja.

Pomembno pa je tudi, da se s pogodbo natančno določi obseg prenosa avtorskih oz. sorodnih pravic. Omejitve prenosa so možne tako glede časa in prostora uporabe kot tudi glede ekskluzivnosti uporabe. Avtor lahko omeji obseg prenosa pravic, tako da prenese pravico zgolj za določen čas (npr. za 2 leti) oz. zgolj za določen teritorij (npr. da velja zgolj za Slovenijo). Poleg tega lahko avtor pravice prenese v izključno uporabo ali pa v neizključno, kar pomeni, da lahko pravico istočasno uporablja še kdo drug.

Zgoraj navedeno sledi načelu, ki se je uveljavilo že v rimskih časih, in sicer, da **nihče ne more na drugega prenesti več pravic, kot jih ima sam.**<sup>218</sup> Glede na zgoraj opisan odnos med družbo BV media, d.o.o. in njenimi naročniki (kot tudi odnos med družbo in deležniki v njihovih izdelkih) mora biti družba izjemno pazljiva pri dogovarjanju omejitev (prostorskih in časovnih ter omejitev glede izključnosti) avtorskih in sorodnih pravic, ki so prenesene nanjo, saj na svoje naročnike ne sme prenesti več pravic, kot jih je pridobila sama.

Primer: Če družba pridobi avtorskopravne pravice na scenariju za dobo dveh let, ne sme teh pravic (najverjetneje v sklopu celotnega izdelka) prenesti na svoje naročnike za dobo, daljšo od dveh let. Zadeva se lahko zelo zaplete, saj družba ne sodeluje zgolj z enim takšnim deležnikom, ampak jih pri posamezni produkciji filma lahko sodeluje precej več.

Predlog: Družba BV media, d.o.o. naj glede na vrsto prenosa in svoje potrebe presodi, za kakšen prenos gre, pri čemer naj upošteva zgoraj napisano (predvsem načelo *nemo plus iuris*). Po eni strani bi lahko skušala pridobiti vse izključne pravice za neomejen čas in prostorsko neomejeno, vendar tak popoln prenos zahteva višja nadomestila kot omejen. Zato naj družba presodi, za katere prenose se stroškovno bolj izplača neomejen prenos in za katere omejen.

#### c) Jamstvo za pravne napake avtorjev

V današnjem svetu je glede določenih avtorskih stvaritev izvirnost skoraj nemogoče doseči. Enako težko pa je v poplavi najrazličnejših avtorskih del ugotoviti, ali je neko delo plagiat. To so tveganja, s katerimi se družba BV media, d.o.o. sooča, kadar pridobiva pravice na avtorskih delih kot tudi, kadar te pravice prenaša naprej na svoje naročnike.

---

<sup>218</sup>*Nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*

Primer: Družba je za namene filma pridobila avtorsko pravico na glasbeni podlagi, ki jo je kasneje vključila v film in prenesla na svojega naročnika. Kasneje se je izkazalo, da je glasba plagiat.

Predlog: Družbi predlagamo vključitev pogodbene klavzule o izvirnosti dela (svojevrstno jamčevanje za pravne napake). Klavzula bi se lahko glasila takole: »Spodaj podpisani \_\_\_\_\_ jamčim, da je avtorsko delo, ki je predmet pogodbe o prenosu, izvirno in ni plagiat.«

Takšna klavzula družbe sicer ne bi razbremenila odgovornosti do naročnika, v povezavi s pogodbeno kaznijo pa bi omogočila učinkovitejše uveljavljanje odškodninske odgovornosti

d) Napotnica kot podlaga za študentsko delo ni samostojna podlaga za prenos avtorske pravice

V pogovorih z delovnim mentorjem smo ugotovili, da družba z določenimi subjekti sodeluje tudi preko študentske napotnice. Zato želimo opozoriti na dejstvo, da mora družba, kadar s študentom sodeluje na takšni podlagi, s posebnim sporazumom zagotoviti prenos pravic na družbo.

## 2. Primer pogodbe za sklepanje poslov s tujimi strankami

V angleški pravni terminologiji se za snemalne posle, ki jih opravlja podjetje BV media, d.o.o., običajno uporablja t.i. "work for hire agreement." Gre za različico podjemne pogodbe, katere predmet je izvedba snemanja in videoprodukcije.

a) Splošna določila (*General provisions*)

Glede na to, da gre za pogodbo s tujim elementom, se je priporočljivo dogovoriti o pravu, ki se bo uporabljalo. Primer:

*This Agreement is governed by applicable federal law and regulations and the law of \_\_\_\_\_ without regard for its choice of law provisions.*

Pogosto se v tak tip podjemnih pogodb umešča tudi klavzula, ki sklenjeno pogodbo določa za edini pravno veljavni vir dogovorov med strankama, s čimer ukinja prejšnje dogovore. Primer:

*This Agreement represents the parties' entire understanding with respect to the PROJEKT/VIDEO and supersedes any prior agreements or discussions, written or oral regarding PROJEKT/VIDEO.*

Primerno je dodati še določilo, da bosta stranki pogodbo spreminjali in dopolnjevali zgolj s pisnimi aneksi. Primer:

*This Agreement may be modified only by written amendment signed by the parties' officers or authorized designees.*

b) Predmet pogodbe (*PROJEKT/VIDEO*)

V tem poglavju so navedene določbe, ki se nanašajo na predmet pogodbe. Podjetje BV media, d.o.o. se s tem zaveže, da bo za naročnika pripravilo/izdelalo določen *PROJEKT/VIDEO*. Predlagamo, da se natančnejšo specifikacijo dela, ki bo opravljeno za naročnika, predhodno pripravi v posebnem dokumentu, ki se ga naročniku da v predogled, nato pa se ga predloži kot priponko k pogodbi. Primer:

*BV media, d.o.o. agrees to develop PROJEKT/VIDEO as described below and further defined in the document attached to this agreement under Exhibit A.*

c) Lastništvo in prenos PROJEKTA/VIDEA (Ownership and Assignment of the Video)

S to določbo BV media, d.o.o. in naročnik uredita prenos avtorskih in drugih pravic na izvedenem delu. Primer:

*BV media, d.o.o. and NAROČNIK intend this Agreement to be a contract for services and each considers the products and results of the services to be rendered by BV media, d.o.o. hereunder regarded as the "Video" oz. "The Project") to be a work made for NAROČNIK. BV media, d.o.o. acknowledges and agrees that the Video (and all rights therein, including, without limitation, copyright) belongs to and shall be the sole and exclusive property of NAROČNIK.*

d) Izpolnitev predmeta pogodbe (*Delivery of the Video*)

V tem poglavju se dogovorijo roki in pogoji izpolnitve predmeta pogodbe (*PROJEKT/VIDEO*). Primer:

*BV media, d.o.o. will deliver the PROJEKT/VIDEO to NAROČNIK on or before DATUM in form and content satisfactory to the NAROČNIK.*

e) Odgovornost za napake (*Developer's Warranty*).

S spodaj navedeno določbo BV media, d.o.o. jamči naročniku, da je imetnik vseh avtorskih in sorodnih pravic na izdelanem videoposnetku in da to delo ne krši avtorskih in ostalih pravic tretjih oseb ter da vsebina videoposnetka ne nasprotuje splošnemu redu in morali. Primer:

*BV media, d.o.o. warrants that it is the sole owner and creator of the "Video" / "Project" and has full power and authority to make this Agreement; that the "Video" / "Project" does not infringe any copyright, violate any property rights, or contain any scandalous, libelous, or unlawful matter. BV media, d.o.o. will defend, indemnify, and hold harmless NAROČNIK and/or its licensees against all claims, suits, costs, damages, and expenses that NAROČNIK and/or its licensees may sustain by reason of any scandalous, libelous, or unlawful matter contained or alleged to be contained in the Video or any infringement or violation by the Video of any copyright, patent or other intellectual property right; and until such claim or suit has been settled or withdrawn, NAROČNIK may withhold any sums due the Developer under this Agreement.*

f) Kavza pogodbe (*Consideration*).

Navedeni člen vsebuje zavezo NAROČNIKA, da podjetju BV media, d.o.o. za izstavljeno delo plača dogovorjeni znesek.

*In consideration for delivery of "Video" / "Project" in accordance with the provisions of this Agreement, NAROČNIK shall pay Bright Visuals the amount of PLAČILO.*



### 3. Priporočeni pogodbeni pogoji (*Terms & Conditions*)

Pripravili smo primer splošnih pogodbenih pogojev, ki bi jih podjetje BV media, d.o.o. lahko uporabljalo med delom v tujini. V nadaljevanju smo tako navedli in obrazložili najpogosteje uporabljene pogodbene klavzule za poslovanje na tujih trgih in rabo videoposnetkov v promocijske namene producenta.

Določila o varovanju avtorskih pravic na materialu, ki ga posname podjetje BV media, d.o.o. in ga pod določenimi pogoji prenese na naročnika. Ta člen hkrati določa, da si podjetje BV media, d.o.o. pridržuje pravico, da posneti material uporablja v promocijske namene.

#### a) Copyright (Material captured by BV media, d.o.o.)

*The Copyright of all material that has been captured or produced by BV media, d.o.o. is solely owned by BV media, d.o.o. and protected under Slovenian law. Upon completion and cleared funds, BV media, d.o.o. will, in some instances and upon prior agreement, transfer the Copyright Ownership to the Client. This will be clearly specified a written Agreement between BV media, d.o.o. and the Client. In both circumstances, BV media, d.o.o. reserves the right to use the footage / material; / media, either in sections or in its entirety, for promotional purposes.*

Določila o varovanju avtorskih pravic, če stranka preda določen material podjetju BV media, d.o.o. za vključitev v produkcijo. Stranka mora jamčiti, da ima izključno avtorsko pravico nad delom, in ta jamstva zastopati tudi v primeru zahtevkov s strani tretjih oseb. Stranka mora avtorske pravice na tem materialu prenesti na podjetje BV media, d.o.o. Podjetje BV media, d.o.o. si pridržuje pravico uporabljati to gradivo v promocijske namene.

#### b) Copyright (material provided by Client)

*In the event of the Client providing material (video, audio, photographs, logos etc) for inclusion into a BV media, d.o.o. production, copyright must firstly be obtained from the original copyright owner / material provider. In order for BV media, d.o.o. to use this material the copyright must be explicitly transferred to BV media, d.o.o.. or the material to be provided to BV media, d.o.o. totally free of charge and the Client will have to indemnify BV media, d.o.o. against any future possible claims, disputes, expenses or similar that may arise for a third party concerning usage of such material. BV media, d.o.o. reserve the right to use the final production in full or part content for promotional purposes.*

Člen, s katerim podjetje BV media, d.o.o. napotuje naročnike in sodelavce, naj od igralcev in statistov pridobijo ustrezna potrdila o prenosu avtorskih oziroma sorodnih pravic. Morebitna potreba po ponovni predelavi gradiva zaradi umika privolitve igralcev je po temu členu plačljiva.

c) Performers Release usage

*At all times BV media, d.o.o. advises and recommends its Clients to use and enforce Performers Release Forms. No discounts or liability will be accepted by BV media, d.o.o. if the production must be reedited due to a Performer refusing permission to show their image or use their audio in whatever form.*

Glede pogojev plačila podjetju priporočamo, da pri sklepanju pogodb v zasebnem sektorju uporablja ustaljen rok tridesetih dni. Dodajamo še določbo o možnosti sankcioniranja zamud z zamudnimi obrestmi po slovenskem pravu.

d) Payment terms

*Our payment terms are strictly 30 days from date of invoice. This Term overrides any Terms and Conditions stated in a Purchase Order and in the event of an order being placed, the Client accepts this Term. BV media, d.o.o. reserve the right to add an accumulative percentage on late payments as dictated under the Slovenian civil law late payments scheme.*

Zagotavljanje varnosti na prizorišču snemanja je v večini primerov odgovornost glavnega producenta in produkcijske hiše. Zato predlagamo, da se v pogodbe vnese člen, ki podjetju omogoča, da se s prizorišča snemanja odstranijo tiste osebe in oprema, ki predstavljajo nevarnost oz. onemogočajo snemanje.

e) Health and Safety

*In all instances BV media, d.o.o. will reserve the right to remove any of its personnel and / or equipment from a location if it is deemed unsafe or if they are subjected to abusive or aggressive behaviour. In this instance the Client will be liable for any costs incurred as a result of this.*

Predlagamo tudi člen, ki se nanaša na možnost spremembe datuma snemalnega dne.



f) Bad weather

*In the event of inclement weather, BV media, d.o.o. reserves the right to change the date of filming to a more suitable day. BV media, d.o.o. will not allow the safety of the equipment or personnel to be compromised.*

Predlagamo tudi uporabo člena, ki zagotavlja, da podjetje BV media, d.o.o. ne odgovarja za preložitvev oz. odpoved snemanja, če je razlog za to na strani druge stranke.

g) Aborting filming (on shoot day) or re shooting due to Clients lack of organisation.

*In the event of filming being delayed or aborted due to a lack of organisation from the Client, BV media, d.o.o. reserves the right to charge the relevant days filming costs. A revisit to site to carry out further works may incur additional cost.*

Podjetju priporočamo, da v svoje pogodbe vnese tudi klavzulo za primer spremembe datuma snemanja s strani druge stranke. Skladno z navedeno klavzulo mora druga stranka, ki želi preložiti datum snemanja, o tem pravočasno obvestiti podjetje BV media, d.o.o.. Stroške, ki pri tem nastanejo podjetju, mora v celoti kriti druga stranka.

h) Changing filming dates

*In the event of the Client wishing to change the filming date we insist on a minimum of 1 week notice. Failure to comply will result in the Client becoming 100% liable for all costs incurred.*

Zaradi pogostih zapletov s pridobivanjem ustreznih dovoljenj za snemanje in dovoljenja za zaporo javnih površin, na katerih naj bi potekalo snemanje, predlagamo uporabo člena, skladno s katerim odgovornost za tovrstne zaplete nosi stranka, ki organizira snemanje.

i) Clear access for filming

*If filming venues are being organised by the Client, it is the Clients responsibility to ensure that BV media, d.o.o. has clear access to all relevant locations required throughout the day. Delays in filming may incur additional charges.*

Aljaž Cankar, Petra Lipovšek, Klavdija Kek

## IV. Zakupna (najemna) in posodbena pogodba

### 1. Zakupna pogodba

Zakupna pogodba je pogodba, s katero se zakupodajalec zaveže, da bo zakupniku določeno stvar izročil v rabo, zakupnik pa se zaveže, da mu bo za to plačeval zakupnino. Če se stranki ne dogovorita drugače, raba obsega tudi uživanje stvari.

Zakup je v Obligacijskem zakoniku <sup>219</sup> (v nadaljevanju: OZ) urejen tako z kogetnimi kot dispozitivnimi določbami, ki pomenijo, da lahko stranke pogodbo do določene mere drugače uredijo oziroma prilagodijo razmerju, v primeru, da tega ne storijo pa se uporabljajo zakonske določbe.

Zakup je neoblična pogodba, ki nastane s soglasjem pogodbenih strank. Za veljavnosti torej načeloma ni potrebna pisna oblika, temveč je pogoj le, če to določa poseben predpis. Kljub temu je pisna oblika vsekakor zaželjena, predvsem zato, ker omogoča natančnejšo določitev obveznosti in pravic strank, kot tudi zaradi lažjega dokazovanja vsebine. Poleg neobičnosti je značilnost pogodbe tudi odplačnost, zakupnikova obveznost plačila zakupnine je namreč bistvena, element odplačnosti pa zakup tudi razlikuje od posobene pogodbe.

Bistveni elementi zakupa so tudi:

- Predmet zakupa: največkrat bo predmet zakupa individualno določena potrošna stvar. Po prenehanju zakupnega razmerja mora namreč zakupnik zakupodajalcu vrniti isto stvar, ki mu je bila izročena v rabo. To lahko stori le, če se stvar z normalno ali dogovorjeno rabo ne potroši. To pomeni, da potrošna stvar načeloma ne more biti predmet zakupa, razen v primeru, da se stranki dogovorita za posebno rabo, iz katere izhaja, da se vrača ista stvar.
- Raba: z zakupom se upravičenje rabe prenese z zakupodajalca na zakupnika, zakupniku pa mora biti možnost rabe omogočena ves čas zakupa.
- Trajnost razmerja: zakup je lahko sklenjen za določen čas ali za nedoločen čas, v vsakem primeru pa gre za trajajoče, in ne enkratno upravičenje.

Posest in posestno varstvo: z izročitvijo stvari v zakup nastane med strankama posestno posredovalno razmerje, v katerem postane zakupnik neposredni posestnik, zakupodajalec pa posredni posestnik. Oba uživata posestno varstvo tako drug proti drugemu, kot tudi proti tretjim osebam.

---

<sup>219</sup>Obligacijski zakonik - Uradni list RS, št. 97/07.

Razlika med najemom in zakupom je, da je bistvo zakupa uživanje plodonosne stvari, medtem ko najem pomeni zgolj rabo stvari. Pogodbi se v praksi sicer razlikujeta, vendar pa sta v OZ enotno obravnavani, izraza pa se uporabljata kot sinonima. Sama bom sledila zakonski terminologiji.

a) Pravice in obveznosti zakupodajalca

i. Izročitev stvari

Zakupodajalec mora zakupniku izročiti zakupljeno stvar skupaj z vsemi njenimi pritiklinami<sup>220</sup>.<sup>221</sup> Zakupodajalec mora zakupniku stvar prepustiti v posest tako, da jo lahko ta uporablja za dogovorjen namen oziroma da je omogočena njena običajna raba.<sup>222</sup>

ii. Vzdrževanje stvari

589. člen OZ določa obveznost zakupodajalca, da med zakupom stvar vzdržuje in jo po potrebi popravi. Zakupniku je dolžan vrniti stroške z vzdrževanjem stvari, ki jih je plačal namesto njega, razen stroškov za drobna popravila, ki jih je povzročila redna raba stvari in stroškov rabe, ki pa gredo v breme zakupnika. Zakon določa tudi notifikacijsko dolžnost zakupnika v primeru, ko nastane napaka, ki zahteva popravilo.

Določba zakona je dispozitivna, kar pomeni, da se stranki lahko dogovorita za drugačno ureditev, na podlagi katere prevalita stroške vzdrževanja na zakupnika ali zakupodajalca.

iii. Odstop od pogodbe in znižanje zakupnine zaradi popravil

Ker predstavlja odstop od pogodbe strožjo sankcijo, ima zakupnik to pravico le v primeru, da potrebna popravila v zakup vzete stvari v precejšnji meri in dalj časa ovirajo njeno rabo. Pravico do znižanja kupnine, ki pa ima naravo oblikovalne pravice, ki jo zakupnik izvrši z enostransko izjavo, pa ima v vseh primerih, ko je s popravilom stvari zgolj omejena njena raba.

Popravila, ki pomenijo vzdrževanje stvari v stanju, primernem za njeno rabo, so dolžnost in pravica zakupodajalca. Vendar pa izvedba teh popravil ne sme bistveno poseči v pravni položaj zakupnika, ta je dolžan trpeti in omogočiti popravila le do te mere, da se njegov položaj bistveno ne poslabša.<sup>223</sup>

<sup>220</sup> Pritiklina je v 17. členu SPZ definirana kot premičnina, ki je v skladu s splošnim prepričanjem namenjena gospodarski rabi ali olepšanju glavne stvari.

<sup>221</sup> 588. člen OZ.

<sup>222</sup> Obligacijski zakonik (OZ): s komentarjem, urednik Miha Juhart, Nina Plavšak, 3. knjiga, GV Založba 2003, stran 647.

<sup>223</sup> Obligacijski zakonik (OZ): s komentarjem, urednik Miha Juhart, Nina Plavšak, 3. knjiga, GV Založba 2003, stran 654.

iv. Spremembe na zakupljeni stvari

591. člen OZ določa, da zakupodajalec brez privolitve zakupnika med trajanjem zakupa ne sme delati sprememb na stvari, ki jo je dal v zakup, če bi to oviralo njeno rabo. V primeru, da se s spremembami na stvari v določeni meri zmanjša zakupnikova raba, se v ustreznem sorazmerju zmanjša tudi zakupnina. Določba pride v poštev le za neznatno oviranje.

v. Odgovornost zakupodajalca za stvarne napake

Zakupodajalec odgovarja zakupniku:

- za napake v zakup dane stvari, ki ovirajo njeno dogovorjeno ali običajno rabo, ne glede na to, ali je zanje vedel ali ne
- za manjkajoče lastnosti ali odlike, ki so bile izredno ali molče dogovorjene.

Vzpostavljena je objektivna odgovornost za stvarne napake, pri čemer se nezkatne napake ne upoštevajo. Zakupodajalec ne odgovarja za očitne napake (napake, ki so bile ob sklenitvi pogodbe zakupniku znane ali mu niso mogle ostati neznanne). Zakon tako od zakupnika zahteva ustrezno skrbnost, saj se mora pri sklenitvi pogodbe in izročitvi prepričati o stanju stvari, dane v zakup. V primeru, da je zakupodajalec slabe vere in napako zakupniku namenoma zamolči, bo kljub opustitvi skrbnega pregleda s strani zakupnika odgovarjal za napake. Prav tako odgovarja za vse napake, če zakupniku zatrdi, da stvar nima nikakršnih napak.

Odgovornost zakupodajalca za stvarne napake je dispozitiven institut - s pogodbo lahko stranki odgovornost izključita ali omejita. Dogovor o izključitvi ali omejitvi odgovornosti je mogoče skleniti tudi naknadno, vendar bo učinkoval šele od trenutka sklenitve dogovora. Naravo dogovora o omejitvi odgovornosti zakupodajalca za stvarne napake ima tudi dogovor o prealitivu bremena vzdržavanja stvari na zakupnika.<sup>224</sup>

Kljub dispozitivnosti pa odgovornosti ni dopustno izključiti v primeru, da zakupodajalec ve za napako, a jo namenoma zamolči ali če izkoristi svoj prevladujoč položaj in določbo zakupniku vsili. Nedopustnen je tudi dogovor o izključitvi odgovornosti zakupodajalca za zagotavljanje možnosti osnovne rabe. V teh primerih je dogovor o izključitvi ali omejitvi odgovornosti ničn.

Podjetje BV media, d.o.o. sklepa najemne pogodbe v vlogi zakupodajalca kot tudi zakupnika. V primeru, ko sklepa pogodbe kot zakupodajalec, je zanje najbolj ugodna ureditev, ki odgovornost za stvarne napake omejuje v največji meri. V primeru, ko podjetje išče zakupodajalca za posamezno

<sup>224</sup>Obligacijski zakonik (OZ): s komentarjem, redaktorja Miha Juhart, Nina Plavšak, 3. knjiga, GV Založba 2003, stran 664.



stvar, pa je priporočljivo, da upošteva tudi dogovor o izključitvi odgovornosti, ki v tem primeru za podjetje ni ugoden.

vi. Obvestitev zakupodajalca o napakah in nevarnostih

Zakupnik je dolžan zakupodajalca obvestiti o:

- vsaki napaki v zakup vzete stvari, ki se pokaže med zakupom, razen če zakupodajalec zanjo že ve
- vsaki nepričakovani nevarnosti, ki med zakupom ogroža v zakup vzeto stvar.

V primeru, da zakupnik opusti to dolžnost izgubi pravico do povračila škode, ki mu nastane zaradi napake ali nevarnosti, povrniti mora pa tudi škodo, ki je zaradi tega nastala zakupodajalcu.

vii. Zakupnikove pravice v primeru napak

Če ima v zakup dana stvar ob izročitvi neodpravljivo napako, ima zakupnik pravico izbirati med odstopom od pogodbe ali znižanjem kupnine. Poleg tega ima pravico tudi do povračila škode.

V primeru, da je možno napako odpraviti brez večjih nevšečnosti za zakupnika in izročitev v določenem roku ni bistvena sestavina pogodbe, pa lahko zakupnik izbira med odpravo napake v primernem roku ali znižanjem zakupnine. V primeru, da v primernem roku zakupodajalec ne odpravi napake, lahko izbira med odstopom od pogodbe in znižanjem kupnine. V vsakem primeru ima pravico do povračila škode.

Zakupnik ima te pravice ne glede na krivdo zakupodajalca, ta za napake namreč objektivno odgovarja, saj je namen zakupne pogodbe v odplačni prepustitvi rabe, zato je potrebno zagotoviti brezhibnost stvari ves čas trajanja razmerja. Enaka odgovornost je vzpostavljena tudi v primerih, ko napaka nastane med zakupom ali če stvar, dana v zakup nima dogovorjene ali običajne lastnosti in zakupniku grede enake pravice.

Kljub objektivni odgovornosti za napake pa zakupodajalec za povrnitev škode odgovarja krivdno.

viii. Odgovornost zakupodajalca za pravne napake

V primeru, da si nekdo tretji na zakupljeni stvari ali njenem delu lasti kakšno pravico in se svojo zahtevo obrne na zakupnika ali jo samovoljno vzame zakupniku, zakon določa notifikacijsko dolžnost zakupnika, da o tem obvesti zakupodajalca. Obvestitev ni potrebna, če zakupodajalec ve za zahtevo. Če zakupnik opusti notifikacijo, odgovarja za nastalo škodo.

Ko tretji na podlagi pravice popolnoma izključi zakupnikovo možnost uporabe stvari, govorimo o popolni evikciji. V tem primeru se šteje zakupna pogodba razdrta že po samem zakonu, zakupodajalec pa mora zakupniku povrniti nastalo škodo.

Če tretji na podlagi pravice zgolj omejuje zakupnikovo možnost rabe stvari, gre za delno evikcijo. V tem primeru ima zakupnik možnost izbire med odstopom od pogodbe ali znižanjem kupnine, v obeh primerih pa ima na voljo tudi pravico do povrnitve škode.

## b) Obveznosti zakupnika

### i. Raba stvari po pogodbi

Zakon določa dolžnost zakupnika, da uporablja stvar v skladu s standardom dobrega gospodarja oziroma gospodarstvenika. V primerih, da gre za podjetje, ki je gospodarski subjekt, se presoja po standardu skrbnega gospodarstvenika. Gre za abstrakten standard, ki ga napolnjuje določba, ki nalaga dolžnost uporabe stvari na običajen način, ki ustreza namenu stvari. To pomeni predvsem skrb, da se stvar ne obrabi ali poškoduje. Posebni pogoji rabe se lahko določijo tudi z dogovorom pogodbenih strank - v tem primeru je potrebno dogovorjeni standard upoštevati pred splošnim.<sup>225</sup>

Zakupnik krivdno odgovarja za škodo, ki nastane zaradi nepravilne rabe oziroma rabe v nasprotju z dogovorom. Odgovornost je objektivizirana, saj odgovarja ne glede na to, ali je stvar uporabljal sam, ali jo je uporabljal kdo drug, bodisi po njegovem naročilu, bodisi kot podzakupnik ali tretji, ki mu je zakupnik omogočil rabo.

V primeru, da zakupnik tudi po zakupodajalčevem opominu stvar uporablja v nasprotju s pogodbo, njenim namenom, ali če zanemarja vzdržavanje stvari in obstaja nevarnost, da bo zakupodajalcu nastala precejšnja škoda, ima ta pravico odpovedati pogodbo brez odpovednega roka.

### ii. Plačevanje zakupnine

Zakupnik je dolžan plačevati zakupnino v rokih, ki jih določa pogodba ali zakon, sicer pa v rokih, ki so določeni v kraju, kjer mu je bila stvar izročena. Če ni drugačnega dogovora ali drugačnega običaja v kraju izročitve in je stvar dana v zakup za eno leto ali več, se plačuje zakupnina pol-letno; če je dana v zakup za krajši čas, pa po izteku tega časa.<sup>226</sup> Plačilo zakupnine ni nujno v denarju, stranki se lahko dogovorita za drugačno izpolnitev, ki pa mora zagotavljati pravno naravo odplačnosti. Zakupnino je mogoče vplačati tudi v enkratnem znesku.

<sup>225</sup> Obligacijski zakonik (OZ): s komentarjem, urednik Miha Juhart, Nina Plavšak, 3. knjiga, GV Založba 2003, stran 680.

<sup>226</sup> 602. člen OZ.

V primeru, da zakupnik ne plača zakupnine v 15 dneh od trenutka, ko zakupodajalec od njega zahteva plačilo, lahko slednji odpove zakupno pogodbo. Kljub temu pogodba ostane v veljavi, če zakupnik plača določeno zakupnino, preden mu je sporočena odpoved.<sup>227</sup> Kršitev naknadnega roka zakupodajalcu ustvari oblikovalno pravico, da prekine pravno razmrje. Iz zakona ni vidno, ali je določba dipozitivne ali kogentne narave, vendar je stališče teorije<sup>228</sup>, da je zaradi različne možnosti določitve zakupnine že po naravi stvari ta določba lahko le dispozitivna.

### iii. Vrnitev v zakup vzete stvari

Zakupnik ima dolžnost varovati v zakup vzeto stvar in jo po prenehanju zakupa vrniti nepoškodovano. Stvar je potrebno vrniti v kraju, kjer je bila izročena.

Zakupnik mora vrniti stvar nepoškodovano. Ker je zakupnik iz pogodbe upravičen do uporabe stvari, ne odgovarja za poslabšanje zaradi poteka časa in obrabe. Pri presoji ustreznosti stanja zakupljene stvari v času vračanja je pomembno stanje stvari v času, v katerem je stvar izročena. V praksi se za olajšano dokazovanje uporablja prevzemni zapisnik, v katerega se zapiše stanje stvari ob izročitvi. Če stanja stvari ob izročitvi ni mogoče ugotoviti pa velja domneva, da je zakupnik prejel stvar srednje kakovosti v stanju, ki omogoča rabo, skupaj z vsemi pritiklinami, ki so potrebne za rabo.<sup>229</sup>

Zakupnik sme vzeti vse dodatke, ki jih je dodal stvari, če se dajo ločiti, ne da bi se stvar poškodovala, vendar jih zakupodajalec lahko obdrži, če nadomesti njihovo vrednost ob vrnitvi.<sup>230</sup>

Zakon v primeru, da zakupnik ne more vrniti zakupljene stvari v predpisanem stanju, predpisuje krivdno odškodninsko odgovornost. Odgovornost je objektivizirana, saj zakupnik odgovarja tudi v primeru, da je poslabšanje posledica uporabe tretjih oseb, ki jim je prepustil uporabo. Za poslabšanje višje sile ne odgovarja.

### c) Podzakup

Podzakupno razmerje je zakupno razmerje, ki ga zakupnik iz osnovne zakupne pogodbe sklene kot zakupodajalec z drugim zakupnikom. Pozakupno razmerje se lahko sklene glede celotne stvari, ki je predmet osnovnega zakupa, lahko pa se sklene tudi za posamezni del.<sup>231</sup>

<sup>227</sup> 603. člen OZ.

<sup>228</sup> Obligacijski zakonik (OZ): s komentarjem, urednik Miha Juhart, Nina Plavšak, 3. knjiga, GV Založba 2003, stran 687.

<sup>229</sup> Obligacijski zakonik (OZ): s komentarjem, urednik Miha Juhart, Nina Plavšak, 3. knjiga, GV Založba 2003, stran 692.

<sup>230</sup> 604. člen OZ.

<sup>231</sup> Obligacijski zakonik (OZ): s komentarjem, urednik Miha Juhart, Nina Plavšak, 3. knjiga, GV Založba 2003, stran 694.

Sklenitev podzakupnega razmerja je dopustna, če le ne povzroča škode zakupodajalcu. Določbe zakona glede dopustnosti podzakupa so dispozitivne, zato je možen dogovor, ki podzakup omejuje ali v celoti prepoveduje. Kljub tem pa zakon določa, da sme v primeru, da je za zakup stvari potrebno dovoljenje zakupodajalca, ta odkloniti dovoljenje le iz utemeljenih razlogov. Če zakupnik krši določbo pogodbe ali zakona, ki določa, da mora zakupodajalec dati soglasje za podzakup, je zakupodajalec upravičen do odpovedi zakupne pogodbe.

Da bi se zakupodajalec poplačal za svoje terjatve, nastale iz zakupa, lahko od podzakupnika neposredno zahteva plačilo zneska, ki ga je ta dolžan zakupniku iz podzakupa.

Lastnost podzakupa je tudi odvisnost oziroma akcesornost od zakupa, zato zakon določa, da podzakup preneha v vsakem primeru, ko preneha zakup, četudi je sklenjen za daljši čas.

#### d) Prenehanje zakupa

Če je zakupna pogodba sklenjena za določen čas, preneha s potekom časa, za katerega je bila sklenjena. V primeru, da zakupnik po poteku tega časa še naprej uporablja stvar in ga zakupodajalec temu ne nasprotuje, se šteje, da je bila sklenjena nova pogodba za nedoločen čas pod enakimi pogoji kot prejšnja.

Če trajanje zakupne pogodbe ni določeno ne s pogodbo, ne z zakonom ter ga ni mogoče določiti iz okoliščin ali krajevnih običajev, preneha z odpovedjo. Do odpovedi sta upravičeni obe stranki, vendar morata upoštevati odpovedni rok. Če ta ni določen v pogodbi ali zakonu, velja osemdnevni odpovedni rok. Odpoved se ne sme dati ob neprimernem času.

Zakup preneha tudi, če je v zakup dana stvar uničena zaradi višje sile. Če je stvar zaradi višje sile le delno uničena ali poškodovana, lahko zakupnik odstopi od pogodbe, ali pa še naprej ostane pri zakupu in zahteva ustrezno znižanje kupnine.<sup>232</sup>

Če ni drugače dogovorjeno, se v primeru smrti ene od strank, zakup nadaljuje z njegovimi dediči. Določba zakona o nadaljevanju pogodbe je dispozitivna, stranki se torej lahko dogovorita tudi drugače.

## 2. Posodbena pogodba

Obligacijski zakonik<sup>233</sup>: IX. poglavje, 579.-586. člen

<sup>232</sup> 617. člen OZ.

<sup>233</sup> Obligacijski zakonik (OZ), Ur. l. RS, št. 97/2007, z dne 24. 10. 2007, Državni zbor Republike Slovenije.

Po besedah delovnega mentorja Luke Stanovnika, je pogosta praksa podjetja izposoja opreme, in sicer izposoja tako tehnične opreme in pripomočkov za snemanje, kot tudi predmetov in rekvizitov, ki jih uporabljajo na samih posnetkih (npr. avtomobili ipd). V spodnji razpredelnici<sup>234</sup> je predstavljen pregled posodbene pogodbe, kjer so nazorno prikazani bistveni elementi in značilnosti same pogodbe, raba, vzdrževanje in vrnitev posojene stvari ter obveznosti obeh strank pogodbe. V Prilogi 4 je priložen vzorec posodbene pogodbe.

Definicija	579. člen OZ <i>S posodbeno pogodbo se <b>posodnik</b> zavezuje, da bo izposojevalcu izročil stvar v neodplačno rabo, <b>izposojevalec</b> pa se zavezuje, da bo stvar vrnil.</i>
Značilnosti pogodbe	Konsenzualna pogodba, neodplačna pogodba, pogodba o rabi, zaupnost razmerja, oblika ni predpisana (glej vzorec pogodbe v Prilogi 1), lahko sklenjena ustno.
Stranki	<b>Posodnik</b> ( <i>komodant</i> ) – stranka, ki stvar posodi, da na posodo. <b>Izposojevalec</b> ( <i>komodatar</i> ) – stranka, ki si stvar izposodi in je nelastniški posestnik.
Stvar	<b>Individualno določena stvar.</b> - <b>premičnina</b> ali <b>nepremičnina</b> , - <b>nepotrošna</b> ali <b>potrošna</b> (le v primeru, če se ne porabi).
Raba stvari	Gre praviloma za pravico in ne dolžnost izposojevalca. 580. člen OZ <i><b>Izposojevalec lahko stvar uporablja samo za namen, ki je določen s pogodbo. Če namen rabe s pogodbo ni določen, lahko uporablja stvar kot dober gospodar v skladu z njeno naravo in namenom;</b></i> - sicer izposojevalec odgovarja za <b>casus mixtus</b> (če izposojevalec nedovoljeno uporablja stvar, je odgovoren za morebitno naključno uničenje ali poškodovanje); - sicer lahko posodnik <b>brez odpovednega roka odpove pogodbo in zahteva takojšnjo vrnitev stvari</b> (584. člen OZ).
Prenos rabe na drugega	<b>Brez dovoljenja posodnika podkomodat ni dovoljen.</b> - ratio: zaupnost razmerja; - sicer izposojevalec odgovarja za <b>casus mixtus</b> (glej zgoraj); - sicer lahko posodnik <b>brez odpovednega roka odpove pogodbo in zahteva takojšnjo vrnitev stvari</b> (584. člen OZ).
Vzdrževanje stvari	• Stroške <b>uporabe stvari</b> - nosi izposojevalec; • stroške <b>rednegavzdrževanja</b> - nosi izposojevalec; • stropke <b>izrednega vzdrževanja</b> - v nobenem primeru ni dolžnost izposojevalca. Če ga ta opravi, ima pravico od posodnika zahtevati povračilo stroškov po pravilih posloводства brez naročila (202. člen OZ).
Vrnitev stvari	a) <b>OBIČAJNO</b> (583. člen OZ): - ob dogovorjenem času, - čim je uporabljena za določen namen ali s pretekom časa, v katerem je mogel to uporabo izvršiti,

<sup>234</sup> Razpredelnica je sestavljena na podlagi Obligacijskega zakonika in s pomočjo Komentarja OZ (Obligacijski zakonik (OZ): s komentarjem, redaktorja Miha Juhart, Nina Plavšak, 3. knjiga, GV založba, 2003) ter knjige Cigoja Stojana: Institucije obligacij, Posebni del obigacijskega prava, kontrakti in reparacije, Uradni list Republike Slovenije, 2002.



	<p>- v primeru, ko rok ni določen: izposojevalec vrne, kadarkoli hoče (289. člen OZ).</p> <p>b) <b>PREDČASNO želi vrniti izposojevalec</b> (290. člen OZ): šteje se, da je rok dogovorjen v njegovem interesu; vendar mora svoj namen sporočiti posodniku in paziti, da to ni ob nepravem času.</p> <p>c) <b>PREDČASNO zahteva posodnik</b> (584. člen OZ): <i>če izposojevalec umre; če izposojevalec uporablja stvar v nasprotju s pogodbo ali če neupravičeno prepusti rabo tretji osebi; če stvar zaradi nepredvidljivih okoliščin nujno potrebuje.</i></p>
Odgovornost izposojevalca	<p>585. člen OZ</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- <b>ne odgovarja za naključno uničenje oziroma poslabšanje stvari</b> (razen za casus mixtus),</li><li>- <b>ne odgovarja za poslabšanje ali spremembo stvari, ki je običajna posledica rabe v skladu s pogodbo,</b></li><li>• odgovarja, če je stvar po njegovi krivdi poškodovana ali uničena.</li></ul>
Odgovornost posodnika	<p>586 OZ</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- odgovarja za škodo, če <b>ima stvar, ki je bila dana na posodo napake ali nevarne lastnosti</b>, zaradi katerih nastane škoda izposojevalcu in je za napako oziroma za nevarno lastnost <b>vedel ali bi bil moral vedeti in ni opozoril izposojevalca.</b></li></ul>

Urška Rotar in Maja Činč



## V. Domača in tuja ureditev pravice do zasebnosti in pravice na lastni podobi

Ob postavljenem vprašanju članom start-up podjetja BV media, d.o.o., kakšna je njihova pot, ki jih je pripeljala do današnjega položaja, je bil njihov odgovor sledeč: pestra, slikovita in zabavna.<sup>235</sup> Dandanes postajata vizualnost in slikovitost vse bolj pomembni, v mnogih primerih celo dominanten del družbene komunikacije in kulture. Obenem pa se postavlja vprašanje, ali se hkrati z napredkom vizualne tehnologije zmanjšuje tudi obseg pravic posameznikov, ki se, nič hudega sluteč (brez soglasja ali celo brez vednosti), pojavijo na slikovnem gradivu. Pri raziskovanju sva želeli dati poudarek na razmejitvi konflikta med svobodo ustvarjanja ter pravicami posameznikov, ki se jih lahko s svobodnim izražanjem in ustvarjanjem tudi okrni.

V nadaljnjem besedilu sledi prikaz ureditve osebnostnih pravic iz horizontalnega razmerja v različnih pravnih ureditvah. Sprva bova predstavili slovensko ureditev in sodno prakso, nato sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, nato pa ameriško normativno ureditev ter relevantno sodno prakso.

### 1. Slovenska ureditev

#### a) Osebnostne pravice

Osebnostne pravice so pravice človeka, ki neposredno zadevajo njegovo osebo in njegove osebne dobrine.<sup>236</sup> S tem, ko Ustava Republike Slovenije (v nadaljevanju: URS) omenja osebnostne pravice v 35. členu,<sup>237</sup> ki je umeščen v poglavje o temeljnih človekovih pravicah in svoboščinah, osebnostnim pravicam podeljuje lastnost temeljnih pravic. Predmet varstva osebnostnih pravic niso samo dobrine, ki zagotavljajo človekov fizični obstoj (t.i. klasične dobrine<sup>238</sup>), temveč tudi dobrine, ki so povezane s človekom kot socialnim bitjem<sup>239</sup>.<sup>240</sup> Ena izmed t.i. neklasičnih dobrin je tudi pravica na lastni podobi, ki ji bomo namenili največjo pozornost pri raziskovanju. Posredno povezano s pravico na lastni podobi je neupravičeno slikovno snemanje, ki predstavlja način, kako priti do upodobitve posameznikove podobe.

<sup>235</sup> Članek v časopisu Delo: Bright Visuals: »Če se ljudje jokajo, derejo, vriskajo, smo mi veseli«, URL: <http://www.delo.si/prosti-cas/kult/bright-visuals-ce-se-ljudje-jokajo-derejo-vriskajo-smo-mi-veseli.html> (28. 6. 2015).

<sup>236</sup> Finžgar A., Osebnostne pravice, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, 1985, str. 11.

<sup>237</sup> 35. člen Ustave Republike Slovenije (URS), Ur. l. RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148 in 47/13 – UZ90,97,99:

Varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic: *Zagotovljena je nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic.*

<sup>238</sup> Življenje, zdravje, ipd.

<sup>239</sup> Svoboda gibanja, telekomunikacijska zasebnost, čast in dobro ime, pravica na lastni podobi ipd.

<sup>240</sup> Juhart M. et. al., Uvod v civilno pravo, Uradni list, Ljubljana, 2011, str. 266.

Po kazenskopravni dikciji slikovno snemanje pomeni fotografiranje, snemanje, tako na filmski kot na video trak, z modernimi tehničnimi sredstvi pa tudi digitalno snemanje<sup>241</sup>. Temu analogno sledi tudi civilno pravo, kjer predstavlja delikt poseg v osebne pravice do zasebnosti posameznika in njegovo duševno zasebnost s protipravnim dejanjem, kadar je neupravičeno (protipravno) sneman posameznik ali njegovi prostori brez njegove privolitve, pri tem pa se težje poseže v njegovo zasebnost. Teža posega v posameznikovo zasebnost v civilnem pravu pa je tisti faktor, ki ga gre upoštevati pri določanju višine odškodnine zaradi kršitve posameznikove osebne pravice. Vprašanje protipravnosti slikovnega snemanja v civilnopravnem smislu ni odvisno od teže posega, temveč je odvisno od rezultata tehtanja interesov. Pri tem je pomembno poudariti, da je interes posameznika po ohranitvi nedotakljivosti duševne zasebnosti tisti, ki lahko prevlada nad interesi osebe, ki jih je zasledovala pri slikovnem snemanju posameznika ali njegovega prostora. Možnost za odvratanje posegov v osebne pravice daje zahteva za prenehanje s kršitvami iz 134. člena OZ<sup>242</sup>. Na tej podlagi ima vsakdo pravico zahtevati od sodišča, da odredi prenehanje dejanja, s katerim se krši nedotakljivost človekove osebnosti.<sup>243</sup> Za uveljavljanje zahteve za prenehanje s kršitvijo osebnostnih pravic ni nujno, da je nastala škoda, niti ni potrebna krivda, temveč zadostuje že golo protipravno ravnanje. Če je s posegom v osebno pravico prizadetemu nastala škoda, ima ta možnost zahtevati odškodnino, in sicer ne glede na to, ali uveljavlja tudi katerega od zahtevkov na podlagi zahteve za prenehanje s kršitvijo osebnostnih pravic. Zahteva lahko povrnitev premoženjske škode in nepremoženjske škode v denarni obliki za telesne bolečine, določene vrste duševnih bolečin in strah ter nepremoženjske škode v denarni obliki po 178. členu OZ. V določenih primerih lahko osebne pravice varujemo tudi z obogatitvenim zahtevkom, s katerim zahtevamo vračilo tistega, za kar je bil toženec s kršitvijo osebnostne pravice neupravičeno obogaten. Za avtorstvo osebnostnih

<sup>241</sup> 137. člen Kazenskega zakonika (KZ-1), Ur. l. RS, št. 55/2008: Neupravičeno slikovno snemanje:

(1) *Kdor neupravičeno slikovno snema ali naredi slikovni posnetek drugega ali njegovih prostorov brez njegovega soglasja in pri tem občutno poseže v njegovo zasebnost ali kdor tako snemanje neposredno prenaša tretji osebi ali ji tak posnetek prikazuje ali kako drugače omogoči, da se z njim neposredno seznanijo, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.*

(2) *Če stori dejanje iz prejšnjega odstavka uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic ali poskusi to storiti, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do petih let.*

(3) *Pregon za dejanje iz prvega odstavka tega člena se začne na predlog.*

<sup>242</sup> 134. člen Obligacijskega zakonika (OZ), Ur. l. RS, št. 97/2007: Zahteva za prenehanje s kršitvami osebnostnih pravic:

(1) *Vsak ima pravico zahtevati od sodišča ali drugega pristojnega organa, da odredi prenehanje dejanja, s katerim se krši nedotakljivost človekove osebnosti, osebne in družinskega življenja ali kakšna druga osebna pravica, da prepreči tako dejanje ali da odstrani njegove posledice.*

(2) *Sodišče oziroma drug pristojni organ lahko odredi, da kršitelj preneha z dejanjem, ker bo sicer moral plačati prizadetemu določen denarni znesek, odmerjen skupaj ali od časovne enote.*

<sup>243</sup> Lampe R., Sistem pravice do zasebnosti, Bonex Založba, Ljubljana, 2004, str. 291-292.

pravic je na voljo tudi specialna ureditev, predvidena s predpisi s posameznih področjih civilnega prava (npr. avtorskega prava).<sup>244</sup>

Če ponazorim s primerom iz prakse, *VSL I Cp 1818/2008*<sup>245</sup>, kjer v konkretni zadevi ni bilo mogoče govoriti o pravno zavarovanem interesu javnosti, da bi tožnico opazovala v medijih, ko je bila posneta gola na počitnicah. Sodišče je odločilo, da je šlo za poseg v dve razsežnosti neločljive osebne sfere, in sicer za poseg v pravico na lastni podobi in za poseg v njeno intimnost (ki je sestavni del zasebnosti). Določitev prisojene odškodnine je sodišče utemeljilo z načeli individualizacije in objektivne pogojenosti. Prvo zahteva določitev pravične denarne odškodnine glede na intenzivnost in trajanje duševnih bolečin. V skladu z načelom objektivne pogojenosti višine obravnavane odškodnine pa mora sodišče pri njeni odmeri gledati na pomen prizadete dobrine in namen odškodnine, pa tudi na to, da ne bi šla na roke težnjam, ki niso združljive z njeno naravo in družbenim namenom (kar izhaja iz prvega in drugega odstavka 179. člena OZ). V drugi zadevi, *VSM Ipc 676/2011*<sup>246</sup>, je tožnica zatrjevala, da jo je moč prepoznati na fotomontaži, ki je bila objavljena v nekem dnevnem časopisu. Sodišče je tako uporabo tožničine podobe za satirično fotomontažo opredelilo za protipravni poseg v tožničino pravico do lastne podobe, pri tem naj bi bila prizadeta tudi tožničina pravica do duševne integritete. Sodišče je tudi v tem primeru v skladu z zgoraj omenjenimi načeli prisodilo tožnici znesek odškodnine. Obenem je poudarilo, da tudi dejstvo, da je bila sporna fotomontaža objavljena v satiričnem delu časopisa, ne izključuje protipravnosti.

Pravna podlaga za dopustne posege v osebne pravice je običajno soglasje posameznika, v katerega pravice se posega. Vendar pa pravni red ne zahteva vedno soglasja upodobljenega posameznika, za skladnost posega v pravico. Teorija navaja posamezne primere, ko je dovoljeno brez privolitve javno razstavljati ali prikazovati npr. fotografije<sup>247</sup> osebnosti iz sodobnega življenja, ki zanimajo javnost, fotografije, na katerih je prikazan kakšen kraj ali prizor, obenem pa tudi posamezne osebnosti, fotografije, ki prikazujejo zборе, sprevede in podobne dogodke, pri katerih so bile posamezne osebe navzoče. V teh primerih je treba upoštevati posameznikovo pravico do svobode izražanja, ki je v konkretnem primeru omejena s pravico do zasebnosti.<sup>248</sup>

<sup>244</sup> M. Juhart, Uvod v civilno pravo, Uradni list, Ljubljana, 2011, str. 271

<sup>245</sup> Odločba VSL I Cp 1818/2008, z dne 9. 2. 2012.

<sup>246</sup> Odločba VSM Ipc 676/2011, z dne 5. 7. 2011.

<sup>247</sup> Beri: slikovno gradivo, ki vključuje tudi video posnetke ipd.

<sup>248</sup> Odločbe in mnenja Informacijskega pooblaščenca – varstvo osebnih podatkov, Fotografiranje naključnih oseb v javnosti pri nas, URL: [https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx\\_jzvopdecisions\\_pi1%5BshowUId%5D=2075&tx\\_jzvopdecisions\\_pi1%5BhighlightWord%5D=Fotografiranje%20naklju%20oseb%20na%20javnih%20povr%C5%A1inah&cHash=0d6ba336474d7287360f126ea7e63bbe](https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUId%5D=2075&tx_jzvopdecisions_pi1%5BhighlightWord%5D=Fotografiranje%20naklju%20oseb%20na%20javnih%20povr%C5%A1inah&cHash=0d6ba336474d7287360f126ea7e63bbe) (27. 6. 2015).

b) Tehtanje pravice do zasebnosti in svobode izražanja ter svobode umetniškega ustvarjanja skozi ustavnosodno presojo USRS

Pravica do zasebnosti vzpostavlja posamezniku krog intimnega lastnega delovanja, kjer sme z garancijo države sam odločati o tem, katere posege vanj bo dopustil.<sup>249</sup> Izhajajoč iz teh stališč je predmet z URS varovane zasebnosti opredeljen funkcionalno in prostorsko. Posameznik je pred razkritjem svojega ravnanja varovan tam, kjer utemeljeno pričakuje, da bo sam.<sup>250</sup> Varovan je na vsakem kraju, kjer lahko utemeljeno in s tem razvidno za druge pričakuje, da ne bo izpostavljen očem javnosti.<sup>251</sup> Posameznik mora z vstopom v prostor družbenega dogajanja, ki presega sfero zasebnosti, nase prevzeti tveganje, da bo njegovo ravnanje predmet diskusije in presoje.<sup>252</sup> V odločbi Up-50/99 Ustavno sodišče opredeli zasebnost kot področje posameznika, v katerega ne sme nihče posegati brez posebnega zakonskega pooblastila.

Pravica do zasebnosti ni absolutna pravica, temveč je omejena z varstvom pravic in koristi drugih ter z vedenjem posameznika v javnosti. Človek se namreč kot družbeno bitje, ki nenehno prihaja v stik z drugimi ljudmi, ne more povsem izogniti temu, da se iz raznih vzrokov in nagibov tudi drugi zanimajo zanj in za njegovo zasebno življenje. Pri presoji dopustnosti posega v posameznikovo pravico do zasebnosti je treba upoštevati tudi značilnosti subjekta, v katerega pravico se posega. Ob tem pravna teorija navaja, da je brez privolitve prizadetega mogoče pisati o zasebnem življenju osebnosti iz sodobnega življenja, ki zanimajo javnost (t. i. absolutne osebe iz javnega življenja<sup>253</sup>) in osebe, ki javnost zanima samo v zvezi z nekim konkretnim dogodkom (t. i. relativne osebe iz javnega življenja<sup>254</sup>), ne pa tudi o drugih osebah. V teh primerih je potrebno tehtati pomen nasprotujočih si interesov, ki so različni od primera do primera. Pri obeh skupinah pa je treba paziti, da ne zasledujemo zgolj senzacionalističnega in neokusnega navajanja nekoristnih informacij v obliki fotografij ter da ne posežemo v intimno in privatno sfero.<sup>255</sup>

URS v prvem odstavku 39. člena zagotavlja svobodo izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska ter drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Svoboda izražanja je poleg tega, da je neposreden izraz posameznikove osebnosti v skupnosti, tudi temeljni konstitutivni

<sup>249</sup> Odločba Up-50/99, z dne 14. 12. 2000.

<sup>250</sup> Njegovo domovanje je prvi, ne pa edini tak kraj.

<sup>251</sup> Odločba U-I-272/98, z dne 8. 5. 2003, 20. točka.

<sup>252</sup> VSM sodba in sklep I Cp 193/2012, z dne 5. 8. 2012.

<sup>253</sup> V to skupino spadajo osebe, ki so zaradi svoje vloge ali funkcije v družbi nenehno pod drobnogledom javnosti (politiki, uradniki, umetniki, vrhunski športniki ipd.).

<sup>254</sup> Tiste osebe, ki so pomembne za javnost le začasno, običajno zaradi svoje povezanosti z določenim dogodkom.

Relativne osebe sodobnega življenja so med drugim storilci kaznivih dejanj (ugrabitelji, množični morilci), zmagovalci različnih tekmovanj ali prireditev in dobitniki na lotu ipd.

<sup>255</sup> Krapež K., Fotografija in osebnostne pravice, Pravna praksa, 16/2005, str. 22.

element svobodne demokratične družbe. Ustavno sodišče je že v odločbi št. U-I-172/94<sup>256</sup> poudarilo, da svoboda tiska in izražanja mnenj pomaga vzpostavljati in oblikovati nepristransko informirano javnost. Glede na poseben pomen svobode izražanja mora biti v konfliktu človekovih pravic pri tehtanju interesov in dobrin svobodi izražanja dana posebna teža.<sup>257</sup> V več zadevah je Ustavno sodišče opredelilo relativno težo dobrin, varovanih s 35. členom, v razmerju do drugih ustavnih pravic, kot sta *svoboda izražanja in svoboda umetniškega ustvarjanja*. V zvezi s kolizijo med osebnostnimi pravicami in svobodo umetniškega ustvarjanja je Ustavno sodišče navedlo: »V koliziji dveh enakovrednih pravic (tj. pravic, ki sta ustavnopravno varovani) je potrebna vsebinska omejitev obeh pravic in ne samo ene od njiju. To pomeni, da oba nosilca svojo pravico lahko uresničujeta (le) v omejenem (zožanem) obsegu, tj. tako, da pri izvrševanju pravice enega ne pride do prekomernega posega v pravico drugega. Pri iskanju odgovora na vprašanje, kako daleč seže umetniška svoboda (kot poseben izraz pravice do svobode izražanja) oziroma kje je meja med to ustavno pravico in ustavno varovanimi osebnostnimi pravicami, med katere spada tudi varstvo časti, dobrega imena, zasebnosti itd., je nedvomno potrebno omeniti specifikum umetniškega ustvarjanja. Sodišče pravi, da se mora avtorjeva pravica umakniti, kakor hitro se nekdo v njem prepozna in se zaradi opisa čuti prizadet.<sup>258</sup> V zadevi Up-406/05 je navedeno stališče nadgradilo s stališčem, da je teža umetnikovega posega v osebnostne pravice prizadetih odvisna od stopnje *žaljivosti* njegovega pisanja in občutka prizadetosti drugih, pri čemer je treba tako pojem *žaljivosti* kot pojem prizadetosti objektivizirati.<sup>259</sup>

c) Pravica do varovanja lastne podobe v povezavi z varstvom osebnih podatkov

Pravica do varovanja lastne podobe pomeni, da ima vsak posameznik edini pravico odločati o tem, ali bo njegova slika razširjana ali javno razstavljena. Že gola *objava* fotografije brez dovoljenja pomeni poseg v njegovo pravico do varovanja lastne podobe, ker je imel kot posameznik edini pravico odločanja o tem, ali se njegova slika lahko objavi.<sup>260</sup> Vsak posameznik mora na javnih prostorih dopustiti možnost, da bo fotografiran. Pri tem na primer posameznika ni dovoljeno fotografirati na javni prireditvi kot osrednji motiv fotografije in ta izdelek potem objaviti.<sup>261</sup> Brez

<sup>256</sup> Odločba U-I-172/94 z dne 9. 11. 1994.

<sup>257</sup> Odločba Up-584/12, z dne 22. 5. 2014, 5.-7. točka.

<sup>258</sup> Odločba Up-422/02, z dne 10. 3. 2005.

<sup>259</sup> Odločba Up-406/05, z dne 6. 7. 2006.

<sup>260</sup> Sodba II Ips 411/2002, z dne 29. 4. 2003.

<sup>261</sup> Teršek A, Svoboda medijev in varstvo zasebnosti: kritika dveh precedensov, predlog razvrstitve »javnih oseb« in predlog ustavnopravnih standardov, Dnevi civilnega prava, Portorož, zbornik, IPP pri Pravni fakulteti v Ljubljani, 2006, dostopno tudi na UL [https://www.ip-rs.si/fileadmin/user\\_upload/Pdf/clanki/Tersek\\_Mediji\\_in\\_zasebnost.pdf](https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/clanki/Tersek_Mediji_in_zasebnost.pdf) (4. 7. 2015).



privolitve prizadetega objavljati dogodkov in dejstev ni dovoljeno objavljati dogodkov in dejstev, ki se tičejo osebnega življenja posameznika in se niso odigrali javno ter ne zadevajo javnih koristi.<sup>262</sup>

Pri preučevanju osebnostnih pravic na slikovnem gradivu, se je porodilo vprašanje, kdaj predstavlja slikovno gradivo ali fotografija tudi osebni podatek. Temeljno podlago v zvezi s tem dajeta URS v 38. členu (varstvo osebnih podatkov)<sup>263</sup> in Zakon o varstvu osebnih podatkov (v nadaljevanju ZVOP-1)<sup>264</sup>. Po določilu prve točke 6. člena ZVOP-1 je osebni podatek katerikoli podatek, ki se nanaša na posameznika, ne glede na obliko, v kateri je izražen, druga točka 6. člena ZVOP-1 pa določa, kdaj je posameznik določena ali določljiva fizična oseba, na katero se nanaša osebni podatek<sup>265</sup>. Pri tem pa je potrebno opozoriti, da vsi osebni podatki sami po sebi ne uživajo zaščite po ZVOP-1, temveč so te zaščite deležni šele, če so del zbirke osebnih podatkov ali so namenjeni vključitvi v zbirko osebnih podatkov, kot to določa peta točka 6. člena ZVOP-1. Fotografije in slikovno gradivo bi pomenila zbirko osebnih podatkov po ZVOP-1 le v primeru, če bi bile objavljene na način, da bi določile ali omogočile določljivost posameznika. Takšen primer bi bil, če bi se skupaj s fotografijami obdelovali tudi drugi osebni podatki o posameznikih, ki bi se nahajali na fotografijah (na primer njihovo ime in priimek, letnica rojstva ali kraj, kjer ta oseba stanuje, ipd.).<sup>266</sup>

Informacijski pooblaščenec poudarja, da je potrebno razlikovati med samim *fotografiranjem* (beri: slikovnim snemanjem) in *objavo* fotografije. (beri: slikovnega gradiva). Fotografiranje javnega prostora, na katerih se nahajajo tudi določljivi posamezniki, pri čemer fotograf narejenih fotografij npr. ne razširja, pač pa jih ima izključno za osebno uporabo, z vidika ZVOP-1, ni sporno. V slednjem primeru se ZVOP-1 sploh ne uporabi, ker ZVOP-1 v 7. členu<sup>267</sup> sam sebi izključuje uporabo.<sup>268</sup> V

<sup>262</sup> Koman-Perenčič L., Škoda in odškodnina, Zbirka za sodobno pravo, DZS Ljubljana, 2004, str. 170.

<sup>263</sup> 38. člen URS (varstvo osebnih podatkov): *Prepovedana je uporaba osebnih podatkov v nasprotju z namenom njihovega zbiranja. Zbiranje, obdelovanje, namen uporabe, nadzor in varstvo tajnosti osebnih podatkov določa zakon. Vsakdo ima pravico seznaniti se z zbranimi osebnimi podatki, ki se nanašajo nanj, in pravico do sodnega varstva ob njihovi zlorabi.*

<sup>264</sup> Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1-UPB1), Ur. l. RS 94/07, Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>265</sup> 6. člen, 1. odstavek, 2. točka, Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1), Ur. l. RS, št. 94/07: *Posameznik – je določena ali določljiva fizična oseba, na katero se nanaša osebni podatek; fizična oseba je določljiva, če se jo lahko neposredno ali posredno identificira, predvsem s sklicevanjem na identifikacijsko številko ali na enega ali več dejavnikov, ki so značilni za njeno fizično, fiziološko, duševno, ekonomsko, kulturno ali družbeno identiteto, pri čemer način identifikacije ne povzroča velikih stroškov, nesorazmerno velikega napora ali ne zahteva veliko časa.*

<sup>266</sup> Odločbe in mnenja Informacijskega pooblaščenca – varstvo osebnih podatkov, Fotografije udeležencev raznih seminarjev in objava fotografij, URL: [https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx\\_jzvopdecisions\\_pi1%5BshowUid%5D=1264&cHash=0ab8c27ff0db542ab197cf38a4e21d2c](https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUid%5D=1264&cHash=0ab8c27ff0db542ab197cf38a4e21d2c) (27. 6. 2015).

<sup>267</sup> 7. člen, 1. točka: *Izjeme pri uporabi Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1), Ur. l. RS, št. 94/07: Ta zakon se ne uporablja za obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvajajo posamezniki izključno za osebno uporabo, družinsko življenje ali za druge domače potrebe.*

<sup>268</sup> Odločbe in mnenja Informacijskega pooblaščenca – varstvo osebnih podatkov, Fotografije udeležencev raznih seminarjev in objava fotografij, URL: [https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx\\_jzvopdecisions\\_pi1%5BshowUid%5D=1264&cHash=0ab8c27ff0db542ab197cf38a4e21d2c](https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUid%5D=1264&cHash=0ab8c27ff0db542ab197cf38a4e21d2c) (27. 6. 2015).



primeru, ko je slikovno gradivo objavljeno (v mediju) tako, da bi brez večjih težav določile ali omogočale določljivost posameznika, obstaja pravna podlaga za pravno varstvo fotografij po ZVOP-1, ki sodi v pristojnost pooblaščenca.<sup>269</sup> Če ta pogoj določljivosti ni izpolnjen, medija ne zavezujejo določbe ZVOP-1, vendar je omejen s posameznikovo pravico do zasebnosti (oziroma s pravico do lastne podobe), posameznik pa lahko pravno varstvo te pravice uveljavlja pred pristojnimi sodišči (glej zgoraj).<sup>270</sup>

Pri razpravi o pojmu ulične fotografije<sup>271</sup> je treba upoštevati določbo iz 39. člena (svoboda izražanja) ter določbo iz 59. člena URS, ki zagotavlja svobodo umetniškega ustvarjanja. Zahteva države, da je treba ulične fotografije pred objavo predrugačiti tako, da posamezniki na njej ne bodo niti določljivi, bi bila po mnenju pooblaščenca načeloma neprimerna, nepotrebna in neproporcionalna. Pooblaščenec izrecno poudarja, da se ni mogoče vnaprej generalno opredeliti, ali je določen podatek (npr. slika posameznika), podatek, ki je vezan na določljivega posameznika, ali je torej kot tak osebni podatek, ki uživa zakonsko varstvo. Presojo določljivosti je potrebno izvajati glede na konkreten kontekst oz. situacijo.<sup>272</sup>

## 2. Sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice, ki se nanaša na pravico do zasebnosti posameznika in varstvo človekove podobe

Za pravico do zasebnosti je značilno, da sta njena vsebina in pomen odločilno pogojena z razvojem sodne prakse. Posamezni vidiki pravice do zasebnosti so na podlagi pomembnih odločitev v konkretnih primerih postajali del pozitivnega prava. V Evropi ima največji vpliv na opredelitev vsebine pravice do zasebnosti Evropsko sodišče za človekove pravice, na podlagi prakse pri uporabi 8. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah (v nadaljevanju: EKČP)<sup>273</sup>, ki vsebuje pravico do spoštovanja do zasebnega in družinskega življenja in pravi, da ima

<sup>269</sup> *Ibid.*

<sup>270</sup> Odločbe in mnenja Informacijskega pooblaščenca – varstvo osebnih podatkov, Fotografiranje naključnih oseb na javnih površinah pri nas, URL: [https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx\\_jzvopdecisions\\_pi1%5BshowUid%5D=1119&cHash=00b4ebbf420c3f2555930b36898629ac](https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUid%5D=1119&cHash=00b4ebbf420c3f2555930b36898629ac) (27. 6. 2015).

<sup>271</sup> Z ulično fotografijo pooblaščenec razume zvrst dokumentarne fotografije, bistvo katere je posameznika prikazati v neki posebni situaciji na javnem kraju, kot so ulice, parki, plaže, nakupovalni centri, zborovanjih ipd. Bistvo ulične fotografije je po mnenju pooblaščenca fotografirati posameznike, kot že navedeno, v posebnih okoliščinah, situacijah, interakcijah z živo in neživo naravo oziroma z drugimi posamezniki.

<sup>272</sup> Odločbe in mnenja Informacijskega pooblaščenca – varstvo osebnih podatkov, Snemanje oseb in vozil na ulici brez vednosti posameznika in objava posnetkov na internetu, URL: [https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx\\_jzvopdecisions\\_pi1%5BshowUid%5D=1715&cHash=5948aeda63272c851ba303e5b83283c6](https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUid%5D=1715&cHash=5948aeda63272c851ba303e5b83283c6) (27. 6. 2015).

<sup>273</sup> Evropska konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, Ur. l. RS (13.6.1994) MP, št.7-41/1994 (RS 33/1994).

vsakdo pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, svojega doma in dopisovanja.

ESČP je v zadevi *Reklos in Davourlis proti Grčiji*<sup>274</sup> izrecno opredelilo, kako pomembno je varstvo človekove podobe. Podoba človeka je namreč ena od glavnih atributov posameznikove osebnosti, saj razkriva edinstvene lastnosti osebe in loči osebo od ostalih. Pravica do varstva posameznikove podobe je torej ena od bistvenih sestavin osebnega razvoja in predpostavlja pravico do nadzora nad uporabo določene slike, posnetka oziroma drugega nosilca tovrstne vsebine. Sodišče dodaja, da varstvo podobe vsebuje pravico do ugovora na slikovno snemanje, pravico do zavrnitve objave slike, shranjevanje ali reprodukcijo slike/posnetka. ESČP je v primeru *Friedl proti Avstriji*<sup>275</sup> presojalo, ali je kršitev pravice do zasebnosti zbiranje podatkov, kot so fotografije posameznikov v javnosti, v primeru, ko je policija fotografirala demonstracije in pri tem zaobjela posameznike. Ugotovilo je, da ni posegla v notranji, intimni krog posameznika, ker so bile fotografije posnete na javnem dogodku, v katerem je prostovoljno sodeloval tudi pritožnik.<sup>276</sup>

Sodba ESČP v zadevi *Von Hannover proti Nemčiji*<sup>277</sup> predstavlja pomemben sodni precedens. Slednja povečuje obseg varstva zasebnosti, predvsem v razmerju tiska in novinarskega dela ter javnimi osebami. Pritožnica, princesa Caroline Monaška, ki več let pred sodišči poskušala doseči neobjavo posnetih fotografij iz njenega zasebnega življenja. Po izčrpanju vseh nacionalnih pravnih sredstev, se je obrnila na ESČP ter zatrjevala kršitev 8. člena EKČP. ESČP je v omenjeni odločbi sprejelo stališče, da sme svoboda izražanja bistveno intenzivneje posegati v pravico do zasebnosti javnih oseb, tj. oseb, ki igrajo določeno vlogo v javnem življenju – v politiki, poslovnem svetu, religiji, sodstvu, umetnosti, športu in na drugih področjih javnega življenja.<sup>278</sup> V primeru kolizije med pravico do zasebnosti (ter drugimi osebnostnimi pravicami) in svobodo izražanja oziroma svobodo tiska je meja med obema pravicama tanka in težko določljiva. Ta meja normativno ni določena, v vsakem posameznem primeru jo določa sodišče po kriterijih, ki jih samo določi v konkretnem primeru. Sodišče opredeli, da je osnovna naloga novinarstva širjenje idej in informacij v javnem interesu in ta vrednota je načelno pomembnejša od pravice do zasebnosti in drugih

<sup>274</sup> *Reklos in Davourlis proti Grčiji*, št. 1234/05, z dne 15. 4. 2009.

<sup>275</sup> *Friedl proti Avstriji*, št. 15229/98, z dne 31. 1. 1995.

<sup>276</sup> Informacijski pooblaščenec: Varstvo osebnih podatkov in mediji, Informacijski pooblaščenec, URL: [https://www.ip-rs.si/fileadmin/user\\_upload/Pdf/smernice/OP\\_in\\_mediji.pdf](https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/smernice/OP_in_mediji.pdf) (4. 7. 2015).

<sup>277</sup> *Von Hannover proti Nemčiji*, št. 59320/00, z dne 24. 6. 2004.

<sup>278</sup> Sodišče je v konkretnem primeru odločilo, da družbena vloga pritožnice, ki je sicer znana javna oseba, je drugačna od tiste, ki jo imajo v javnosti politiki, zato mora biti njena zasebnost v večji meri zaščitena. Pritožnica, ki je sicer članica kraljeve družine, nima pa nobene uradne politične funkcije, zaradi česar je ni mogoče šteti med *absolutne javne osebe par excellence*, med katere sodijo politiki. ESČP meni, da je imela objava fotografij zgolj namen potešiti radovednost določenega dela bralstva, kar pa vsekakor v ničemer ne prispeva k javni razpravi o relevantnih vprašanjih ali zadevah v demokratični družbi, četudi je pritožnica znana javna osebnost.

osebnostnih pravic, s katerimi lahko pride v kolizijo. Omejitev svobode izražanja mora biti restriktivna.<sup>279</sup>

Za konec naj dodam, da je v drugi zadevi *Sciacca proti Italiji*<sup>280</sup> sodišče ponovno poudarilo, da pojem zasebnega življenja vključuje elemente, ki se nanašajo na pravico na svoji podobi in da spada objava fotografije v področje zasebnega življenja.

### 3. Pravica do zasebnosti v ameriškem pravu

Ameriško pravo loči štiri glavne delikte, ki predstavljajo kršitev pravice do zasebnosti. V nadaljnjem besedilu bova predstavili njihove glavne elemente, posebnosti in možnosti za razbremenitev odgovornosti.

#### a) Motenje samote (intrusion upon seclusion)

Do civilnega delikta motenja samote pride v primeru, ko nekdo namerno (fizično ali drugače) moti samoto ali osamo drugega ali njegove osebne zadeve in ta kršitev predstavlja razumno močen napad.<sup>281</sup>

Ta oblika vdora v zasebnosti ni odvisna od javne pozornosti, ki jo je oseba, katere samota je motena, deležna. Zadostuje že dovolj intenzivno in namerno vmešavanje v njen interes samote.

Primer kršitev predstavljajo vstop v posameznikov dom brez njegovega soglasja, odpiranje pošte, opazovanje skozi okno, brskanje po računalniku, nenehno nadlegovanje s telefonskimi klici, lahko pa tudi že sama nezaželjena prisotnost. Da pride do kršitve pravice do zasebnosti ni potrebno, da se podatki, ki so se pridobili, objavijo - dovolj je že, da pride do motenja dobrine, ki velja za zasebno.

Delikt motenja samote ima torej tri elemente:

- namerno kršitev oziroma motnjo
- samoto ali osamljenost
- napadalno kršitev, ki je dovolj intenzivna za povprečno osebo.

<sup>279</sup> Odvetnik, Revija Odvetniške zbornice Slovenije/ Leto XII, št. 4 (50), 2010, URL: <http://www.odv-zb.si/upload/revija/ODVETNIK%20st%2050-zbornica.pdf>(27. 6. 2015).

<sup>280</sup> *Sciacca proti Italiji*, št. 50774/99, z dne 11. 1. 2005.

<sup>281</sup> One who intentionally intrudes, physically or otherwise, upon the solitude or seclusion of another or his private affairs or concerns, is subject to liability to the other for invasion of his privacy, if the intrusion would be highly offensive to a reasonable person. - Restatement of the Law, Second, Torts, 625B, URL: [https://cyber.law.harvard.edu/privacy/Privacy\\_R2d\\_Torts\\_Sections.htm](https://cyber.law.harvard.edu/privacy/Privacy_R2d_Torts_Sections.htm) (17.6. 2015).

V posameznem primeru se pojem razumno močnega napada presoja na podlagi abstraktnega standarda povprečne osebe. Pri presoji se ne upošteva, ali je za osebo, ki je zatrjevala kršitev, konkretno dejanje pomenilo močen napad, temveč ali bi to konkretno dejanje pomenilo močen napad (oziroma ali bi mu nasprotovala) povprečna oseba.

Primerna obramba ali ugovor, ki ga lahko toženec uporabi v primeru zatrjevanja kršitve pravice je, da se je zatrjevana kršitev zgodila na javnem mestu. Na javnem mestu je namreč utemeljeno pričakovanje zasebnosti izrazito manjše. Opazovanje ali celo fotografiranje posameznika v javnosti zato ne predstavlja kršitve pravice do zasebnosti. Prekomerno varstvo zasebnosti lahko pomeni tudi omejevanje svobode govora in tiska, ki ga varuje prvi amandma ameriške ustave. Zagovorniki svobode tiska so mnenja, da prvi amandma ameriške ustave lahko upravičuje motenje posameznikove samote. Pravna praksa zveznih držav ta argument priznavajo različno, večinsko mnenje pa je, da morata biti pravica do zasebnosti in svoboda govora medseboj v ravnotežju.

b) Prisvojitve imena ali podobe (appropriation of name and likeness)

Do kršitve zasebnosti v tem primeru pride, ko si nekdo za lastno uporabo ali korist prisvoji ime ali podobo drugega.<sup>282</sup> Tipičen primer tega delikta je, če se ime ali podoba znane osebe brez njenega soglasja uporabi v oglasu.

Delikt primarno varuje posameznikovo identiteto oz. njegov interes, da ekskluzivno uporablja svoje ime in podobo. Varuje tudi premoženjski interes posameznika, saj je za uporabo njegovega imena ali podobe v komercialne namene praviloma potrebno pridobiti posebno privolitev ali licenco.

Ureditev elementov delikta prisvojitve imena se po posameznih zveznih državah razlikuje. V državah, ki zagotavljajo večje varstvo zasebnosti, predstavlja kršitev že neupravičena uporaba imena ali podobe, medtem ko se v drugih državah kršitev zasebnosti pogojuje z ekonomskim učinkom, do katerega je prišlo zaradi uporabe imena ali podobe. Splošno izoblikovano pravilo je, da je namen uporabe imena ali podobe ravno izkoriščanje posameznikovega slovesa ali drugih vrednot, ki so povezane z njegovim imenom ali podobo.<sup>283</sup> Javne osebe ali zvezdniki so zato pogostejša tarča teh kršitev, saj je njihovo ime poznano in ima določen sloves. S tega vidika je torej bolj kot interes biti sam, poudarjeno varstvo ekonomskega interesa znanih oseb.

<sup>282</sup> One who appropriates to his own use or benefit the name or likeness of another is subject to liability to the other for the invasion of his privacy. - Restatement of the Law, Second, Torts, 625C, URL:

[https://cyber.law.harvard.edu/privacy/Privacy\\_R2d\\_Torts\\_Sections.htm](https://cyber.law.harvard.edu/privacy/Privacy_R2d_Torts_Sections.htm) (17.6.2015).

<sup>283</sup> Lampe R., Sistem pravice do zasebnosti, Bonex Založba, Ljubljana, 2004, stran 77.

Interes neuporabe imena ali podobe posameznika zaradi ekonomskih razlogov je znan kot *right of publicity* - pravica do publicitete. Ime je dobila v primeru Haelan laboratories v. Topps Chewing Gum, kjer so baseball igralci zaželeli nadzor nad uporabo njihovih imen in slik na baseball karticah. Sodišče je v odločbi zapisalo, da ima posameznik (neodvisno od pravice do zasebnosti) pravico v javnosti do vrednosti svoje fotografije, med drugim tudi pravico do objave svoje fotografije.<sup>284</sup>

Sodna praksa pravico do publicitete razlaga široko, zato njene kršitve ne predstavljajo le neupravičena uporaba imena in podobe, temveč tudi neupravičena ekonomska uporaba fraze ali celo prepoznavnih objektov, ki so povezani z znano osebnostjo. Razlog za to je, da se prepreči, da bi z drugimi sredstvi, ki niso uporaba imena in podobe, v javnosti lahko ustvarili vtis, da znana osebnost predstavlja določen produkt. Primera v katerih je sodišče široko interpretiralo pravico do publicitete sta primera Motschenbacher v. R.J. Reynolds Tobacco<sup>285</sup> in Carson v. Here's Johnny<sup>286</sup>, v katerem je sodišče poudarilo, da pravica ne varuje le ekonomske eksploatacije imena in podobe, temveč tudi druge oblike posameznikove javne osebe.

Kljub temu je potrebno poudariti, da pravica do publicitete varuje zgolj nedovoljeno ekonomsko eksploatacijo. Javna oseba seveda ne more zahtevati, da se njenega imena ali podobe ne sme uporabljati. Mediji lahko kljub deliktu brez dovoljenja objavljajo fotografije in članke o posameznikih, vendar le pod pogojem, da so ti primerni za objavo, ker so v upravičenem interesu javnosti oz. *newsworthy*. Informacija je primerna za objavo, če je dovolj pomembna ali če je v zadostnem interesu javnosti, da se objavi - ima torej določeno sporočilno vrednost. Ugotavlja se glede na konkretne okoliščine primera.

Tudi pri pravici do publicitete se pojavi vprašanje, ali pravica omejuje svobodo govora in tiska. V primeru Zacchini v. Scripps- Howard Broadcasting, ki v teoriji velja za najpomembnejši primer s področja pravice do publicitete, se je tega vprašanja dotaknilo Ameriško Vrhovno sodišče. Na prireditvi, na kateri je Zacchini uprizarjal točko, v kateri se je izstrelil iz topa, ga je brez njegovega soglasja posnela medijska hiša Scripps-Howard Broadcasting. Posnetek je objavila, zato jih je tožil zaradi kršenja pravice do publicitete. Vrhovno sodišče Ohia je presodilo, da do kršitve ni prišlo, saj

<sup>284</sup> URL: <http://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F2/202/866/216744/> (19.6.2015).

<sup>285</sup> Sodišče je priznalo kršitev pravice do publicitete vzniku dirkalnega avtomobila, ker je gospodarska družba R.J. Reynolds Tobacco brez njegove privolitve v reklami uporabila fotografijo njegovega dirkalnika. Čeprav na fotografiji ni bil viden je sodišče dosodilo, da so znaki na avtomobilu dovolj prepoznavni, da spada v okvir javne osebe zvezdnika. URL: <http://rightofpublicity.com/pdf/cases/motschenbacher.pdf> (19.6.2015).

<sup>286</sup> Televizijski voditelj Johnny Carson je tožil družbo Here's Johnny Portable Toilets Inc., ker so v svojih reklamah za prenosna stranišča uporabljali slogan "Here's Johnny", ki pa bil značilen za njegovo oddajo, kjer je bil vsakič predstavljen s kratkim glasbenim vložkom "Here's Johnny". Trdil je, da so kršili njegovo pravico do javnosti oz. publicitete in sodišče je njegovemu tožbenem zahtevku ugodilo. URL: <http://openjurist.org/810/f2d/104/carson-v-heres-johnny-portable-toilets-inc> (19.6.2015).

1. amandma, ki zagotavlja svobodo govora in tiska, omogoča objavo točke, ker so poročila pokrivala zadevo upravičenega javnega interesa. Vrhovno sodišče ZDA pa se s to odločbo ni strinjalo. V obrazložitvi so napisali, da prvi amandma ne varuje medijske hiše kot poročevalca, ker je posnel in objavil celotno točko brez privolitve izvajalca.<sup>287</sup>

Ugovori, ki jih toženec lahko uporabi, da se razbremeni odgovornosti so torej: objava v javnem interesu oz. sporočilna vrednost podatkov, soglasje (javne) osebnosti, katere ime se uporablja, v nekaterih zveznih državah pa bo prišel v poštev tudi ugovor, da se ime in podoba nista uporabljala z namenom pridobivanja dobička oz. ekonomskega izkoriščanja podobe.

c) Razkritje zasebne zadeve (public disclosure of private facts)

Do kršitve pravice do zasebnosti v primeru delikta razkritja zasebne zadeve pride v primeru, ko da nekdo v javnost zadevo o zasebnem primeru drugega in je ta zelo napadalna ali neprijetna za povprečno osebo, in če je objava podatkov ni v upravičenem interesu javnosti.<sup>288</sup>

Da ne pride do kršitve moramo torej paziti na dvoje:

- 1) Razkriti podatki ne smejo biti napadalni ali neprijetni za povprečno osebo.
- 2) Podatki morajo biti v upravičenem interesu javnosti.

Napadalnost in neprijetnost razkritih podatkov se presoja glede na abstraktni standard povprečne osebe, ki ga mora sodišče v konkretnem primeru napolniti.

Kaj (še) predstavlja upravičen interes javnosti pa moramo ugotoviti s tehtanjem interesov. Pritožbeno sodišče je v primeru *Sidis v. F-R Publishing Corporation* ali "Where are they now case"<sup>289</sup> napisalo, da obstaja določen konsenz o tem, da v neki točki javni interes do podajanja informacij prevlada nad posameznikovo željo po zasebnosti, zlasti v primeru, ko posameznika lahko označimo za javno osebnost. Meje niso točno določili, vendar so izrazili, da načeloma resnične opazke glede oblačil, govora, navad in običajnih aspektov osebnosti ne bodo prekoračile meje in da gre navadno v teh

<sup>287</sup> URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/433/562/case.html> (19.6.2015).

<sup>288</sup> One who gives publicity to a matter concerning the private life of another is subject to liability to the other for invasion of his privacy, if the matter publicized is of a kind that (a) would be highly offensive to a reasonable person, and (b) is not of legitimate concern to the public. - Restatement of Law, Torts, Second, 625D.

URL: [https://cyber.law.harvard.edu/privacy/Privacy\\_R2d\\_Torts\\_Sections.htm](https://cyber.law.harvard.edu/privacy/Privacy_R2d_Torts_Sections.htm) (20.6.2015).

<sup>289</sup> William James Sidis je bil kot čudežni deček, ki je na Harvardu diplomiral že z šestnajstimi leti. Zaradi tega je bil deležen precej medijske pozornosti, vsi so pisali o njegovi perspektivnosti in obetajoči prihodnosti. Dvajset let kasneje je revija *New Yorker* objavila članek z naslovom "Where are they now?", kjer je razkriča podatke iz Sidisovega življenja, ki ni bilo obetajoče, kot so mu napovedovali. Sidis je tožil revijo in bil zavržen na prvi stopnji zaradi razloga, da je javna osebnost, čeprav je od časopisnih objav preteklo dvajset let. URL: <https://h2o.law.harvard.edu/cases/8/export> (20.6.2015).



primerih za upravičen interes javnosti. Javne osebnosti so namreč subjekti zanimanja in razprave s strani ostale populacije in dokler je v skupnosti to običajno, sodišče težko prepove takšno izražanje v medijih. Dodali so tudi, da ne morajo oz. ne bojo komentirali, ali bo objava v javnem interesu vedno pomenila popolno razbremenitev odgovornosti. Da bi razkritje informacij o javni osebnosti pomenilo delikt bi moralo biti razkritje informacije zelo neupravičeno in zasebno -takšno, ki bi v splošni javnosti povzročilo ogorčenje.<sup>290</sup> Tehtanje med javnim interesom in pravico do zasebnosti so v teoriji poimenovali kar Sidisovo pravilo.

Pojavlja se tudi vprašanje, ali pride v primeru objave zasebnih podatkov, ki izhajajo iz javnih dokumentov (in sicer je v javnem interesu), vseeno do kršitve pravice do zasebnosti? Vrhovno sodišče je o tem odločalo v primeru Cox Broadcasting Corp. v. Sohn<sup>291</sup>. Odločili so, da objava točnih podatkov iz javnega dokumenta ne pomeni delikta razkritja zasebnih podatkov ali zadev.<sup>292</sup>

d) Spravljanje v napačno luč (false light in the public eye)

Kdor objavi zadevo o drugem, ki ga postavlja v javnost v "napačno luč", mu je dolžan povrniti škodo zaradi kršitve zasebnosti, če : a) bi bila "napačna luč", v katero je bil postavljen, za povprečno osebo zelo neprijetna in, če b) je storilec vedel za neresničnost objavljene zadeve in "napačno luč", v katero bi drugi bil postavljen, ali pa je deloval skrajno malomarno, ne upoštevajoč neresničnosti objavljene zadeve in "napačne luči", v katero bi drugi bil postavljen.<sup>293</sup>

Tožba se uporablja zlasti v primerih vdora v zasebnost v primeru objav lažnega mnenja o posamezniku, neupravičene uporabe imena pri peticiji, ali kandidaturi za javni položaj, objave slike pod lažnim naslovom... Za vodilni primer delikta spravljanja v napačno luč velja primer Time Inc. v Hill<sup>294</sup>. Družino Jamesa Hilla so ugrabili, talce pa so v boju pobili policisti, kar je vzbudilo veliko zanimanje javnosti. Leto po incidentu je pisatelj Hayes objavil novelo o družini, ki je bila ugrabljena, po noveli pa so posneli tudi film. Zgodba je precej različna od resničnih dogodkov družine Hill, vendar so med zgodbama možne paralele. Revija Life, v lasti družbe Time, je objavila članek, v

<sup>290</sup> We express no comment on whether or not the news worthiness of the matter printed will always constitute a complete defense. Revelations may be so intimate and so unwarranted in view of the victim's position as to outrage the community's notions of decency. URL: <https://h2o.law.harvard.edu/cases/8/export> (20.6.2015).

<sup>291</sup> V primeru je policija države Georgia je objavila ime žrtve posilstva, katere identiteta je bila sicer pred objavo zavarovana z zakonom. TV hiša je dobila informacije o identiteti žrtve od tajnika sodišča kot del uradne dokumentacije obtožnice, in objavila žrtvino identiteto. Žrtvin oče je zato tožil TV hišo zaradi kršitve pravice do zasebnosti. Prvostopenjsko sodišče mu je priznalo odškodnino, vendar je kasneje Vrhovno sodišče spremenilo sodbo in odločilo, da objava točnih podatkov iz javnega dokumenta ne predstavlja delikta; zakon, ki je prepovedoval objavo imena žrtev posilstva, pa je razglasilo za neustaven, saj naj bi bil v nasprotju s svobodo tiska, ki je zagotovljena s 1. amandmajem.

<sup>292</sup> URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/420/469/case.html> (20.6.2015).

<sup>293</sup> Lampe R., Sistem pravice do zasebnosti, Bonex Založba, Ljubljana, 2004, stran 82.

<sup>294</sup> URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/385/374/case.html> (21.6.2015).



katerem je avtor zatrdil, da je film posnet na podlagi tragedije družine Hill. Družina Hill je tožila družbo Time in zatrjevala, da je članek namerno dal vtis povezave med njihovo tragedijo in filmom, kar pa je izdajatelj vedel, da ni res. Primer je prišel vse do Vrhovnega sodišča, ki je razveljavilo sodbo prvostopenjskega sodišča, ki je tožnikom prisodilo odškodnino. Da bi prišlo do kršitve bi morali Hillovi dokazati, da oseba, ki je laž objavila, resnice ni upoštevala.<sup>295</sup>

Vrhovno sodišče ZDA je odločilo, da se osebam, vpletenim v zadeve javnega interesa lahko prizna kršitev pravice do zasebnosti na podlagi delikta "spravljanja v napačno luč" le, če dokažejo, da je bila laž objavljena namerno ali z veliko malomarnostjo.<sup>296</sup> Čeprav so napisali, da se pravilo nanaša le na konkretni primer, so ga uporabili v kasnejši sodni praksi v primeru Cantrell v. Forest City Publishing Co.<sup>297</sup>, pravilo pa je teorija poimenovala *The Time Rule*.

Sodna praksa je izoblikovala pravilo, ki se uporablja v primeru fotografij, ki so objavljene skupaj s člankom ali posebaj. Po tem pravilu zatrjevanja kršitve pravice do zasebnosti s spravljanjem v napačno luč ne bo mogoče ob treh predpostavkah; 1) če naslov ali besedilo ob fotografiji nista zavajajoča 2) če je bila fotografija posneta na javnem mestu 3) če je primerna za objavo oz. če gre za objavo v javnem interesu.<sup>298</sup>

#### e) Sklep

Omenjeni delikti skupaj s pravico do publicitete predstavljajo oblike kršitve zasebnosti. Namen preučitve teh deliktov je, da bo podjetje BV media, d.o.o. ob snemanju in delovanju v ZDA pozorno na posamezne oblike kršitev, ki bi se lahko pojavile. Poznavanje priznanih oblik kršitve je pomembno tako za primere, ko k podjetju pristopi naročnik z že zasnovano idejo, kot tudi za primere, ko podjetje samo tudi idejno zasnuje projekt za naročnika. V obeh primerih je za podjetje koristno, da je seznanjeno z oblikami kršitve pravice do zasebnosti, saj ni v interesu podjetja, da zasnuje idejo, za katero pozneje naročnik lahko civilno odgovarja zaradi kršitve zasebnosti. Zlasti pa je pomembno v primerih, ko podjetje snema v lastnem imenu oz. brez naročila.

Meniva, da sta za podjetje bolj relevantna delikta prisvojitve imena in spravljanja v napačno luč. Ob zasnovanju ideje za projekt in snemanju mora biti pazljivo, da ne uporablja podobe, fraze ali prepoznavnih objektov povezanih z znano osebnostjo, ali pa da posameznika ne ujame v kamero ter

<sup>295</sup> Lampe R., Sistem pravice do zasebnosti, Bonex Založba, Ljubljana, 2004, stran 84.

<sup>296</sup> URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/385/374/case.html> (21.6.2015).

<sup>297</sup> Vrhovno sodišče se je v tem primeru oprlo na primer Hill in dosodilo, da je časopisna hiša dolžna povrniti odškodnino, ker je odgovorna zaradi kršitve zasebnosti zaradi premišljene laži (calculated falsehood) in reckless untruth (malomarna neresnica), s čimer je spravila Cantrellove v napačno luč.

<sup>298</sup> Pravilo se je oblikovalo v primerih Gill v. Hearst Corporation in Gill v. Curtis Publishing.



pozneje objavi na način, ki bi ga spravil v "napačno luč", saj bi v teh primerih lahko podjetje BV media, d.o.o. ali njihov naročnik odgovarjala za kršitev pravice do zasebnosti.

Urška Rotar in Maja Činč

## VI. Delovnopravna vprašanja – najpogostejše oblike zaposlitev in konkurenčna klavzula

### 1. Uvodno

Odločitev posameznika glede tega, ali se bo podal na podjetniško pot ali ne, je povsem svobodna. Oseba se lahko v okviru zakona in skladno z ustavno zajamčenima pravicama do svobode dela<sup>299</sup> in svobodne gospodarske pobude<sup>300</sup> odloči za ustanovitev katerekoli gospodarske družbe oziroma gospodarskega subjekta. V primeru, da se posameznik za to odloči, s tem vstopi v popolnoma nov svet, prežet z vrtozglavo množico pravnih predpisov in pravil iz številnih področij, katerih vsebina so zapovedi, prepovedi, dopuščanja, omejevanje, urejanje delovanja, upravljanja, sodelovanja in drugo. Eno izmed obsežnejših področij predstavlja področje delovnega prava. V poglavju, v katerem bo to področje obravnavano, bodo opisane nekatere najpogostejše oblike zaposlitve – pogodba o zaposlitvi, podjetna pogodba, avtorska pogodba in študentsko delo. V sklopu pogodbe o zaposlitvi bo obravnavana še konkurenčna klavzula. Poleg delovnopravnih vprašanj in vprašanj, ki se tičejo samih pogodb, bo v sklopu vsake oblike zaposlitve obravnavan še stroškovni vidik delodajalca (stroški, prispevki, davki). Sestavek vsebuje tudi 4 priloge vzorec pogodbe o zaposlitvi, vzorec konkurenčne klavzule, vzorec podjetne pogodbe in vzorec avtorske pogodbe.

### 2. Pogodba o zaposlitvi

Delovno razmerje je razmerje med delavcem in delodajalcem, v katerem se delavec prostovoljno vključi v organiziran delovni proces delodajalca in v njem za plačilo, osebno in nepretrgano opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca.<sup>301</sup>

Glede oblike sklenitve pogodbe o zaposlitvi zakon določa, da se le ta sklene v pisni obliki.<sup>302</sup> Vendar je, kakor to potrjuje tudi sodna praksa, sklenitev pogodbe o zaposlitvi mogoča tudi v ustni obliki, pod pogojem, da med strankama obstaja soglasje o bistvenih sestavinah. Pogodba o zaposlitvi se lahko sklene za določen ali nedoločen čas. Slednja se lahko sklene kadarkoli. Pogodba o zaposlitvi za nedoločen čas je namreč nekaj, kar bi si želel vsak posameznik in je zato tako naravnana tudi

---

<sup>299</sup> 49. člen Ustave Republike Slovenije; Ustava Republike Slovenije (URS), Uradni list RS, št. 33/91 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije – v nadaljevanju URS.

<sup>300</sup> 74. člen URS.

<sup>301</sup> 1. odstavek 4. člena Zakona o delovnih razmerjih, Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1), Ur. L. RS, št. 21/13 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije - v nadaljevanju ZDR-1.

<sup>302</sup> 17. člen ZDR-1.

zakonodaja.<sup>303</sup> Po drugi strani se lahko pogodba o zaposlitvi za določen čas sklene le v zakonsko določenih primerih.

a) Zakaj, kdaj in kako skleniti pogodbo o zaposlitvi – praktični vidiki

Sklenitev pogodbe o zaposlitvi z delavcem je dandanes precej pereča tema. Med prebiranjem člankov in literature na temo zaposlovanja s pogodbo in zaposlitvi, preletavanjem vsakodnevnih novic in navsezadnje tudi poslušanjem različnih zgodb s strani prijateljev, znancev in ostalih oseb, ki nastopajo v vlogi delodajalca, lahko posameznik kar pogosto pride do zaključka, da delodajalci v večini primerov pogodbi o zaposlitvi, predvsem pogodbi za nedoločen čas, niso precej naklonjeni.<sup>304</sup>

Delodajalec naj sklene pogodbo o zaposlitvi, ko se v delovnem procesu zaradi novih potreb odpre delovno mesto, za katero potrebuje delavca z ustreznimi kompetencami. Glede na naravo razmerja naj delodajalec zaposli delavca, za katerega želi, da le-ta, zaradi svojih znanj, sposobnosti in drugih okoliščin, osebno in nepretrgano opravlja delo na razpisanem delovnem mestu. Glede na potrebe delodajalca bo delovno mesto razpisano za omejen ali neomejen čas. Temu ustrezna bo tudi pogodba o zaposlitvi, ki bo sklenjena za določen ali nedoločen čas.

Če delodajalec sprejme odločitev o zaposlitvi novega delavca, mora to storiti na način in skladno s postopkom, ki ga določa zakon. V grobem je postopek sklenitve pogodbe o zaposlitvi razdeljen na štiri korake: javna objava delovnega mesta, izbirni postopek, obveznosti z izbranim in neizbranimi kandidati<sup>305</sup> in prijava v socialna zavarovanja. Za podrobnejši opis postopka zaposlitve priporočam ogled Portala za podjetja in podjetnike e-VEM.<sup>306</sup>

Nazadnje naj izpostavim in omenim še plačevanje prispevkov za socialno varnost in plačevanje akontacije dohodnine. Gre za eni izmed najpomembnejših obveznosti delodajalca, ki izhajata iz samega zakona.<sup>307</sup> Stopnje prispevkov in višino dohodnine, ki jo mora delodajalec ob vsakem plačilu odvesti, so dostopne na spletnih straneh Davčne uprave Republike Slovenije.<sup>308</sup>

<sup>303</sup> Javni interes po kontinuiranosti in varnosti zaposlitve – od vseh pogodb temu kriteriju ustreza ravno pogodba o zaposlitvi za nedoločen čas.

<sup>304</sup> Glej na primer Andor J., Razlog, zakaj vam ne dam službe, URL: <http://www.finance.si/336413/Razlog-zakaj-vam-ne-dam-slu%C5%BEbe> (24. 6. 2015).

<sup>305</sup> Izbranemu kandidatu mora delodajalec na primer poslati pisni predlog pogodbe o zaposlitvi, neizbranim kandidatom pa pisno obvestilo o neizbiri.

<sup>306</sup> URL: <http://evem.gov.si/info/poslujem/zaposlovanje/pogodba-o-zaposlitvi-in-postopek-zaposlitve/> (24. 6. 2015).

<sup>307</sup> 153. Člen ZPIZ-2 (Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), Uradni list RS, št. 96/12 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije – v nadaljevanju ZPIZ-2) in 125/III. ZDoh-2 (Zakon o dohodnini (ZDoh-2), Uradni list RS, št. 13/11 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije – v nadaljevanju ZDoh-2).

<sup>308</sup> Davčna uprava Republike Slovenije, Dohodki iz delovnega razmerja – splošno pojasnilo, URL: [http://www.durs.gov.si/si/davki\\_predpisi\\_in\\_pojasnila/dohodnina\\_pojasnila/dohodek\\_iz\\_zaposlitve/dohodek\\_iz\\_delovnega\\_razmerja/dohodki\\_iz\\_delovnega\\_razmerja\\_splosno\\_pojasnilo\\_velja\\_od\\_1\\_1\\_2013/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_delovnega_razmerja/dohodki_iz_delovnega_razmerja_splosno_pojasnilo_velja_od_1_1_2013/) (24. 6. 2015).

## Praktičen primer

Družba XXX, d.o.o. zaposli osebo A. Recimo, da v pogodbi o zaposlitvi obstaja klavzula, ki vsebuje določbo o višini plačila 1000 EUR **neto**. Oseba B ne uveljavlja nobenih olajšav, razen splošne davčne olajšave. Glede na trenutno veljavno zakonodajo bi bile vrednosti sledeče:<sup>309</sup>

OSNOVNI PODATKI				
Splošna davčna olajšava:		275,23 EUR		
Ostale olajšave:		0,00 EUR		
Bruto osnova za obračun prispevkov:		1.498,51 EUR		
PRISPEVKI OD BRUTO PLAČE DELAVCEV				
1. Prispevki za socialno varnost (skupaj):		331,17 EUR		
1.1. Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje:		232,27 EUR		
1.2. Prispevek za zdravstveno zavarovanje:		95,31 EUR		
1.3. Prispevek za zaposlovanje:		2,10 EUR		
1.4. Prispevek za starševsko varstvo:		1,50 EUR		
2. Akontacija dohodnine:		167,34 EUR		
2.1. Osnova:		892,11 EUR		
2.2 RAZRED V LESTVICI OBRAČUNSKIH STOPENJ				
Razred	Odstotek	Znesek	Osnova NAD	Osnova DO
2	27,00 %	106,95 EUR	668,45 EUR	1.580,02 EUR
3. Neto plača:		239.640,00 SIT		1.000,00 EUR
4. Materialni stroški:		0,00 EUR		
IZPLAČILO				
Bruto osnovna plača		1.498,51 EUR		
PRISPEVKI NA BRUTO PLAČO				
5. Prispevki za socialno varnost (skupaj):		241,26 EUR		
5.1. Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje:		132,62 EUR		
5.2. Prispevek za zdravstveno zavarovanje:		98,30 EUR		
5.3. Prispevek za zaposlovanje:		0,90 EUR		
5.4. Prispevek za poškodbe pri delu:		7,94 EUR		
5.5. Prispevek za starševsko varstvo:		1,50 EUR		
SKUPNI STROŠEK DELODAJALCA		1.739,77 EUR		

### Poudarki:

- jasnost in določnost pri urejanju vsebine pogodbe in pisna oblika;
- sklenitev pogodbe za določen čas le v zakonsko določenih primerih;
- zakonit postopek zaposlitve;
- podrejenost položaja – delavec dela po navodilih delodajalca;
- obveznost plačevanja plače, prispevkov in odvajanja akontacije dohodnine.

<sup>309</sup> Podatki v tabeli so vneseni glede na veljavno zakonodajo do 20.4.2015.

### 3. Konkurenčna klavzula

Konkurenčna klavzula je institut delovnega prava, ki je urejen v Zakonu o delovnih razmerjih, natančneje od 40. do 42. člena. Poleg konkurenčne klavzule pozna delovno pravo na področju varovanja poslovne skrivnosti tudi konkurenčno prepoved. Zaradi podobnosti v imenovanju sta instituta v teoriji in pogosteje v praksi pogosto zamešana, zato je njuno razlikovanje, sploh zaradi raznolikosti posledic in učinkov, ki jih prinašata, toliko bolj pomembno. Je pa sicer pri obeh institutih namen isti – varovanje nekaterih bistvenih prvin delovnega razmerja, to sta lojalnost in prepoved škodovanja interesom delodajalca.<sup>310</sup>

Konkurenčna prepoved je v ZDR-1 urejena v 39. členu. Njen namen je, kakor to jasno izhaja iz zakona, da delavec med trajanjem delovnega razmerja brez pisnega soglasja delodajalca ne sme na svoj ali tuj račun opravljati del ali sklepati poslov, ki sodijo v dejavnost, ki jo dejansko opravlja delodajalec in pomenijo ali bi lahko pomenili za delodajalca konkurenco.<sup>311</sup> Prepoved opravljanja konkurenčne dejavnosti v času trajanja delovnega razmerja, izhaja že iz samega zakona. To pomeni, da v pogodbo o zaposlitvi ni treba vključevati nobenih klavzul o prepovedi konkurence, saj ta prepoved učinkuje neposredno na podlagi 39/I. člena ZDR-1 (beri učinkuje kakor, da bi pogodba to določbo vsebovala, čeprav je ne). Na drugi strani imamo konkurenčno klavzulo, katere narava je fakultativna, kar pomeni, da se morata delavec in delodajalec zanjo izrecno dogovoriti in jo primerno z dogovorom vključiti v pogodbo o zaposlitvi. Obratno kot pri konkurenčni prepovedi, konkurenčna klavzula ne bo učinkovala, če ni vključena v pogodbo o zaposlitvi. Zakon kot enega izmed temeljnih pogojev veljavnosti konkurenčne klavzule navaja sklenitev same klavzule v pisni obliki.<sup>312</sup> Posledično bo konkurenčna klavzula, ki ni sklenjena v pisni obliki neveljavna. V pogodbo o zaposlitvi se lahko konkurenčna klavzula vključi že ob sami sklenitvi ali kasneje z aneksom k pogodbi o zaposlitvi.<sup>313</sup>

»Če delavec pri svojem delu ali v zvezi z delom pridobiva tehnična, proizvodna ali poslovna znanja in poslovne zveze, ...«<sup>314</sup> Iz zakona jasno izhaja, da delodajalec ne more skleniti konkurenčne klavzule za vsako obliko dela in vsako delovno mesto, ampak le za tisto, na katerem delavec pridobiva tehnična, proizvodna ali poslovna znanja, in tudi takrat mu to ni treba storiti, če misli, da njegov interes ni ogrožen. »Tehnična, proizvodna in poslovna znanja ter poslovne zveze so splošen

<sup>310</sup> Moje delo, Konkurenčna klavzula in konkurenčna prepoved, URL: <http://www.finance.si/130125/Konkuren%C4%8Dna-prepoved-in-konkuren%C4%8Dna-klavzula> (24. 6. 2015).

<sup>311</sup> 39/I. ZDR-1.

<sup>312</sup> 40/V. ZDR-1.

<sup>313</sup> Mohar G., Konkurenčna klavzula v praksi, diplomska naloga, str. 8.

<sup>314</sup> 40/I. ZDR-1.



pojem, ki ga mora vsebinsko v vsakem primeru konkretizirati delodajalec, ki ta znanja štiti s konkurenčno klavzulo, saj jih šteje za svojo lastnino.« (Mohar, 2012: 9) O tem se je večkrat izreklo tudi Višje delovno in socialno sodišče RS, na primer:

*»Pritožbeno sodišče poudarja, da za uveljavljanje škode, ki naj bi bila povzročena s kršitvijo konkurenčne klavzule, ni dovolj le pavšalno navajanje zakonskih razlogov iz 38. čl. ZDR, temveč morajo biti le ti vsebinsko (pravilno) opredeljeni. „Tehnična, proizvodna in poslovna znanja“ so splošen pojem, le tega pa mora vsebinsko in v vsakem primeru posebej konkretizirati posamezen delodajalec, ki štiti ta znanja, ker jih šteje za svojo lastnino in so nanj tudi vezana. Konkretiziran zapis v pogodbi o zaposlitvi je še posebej pomemben iz razloga pravne varnosti, saj je na takšen način delavcu omogočeno, da se podrobno seznaní s tem, katera znanja delodajalec šteje za tako pomembna, da jih varuje s konkurenčno klavzulo,(...) Znanje in izkušnje, ki jih delavec pridobi z delom pri delodajalcu, namreč niso „last delodajalca“, temveč „last delavca“, zato uporaba teh znanj in delovnih izkušenj pri drugem delodajalcu ni kršitev konkurenčne klavzule. Do kršitve bi tako prišlo izključno v primeru izrabljanja nekih konkretnih znanj, ki so nedvomno lastnina delodajalca.«<sup>315</sup>*

Če se torej delodajalec odloči za vključitev konkurenčne klavzule v pogodbo o zaposlitvi, mora poskrbeti, da bo njena vsebina izčrpna, določna in jasna ter predvsem takšna, da bo karseda najširše zavarovala njegove interese in hkrati ne bo posegla v delavčevo ustavno pravico do svobode dela.<sup>316</sup>

Poleg vsebine konkurenčne klavzule so pomembni tudi drugi elementi, kot na primer čas trajanja, vrsta odpovedi pogodbe o zaposlitvi in nadomestilo. Prva dva dejavnika sta določena v drugem in tretjem odstavku 40. člena ZDR-1, nadomestilu za spoštovanje klavzule pa je namenjen cel člen.<sup>317</sup> Vprašanje nadomestila je v okviru konkurenčne klavzule eno izmed bolj kompleksnih in ključnih, medtem, ko so določbe glede časa trajanja in uporabe konkurenčne klavzule glede na vrsto odpovedi zaposlitve jasne in v praksi manjkrat sporne. Posledično sledi le krajši opis nadomestila.

Na pomembnost nadomestila kaže že samo zakonsko besedilo s tem, da za posledico ne vključitve v pogodbo o zaposlitvi določa neveljavnost konkurenčne klavzule. Gre za precej hudo sankcijo nasproti delodajalcem in hkrati odlično varovalko za delavce, ki se jim želi zagotoviti plačilo denarnega nadomestila v primeru omejitve svobode ravnanja. Delodajalci so tako primorani ravnati z veliko skrbnostjo, saj nepopolnost (v smislu ne vključitve nadomestila) konkurenčne klavzule vodi v

<sup>315</sup> Sodba VDSS Pdp 390/2010, URL:

[http://www.sodisce.si/znanje/sodna\\_praksa/visje\\_del\\_in\\_soc\\_sodisce/2010040815248313/](http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/visje_del_in_soc_sodisce/2010040815248313/) (24. 6. 2015).

<sup>316</sup> 49. Člen Ustave Republike Slovenije.

<sup>317</sup> 41. člen ZDR-1.

ničnost. Zakonska zapoved, ki izhaja iz 40. člena ZDR-1 narekuje, da konkurenčna klavzula poleg same določbe o nadomestilu vsebuje tudi višino nadomestila. Podrobneje zakon glede višine mesečnega nadomestila določa le minimum, kar v praksi povzroča precej težav.<sup>318</sup> V praksi se v konkurenčnih klavzulah najpogosteje pojavlja ravno ta višina nadomestila, torej, minimalna vrednost, ki jo delodajalec lahko določi, kar je logično, sej se delodajalci želijo s čim manj stroški čim bolje zavarovati. Na drugi strani, se v tujini pojavljajo popolnoma nasprotne tendence. Delodajalci v konkurenčne klavzule vnašajo višje zneske, saj lahko s temi kasneje lažje opravičijo svoj poslovni interes.<sup>319</sup>

Po tem, ko je nadomestilo za spoštovanje konkurenčne klavzule ustrezno vključeno v pogodbo o zaposlitvi, se postavi še vprašanje, kdaj nadomestilo delavcu pripada. Glede na zakonsko besedilo bo delavec do njega upravičen le v primeru, da mu spoštovanje konkurenčne klavzule onemogoča pridobitev zaslužka, primerljivega njegovi prejšnji plači, kot to izhaja iz prvega odstavka 41. člena ZDR-1.

Za podrobnejše informacije priporočam branje diplomskega dela Konkurenčna klavzula v praksi, avtorja Grega Moharja. Diplomsko delo poleg podrobnega opisa instituta vsebuje tudi veliko dotične sodne prakse.

#### **Poudarki:**

- **konkurenčna klavzula ni enaka konkurenčni prepovedi;**
- **pisna oblika – klavzula ne velja na podlagi zakona, mora biti določena v pogodbi o zaposlitvi ali aneksu k tej pogodbi;**
- **določnost in natančnost pri določanju vsebine tehničnih, proizvodnih in poslovnih znanj;**
- **konkurenčna klavzula lahko velja največ dve leti po prenehanju pogodbe;**
- **nujnost določitve višine nadomestila v zameno za spoštovanje klavzule.**

#### 4. Podjemna pogodba (pogodba o delu)

Podjemna pogodba ali pogodba o delu, je pogodba civilnega prava, urejena v Obligacijskem zakoniku.<sup>320</sup> Stranki podjemne pogodbe sta naročnik in podjemnik, predmet pogodbe pa določen

<sup>318</sup> Tudi sodna praksa je na tem področju dokaj malo razvita.

<sup>319</sup> Mohar G., Konkurenčna klavzula v praksi, diplomska naloga, str. 22.

<sup>320</sup> 619. do 648. člen OZ; Obligacijski zakonik (OZ), Uradni list RS, št. 97/07, Državni zbor Republike Slovenije - v nadaljevanju OZ.

posel, kot je izdelava ali popravilo kakšne stvari, kakšno telesno ali umsko delo ipd. Podjemnik se zaveže, da bo ta določen posel opravil, naročnik pa, da bo za opravljen posel podjemniku izplačal dogovorjeno plačilo. Podjemne pogodbe se v praksi zelo malo uporabljajo. Prvi razlog je ta, da je pogodba zelo »draga« (glej spodaj), drugi pa, da se ta pogodba uporablja le, kadar želimo, da določeno delo opravi fizična oseba. Pravne osebe med seboj sklepajo druge pogodbe, t.i. pogodbe o medsebojnem sodelovanju, ki sicer imajo nekatere elemente podjemne pogodbe. Tudi pri podjemni pogodbi se uporabljajo pravila glede plačevanja prispevkov za socialno varnost in dohodnine. Višina omenjenih zneskov je dostopna na marsikaterih spletnih portalih, med drugim, tudi na portalu Davčne uprave Republike Slovenije.<sup>321</sup>

### Praktičen primer

Za lažje razumevanje prikaza stroškov delodajalca in praktično predstavitev prispevkov in davkov na področju podjemne pogodbe, prilagam naslednji primer v obliki razpredelnice.<sup>322</sup> V namene primerjave dajatev pri podjemni pogodbi in pogodbi o zaposlitvi, izberimo enako višino neto izplačila - 1000 EUR (beri znesek, ki ga podjemnik dobi na račun). Podjemnik je obvezno zavarovan za polni delovni čas.

BRUTO ZNESEK	1.374,95
Normirani stroški (10% bruta)	137,50
Davčna osnova (90% - prispevek za pok. in inv. zav. – prispevek za zdr. zav.)	1.150,01
Akontacija dohodnine (25% davčne osnove)	287,50
<b>OBVEZNOSTI IZ BRUTA</b>	
Prispevek za zdravstvo zavarovanje (6,36%)	87,45
Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (15,5% bruto)	0,00
<b>OBVEZNOSTI NA BRUTO</b>	
Posebni davek na določene prejemke (25% bruto)	343,74
Prispevek za poškodbe pri delu (0,53% bruto)	7,29
Prispevek za invalidnost (8,85% bruto)	121,68
<b>HITRI PREGLED</b>	
Neto izplačilo	1.000,00
Davki in prispevki	847,66
Strošek izplačevalca	1.847,66

<sup>321</sup> Davčna uprava Republike Slovenije, Dohodki iz zaposlitve (drugo pogodbeno razmerje) – splošno pojasnilo, URL: [http://www.durs.gov.si/si/davki\\_predpisi\\_in\\_pojasnila/dohodnina\\_pojasnila/dohodek\\_iz\\_zaposlitve/dohodek\\_iz\\_drugega\\_pogodbenega\\_razmerja/dohodki\\_iz\\_zaposlitve\\_drugo\\_pogodbeno\\_razmerje\\_splosno\\_pojasnilo\\_velja\\_od\\_1\\_1\\_2014\\_da\\_lje/\(24.6.2015\)](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_drugega_pogodbenega_razmerja/dohodki_iz_zaposlitve_drugo_pogodbeno_razmerje_splosno_pojasnilo_velja_od_1_1_2014_da_lje/(24.6.2015)).

<sup>322</sup> Podatki v tabeli so vneseni glede na veljavno zakonodajo do 26.5.2015.

V vrstici, kjer tabela vsebuje podatek o višini prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje kot obveznost iz bruta, zasledimo znesek v višini 0 EUR. Posledica tega je zgoraj omenjeno dejstvo, da je podjemnik obvezno zavarovan za polni delovni čas. To pomeni, da prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje že plačuje, vendar iz drugega naslova. Lahko si predstavljamo, da bi bila v nasprotnem primeru razlika med neto izplačilom in stroškom izplačevalca še večja, kar za naročnika predstavlja še večje breme. Zaradi takšnih razlik je skrajno pomembno, da se v pogodbi natančno določi, ali je dogovorjen znesek, ki predstavlja plačilo, neto ali bruto znesek. Podjemna pogodba je zaradi prispevkov in davkov zelo »draga«, zato v praksi ni priljubljena.

### Podjemna pogodba in pogodba o zaposlitvi – pomembnejše razlike

Podjemna pogodba	Pogodba o zaposlitvi
OZ – dispozitivnost, svoboda pri določanju vsebine	ZDR-1 – več kogentnih norm, omejitve pri določanju vsebine
Prirejenost razmerja – položaja strank sta enakopravna	Podrejenost razmerja – neenakopravnost v položaju delavca in delodajalca
Podjemnik samostojno organizira delovni proces <sup>323</sup>	Osebnost opravljanja dela – delo opravlja delavec
Čas trajanja – stvar dogovora	Čas trajanja – nedoločen/določen čas; omejitve v zakonu
Plačilo – višina in sam način izplačila sta stvar dogovora	Plačilo – določene omejitve v zakonu (na primer minimalna plača)

#### Poudarki:

- **pisna ali ustna oblika – priporočena pisna sklenitev podjemne pogodbe;**
- **civilnopravno razmerje – svoboda glede določanja vsebine, prirejen položaj;**
- **visoki davki in prispevki (»draga« pogodba) – priporočena uporaba drugih možnosti;**
- **pazi na domnevo obstoja delovnega razmerja;**
- **natančna določitev ali gre za bruto ali neto plačilo.**

<sup>323</sup> Seveda se lahko v pogodbo določi, da mora delo opraviti podjemnik in noben drug.

## 5. Avtorska pogodba

Avtorska pogodba je podobno kot pogodba o zaposlitvi urejena v svojem zakonu in sicer v Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah.<sup>324</sup> Ta v 99. členu določa, da se avtor avtorskega dela z avtorsko pogodbo o naročilu dela zaveže ustvariti določeno delo in ga izročiti naročniku, naročnik pa se zaveže, da mu bo za to plačal honorar.

Glede na zakonsko dikcijo »zaveže ustvariti določeno delo in ga izročiti naročniku« lahko hitro pridemo do zaključka oziroma domneve, da je avtorska pogodba precej podobna podjemni pogodbi. Domnevo potrdi tudi zakon, ki pravi, da se za avtorsko pogodbo o naročilu dela uporabljajo določbe podjemne pogodbe, če zakon ne določa drugače.<sup>325</sup> Skladna s to ugotovitvijo je tudi določba zakona, ki pravi, da lahko naročnik nadzoruje posel in daje navodila (to velja tudi za podjemno pogodbo), v obsegu, ki ne posega v avtorjevo svobodo znanstvenega in umetniškega ustvarjanja (posebnost, ki je določena in velja le za avtorsko pogodbo).<sup>326</sup> Če z zakonom ali pogodbo ni drugače določeno, obdrži avtorsko pravico na naročenem delu (razen pravice do distribuiranja), avtor.<sup>327</sup> Zaradi omembe te določbe sem dolžan omeniti še eno posebnost, ki jo določa ZASP glede avtorskega dela, ki nastane znotraj delovnega razmerja. »Kadar avtorsko delo ustvari delojemalec pri izpolnjevanju svojih obveznosti ali po navodilih delodajalca (avtorsko delo iz delovnega razmerja), se šteje, da so materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja na tem delu izključno prenesene na delodajalca za deset let od dokončanja dela, če ni s pogodbo drugače določeno. Po preteku roka iz prejšnjega odstavka pripadejo pravice iz prejšnjega odstavka delojemalcu, s tem, da delodajalec lahko zahteva njihov ponovni izključni prenos proti plačilu primernega nadomestila.«<sup>328</sup> Gre za pomembno distinkcijo, saj se v delovnem razmerju avtorska pravica delavca avtomatsko prenese na delodajalca, medtem, ko pri avtorski pogodbi naročnik na delu ne pridobi avtorske pravice, razen, če ni dogovorjeno drugače.

Plačevanje prispevkov in davkov je pri avtorski pogodbi, razen ene razlike, enako tistemu pri podjemni pogodbi. Razlika je ta, da pri avtorski pogodbi ne pride v poštev poseben davek na

---

<sup>324</sup> Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP), Uradni list RS, št. 16/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije – v nadaljevanju ZASP .

<sup>325</sup> 99/IV. člen ZASP.

<sup>326</sup> 99/II. člen ZASP.

<sup>327</sup> 99/III. člen ZASP; Več o prenosu avtorske pravice – glej poglavje Prenos avtorske pravice.

<sup>328</sup> 101. člen ZASP.

določene prejemke, kar gre zelo v korist naročniku saj se dejstvo, da ni treba plačati tega davka pozna na njegovih stroških, ki so ustrezno manjši.<sup>329</sup>

### Praktičen primer

Za namene primerjave tudi v tem primeru izberimo višino neto zneska 1000 EUR. Izvajalec dela je vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje za polni delovni čas. Iz tega sledi, da mu v sklopu avtorske pogodbe tega prispevka ne bo treba plačevati.

BRUTO ZNESEK	1.374,95
Normirani stroški (10% bruta)	137,50
Davčna osnova (90% - prispevek za pok. in inv. zav. – prispevek za zdr. zav.)	1.150,01
Akontacija dohodnine (25% davčne osnove)	287,50
OBVEZNOSTI IZ BRUTA	
Prispevek za zdravstvo zavarovanje (6,36%)	87,45
Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (15,5% bruto)	0,00
OBVEZNOSTI NA BRUTO	
Prispevek za poškodbe pri delu (0,53% bruto)	7,29
Prispevek za invalidnost (8,85% bruto)	121,68
HITRI PREGLED	
Neto izplačilo	1.000,00
Davki in prispevki	503,92
Strošek izplačevalca	1.503,92

#### Poudarki:

- **smiselna uporaba določb podjemne pogodbe;**
- **pomembnost ureditve prenosa avtorske pravice;**
- **zakon določa, kaj je lahko predmet te pogodbe.**

<sup>329</sup> 3. Člen Zakona o posebnem davku na določene prejemke (ZPDDP), Uradni list RS, št. 72/93 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije: Za izplačilo za opravljeno storitev po tem zakonu se ne štejejo plačila za uporabo avtorskega dela na podlagi avtorskih pogodb po zakonu o avtorski pravici.



## 6. Študentsko delo

Kot zadnje izmed najpogostejših in največkrat omenjenih in uporabljenih oblik zaposlovanja v praksi bo obravnavano študentsko delo. Na področju zaposlovanja študentov je bilo s februarjem leta 2015 uvedenih kar nekaj bistvenih sprememb, zato je podrobnejša obravnava več kot ustrezna. 16. decembra 2014 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona za uravnoteženje javnih financ – novela C (ZUJF-C<sup>330</sup>), ki je med drugim konkretnije posegel tudi na področje študentskega dela. ZUJF-C je začel veljati 30.12.2014, uporabljati pa se je začel s 1. februarjem 2015. Naša zakonodaja sicer ne ponuja nobenega zakona, ki bi sistemsko, celovito in enovito urejal področje študentskega dela. Posledica tega so vedno pogostejše zlorabe, nejasnosti in nepravilnosti v razmerjih med študenti in delodajalci. Kot pomembnejša vira, ki urejata študentsko delo, naj navedem Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (v nadaljevanju ZZZPB)<sup>331</sup> in Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje<sup>332</sup>. Oba sta sicer neveljavna, vendar se še vedno uporabljata. Materijo študentskega dela lahko v manjšem obsegu najdemo tudi v Zakonu o delovnih razmerjih<sup>333</sup>.

Vračam se na že zgoraj omenjeno spremembo zakonodaje, ki je v študentsko delo prinesla nekaj novosti. Ključna sprememba se nanaša na vključitev te oblike dela v sisteme socialnih zavarovanj.<sup>334</sup> Študentsko delo je tako od 1. februarja 2015 vključeno v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zaradi česar morata tako študent kot delodajalec plačevati prispevke, poleg tega se študentu delo všteva v pokojninsko dobo. Poleg prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, delodajalca bremenijo še prispevek za zdravstveno zavarovanje in prispevek za zavarovanje za poškodbe pri delu in poklicne bolezni ter dve koncesijski dajatvi. Delež prispevkov so dostopni na strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.<sup>335</sup> Nazadnje naj omenim še eno pomembnejšo spremembo. Z novelo se je uvedla minimalna bruto urna postavka v višini 4,5 EUR (3,8 EUR neto). Tudi študentsko delo je obdavčeno, vendar se akontacija dohodnine odvede le v primeru, da je

<sup>330</sup> Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona za uravnoteženje javnih financ (ZUJF-C), Uradni list RS, št. 95/14, Državni zbor Republike Slovenije – v nadaljevanju ZUJF-C.

<sup>331</sup> Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (ZZZPB), Uradni list RS, št. 107/06 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije – v nadaljevanju ZZZPB.

<sup>332</sup> Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje, Uradni list RS, št. 48/99 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>333</sup> Na primer odškodninska odgovornost.

<sup>334</sup> S tem se sledi načelu »vsako delo šteje«, ki za seboj prinaša socialno in ekonomsko varnost vsem, ki to delo opravljajo.

<sup>335</sup> URL:

[http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/delovna\\_razmerja\\_in\\_pravice\\_iz\\_dela/delovna\\_razmerja/zacasno\\_in\\_obcasno\\_delo\\_dijakov\\_in\\_studentov\\_po\\_1\\_2\\_2015/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/delovna_razmerja/zacasno_in_obcasno_delo_dijakov_in_studentov_po_1_2_2015/) (24. 6. 2015).



posamezno nakazilo višje od 400 evrov. V primeru, da je akontacijo dohodnine potrebno odvesti, tega ne stori delodajalec kot na primer pri pogodbi o zaposlitvi, ampak to stori študentski servis.

## Praktičen primer

Za konec naj omenim še eno opazko in hkrati problem, ki se večkrat pojavi v praksi in na sodiščih.<sup>336</sup>

BRUTO ZNESEK	118,34 EUR
OBVEZNOSTI IZ BRUTA	
Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (15,5%)	18,34 EUR
OBVEZNOSTI NA BRUTO	
Prispevek za poškodbe pri delu in poklicne bolezni (0,53%)	0,63 EUR
Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (8,85%)	10,47 EUR
Prispevek za zdravstveno zavarovanje (6,36%)	7,53 EUR
Koncesijska dajatev (16%)	18,93 EUR
Dodatna koncesijska dajatev (2%)	2,37 EUR
DDV od koncesijske dajatve in prispevkov (22%)	8,78 EUR
HITRI PREGLED	
Neto izplačilo	100 EUR
Davki in prispevki	58,27 EUR
Strošek izplačevalca	158,27 EUR

Gre za to, da neko odvisno razmerje (v temu primeru razmerje študentskega dela), zaradi elementov delovnega razmerja prisiljuje delodajalca, da z delojemalcem sklene pogodbo o zaposlitvi.<sup>337</sup>

Dejstvo, da do tega lahko pride je potrdilo Višje delovno in socialno sodišče v zadevi Pdp 879/2012<sup>338</sup> in tudi Vrhovno sodišče s sklepom VIII Ips 373/2006<sup>339</sup>.

### Poudarki:

- **obveznost plačevanja prispevkov;**
- **minimalna urna postavka je 4,5 EUR bruto;**
- **področje študentskega dela je slabo urejeno - priporočeno zaposlovanje dijakov/štvudentov na delovnih mestih, ki niso odgovorna;**

<sup>336</sup> Omenjeno že zgoraj.

<sup>337</sup> Študent lahko v določenih primerih toži na sklenitev delovnega razmerja.

<sup>338</sup> URL:

[http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113056549&database%5BSOVS%5D=SOVS&database%5BIESP%5D=IESP&database%5BVDSS%5D=VDSS&database%5BUPRS%5D=UPRS&\\_submit=i%5C%5A1%5C%4%8Di&page=0&id=2012032113056549](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113056549&database%5BSOVS%5D=SOVS&database%5BIESP%5D=IESP&database%5BVDSS%5D=VDSS&database%5BUPRS%5D=UPRS&_submit=i%5C%5A1%5C%4%8Di&page=0&id=2012032113056549) (24. 6. 2015).

<sup>339</sup> URL: [http://www.sodisce.si/znanje/sodna\\_praksa/vrhovno\\_sodisce\\_rs/30558/](http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/vrhovno_sodisce_rs/30558/) (24. 6. 2015).



- pazi na domnevo obstoja delovnega razmerja.

Klemen Flego

## VII. Start-up podjetja in poglavitne značilnosti

Podjetniki definirajo start-up podjetje kot organizacijo, ki razvija produkt v negotovih okoliščinah. Start-up podjetje, ki je vpeto v pravno formalno obliko, se s pravnega stališča ne razlikuje od drugih podjetij, ki delujejo na trgu. Kljub temu pa imajo start-up podjetja z vidika poslovanja in delovanja na trgu malo skupnega s tipičnimi podjetji, ki imajo ustaljene upravljske in proizvodne mehanizme, procese, linije, itd. Slovenski pravni red, izvzemši določena vprašanja subvencioniranja inovativnih idej, ne pozna razlike med gospodarsko družbo, ki se okliče kot »start-up« in »klasičnimi« gospodarskimi družbami. Start-up mora biti organiziran v eni izmed taksativno predvidenih oblik gospodarskih družb, ki jih pozna in predvideva Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD-1). Način delovanja posameznikov v okviru start-up podjetij se bistveno razlikuje od načina delovanja klasičnih gospodarskih družb. Po mnenju Matica Užmaha<sup>340</sup>, je pojem, ki najbolje opisuje start-up podjetje, *ideja*. Gre pogosto za neko inovativno idejo, ki zraste med skupino ljudi. Bistvo delovanja podjetja v "start-up" fazi je po mnenju govorca iskanje in raziskovanje trga. Prav tako pomembna pa je lastnost *start-up* podjetja, da raste iz tedna v teden. Primernejši opis za pojem *start-up* torej ni podjetje, ampak *faza* v razvoju podjetja. Najpomembnejši element te *ideje* oz. *faze* v razvoju podjetja je ekipa. Slednja si mora zaupati, stopnja povezanosti med člani pa mora biti na visoki ravni. Slednji pogosto preživijo skupaj ogromno časa. Po besedah Jake Repanška<sup>341</sup> gre za ljudi, ki od začetka razvijanja ideje "skupaj spijo, jedo, preživijo prosti čas in si delijo kavč".

### 1. Najpogostejše napake mladih podjetnikov in nasveti uveljavljenih podjetnikov v zvezi s temi napakami

a) Najpogostejše pravne napake na začetku podjetniške poti

- **Ali je potrebno skleniti družbeno pogodbo, kot jo predvideva ZGD-1?**

Obstaja možnost delovanja na trgu brez sklenitve družbene pogodbe (posameznik deluje v osebem svojstvu preko pogodbe o delu, skupina posameznikov pa med sabo na podlagi societetne pogodbe), je pa njena sklenitev **zelo priporočljiva**.

- **Ali je gospodarsko družbo nujno registrirati v sodni register?**

---

<sup>340</sup> Matic Užmah je uspešen celjski »start-up« podjetnik, ki je v svojem življenju ustanovil in uspel že v več start-up podjetjih. Privolil je v pogovor, ki sva ga opravila 5. aprila 2015 v Celju, in v katerem je podal nekaj svojih misli glede vprašanj ustanovitve, vodenja, načina sodelovanja, glavnih ovir, ipd. v zvezi s start-up podjetji. Na tem mestu naj se mi še enkrat najlepše zahvalim za podane misli.

<sup>341</sup> G. Jaka Repanšek je bil eden izmed predavateljev na seminarju *Pravo in Start-upi*, ki se je začel 31. marca 2015 na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani v okviru Ženevskega kluba. G. Repanšek je tudi sam uspešen podjetnik. Na uvodnem predavanju, ki je bilo vsebinsko izjemno bogato, je izpostavil zlasti najpogostejše pravne napake start-up podjetnikov.

**Da, z registracijo pri registrskem sodišču<sup>342</sup> pridobi družba lastnost pravne osebe, kar je po ZGD-1, predpogoj za opravljanje dejavnosti.<sup>343</sup>** Kljub temu pa lahko posamezniki opravljajo določene posle v imenu družbe tudi, kadar ta ni registrirana, vendar v tem primeru po zakonu osebno odgovarjajo (neomejeno) za njene obveznosti.

○ ***Kako natančne določbe naj vsebuje družbena pogodba?***

**Kar se da natančne, vsebinsko vseobsegajoče, predvsem pa takšne, ki predvidijo rešitev vseh potencialnih zapletov.** Start-up podjetniki pogostokrat izpolnjeno, če sploh, vzorec družbene pogodbe, ki jo najdejo na svetovnem spletu. Vsako bodoče podjetje je zgodba zase in temu primerno bi morale biti sestavljene konkretne družbene pogodbe. Temu prav tako pritrjuje zakonska ureditev, ki v sicer kogentnem okviru dopušča urejanje vsebine na način, kot najbolj ustreza posameznikom.

○ ***Ali in kako naj (pravno) zaščitimo našo idejo?***

**Da, vendar ideje kot take ni mogoče zaščititi z pravom industrijske oz. avtorske lastnine. Idejo je potrebno fiksirati na določen nosilec** (potrebno jo je patentirati, prijaviti izum, jo zaščititi z avtorsko pravico, ipd.). Za podrobnejše možnosti avtorsko oz. industrijsko pravne zaščite glej ustrezno poglavje tega izdelka.

○ ***Ali naj podjetniki sestavljajo podrobne pogodbe ali naj uporabljajo brezplačne vzorce, dostopne na internetu (oz. drugih virih)?***

V nekaterih primerih uporaba brezplačnih vzorcev zadostuje, vsekakor pa velja opomniti, da je bolje, da se pogodbe sestavljajo z ozirom na konkretne okoliščine primera. Bistveno nižji je strošek, ki ga podjetje plača za sestavo kvalitetne pogodbe, kot pa (morebiten) kasnejši strošek posledic nekvalitetno sestavljenih pogodb.

○ ***Ali naj podjetniki s (so)delavci podjetja sklenejo pogodbe, ki urejajo njihov medsebojni odnos?***

**Da.** Mladi podjetniki pogosto pozabijo skleniti ustrezno pogodbo, ki bi urejala bodisi njihova bodisi delovna razmerja ostalih oseb, ki delujejo v okviru mladega podjetja. Obstajajo primeri, ko je nekdo delal več mesecev, celo let, pri čemer pa ni imel sklenjene nikakršne pisne pogodbe, ki bi dokazovala in urejala razmerje med njim in start-up podjetjem. Za podrobnejšo ureditev delovnopravne tematike glej ustrezno poglavje tega izdelka.

○ ***Ali naj se mladi podjetniki spoznajo s pravno ureditvijo drugih držav?***

**Da, poznavanje tujih pravnih ureditev omogoča optimizacijo poslovanja.** Gre zlasti za cenejše

<sup>342</sup>Zakon o sodnem registru (ZSReg), Ur. l. RS, št. 54/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>343</sup>Izjema po ZGD-1 je nastopanje predružbe. V tem primeru v imenu družbe nastopajo družbeniki, ki tudi z vsem svojim premoženjem odgovarjajo za obveznosti družbe.

stroške ustanovitve, ugodnejših davčnih, delovnih, tržnih in drugih predpisov ter možnosti cenejšega poslovanja. Podjetje, ki je registrirano v tujini, lahko posluje v Sloveniji.

b) Nasveti že uveljavljenih podjetnikov

<b>Sprejemanje nasveta od tretje osebe</b>	Po mnenju Kevina Rosa <sup>344</sup> , je najpomembnejše, da se posameznik zave, da določenega področja ne obvlada, in da je pripravljen sprejeti nasvet od tretje osebe. Poudarja, da je potrebno porušiti zid, ki ga ustvarja lasten ego in se obdati z drugimi ljudmi. <sup>345</sup>
<b>Jasno postavljene preference</b>	Posameznik mora narediti jasno izbiro opravil (in idej), ki jih bo izpeljal. Posameznik, ki si zada preveč opravil, vsa izvede povprečno, nobenega pa odlično. <sup>346</sup>
<b>Najboljši oglaševalec produkta je njegov uporabnik</b>	Dobro besedo o produktu največkrat širijo prav uporabniki sami, <sup>347</sup> skrb za dobro uporabniško izkušnjo pa mora vsekakor biti pomemben aspekt podjetništva. Pri širjenju mreže tako poslovnih partnerjev kot mreže uporabnikov mora biti podjetnik sproščen in vse skupaj vzeti kot zabavo.
<b>Težava je izziv</b>	Podjetniki morajo na velike težave gledati zlasti kot na izzive. <sup>348</sup>
<b>Leta niso ovira</b>	Veliko podjetnikov ne uspe zgolj zaradi tega, ker mislijo, da so premladi. Leta ne štejejo prav dosti. Poskus pridobiti posel

<sup>344</sup>Kevin Rose je soustanovitelj podjetja North Technologies, partner v podjetju Google Venture, ipd. Gre za uveljavljenega podjetnika, ki po mojem mnenju predstavlja adekvaten vir v zvezi z nasveti mladim podjetnikom.

<sup>345</sup>URL: <http://alltopstartups.com/2015/05/21/kevin-rose-top-advice-for-founders/> (18.05.2015).

<sup>346</sup>*Ibid.*

<sup>347</sup>Več o pomembnosti dobre uporabniške izkušnje v nadaljevanju.

<sup>348</sup>URL: <http://alltopstartups.com/2015/05/21/kevin-rose-top-advice-for-founders/> (18. 05.2015).



	se pogosto izjalovi zaradi tega, ker podjetnik ni dovolj prepričljiv in ne zato, ker je premlad. <sup>349</sup>
<b>S širjenjem ideje pred njeno realizacijo ni nič narobe</b>	Miselnost, da bo širjenje in govorjenje o ideji povzročilo, da jo bodo druge osebe poskusile kopirati, ne drži. To napaka, saj drugi posamezniki pogosto nimajo potrebne volje, da bi uresničili idejo drugega posameznika, poleg tega pa na ta način podjetniki zapravljajo ogromno priložnosti za trženje svojih (bodočih) produktov.

c) Osebnostne lastnosti, sposobnosti in znanja, ki jih morajo imeti mladi podjetniki<sup>350</sup>

- **motivacija za poslovanje,**
- **prepričanost vase in v svoj produkt,**
- **etični in moralni poslovni model,**
- **sposobnost učinkovitega razporejanja časa,**
- **znanje iz financ in prodaje.**

d) Kako oglaševati preko potrošnikov (t.i. *sledilcev podjetja*)?<sup>351</sup>

Michael Collier v članku zapiše,<sup>352</sup> da mora »glas« potrošnika mora »priti med stene« podjetja. Zapisano zlasti pomeni, da mora podjetje pri razvijanju produkta upoštevati kritiko uporabnikov. Za doseg tega cilja mora po mnenju avtorja članka podjetje oblikovati različne interne skupine, ki naj vključujejo tudi potrošnike, ki skrbijo za prenos informacij ustreznim skupinam zaposlenih, predvsem razvijalcem, v podjetju. Podjetje lahko izkoristi tudi možnost uporabe Facebooka, pri čemer je pomembno zavedanje, da si vsi všečki niso enakovredni. Po mnenju Susan Frech<sup>353</sup> je namreč veliko všečkov posledica iskanja ugodnih (akcijskih) ponudb in ne zanimanja za razvoj

<sup>349</sup>6 Must Have Entrepreneurial Skills: Master these Skills to be a Successful Entrepreneur, URL: <http://www.engineeredlifestyles.org/entrepreneurial-skills.html> (19.05.2015).

<sup>350</sup>*Ibid.*

<sup>351</sup>Collier, Michael, Fans aren't just for Rockstars: A Framework for helping companies connect with their advocated and vice-versa, URL: <http://mackcollier.com/fans-arent-just-for-rockstars-a-framework-for-helping-companies-connect-with-their-advocates-and-vice-versa/> (20.05.2015).

<sup>352</sup>*Ibid.*

<sup>353</sup>Susan Frech, How do you leverage your Facebook community in brand advocacy?, URL: <http://www.hiscox.com/small-business-insurance/blog/how-do-you-leverage-your-facebook-community-in-brand-advocacy/> (20.05.2015).

produkta. Podjetje pa mora pridobiti čim večjo bazo uporabnikov, ki se zanimajo za razvoj podjetja. Hkrati pa mora poskrbeti, da bodo ti ljudje vseskozi zadostno informirani. Ob tem je zelo pomembno, da podjetje zna segmentirati ciljno populacijo.

## 2. Ustrezna statusno pravna oblika start-up podjetja

### a) Družba z omejeno odgovornostjo<sup>354</sup>

<b>ENOSTAVNOST</b> <b>(enostavna in preprosta ustanovitev)</b>	V primeru, ko se ustanavlja enostavna družba (ali celo enoosebna družba), ki ne predvideva kompleksnih odnosov med družbeniki, lahko slednji ustanovijo družbo na t.i. točkah VEM. <sup>355</sup>
<b>ČAS</b> <b>(časovna komponenta)</b>	Družbo z omejeno odgovornostjo je možno ustanoviti v nekaj urah, prav tako pa je postopek vnosa v sodni register (po navadi) opravljen prej kot v enem tednu. V primeru enostavnih družb z omejeno odgovornostjo je le-to mogoče ustanoviti celo preko internetnega portala (točka eVEM). Pri ustanovitvi ni potrebno opraviti veliko birokratskih opravil.
<b>VARNOST</b> <b>(omejena odgovornost družbenikov za obveznosti družbe)</b>	Družbeniki odgovarjajo do višine svojih osnovnih vložkov. <sup>356</sup>
<b>ZAUPANJE NA TRGU</b> <b>(varnost poslovanjain posledično večja pripravljenost poslovnih partnerjev na sodelovanje)</b>	Družba ima lasten kapital, iz katerega se lahko upniki poplačajo. <sup>357</sup>

<sup>354</sup>Marijan Kocbek et. al., Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah, GV Založba, Ljubljana, 2014; Jure Mercina, Družba z omejeno odgovornostjo URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/druzba-z-omejeno-odgovornostjo-d.o.o.> (16.03.2015).

<sup>355</sup>Točka eVEM je portal za podjetja in podjetnike, namen katerega je uporabnikom omogočiti čim lažje, hitro in brezplačno poslovanje z javno upravo in jim na enem mestu ponuditi vse informacije za začetek poslovanja.

<sup>356</sup>Kljub temu pa velja opozoriti na možnost spregleda pravne osebe. Poenostavljeno povedano, v določenih primerih za obveznosti družbenikov

<sup>357</sup>Kot primer navajam primer gradbenega podjetja Ravago d.o.o., Štore, katerega osnovni kapital po podatkih AJPEŠ-a na dan 21.05.2015 znaša 1.119.958,27 EUR, kar znaša točno 1.112.458,27 EUR več od minimalne zahteve po ZGD-1.

Družba z omejeno odgovornostjo je pravna oseba in je kot takšna obdavčena z davkom od dohodkov pravnih oseb (t.i. davkom na dobiček).<sup>358</sup> Osnova za obdavčitev je znesek, ki predstavlja razliko med prihodki podjetja in pravno priznanimi odhodki.

b) Samostojni podjetnik<sup>359</sup>

Dejavnost se spleča opravljati v obliki samostojnega podjetnika zaradi **nizkih administrativnih stroškov**, ker **ni potrebno vložiti začetnega kapitala**, ker lahko podjetnik **prosto razpolaga z denarjem**, in ker je **postopek hitrejši kot pri družbi z omejeno odgovornostjo**,<sup>360</sup> vendar pa je podjetnik osebno odgovoren za dolgove, ki nastanejo pri opravljanju dejavnosti, poleg tega pa zaradi neobstoja osnovnega kapitala uživa manjše zaupanje na trgu.

**Samostojni podjetnik z vidika davčnih obveznosti.**<sup>361</sup> Samostojni podjetnik je fizična oseba, zato se za njegovo obdavčitev uporablja Zakon o dohodnini (ZDoh-2).<sup>362</sup> Predmet obdavčitve pri samostojnem podjetniku je dohodek iz dejavnosti. Davčna osnova od dohodka iz dejavnosti se za samostojnega podjetnika ugotavlja ali z upoštevanjem dejanskih prihodkov in odhodkov ali z upoštevanjem normirani.<sup>363</sup>

### 3. Prostorski vidik delovanja podjetij

a) Ali se spleča izkoristiti možnost t.i. *co-workinga*?

**Da.** *Co-working* je moderen pojav, kjer več podjetnikov deluje v skupnem prostoru in uporablja skupno infrastrukturo (kljub temu, da ima vsak svoje podjetje, ta podjetja pa so med seboj popolnoma nepovezana). S takšnim delovanjem se v prvi vrsti želi znižati stroške. Ima pa takšno delovanje še dodatno pozitivno eksternalijo – delovanje v skupnosti podjetnikov pomeni medsebojno oplajanje idej, spodbujanje inovativnosti, ambicioznosti ipd.<sup>364</sup> Institucije, ki v Slovenji nudijo

<sup>358</sup>Zakon o davku od dohodka pravnih oseb, Ur. l. RS, št. 117/06 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>359</sup>Jure Mercina, Družba z omejeno odgovornostjo URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/druzba-z-omejeno-odgovornostjo-d.o.o.> (16.03.2015).

<sup>360</sup>Marijan Kocbek et. al., Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah, GV Založba, Ljubljana, 2014.; Jure Mercina, Samostojni podjetnik (s.p.), URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/samostojni-podjetnik-s.p.> (14.3.2015).

<sup>361</sup>Obdavčitev s.p., URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/obdavcitev-s.p.> (15.06.2015).

<sup>362</sup>Zakon o dohodnini (ZDoh-2), Ur. l. RS, št. 13/11 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>363</sup>*Ibid.*

<sup>364</sup>URL: <http://www.primorski-tp.si/novice/2015/zakaj-v-coworking-prostor-porocilo-18-business-meetups-nova> (28.05.2015).

možnost *co-working*as<sup>o</sup> med drugimi: Start:upGeekHouse<sup>365</sup>, Start:upMaribor<sup>366</sup>, SloveniaCoworking<sup>367</sup> idr.

#### b) Najemno razmerje

Z najemno pogodbo se najemodajalec zavezuje, da bo najemniku izročil določeno stvar v uporabo, ta pa se zavezuje, da mu bo za to plačeval določeno najemnino. Podjetniki pogosto sklepajo pogodbe, s katerimi najemajo poslovne prostore, v katerih bodo opravljali svojo dejavnost. Pri sklepanju takšnih pogodb pridejo v poštev Zakon o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih (ZPSPP),<sup>368</sup> Obligacijski zakonik (OZ)<sup>369</sup> in Stanovanjski zakon (SZ-1)<sup>370</sup> v delu, kjer ureja stanovanjsko-poslovne stavbe. Največji delež sporov v zvezi z najemno pogodbo izhaja iz vprašanj vračila varščine, vprašanj stanja vrnitve predmeta najema (ali je npr. najemnik dolžan ob koncu najema zagotoviti čiščenje, beljenje sten, ipd.) in vprašanj plačevanje stroškov (kaj so redni stroški, ki jih nosi najemnik in izredni stroški, ki jih nosi najemodajalec). Običajna praksa je, da ob sklenitvi pogodbe najemnik da najemodajalcu določeno **varščino**. Najemodajalci pogosto poskusijo zadržati znesek varščine iz neupravičenih razlogov. Najemnik se najbolje zavaruje s tem, ko vztraja, da se v najemno pogodbo jasno zapišejo razlogi, iz katerih se lahko zadrži varščino.<sup>371</sup> Pri klasičnem najemu redne obratovalne **stroške** nosi najemnik, izredne stroške pa najemodajalec. Kljub temu pa velja opozoriti, da v primeru sklepanja pogodb med gospodarskimi subjekti zakonodaja predvideva bistveno manj varovalk, prav tako pa se je zaradi obsoletne zakonodaje nanjo težko opreti.

#### 4. Financiranje start-up podjetij<sup>372</sup>

- **Subvencije** so nepovratna sredstva, ki jih posameznik (skupina posameznikov) dobi od različnih skladov, agencij, ipd. V slovenskem prostoru je možno pridobiti subvencijo preko razpisov Slovenskega podjetniškega Sklada ipd. Nepovratna sredstva je možno dobiti tudi preko različnih evropskih kanalov.<sup>373</sup>
- **Slovenski podjetniški Sklad** je javna finančna institucija Republike Slovenije, ustanovljena z namenom dodeljevanja finančne podpore in spodbud podjetniškemu sektorju v Sloveniji. Sklad trži

<sup>365</sup>URL: <http://www.geekhouse.si/sl/prostori-za-start-ekipe> (28.06.2015).

<sup>366</sup>URL: <http://www.startupmaribor.si/sl-si/prostori/prostori> (28.06.2015).

<sup>367</sup>URL: <http://www.coworking.si/dir/> (28.06.2015).

<sup>368</sup>Zakon o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih (ZPSPP), Ur. l. SRS, št. 18/74 in nasl., Skupščina Socialistične Republike Slovenije.

<sup>369</sup>Obligacijski zakonik (OZ), Ur. l. RS, št. 97/07, Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>370</sup>Stanovanjski zakon (SZ-1), Ur. l. RS, št. 69/03 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>371</sup>Več o uveljavljanju zahtevkov po sodni poti v nadaljevanju.

<sup>372</sup>Vir financiranja startupov, URL: <http://www.startup.si/sl-si/kapital/vir-financiranja-startupov> (15.05.2015); URL: [www.podjetniskisklad.si](http://www.podjetniskisklad.si) (15.05.2015).

<sup>373</sup>O financiranju s sredstvi EU je več zapisano v nadaljevanju.

dve vrsti produktov. Prvi so vsebovani v t.i. programu »mladi« in vključuje podporo podjetjem mlajšim od 5 let, drugi sklop pa predstavlja t.i. program MSP5+, ki vključuje finančno podporo že ustaljenim podjetjem, starejšim od pet.

- **Financiranje z lastniškim kapitalom** predstavlja obliko financiranja podjetja, kjer druge bodisi fizične bodisi pravne osebe v zameno za določen poslovni delež v financiranem podjetju slednjemu namenijo sredstva, ki mu omogočijo bodisi začetek bodisi povečanje obsega poslovanja.
- **Financiranje z dolžniškim kapitalom** je financiranje, pri katerem si podjetje izposodi določena sredstva z namenom, da bodisi začne bodisi poveča obstoječe poslovanje(krediti).
- **Evropska sredstva** je mogoče dobiti v več oblikah in sicer kot donacije, posojila in garancije. Podpora je na voljo neposredno ali v okviru programov, ki se izvajajo na nacionalni ali regionalni ravni (na primer strukturni skladi Evropske unije). Mala in srednja podjetja(pogosto poimenovana MSP) lahko koristijo tudi vrsto nefinančnih ukrepov pomoči v obliki programov in storitev za podporo podjetništva.<sup>374</sup> Največji instrumenti za financiranje MSP so *strukturni skladi* in *Evropski socialni sklad*.<sup>375</sup>

## 5. Pravne in računovodske storitve

### a) Pravne storitve

Kljub temu, da lahko zakoniti zastopniki zastopajo podjetje sami, je praksa, da podjetja najamejo zunanjo strokovno pomoč. Zakon o pravnem postopku (v nadaljevanju: »ZPP«)<sup>376</sup> v 86. členu določa, da stranke lahko opravljajo pravna dejanja osebno ali po pooblaščenca. Kljub visoki ceni je priporočljivo najeti pooblaščenca, ki se na pravo spozna in se z zastopanjem profesionalno ukvarja. Stranke pogosto pridejo do pooblaščenca takrat, ko je že prepozno (npr. poteče rok za vložitev tožbe, stranke ne prerokajo navedb ali navajajo dejstev na prvostopnem sodišču ipd.). Stranke kot **pooblaščenca** po navadi vzamejo odvetnike. Gre za osebe, ki se poklicno ukvarjajo z zastopanjem strank v raznovrstnih sodnih in upravnih postopkih pred državnimi organi. Velja opozorilo, da sodišče odmeri sodno priznane stroške<sup>377</sup> zgolj po veljavni Odvetniški tarifi in ne morebiti po individualnem dogovoru o plačilu za pooblaščenčeve storitve, sklenjene med stranko in pooblaščencom. Če se stranka s svojim odvetnikom dogovori, da mu bo za njegove storitve plačala več, kot pa predvideva Odvetniška tarifa, te stroške tudi v primeru uspeha nosi povsem sama. V

<sup>374</sup>Evropska komisija, Podpora Evropske unije za podporo MSP: Pregled glavnih možnosti financiranja, ki so na voljo evropskim MSP-jem, Bruselj, 2012.

<sup>375</sup>URL: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=sl> (18.04.2015).

<sup>376</sup>Zakon o pravnem postopku (ZPP), Ur. l. RS, št. 73/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>377</sup>Velja načelo, da se stroški naložijo strankam skladno z njunim uspehom v pravdi.

praksi pa odvetniki svoji stranki pogosto zaračunajo višjo tarifo (sklenejo posebno mandatno pogodbo s svojo stranko). Obstaja tudi možnost zastopanja na način, da zastopnik na koncu dobi določen procent od tistega, kar je bilo uspešno uveljavljano v pravdi.

#### b) Računovodske storitve

Računovodske storitve so opravljanje vseh dejavnosti spremljanja ter proučevanja pojavov, ki so povezani s poslovanjem posameznega podjetja. Po zakonu podjetje ni dolžno najeti računovodje. Edina zakonska obveza je vodenje knjigovodstva, ki ga mora imeti urejeno vsako podjetje. Pravila, ki urejajo računovodstvo, so vsebovana v davčni zakonodaji,<sup>378</sup> v ZGD-1 (glede obveznosti letnega poročila in vodenja knjig) ter v Slovenskih računovodskih standardih (SRS), ki predstavljajo pravila o strokovnem ravnanju na področju računovodstva,<sup>379</sup> ki jih objavlja Slovenski inštitut za revizijo.

### 6. Čezmejno opravljanje storitev

#### a) Splošno o čezmejnem opravljanju storitev v Evropski Uniji

V EU velja načelo prostega pretoka ljudi, dobrin, storitev in kapitala. Podjetje s sedežem v eni izmed držav članic EU lahko na podlagi pogodbe z naročnikom iz druge države članice EU čezmejno izvaja storitve za naročnika. Slovensko podjetje, ki se ukvarja s fotografijo, lahko fotografira poroko v Avstriji, tam izda račun in skladno z veljavnimi pravili odvede DDV. Te storitve lahko izvaja z delavci, zaposlenimi pri njej, brez delovnih dovoljenj, ne glede na državljanstvo delavcev. Podjetja so dolžna pred začetkom izvajanja storitev izvajanje prijaviti pri pristojnih organih te države članice.<sup>380</sup>

#### b) Izdajanje računa v tujini

*Zapisano velja za primer, da je ponudnik storitev registriran za namen DDV v Republiki Sloveniji in da opravlja storitve, ki spadajo v splošna pravila po Zakonu o davku na dodano vrednost.<sup>381</sup>* V tem primeru je storitev obdavčljiva tam, kjer ima prejemnik storitve sedež. V primeru, ko je sedež prejemnika storitve znotraj EU (vendar ne v Republiki Sloveniji), storitev v Republiki Sloveniji ni predmet obdavčitve pod pogojem, da izvajalec razpolaga z identifikacijsko številko za DDV naročnika storitev, ki mora biti ob izdaji računa veljavna. Veljavnost identifikacijske številke za

<sup>378</sup> Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2), Ur. l. RS, št. 117/06 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije; Zakon o dohodnini (ZDoh-2), Ur. l. RS, št. 13/11 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije; Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2), Ur. l. RS, št. 13/11, Državni zbor Republike Slovenije.

<sup>379</sup> Slovenski računovodski standardi (SRS), Ur. l. RS, št. 118/05 in nasl., Inštitut za Revizijo Republike Slovenije.

<sup>380</sup> URL: [www.mddsz.gov.si](http://www.mddsz.gov.si) (28.06.2015); URL: [www.ess.gov.si](http://www.ess.gov.si) (28.06.2015) in Paul Craig et. al., EU Law Text Cases, and materials, Fifth Edition, Oxford University Press, Oxford, 2011.

<sup>381</sup> Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1), Ur. l. RS, št. 13/11 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.



DDV lahko posameznik preveri na portalu VIES.<sup>382</sup> Ob izdaji računa za opravljeno storitev za naročnika znotraj EU se torej izda račun brez obračunanega DDV v Republiki Sloveniji, na katerem je po navadi prisotna klavzula *Obrnjena davčna obveznost - DDV ni obračunan po 1. odst. 25. člena ZDDV-1 oziroma ReverseCharge - VAT exempt under Article 44 of Directive 2006/112/EC*. S tem se prevali davčna obveznost na prejemnika storitve. O tem je potrebno poročati v t.i. rekapitulacijskem poročilu, račun pa je potrebno izdati najkasneje do 15. dneva v mesecu, ki sledi mesecu opravljanja storitve. V primeru, da davčni zavezanec iz druge države članice EU nima identifikacijske številke za potrebe DDV (izvajalec storitve mora dokazati, da mu naročnik ni predložil številke - da torej ni zavezanec, pri čemer zadostuje običajna korespondenca, npr. skenirana e-pošta med izvajalcem in naročnikom), mora izvajalec obračunati slovenski DDV (pravilo je, da se DDV za opravljene storitve za nezavezance obračuna v državi članici, kjer ima sedež izvajalec storitev).<sup>383</sup>

### c) Čezmejno opravljanje storitev v Nemčiji in v Avstriji

Pri napotitvi delavcev v **Nemčijo** je potrebno upoštevati kar nekaj predpisov, pri čemer sta poglavitna Zakon o odpošiljanju delavcev (Arbeitnehmer-Entsendegesetz, AEntG)<sup>384</sup> in Zakon o prepuščanju delavcev (Arbeitnehmerüberlassungsgesetz)<sup>385</sup>. Pri napotitvi delavcev je potrebno opraviti prijavo na podlagi AEntG, ki predvideva prijavo pri *Zvezni finančni direkciji - Zahod (Bundesfinanzdirektion West), Wörthstraße 1-3, 50668 Köln*.<sup>386</sup> V **Avstriji** se napotitev prijavi na Zveznem ministrstvu za finance.<sup>387</sup> Delodajalec mora glede delovnopравnih pogojev, v katerih bodo delali delavci, upoštevati avstrijsko delovnopравno zakonodajo (gre za Zakon o preprečevanju socialnega in plačilnega dumpinga).<sup>388</sup>

## 7. Sodno uveljavljanje zahtevkov

V nadaljevanju sta na kratko povzeta pravdni in izvršilni postopek. Namen teh dveh opisov je mlademu podjetniku, ki nima izkušenj s pravom, zelo na splošno predstaviti, kako poteka sodno uveljavljanje zahtevkov. Spodaj zapisano postopanje namreč velja v večini primerov, kljub temu pa je lahko za specifične zahtevke ureditev drugačna. Zaradi tega pred kakršnim koli postopanjem pred sodišči svetujem, da mladi podjetniki, zlasti če so pravni laiki, pritegnejo pomoč pooblaščenca.

<sup>382</sup>URL: [http://ec.europa.eu/taxation\\_customs/vies/?locale=sl](http://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/?locale=sl) (28.06.2015).

<sup>383</sup>Izdajanje računa za dobavljanje v tujino, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/izdajanje-racuna-za-dobavljanje-v-tujino> (21.06.2015).

<sup>384</sup>Arbeitnehmer-Entsendegesetz(AEntG), BGBl. I S. 227, 26.02.1996, Zvezna republika Nemčija.

<sup>385</sup>Arbeitnehmerüberlassungsgesetz (AÜG), BGBl. I S. 1393, 07. 08. 1972, Zvezna republika Nemčija.

<sup>386</sup>URL: [http://www.mzz.gov.si/nc/si/medijsko\\_sredisce/novica/article/141/28708/](http://www.mzz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/141/28708/) (21.06.2015).

<sup>387</sup>URL:[http://www.celovec.konzulat.si/index.php?id=1308&L=&tx\\_ttnews%5Btt\\_news%5D=8187&cHash=5f64a075b6a8b29177a4b29441b2e0e0](http://www.celovec.konzulat.si/index.php?id=1308&L=&tx_ttnews%5Btt_news%5D=8187&cHash=5f64a075b6a8b29177a4b29441b2e0e0) (21.06.2015).

<sup>388</sup>Lohn- und Sozialdumping-Bekämpfungsgesetz (LSDB-G), Bundesgesetzblatt I Nr. 24/2011, Republika Avstrija. .

### a) Pravdni postopek

Pravdni postopek je sodni postopek, v katerem posameznik uveljavlja zahtevke iz, med drugim, premoženjskih in drugih civilnopravnih razmerij fizičnih in pravnih oseb, razen če ni kateri od navedenih sporov po posebnem zakonu v pristojnosti specializiranega sodišča ali drugega organa.<sup>389</sup> V praksi gre npr. za zahtevke zaradi kršitev pogodb, povzročitve škode, ipd. Ta postopek je urejen v ZPP. Kljub možnosti uveljavljanja zahtevka po sodni poti si mora vsak posameznik prizadevati, da pred eskalacijo spora v sodni spor poskuša rešiti zaplet *preko običajne korespondence* (z neformalnim dogovorom). Če takšen dogovor ni mogoč, se nasprotni stranki običajno pošlje t.i. *opomin pred tožbo*,<sup>390</sup> v katerem se nasprotno stranko opomni, naj izpolni dolgovano, saj bo v nasprotnem primeru vložena tožba. V opominu se po navadi na kratko opiše dejansko stanje, opredeli spor, nasprotni stranki pa tako predstavi razloge, ki utemeljujejo zahtevek. V opominu se po navadi ne navaja dolgih pravnih argumentov (v določenih situacijah pa ne škodi, da posameznik navede vsaj zakonsko podlago). Vsekakor pa velja navajanje zakonske podlage pretehtati v vsakem konkretnem primeru. Navajanje se toliko bolj spleča takrat, kadar ima posameznik resnično trdne argumente, in toliko manj, kadar argumenti niso trdni (in bi tako razkril svojo ranljivost) in je edini namen poziva prestrašiti stranko, ter s tem doseči, da bo izpolnila dolgovano pred začetkom sodnega spora (takšna taktika se obrestuje predvsem v primerih, kadar nasprotna stranka nima strokovne pravne pomoči, sama pa je prava neveščča oseba). Ko in če stranka oceni, da je mogoče spor rešiti zgolj po sodni poti, lahko vloži *tožbo*. Pri tem mora paziti, med drugim, da jo vloži pred stvarno (torej vrsta in vrednost spora) ter krajevno pristojno sodišče. Tožbo z dokazi, je vedno potrebno dostaviti tudi nasprotni stranki (če stranka pošlje sodišču več »kopij« tožbe, to naredi sodišče). Nasprotna stranka bo po navadi vložila t.i. *odgovor na tožbo*. V nadaljevanju lahko stranki vlagata še nadaljnje t.i. pripravljalne vloge. Gre za navajanja strank (v bistvu gre za odgovor na odgovor na tožbo, odgovor na odgovor na odgovor na tožbo, ipd.). V teh vlogah stranki podrobneje pojasnjujeta situacijo in prilagata morebitne nove dokaze. Gre za del postopka, ki ga opredelimo kot *priprave na glavno obravnavo*. Sodišče si mora skozi celoten postopek prizadevati, da stranki dosežeta sporazumno rešitev spora. Zaradi tega sodišče pred razpisom glavne obravnave stranke vedno (to je zakonska dolžnost) pozove, da spor rešitev mirno (preko t.i. mediacije). Mediacija se v tem primeru izvede na sodišču, kjer kot mediatorji nastopajo izkušeni sodniki. Če se stranki ne

<sup>389</sup>1. člen ZPP.

<sup>390</sup>Opozorjam, da opomin pred tožbo načeloma ni procesna predpostavka. To pomeni, da lahko posameznik vloži tožbo tudi v primeru, ko ne nasprotni stranki predhodno ne pošlje opomina pred tožbo. Kljub temu pa velja opomniti, da je opomin pred tožbo (lahko poimenovano tudi kot poziv na izpolnitev, izvensodni opomin ipd.) v določenih primerih materialna predpostavka. To pomeni, da v določenih primerih opomin povzroči začetek teka obresti.

odločita za mirno reševanje spora, sodišče najprej razpiše t.i. *poravnalni narok*,<sup>391</sup> kjer sodišče s strankama odprto razpravlja o dejanskih in pravnih vidikih spora ter si prizadeva za sklenitev sodne poravnave. V primeru, kadar poravnave ni mogoče skleniti (oz. se je sodišče odločilo, da ne bo sklicalo poravnalnega naroka), sodišče izpelje postopek t.i. *glavne obravnave*. Ta se lahko izvede na enem ali na več narokih (kadar je npr. potrebno izvesti veliko dokaznih predlogov). Na glavni obravnavi sodišče izvaja dokaze, ki sta jih stranki predlagali v podporo dejstvom, ki jih zatrjujeta.<sup>392</sup> Po koncu glavne obravnave sodišče izda *sodbo*, s katero odloči o zahtevkih strank in stroških postopka. Stranka se lahko zoper sodbo pritoži v pritožbenem roku (po navadi 15 dni od vročitve odpravka sodbe). Obstaja tudi možnost nadaljevanja postopka s t.i. *izrednimi pravnimi sredstvi*.<sup>393</sup>

#### b) Izvršilni postopek

Sledi kratek opis izvršilnega postopka, ki po navadi sledi pravnemu postopku v primerih, ko dolжник ne izpolni obveznosti iz izreka sodbe (prostovoljno). Opis je zgolj površinski. Posamezniki naj vsekakor v vsakem konkretnem primeru poiščejo nasvet strokovnjaka.

Izvršba je postopek, v katerem se od dolžnika prisilno izterja dolgovan znesek. V poštev pride po tem, ko je pravdni postopek zaključen. Urejena je v Zakonu o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju: »ZIZ«).<sup>394</sup> Izvršba se lahko začne na podlagi t.i. *izvršilnega naslova* (npr. pravnomočna in izvršljiva sodba, s katero sodišče odloči, da je oseba A osebi B dolžna plačati 10.000 EUR, neposredno izvršljiv notarski zapis, ipd.). Posameznik, ki ima v roki izvršilni naslov, lahko na pristojno sodišče poda t.i. *predlog za izvršbo*, v katerem navede upnika in dolžnika, izvršilni naslov, dolžnikovo obveznost, določi sredstvo (npr. izvršba na dolžnikovem osebnem bančnem računu, t.i. TRR) in predmet izvršbe (npr. dolžnikova nepremičnina) in druge podatke, ki so pomembni, da se lahko opravi izvršba. Izvršilni dolжник lahko zoper sklep o izvršbi vloži *ugovor*. ZIZ pozna tudi t.i. *izvršbo na podlagi verodostojne listine*. ZIZ slednjo v 23. členu med drugim opredeljuje tudikot fakturo (račun). Konkretni primer takšne izvršbe je situacija, *kjer podjetje A dobavi podjetju B material in mu izda račun, ki ga B v roku ne plača*. A lahko na podlagi zapadlega računa oz. fakture (ki je, kot rečeno, verodostojna listina), poda predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine. Bistvena prednost pri tem je, da se lahko predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine na enostaven način vloži v elektronski obliki (preko portala, dostopnega na spletni strani [www.sodisce.si](http://www.sodisce.si)), poleg tega pa v tem primeru ni potreben predhodni pravdni postopek. Tudi sodna taksa za takšen predlog je nizka

<sup>391</sup> V določenih primerih ga sodišče ni dolžno razpisati (npr. sodišče je mnenja, da ni možnosti za sklenitev sodne poravnave ali pa so stranke predhodno že brezuspešno poskusile izvesti postopek mirnega reševanja spora).

<sup>392</sup> Sodišče ni dolžno izvesti vseh dokazov, ki jih predlagata stranki.

<sup>393</sup> Npr. postopek revizije pred Vrhovnim sodiščem.

<sup>394</sup> Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), Ur. l. RS, št. 3/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije.

(znaša 40 EUR). Kljub temu pa velja opozoriti, da ima izvršilni dolžnik v postopku izvršbe na podlagi verodostojne listine t.i. pravno sredstvo *ugovora*, ki lahko postopek podaljša. Za več informacij napotujem nazakon in sodno prakso, dostopno na spletni strani [www.sodnapraksa.si](http://www.sodnapraksa.si).

Matija Urankar

## VIII. Ekonomski vidiki produkcijskih start-up podjetij

### 1. Uvod

Slovenski trg spodbuja razvoj novih podjetij. V zadnjem delu projekta bo govora o start-up podjetjih iz ekonomskega vidika.

Uspešnost podjetja je odvisna od hitrega prilagajanja okolju, lastnih znanj in sposobnosti ter izkoriščanju konkurenčnih prednosti. Da bi lahko podjetje maksimalno izkoriščalo svoje konkurenčne prednosti, mora dobro poznati potrebe svojih porabnikov, stroškovne prednosti, kakšno vrednost ustvarjajo konkurenti in poslovno okolje, v katerem se gibljejo.

Namen ekonomskega vidika produkcijskih start-up podjetij je prav v tem, da se podjetje BV media, d.o.o., s pomočjo ekonomskih analiz (značilnost makrookolja in mikrookolja, analiza tržne uspešnost obstoječe trženjske strategije, analiza vedenja porabnikov, SWOT analiza), zaveda svojih konkurenčnih prednosti. Po opravljenih analizah bom podjetju priporočila predloge za novo trženjsko strategijo.

#### a) Opis podjetja in storitev

Podjetje BV media, d.o.o. (Bright Visuals) je slovensko mlado podjetje, ki je s svojim delom začelo v letu 2011 kot s.p., leta 2013 pa so svojo pravno organizacijsko obliko preimenovali v d.o.o.. Delujejo na področju vizualnih komunikacij in video vsebin, snemajo kratke in dolge filme, strankam pomagajo pri iskanju idej in jih tudi uresničijo.

Poslujejo s številnimi slovenskimi podjetji, med njimi tudi z mnogimi oglaševalskimi agencijami. Njihovo delo pa se ne omejuje samo na slovenski trg, temveč izvajajo številne projekte tudi na drugih tujih trgih, predvsem na ameriškem (Kalifornija), pot jih je zanesla tudi v številne druge države (Rusija, Južna Afrika itd).

V splet storitev, ki jih podjetje BV media, d.o.o. ponuja, spada snemanje video oglasov, kratkih in dolgih filmov. Ponujajo vse storitve na področju vizualnih komunikacij. V primeru, da ima stranka svojo idejo za video, poskrbijo za izvedbo te ideje, ki vodi do kvalitetnega video posnetka. Na voljo so tudi za skupno ustvarjanje ideje v primeru, ko stranka še nima zasnovane ideje za video.

Podjetje sestavlja skupina petih fantov, ki skupaj poslujejo: Luka Stanovnik (ustanovitelj), Matej Marinko (direktor), Dominik Istenič, Rok Lukšič in Toni Stanovnik. Kolektiv podjetja sledi svojim željam že od mladih nog. Našli so svojo strast in jo obrnili v uspešno podjetje.

Osnovni podatki o podjetju:

- Dolgo ime podjetja: BV media, vizualne komunikacije, d.o.o.
- Kratko ime podjetja: BV media, d.o.o.
- Sedež podjetja: Podpeška cest 153, 1351 Brezovica pri Ljubljani (osrednjeslovenska regija)
- Matična številka: 6382991000
- Davčna številka SI: 37236652
- Vpisane dejavnosti SKD: J59.110 - produkcija filmov, video filmov in televizijskih oddaj
- Dejavnost TSmedia: filmska in video dejavnost
- Čisti dobiček poslovnega leta 2013: 6323 EUR
- Čisti prihodki od prodaje za leto 2013: 22 058 EUR
- Dodana vrednost v letu 2013: 7300 EUR
- Sredstva v letu 2013: 30 444 EUR
- Kapital v letu 2013: 13 823 EUR
- EBIDTA: 7204 EUR
- EBIDTA stopnja: 32,66
- Poslovni odhodki v letu 2013: 15 471 EUR
- Tržni delež po prihodku podjetja v dejavnosti »Produkcija filmov, video filmov, televizijskih oddaj« v letu 2013: 0,02 (število subjektov v dejavnosti: 542)
- Čista donosnost kapitala (ROE) v letu 2013: 45,74
- Čista donosnost sredstev (ROA) v letu 2013: 20,77

b) Vizija in poslanstvo podjetja

Poslanstvo podjetja BV media: While we make your companies, brands and stories stand out, our aim is not only to satisfy but to always go above and beyond expectations (prevod: Medtem ko



poskrbimo, da vaša podjetja, blagovne znamke in zgodbe izstopajo, ni naš cilj samo zadovoljiti vaše želje, ampak se dvigniti nad pričakovanji).

Vizija podjetja BV media stoji na visokih ciljih, ki jih želijo doseči v prihodnosti. Želijo si čim več projektov na tujih trgih, snemati videovsebine za močne in prepoznavne blagovne znamke in podjetja ter s tem povečati svojo prepoznavnost tako v tujini kot tudi na domačem trgu.



## 2. Velikost, dinamika in struktura trga

Tržnik mora spremljati in opazovati razmere tako v notranjem okolju, ki mu pravimo mikrookolje, kakor tudi v zunanjem okolju, poimenovanem makrookolje. K mikrookolju podjetja prištevamo podjetje samo ter njegove udeležence, ki so neposredno povezani s podjetjem in nanj tudi najbolj vplivajo: porabniki, konkurenca, dobavitelji, posredniki in javnost. V nasprotju z mikrookoljem, na katerega ima posamezno podjetje vpliv, pa na makrookolje podjetje kratkoročno načeloma nima vpliva, saj se mu lahko le prilagaja. V okviru makrookolja govorimo o sledečih dejavnikih povpraševanja: ekonomskih, demografskih, sociokulturnih dejavnikih, dejavnikih regulative, tehnoloških dejavnikih ter dejavnikih, ki se navezujejo na naravno okolje.<sup>395</sup>

### a) Značilnosti makrookolja

#### i. Politično pravno okolje

V Sloveniji velja splošna višina davka na dodano vrednost 22%. Znižana stopnja davka na dodano vrednost pa je 9,5%. Na video vsebine je 22 % davek na dodano vrednost.

#### ii. Ekonomsko okolje

Rast obsega BDP v 4. četrletju leta 2014 glede na isto četrletje leto poprej znaša 2,4 %. BDP je v letu 2014 znašal 37.246 mio EUR, BDP na prebivalca pa v letu 2014 pa 18.065 EUR. Rast obsega BDP v letu 2014 je bila 2,6%, rast obsega BDP na prebivalca pa 2,5%.

Primanjkljaj države v letu 2014 je znašal -1.837 mio EUR, dolg države v letu 2014 pa 30.133 mio EUR, dolg države v letu 2014 v % od BDP pa 80,9% od BDP.<sup>396</sup>

Gospodarska rast se je v drugem četrletju 2014 še krepila - bila je 2,9%. Rast gospodarske aktivnosti v Sloveniji, ki traja tri zaporedna četrletja, pozitivno vpliva na zaposlenost. Ta se je v drugem četrletju na letni ravni povečala za 0,7 odstotka. Zaposlenost se je povečala v večini dejavnosti, izraziteje pa predvsem v zaposlovalni dejavnosti, in sicer za 20,6 odstotka.

Stopnja anketne brezposelnosti v 4. četrletju 2014 v Sloveniji je znašala 9,6%, stopnja registrirane brezposelnosti v januarju 2015 pa 13,5%.<sup>397</sup>

Gledalcev dolgometražnih filmov v slovenskih kinematografih je leta 2013 bilo 2.277.595, delež gledalcev slovenskih dolgometražnih filmov v letu 2013 pa znaša 11,1%.<sup>398</sup>

<sup>395</sup> M. K. Ruzzier, Temelji trženja, Meritum, 2011, Ljubljana, str. 50-51.

<sup>396</sup> URL: <http://www.stat.si/StatWeb/pregled-podrocja?id=86&headerbar=0> (22.3.2015).

<sup>397</sup> URL: <http://www.stat.si/StatWeb/pregled-podrocja?id=3&headerbar=2> (22.3.2015).

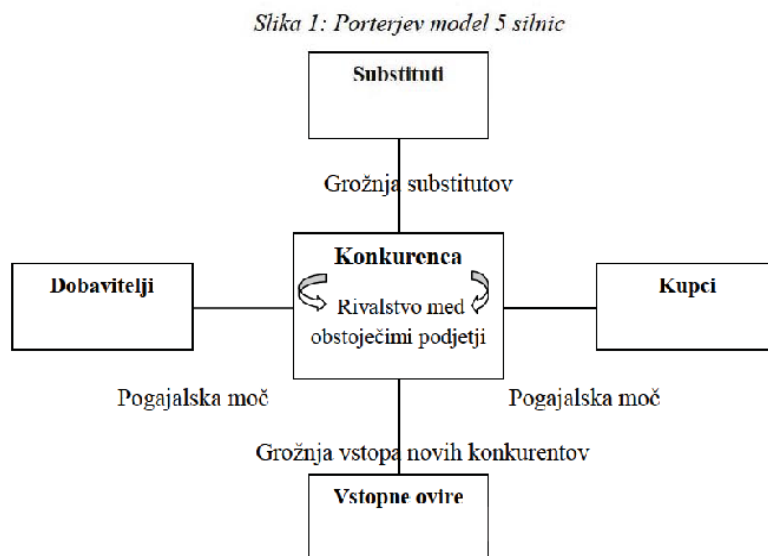
### iii. Socialno kulturno okolje

Danes se večina ljudi sooča s hitrim tempom življenja, ter posledično, s pomanjkanjem časa. Potrošniki imajo na razpolago veliko več informacij kot včasih, kar posledično pomeni, da so bolj informirani. Tako tudi bolj natančno spremljajo televizijske oglase, ki so lahko ključnega pomena pri nakupni odločitvi. Tu nastopi tudi podjetje BV media, d.o.o., ki s svojo storitvijo ponuja potrošnikom zanimive oglase.

### iv. Tehnološko okolje

Tehnologija je eno izmed najbolj pomembnih področij v podjetju BV media, d.o.o., saj brez le-te njihovo poslovanje ne bi bilo mogoče. Večino opreme (kamere itd.), ki je potrebna za snemanje oglasov in filmov, ima podjetje v lasti. V primeru, da določene opreme ne posedujejo, si jo sposodijo.

## b) Značilnosti mikrookolja – Porterjev model petih silnic



*Vir: M. E. Porter, On competition, 1985, str. 4.*

#### i. Rivalstvo med obstoječimi podjetji

V filmski dejavnosti je veliko število obstoječih konkurentov. Med večje konkurente lahko uvrstimo Pro Plus, d.o.o., ki je vodilna medijska hiša, ki v Sloveniji posluje že 19 let. Gre za veliko podjetje, zato predstavlja podjetju BV media, d.o.o. posredno konkurenco. Ko govorimo o neposrednih

<sup>398</sup>URL: <http://www.stat.si/StatWeb/pregled-podrocja?id=57&headerbar=10> (22.3.2015).

konkurentih, lahko omenimo podjetja Tomi Horvat, s.p., Niko Novak, s.p., Matej Korošec, s.p., Jernej Žmitek, s.p. in ostala mikro in majhna podjetja, ki se ustvarjajo z ponujanjem podobnih storitev. Z vidika konkurence je zaradi velikega števila konkurentov panoga manj privlačna.

ii. Pogajalska moč dobaviteljev

V filmski dejavnosti obstajajo posredni substituti (slike, statične predstavitve itd.), manj je neposrednih substitutov. Iz tega vidika lahko rečemo, da je pogajalska moč dobaviteljev velika. Vendar pa obstaja na trgu veliko število dobaviteljev, ki kupcem ponujajo opremo, potrebno za snemanje filmov in oglasov, zato stroški menjave dobavitelja niso preveliki. Iz tega vidika lahko rečemo, da pogajalska moč dobaviteljev ni tako velika. V filmski in video dejavnosti torej govorimo o srednji pogajalski moči dobaviteljev.

iii. Pogajalska moč kupcev

Porabniki storitev podjetja BV media, d.o.o. imajo veliko pogajalsko moč, saj je v panogi veliko število podjetij, ki nudi podobne storitve. Tako se kupec lahko odloča med različnimi podjetji in izbere tisto, ki mu najbolj ugaja glede na razmerje med ceno in kakovostjo storitve. Ker govorimo o sodobnih porabnikih, so le-ti popolnoma informirani in lahko kjerkoli in kadarkoli dostopajo do vseh informacij. Ta informiranost pa vpliva na nižjo privlačnost panoge.

iv. Nevarnost vstopa novih konkurentov – vstopne ovire

- Ekonomije obsega

Vsako podjetje stremi k zniževanju stroškov. Če povprečni stroški padajo z večanjem proizvodnje, govorimo o ekonomijah obsega. Le-te obstajajo, ko so mejni stroški nižji od povprečnih stroškov.

V filmski panogi se stroški ne znižajo ob primeru snemanja več filmov ali videov hkrati, temveč se višajo, kar pomeni, da ekonomije obsega niso prisotne. To pa posledično pomeni nižjo privlačnost panoge.

- Kapitalske zahteve

Kapitalske zahteve za ustanovitev in zagon podjetja v filmski panogi so visoke, saj je začetni kapital visok predvsem zaradi nakupa ali izposoje opreme, ki je potrebna za snemanje video oglasov in filmov. Prav tako je potrebna tudi velika količina intelektualnega znanja, ki je nujna za opravljanje dela.

Glede na zakonodajne ovire, nizke ekonomije obsega in visoke kapitalne zahteve, je iz tega vidika filmska panoga manj privlačna.

v. Nevarnost substitutov

V filmski in video dejavnosti poznamo posredne substitute za filme in oglase. To so npr. slike, statične predstavitve in podobno. Težko pa govorimo o neposrednih substitutih. Iz tega vidika je nevarnost substitutov majhna, privlačnost panoge pa visoka.

### 3. Identifikacija tržnih izzivov in priložnosti

a) Analiza tržne uspešnosti izdelka oziroma obstoječe strategije

Storitve, ki jih ponuja podjetje BV media, d.o.o., se lahko pohvalijo z visoko kvaliteto izvedbe, ki ponuja vse od zasnove ideje do realizacije le-te. Nudijo širok asortiman storitev, kjer njihovi porabniki najdejo vse, kar potrebujejo, da zadovoljijo svoje potrebe in želje.

Podjetje se trenutno poslužuje različnih orodij v spletu trženjskega komuniciranja. Pri trženju od ust do ust uporabljajo trženje prek spletnih oziroma družabnih omrežij. Pomen le-tega se je v zadnjih letih močno povečal, saj so postala družabna omrežja najbolj množično rastoč medij na svetu. Na svojem profilu na facebook strani<sup>399</sup> sproti objavljajo svoje novo delo, zanimive članke in novice, ki jih ponujajo. S svojimi porabniki in potencialnimi porabniki vzdržujejo komunikacijo, se pogovarjajo, sporočajo, na katerem delu sveta se nahajajo, s katerim projektom se trenutno ukvarjajo in nenazadnje, zbirajo všečke. Uporabljajo tudi interaktivno obliko trženja, kamor spada atraktivna spletna stran,<sup>400</sup> elektronska sporočila, spletno oglaševanje. Glavna prednost interaktivnega trženja je v interaktivnosti med podjetjem in porabniki.

b) Analiza vedenja porabnikov v podjetju BV media, d.o.o.

Nakupno vedenje porabnikov se skozi čas spreminja. Porabniki storitev, ki jih ponuja podjetje BV media, d.o.o., imajo značilnosti sodobnih porabnikov oziroma t.i. novih porabnikov. Ti porabniki so individualistični in neodvisni, ob vsem tem pa so močnejše vpleteni v proces nakupnega vedenja. Obdani so s številnimi informacijami o izdelkih in storitvah, ki jih zanimajo, do teh informacij pa lahko dostopajo kjerkoli in kadarkoli želijo in takoj, ko jih potrebujejo. Želijo biti dobro in verodostojno informirani o izdelkih ali storitvah, pri katerih iščejo predvsem avtentičnost. Po drugi strani se sodobni porabniki soočajo s pomanjkanjem časa, saj je čas v današnjem hitrem tempu življenja postal dragocena dobrina.

<sup>399</sup> URL: <https://www.facebook.com/brightvisuals?fref=ts> (16.5.2015).

<sup>400</sup> URL: <http://www.brightvisuals.com/> (16.5.2015).

Da so za vsako podjetje ključnega pomena zvesti in dolgoročni kupci, se zavedajo tudi pri podjetju BV media, d.o.o, zato s kvalitetno izpeljano storitvijo skrbijo, da so njihovi porabniki zadovoljni in se vračajo k njim z novimi projekti. To je še posebej pomembno pri delu z oglaševalskimi agencijami, ki vsak dan pridobivajo nove projekte in z njimi nove ideje, ki jih je potrebno izpeljati od koncepta do končnega videa, pri čemer lahko sodelujejo tudi zaposleni v BV media, d.o.o.. Če je storitev v celoti izpeljana kakovostno, obstaja velika verjetnost, da se bo oglaševalska agencija vrnila, ko dobi nov projekt.

V podjetju ne ponujajo samo snemanja oglasa ali filma, temveč ponujajo tudi celotno izvedbo projekta, od tega, da pomagajo pri zasnovi ideje in celotni izvedbi ideje za film, šele nato pa pride na vrsto snemanje. Tudi tu se zavedajo značilnosti sodobnega porabnika, da je čas dragocena dobrina, zato prevzamejo nalogo že od osnovanja ideje, da porabniku prihranijo porabo svojega časa.

#### c) SWOT analiza

SWOT analiza je ena izmed najbolj pogosto uporabljenih analiz v poslovnih vedah. Analiziramo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, ter s tem usmerimo poslovanje podjetja na pravo pot. Prednosti in slabosti se nanašajo na notranje dejavnike, to pomeni, da ima podjetje na njih vpliv in jih lahko spreminja. Medtem, ko se priložnosti in nevarnosti nanašajo na zunanje dejavnike, tako imenovane dejavnike v okolju podjetja, na katere podjetje ne more neposredno vplivati, lahko se jim kvečjemu samo prilagodi.

*Tabela 1: Swot analiza za primer podjetja BV media, d.o.o.*

<b>PREDNOSTI</b>	<b>SLABOSTI</b>
<ul style="list-style-type: none"><li>- Inovativen pristop</li><li>- Širok asortiman ponudbe (od nastajanja ideje do končnega izdelka)</li><li>- Kvaliteta izdelave</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Majhno podjetje z majhnim številom zaposlenih (problem hitrosti izvedbe storitve)</li></ul>

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"><li>- Prepoznavnost na tujih trgih (Amerika, Avstrija itd.)</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Veliko število konkurentov v Sloveniji</li><li>- Zasičen slovenski trg v filmski in video dejavnosti</li></ul>

d) Kritični elementi, tržni izzivi in priložnosti ter priporočila za trženjsko strategijo v podjetju BV media, d.o.o.

Med kritične elemente spada predvsem zasičenost slovenskega trga v filmski in video dejavnosti ter številni konkurenti. Vendar pa, ne glede na zasičenost, je trend filmske in video dejavnosti v porastu zaradi vedno novejših tehnologij, ki omogoča boljše izdelavo posnetkov, ter lažja postopek snemanja.

Zaznana priložnost je tudi v temu, da ima vedno večje število gospodinjstev dostop do televizije, tehnologije in interneta, s tem pa dostop do filmov. Filmi so kot mediji, vplivajo na mnenja, stališča in prepričanja ljudi, s tem pa se ustvarjajo novi trendi.

Virusno oz. viralno trženje je usmerjeno sprožanje govoric po internetu, pri čemer uporabimo komunikacijo med porabniki kot sredstvo za širjenje glasu od izdelku. Virusno trženje izkorišča mrežni učinek interneta. Pomembna je strategija, katere rezultat je čim večje število obiskovalcev na spletni strani oz. mestu, na katerem so informacije, ki jih želimo posredovati ciljni skupini. Da je strategija učinkovita, potrebuje izredno zanimivo, šokantno ali zelo informativno idejo, ki jo lahko širimo s pomočjo igre, pesmi, videa, političnega sporočila ali novice. Učinkovita virusna akcija zahteva zanimivo sporočilo, ki mu omogočimo množično sejanje; kar pomeni, da mu določimo spletna mesta in e-pošto za širjenje virusa. Ob pravilni izvedbi akcije se trženjski virusi širijo podobno kot klasični – hitro, neopazno in s človeško interakcijo.<sup>401</sup>

Kar se tiče slovenskega trga, je potrebno dvigniti prepoznavnost podjetja BV media, d.o.o. Glede na trenutno obstoječo trženjsko strategijo, poteka glavna komunikacija med podjetjem in njihovimi porabniki prek facebook profila. Svetovala bi jim, da poleg objavljanja zanimivih posnetkov in aktualnih vsebin, objavljajo še več svojega dela, na katerem koncu sveta se trenutno nahajajo in s katerimi projekti se ukvarjajo trenutno. Ažurna posodobitev facebook profila je nujna v današnjem

<sup>401</sup> M. K. Ruzzier, Temelji trženja, Meritum, 2011, Ljubljana, str. 234.



svetu, saj ima tehnologija vedno bolj pomembno vlogo. V tem primeru bi lahko združili prednosti trženja prek družabnih omrežij, ki se ga podjetje že poslužuje, in viralnega trženja, opisanega zgoraj. Z objavo zanimivega in posebnega videa na svojem facebook profilu, bi se ta lahko razširil med njihovimi kupci ter tako dosegel tudi potencialne porabnike. Na ta način bi podjetje z majhnimi stroški razširilo svojo prepoznavnost, potencialni porabniki pa bi videli, ne samo kvaliteto posnetka, ki ga je podjetje samo posnelo, temveč tudi, da so sposobni produciranja in oblikovanja novih in dobrih idej.

Glavna prednost podjetja je v tem, da so zaposleni predani svojemu delu ter vanj vložijo vso energijo. Rezultati se kažejo v kvalitetni izvedbi posnetkov, kar je ključna konkurenčna prednost. Podjetje BV media, d.o.o. aktivno sodeluje s slovenskimi oglaševalskimi agencijami, za kar menim, da je glavna pot do uspeha na slovenskem trgu. Vsi se zavedamo, da je danes trženje od ust do ust najbolj uspešno orodje trženjskega spleta komuniciranja, saj imajo neformalni viri izjemno pomembno vlogo. Prav tako pa je dejstvo, da so prav oglaševalske agencije tiste, ki nenehno potrebujejo nove posnetke in filme, kar je za podjetje BV media, d.o.o. odlična priložnost za dolgoročno sodelovanje.

Gverilsko trženje uporablja nekonvencionalne trženjske strategije za doseg konvencionalnih ciljev, pri čemer je poudarek na doseganju dobička ob sicer majhnih denarnih sredstvih. Poudarek je na kreativnosti in zmožnosti ustvarjanja svežih, edinstvenih in primernih idej, ki jih gverilski tržniki uporabijo kot rešitve za komunikacijske probleme. In to vedno v jasni navezavi na ciljne porabnike, ki jih v svojo komunikacijsko in poslovno strategijo vključijo na osebni ravni ter tako z njimi zgradijo močno čustveno vez.<sup>402</sup>

Če omenim primer: ustvarjalci Red Bulla, ki so se na začetku soočali z nizkimi proračunskimi sredstvi, so s pomočjo gverilskega trženja zgradili močno blagovno znamko. Spremenili so avtomobil v pločevinko Red Bulla, ki ga je na cesti nemogoče spregledati. Kasneje so se lotili sponzoriranja nišnih športov. Te dogodke so posneli, posnetke pa ponudili medijem. S tem si je Red Bull pridobil medijski prostor ter z nizkim proračunom ter kreativnostjo ustvaril močno blagovno znamko.

Tudi podjetje BV media, d.o.o. bi lahko uporabilo gverilsko trženje in npr. priredilo družaben dogodek, na katerem bi pripravili določene aktivnosti, kjer bi se zabavali porabniki ter potencialni porabniki podjetja. Dogodek bi posneli, ga objavili na spletni strani in facebook profilu ter dodali še

---

<sup>402</sup> M. K. Ruzzier, Temelji trženja, Meritum, 2011, Ljubljana, str. 235.

nagradno igro, da tisti, ki posnetek največkrat deli s svojimi prijatelji, dobi majhno nagrado. Posnetek bi se širil po spletu, ljudje bi se seznanili z delom podjetja, podjetju pa bi se povečala prepoznavnost.

#### 4. Predlog strategije

##### a) Trženjski cilji

S trženjski cilji podjetje postavi cilje, ki jih želi doseči v določenem časovnem obdobju. Ti cilji morajo biti merljivi, objektivni ter se kažejo skozi poslanstvo in vizijo podjetja.

Trženjski cilji za podjetje BV media, d.o.o. za leto 2016 so naslednji:

- povečati prepoznavnost podjetja na slovenskem trgu s trženjem od ust do ust, gverilskim in viralnim trženjem.
- povečati delo z oglaševalskimi agencijami,
- ter s tem povečati prodajo storitev za 10%.

##### b) Ciljno trženje – segmentiranje, ciljanje in pozicioniranje

Ciljno trženje je sestavljeno iz treh korakov, to pa so segmentiranje (najprej opredelimo primerne metode za segmentiranje trga ter določimo glavne tržne segmente), ciljanje (ocenjevanje privlačnosti vsakega segmenta ter izbiranje ciljnih trgov) in pozicioniranje (oblikovanje izdelka oz. storitve in trženjskih programov, ki so prilagojeni vsakemu segmentu posebej).

Segmentacija trga za podjetje BV media, d.o.o. vključuje naslednje dejavnike:

- Geografski dejavniki - država Slovenija, predvsem osrednja Slovenija, kjer ima podjetje sedež,
- Demografski dejavniki - porabniki vseh starosti, tako moškega kot ženskega spola, s srednjim in višjim dohodkom ter oglaševalske agencije,
- Psihološki dejavniki - porabniki so pripravljene porabiti več denarja, odprti so za spremembe,
- Vedenjski dejavniki – porabniki iščejo kvalitetno izvedbo storitev, stopnja porabe storitve je večinoma občasna, pri oglaševalskih agencijah pa pogosta.

##### c) Pozicioniranje podjetja BV media, d.o.o. in nova trženjska strategija

Pozicioniranje pomeni umestitev proizvoda na trg in oblikovanje podob, kako ga bodo porabniki videli v primerjavi s konkurenco.

Strategija pozicioniranja se kaže skozi elemente trženjskega spleta, ki so izdelek oz. storitev, cena, tržne poti in tržno komuniciranje.

i. Strategija storitev

Ključna konkurenčna prednost podjetja BV media, d.o.o. se kaže v kvaliteti izdelanih storitev ter širokem asortimanu ponudbe, ki ga nudijo svojim strankam.

ii. Strategija cene

Cene v podjetju BV media, d.o.o. so srednje visoke in primerljive z ostalimi podjetji, ki ponujajo enake storitve. Tu se kaže druga konkurenčna prednost podjetja, saj ob sprejemljivih cenah ponuja kvalitetno izdelavo storitev.

iii. Strategija tržne poti

Tržne poti se razlikujejo, če gre za izdelek ali za storitev. Podjetje BV media, d.o.o. uporablja večinoma neposredno tržno pot, kjer sta vpletena le ponudnik na eni strani ter porabnik na drugi strani, kar pomeni, da gre neposredno komunikacijo med stranko in podjetjem. Ko gre za sodelovanje z oglaševalskimi agencijami, pa se uporablja tudi posredna tržna pot, in sicer tržna pot ene ravni, kjer naročnik (oglaševalska agencija) sodeluje z neodvisnim posrednikom (podjetje BV media, d.o.o.) ter z njegovo pomočjo doseže porabnika (porabniki naročnika oglaševalske agencije).

iv. Strategija trženjskega komuniciranja

Trenutno trženjsko komuniciranje podjetja BV media, d.o.o. vključuje trženje po družabnih omrežjih in spletno trženje, bodoča strategija pa vključuje tudi viralno in gverilsko trženje, ki bo podjetju pomagalo dvigniti prepoznavnost in pridobitev novih strank.

Mateja Podboj



## Zaključek

V veselje in čast nam je, da smo imeli pri projektu Javnega sklada Republike Slovenije *Po kreativni poti do praktičnega znanja* priložnost sodelovati z mladim in nadobudnim podjetjem BV media, d.o.o. in Ameriško Gospodarsko zbornico v Sloveniji ter dobili možnost udeleževanja in nadgradnje naših znanj na konkretnih primerih iz prakse, pri katerih smo pridobili obilico daljnosežnih veščin, ki nam bodo koristile tako pri študiju kot tudi pri nadaljnjem delu. Znotraj projekta smo se naučili dela v skupini, sodelovanja in prilagajanja, pridobili sposobnost usklajevanja in organizacije, izkoristili smo priložnost uporabe znanja na kreativen način pri vključevanju teoretičnih spoznanj v praktično uporabo, imeli priložnost izpopolnjevanja govorniških sposobnosti in nastopanja pri predstavitvi našega izdelka na sedežih partnerskih podjetij ter predvsem, da smo se naučili priti do cilja. Znanje torej ni bilo več le samo sebi namen, marveč je postalo pot za uresničitev zadanega cilja – pripraviti konkretne rešitve za konkretno podjetje.

Končni izdelek, z naslovom *Produksijska startup podjetja s pravnega in ekonomskega vidika*, ne bi obstajal v takšni obliki, kot je danes, brez vsebinskih smernic delovnih mentorjev, Luke Stanovnika (BV media, d.o.o.) in Vide Dolenc Pogačnik (Ameriška gospodarska zbornica), ter strokovne opore pedagoških mentorjev, as. dr. Neže Pogorelčnik Vogrinc in prof. dr. Klemna Podobnika. Zaobjeli smo različna področja avtorskega, delovnega, davčnega, obligacijskega, prava človekovih pravic in primerjalnega prava, ki se nanašajo na področje videoprodukcije ter vključili področje trženja storitev podjetja.

Primarni namen projekta je z izdelkom pomagati podjetju BV media, d.o.o. pri reševanju pravnih zagat, s katerimi se vsakodnevno srečujejo ter jim olajšati preboj na mednarodni trg. Obenem pa si želimo, da bi bil slednji v pomoč tudi širšemu krogu gospodarskih subjektov ter vsem ostalim ustvarjalnim nadobudnežem, ki šele vstopajo na ta trg.

## X. Viri in literatura

### Knjige in publikacije:

1. Alojzij Finžgar, Osebnostne pravice, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, 1985;
2. Boštjan Savšek, Razlike med podjemno pogodbo in pogodbo o zaposlitvi, diplomska naloga, Ljubljana 2005;
3. Darko Krašovec, Novi veliki komentar Zakona o delovnih razmerjih in reforme trga dela, Založba reforma, Ljubljana 2013;
4. Evropska komisija, Podpora Evropske unije za podporo MSP: Pregled glavnih možnosti financiranja, ki so na voljo evropskim MSP-jem, Bruselj, 2012;
5. Grega Mohar, Konkurenčna klavzula v praksi, diplomska naloga, Ljubljana 2012;
6. Igor Šetinc, Obseg pravnega varstva filmske montaže, Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, 2007;
7. Jaka Cepec, Tjaša Ivanc et al., Pot v podjetništvo, s.p. ali d.o.o., GV Založba, Ljubljana 2010;
8. Janez Šinkovec, Boštjan Tratar, Velika zbirka pogodb civilnega in gospodarskega prava (zbirka vzorcev), 2007;
9. Klement Podnar, Urška Golob, Zlatko Jančič. Temelji marketinškega načrta. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 2007;
10. Lidija Koman-Perenčič, Škoda in odškodnina, Zbirka za sodobno pravo, DZS Ljubljana, 2004;
11. Lovro Šturm et. al., Komentar Ustave Republike Slovenije: dopolnitev, Matej Avbelj, Kranj: Fakulteta za državne in evropske študije, 2011;
12. Maja Konečnik Ruzzier. Temelji trženja, pristop k trženjskemu načinu razmišljanja v 21. stoletju. Ljubljana: Meritum, 2011;

13. Maja Lubarda, Kolektivne organizacije in proste licence na področju glasbe, diplomsko delo, Ljubljana, 2006;
14. Maja Ovčak Kos, Pogodbena svoboda v avtorskem pravu, Ljubljana, 2015, GV Založba;
15. Marijan Kocbek et. al., Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah, GV Založba, Ljubljana, 2014;
16. Martina Tekavc in Janez Tekavc, Pogodba o zaposlitvi s komentarjem, Planet GV, Ljubljana, 2008;
17. Michael Eugene Porter. On competition. New York: Free Press, 1985;
18. Miha Juhart et al., Uvod v civilno pravo, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2011;
19. Miha Juhart et. al., Obligacijski zakonik (OZ): s komentarjem, 3. knjiga, GV Založba, 2003;
20. Miha Trampuž, Kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic, GV Založba, Ljubljana 2007;
21. Paul Craig et. al., EU Law Text Cases, and materials, Fifth Edition, Oxford University Press, Oxford, 2011;
22. Rok Lampe, Sistem pravice do zasebnosti, Bonex založba, Ljubljana 2004;
23. Stojan Cigoj, Institucije obligacij, Posebni del obigacijskega prava, kontrakti in reparacije, Uradni list Republike Slovenije, 2002;
24. Trampuž, Oman, Zupančič, Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997;
25. Vekoslav Potočnik. Temelji trženja s primeri iz prakse. Ljubljana: GV Založba, d.o.o.. 2002.

#### Pravni viri:

1. California Corporations Code, URL:  
[http://www.leginfo.ca.gov/.html/corp\\_table\\_of\\_contents.html](http://www.leginfo.ca.gov/.html/corp_table_of_contents.html) (15.6.2015);
2. Direktiva Sveta 93/98/EGS z dne 29. oktobra 1993 o uskladitvi trajanja avtorske pravice in določenih sorodnih pravic;



3. Direktiva Sveta z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski pravici, na področju intelektualne lastnine;
4. Kazenski zakonik (KZ-1), Ur. l. RS, št. 55/2008 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
5. Načelno mnenje VSS z dne 18. in 19. 6. 1996, Poročilo VSS 1996/I;
6. New York Civil Rights Law, URL: [http://ypdcrime.com/civil\\_rights/article5.htm](http://ypdcrime.com/civil_rights/article5.htm)(15.6.2015);
7. Obligacijski zakonik (OZ), Ur. l. RS, št. 97/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
8. Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje, Uradni list RS, št. 48/99 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
9. Pravilnik o vsebini prijave znamke, Ur. l. RS, št. 102/01, Državni zbor Republike Slovenije;
10. Restatement of the Law, Second, Torts,  
URL: [https://cyber.law.harvard.edu/privacy/Privacy\\_R2d\\_Torts\\_Sections.htm](https://cyber.law.harvard.edu/privacy/Privacy_R2d_Torts_Sections.htm)(17.6. 2015);
11. Slovenski računovodski standardi (SRS), Ur. l. RS, št. 118/05 in nasl., Inštitut za Revizijo Republike Slovenije;
12. Stanovanjski zakon (SZ-1), Ur. l. RS, št. 69/03 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
13. Stvarnopravni zakonik (SPZ), Ur. l. RS, št. 91/13, Državni zbor Republike Slovenije
14. The Civil Code of the State of California,  
URL: [http://www.leginfo.ca.gov/.html/civ\\_table\\_of\\_contents.html](http://www.leginfo.ca.gov/.html/civ_table_of_contents.html) (3.7.2015);
15. Ustava Republike Slovenije (URS), Ur. l. RS, št. 33/91 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
16. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP), Ur. l. RS, št. 16/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
17. Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2), Ur. l. RS, št. 13/11, Državni zbor Republike Slovenije;
18. Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1), Ur. l. RS, št. 13/11 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;



19. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2), Ur. l. RS, št. 117/06 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
20. Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1), Ur. l. RS, št. 21/13 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
21. Zakon o dohodnini (ZDoh-2), Ur. l. RS št. 13/11 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
22. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), Ur. l. RS, št. 65/09 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
23. Zakon o industrijski lastnini (ZIL-1), Ur. l. RS, št. 45/01 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
24. Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ) Ur. l. RS, št. 3/07 in nasl., Državni Zbor Republike Slovenije;
25. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), Ur. l. RS, št. 96/12 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
26. Zakon o posebnem davku na določene prejemke (ZPDDP), Ur. l. RS, št. 72/93 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
27. Zakon o poslovnem registru RS (ZPRS-1), Ur. l. RS, št. 49/06 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
28. Zakon o pravnem postopku (ZPP), Ur. l. RS, št. 73/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
29. Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (ZPDZC-1), Ur. l. RS, št. 32/14 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
30. Zakon o sodiščih (ZSod), Ur. l. št. 94/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
31. Zakon o sodnem registru (ZSReg), Ur. l. RS, št. 54/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;



32. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona za uravnoteženje javnih financ (ZUJF-C), Ur. l. RS, št. 95/14 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
33. Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1-UPB1), Ur. l. RS 94/07 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
34. Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (ZZZPB), Ur. l. RS, št. 107/06 in nasl., Državni zbor Republike Slovenije;
35. Zakona o finančni upravi (ZFU), Ur. l. RS, št. 25/14, Državni zbor Republike Slovenije;
36. Zakonu o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih (ZPSPP), Ur. l. SRS, 18/74 in nasl., Skupščina Republike Slovenije.

#### Sodna praksa:

1. Friedl proti Avstriji, št. 15229/98, z dne 31. 1. 1995;
2. Reklos in Davourlis proti Grčiji, št. 1234/05, z dne 15. 4. 2009;
3. Sciacca proti Italiji, št. 50774/99, z dne 11. 1. 2005;
4. Von Hannover proti Nemčiji, št. 59320/00, z dne 24. 9. 2004;
5. Odločba Up-50/99, z dne 14. 12. 2000;
6. Odločba U-I-172/94, z dne 9. 11. 1994;
7. Odločba U-I-272/98, z dne 8. 5. 2003;
8. Odločba Up-406/05, z dne 6. 7. 2006;
9. Odločba Up-422/02, z dne 10. 3. 2005;
10. Odločba Up-584/12, z dne 22. 5. 2014;
11. Sodba II Ips 411/2002, z dne 29.4.2003;
12. Sodba VDSS Pdp 390/2010, z dne 8. 7. 2010;
13. Sodba VSRS II Ips 115/2003, z dne 23. 9. 2004;
14. VSL I Cp 1808/2008, z dne 9. 2. 2012;
15. VSM sodba I Cp 676/2011, z dne 5. 7. 2011;

16. VSM sodba in sklep I Cp 193/2012, z dne 8. 5. 2012;
17. VSRS II Ips 513/2006 , z dne 11. 9. 2008.

### Članki:

1. 6 Must Have Entrepreneurial Skills: Master these Skills to be a Successful Entrepreneur, URL: <http://www.engineeredlifestyles.org/entrepreneurial-skills.html> (19.05.2015);
2. Aleksander Zupanc: Socialna kapica - zadnji krik mode, 2014, URL: <http://www.delo.si/sobotna/socialna-kapica-zadnji-krik-mode.html> (24.6.2015);
3. Aleš Žužek: Kje je socialno kapico pojedel državni volk, 2014, URL: [http://www.siol.net/novice/svet/2014/08/socialna\\_kapica\\_tujina.aspx](http://www.siol.net/novice/svet/2014/08/socialna_kapica_tujina.aspx) (24.6.2015);
4. Alice Marie Beard, The Right to Privacy vs. The First Amendment: Is a private person protected against the publicizing of his private facts?, Law & Media, URL: <http://www.alicemariebeard.com/law/privacy.htm>(4.7.2015);
5. Andraž Teršek, Svoboda medijev in varstvo zasebnosti: kritika dveh precedensov, predlog razvrstitve »javnih oseb« in predlog ustavnopravnih standardov, Dnevi civilnega prava, Portorož, zbornik, IPP pri Pravni fakulteti v Ljubljani, 2006;
6. Andrej Zupančič, Intelktualna lastnina: Sorodne pravice, Podjetje in delo, 2000, št. 6-7,;
7. Andrej Zupančič, Nova ureditev sorodnih pravic v ZASP, Podjetje in delo, 1996, št. 4;
8. Blaž Kos, Podjetništvo, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/podjetnistvo> (24. 6. 2015);
9. Borut Zajc, Avtorske pravice v praksi, URL: <http://pamfil.si/prispevek/avtorske-pravice-v-praksi/> (30. 5. 2015);
10. Boštjan J. Turk, Konkurenčna prepoved in konkurenčna klavzula, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/poslovanje/konkurencna-prepoved-in-konkurencna-klavzula> (24. 6. 2015);

11. Boštjan J. Turk: Ustanovitev podjetja v Avstriji, 2012, URL:  
<http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/ustanovitev-podjetja-v-avstriji> (6.6.2015);
12. Boštjan J. Turk: Ustanovitev podružnice, 2013, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/ustanovitev-podruznice> (22.6.2015);
13. Collier, Michael, Fans aren't just for Rockstars: A Framework for helping companies connect with their advocated and vice-versa, URL: <http://mackcollier.com/fans-arent-just-for-rockstars-a-framework-for-helping-companies-connect-with-their-advocates-and-vice-versa/>(20.05.2015);
14. Igor Šetinc, Avtor filma, Revija Odvetnik 36/ november 2007;
15. Izdajanje računa za dobavljanje v tujino, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/izdajanje-racuna-za-dobavljanje-v-tujino> (21.06.2015);
16. Jakab Andor, Razlog, zakaj vam ne dam službe, URL: <http://www.finance.si/336413/Razlog-zakaj-vam-ne-dam-slu%C5%BEbe>(24. 6. 2015);
17. Jože Mercina: Obdavčitev d.o.o., 2015, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/obdavcitev-d.o.o.> (24.6.2015);
18. Jure Mercina, Družba z omejeno odgovornostjo, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/druzba-z-omejeno-odgovornostjo-d.o.o.> (16.03.2015);
19. Jure Mercina, Kako je sestavljena plača?, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/kako-je-sestavljena-placa> (24. 6. 2015);
20. Jure Mercina, Podjemna ali avtorska pogodba?, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/poslovanje/podjemna-ali-avtorska-pogodba> (24. 6. 2015);

21. Jure Mercina, Podjemna pogodba ali pogodba o zaposlitvi, URL:  
<http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/poslovanje/podjemna-pogodba-ali-pogodba-o-zaposlitvi> (24. 6. 2015);
22. Jure Mercina, Samostojni podjetnik (s.p.), URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/samostojni-podjetnik-s.p.> (14.3.2015);
23. Jürgen Brandstätter: Austria: Now Is The Time To Register An Austrian Limited Liability Company!, URL:  
<http://www.mondaq.com/x/253296/Corporate+Commercial+Law/Now+Is+The+Time+To+Register+An+Austrian+Limited+Liability+Company> (10.6.015);
24. Katarina Fidermuc: Dom v Sloveniji, služba v Avstriji, davek si delijo, 2012, URL:  
<http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/dom-v-sloveniji-sluzba-v-avstriji-davek-si-delijo.html> (26.6.2015);
25. Katarina Krapež, Fotografija in osebne pravice, Pravna praksa, letn. 14., št. 16., 2005;
26. Lea Bevčič: Osnovni kapital in osnovni vložki, 2015, URL:  
<http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/osnovni-kapital-in-osnovni-vlozki> (22.6.2015);
27. Maja Ovčak Kos, Varstvo avtorja pri sklepanju in izvrševanju avtorskih pogodb – de lege ferenda, LeXonomica - Revija za pravo in ekonomijo Let. V, št. 2, december 2013;
28. Marija Mojca Pungerčar, Avtorska pogodba, URL:  
<http://www.artservis.org/prirocnik/avtorska.htm> (24. 6. 2015);
29. Moja zaposlitev, 4 koraki za zaposlitev delavca, URL:  
<http://www.mojazaposlitev.si/delodajalci/hr-nasveti/4-koraki-za-zaposlitev-delavca/>(24. 6. 2015);

30. Natalija Kunstek, Redna zaposlitev ali delo preko študentske napatnice, URL:  
<http://www.studentski-servis.com/Kariera/Aktualno/redna-zaposlitev>(24. 6. 2014);
31. Nejc Setnikar, Avtorska pogodba v 2014: pomembne spremembe, URL:  
<http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/avtorska-pogodba-v-2014> (24. 6. 2015);
32. Nejc Setnikar, Elementi delovnega razmerja, URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/poslovanje/elementi-delovnega-razmerja>(24. 6. 2015);
33. Nicola Di Grazia: Ustanovitev samostojnega podjetja v Avstriji, URL: <http://di-grazia.com/ustanovitev-samostojnega-podjetja-v-avstriji/> (10.4.2015);
34. Obdavčitev s.p., URL: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/obdavcitev-s.p> (15.06.2015);
35. Rok Lampe, Pravica do zasebnosti v ameriškem odškodninskem pravu, Podjetje in delo, 2002, št.1.;
36. Samuel D. Warren in Louis D. Brandeis, The Right to Privacy, Harvard Law Review, Vol. 4, No. 5 (Dec. 15, 1890), URL:<http://www.english.illinois.edu/-people-/faculty/debaron/582/582%20readings/right%20to%20privacy.pdf>(26.6.2015);
37. SBA, 10 Steps to Starting a Business, URL: <https://www.sba.gov/content/follow-these-steps-starting-business> (24.6.2015);
38. SBA, Limited Liability Company, URL: <https://www.sba.gov/content/limited-liability-company-llc> (24.6.2015);
39. STA: Socialna kapica - kislo jabolko koalicijskih usklajevanj in socialnega dialoga, URL:  
<http://www.edusinfo.si/DnevneVsebine/Novice.aspx?id=123928> (24.6.2015);
40. Susan Frech, How do you leverage your Facebook community in brand advocacy?, URL:  
<http://www.hiscox.com/small-business-insurance/blog/how-do-you-leverage-your-facebook-community-in-brand-advocacy/>(20.05.2015);





41. Tanja Smrekar et al: Podjetniki bežijo v Avstrijo; bomo beg pospešili ali zajezili?, 2012,  
URL: <http://www.finance.si/336274/Podjetniki-be%C5%BEijjo-v-Avstrijo%3B-bomo-beg-pospe%C5%A1ili-ali-zajezili> (20.6.2015);
42. Tanja Smrekar: Avstrijci vabijo podjetnike s precej cenejšim ustanavljanjem d. o. o., 2013,  
URL: [http://www.podjetniski-portal.si/index.php?t=E\\_publicacije&type=prirocnik&article\\_id=7043](http://www.podjetniski-portal.si/index.php?t=E_publicacije&type=prirocnik&article_id=7043) (24.6.2015);
43. Urška Chitrakar, Avtorske pravice- pojasnilo, URL: [http://chitrakar.si/avtorske-pravice/\(3.6.2015\)](http://chitrakar.si/avtorske-pravice/(3.6.2015)));
44. Urška Chitrakar, Pravica do nadomestila za dovoljeno reproduciranje avtorskih del, Pravna praksa, 2004, št. 29;
45. Vir financiranja startupov, URL: <http://www.startup.si/sl-si/kapital/vir-financiranja-startupov>(15.05.2015).

### Spletni viri:

1. 2014 California Tax Rates and Exemptions, URL:  
[https://www.ftb.ca.gov/forms/2014\\_California\\_Tax\\_Rates\\_and\\_Exemptions.shtml](https://www.ftb.ca.gov/forms/2014_California_Tax_Rates_and_Exemptions.shtml)  
(27.6.2015);
2. ARAG, splošni pogoji poslovanja, URL: [http://akcijatv.arag.si/static/pdf/SPPZ\\_14.pdf](http://akcijatv.arag.si/static/pdf/SPPZ_14.pdf)  
(24.6.2015);
3. Austria Income Taxes and Tax Laws, URL: <http://www.worldwide-tax.com/austria/austriataxes.asp> (27.6.2015);
4. Austria Company Laws and Regulations Handbook: strategic information and basic laws; volume 1, Usa Int'L Business Publications; URL:  
<https://books.google.si/books?id=MmyW91gPt3sC&printsec=frontcover&hl=sl#v=onepage&q&f=false>, p. 81-82 (18.6.2015);



5. Brown, J: Are you a target for the alternative minimum tax?, URL:  
<http://www.cnbc.com/id/101358584> (27.6.2015);
6. Businesses and charging VAT, URL: <https://www.gov.uk/vat-businesses/vat-rates>  
(24.6.2015);
7. California Franchise Tax Board (FTB), URL:  
<https://www.ftb.ca.gov/businesses/faq/712.shtml> (27.6.2015);
8. CNBC: The Alternative Minimum Tax Changes: CNBC Explains, URL:  
<http://www.cnbc.com/id/4691525> (27.6.2015);
9. CNN: The alternative minimum tax, URL:  
<http://money.cnn.com/magazines/moneymag/money101/lesson18/index7.htm> (27.6.2015);
10. Company Law Club, Company names, URL: <http://www.companylawclub.co.uk/company-names>  
(3.7.2015);
11. Corporation Tax rates and reliefs, URL: <https://www.gov.uk/corporation-tax-rates/rates>  
(3.7.2015);
12. Časopis Delo: Bright Visuals: »Če se ljudje jokajo, derejo, vriskajo, smo mi veseli«, URL:  
<http://www.delo.si/prosti-cas/kult/bright-visuals-ce-se-ljudje-jokajo-derejo-vriskajo-smo-mi-veseli.html>(28. 6. 2015);
13. Davčna uprava Republike Slovenije, URL:  
[www.durs.gov.si/si/prispevki\\_za\\_socialno\\_varnost/prispevki\\_za\\_socialno\\_varnost\\_pojasnila/prispevki\\_za\\_socialno\\_varnost\\_od\\_dohodkov\\_iz\\_delovnega\\_razmerja\\_splosno\\_pojasnilo\\_ve\\_lja\\_od\\_1\\_1\\_2013/](http://www.durs.gov.si/si/prispevki_za_socialno_varnost/prispevki_za_socialno_varnost_pojasnila/prispevki_za_socialno_varnost_od_dohodkov_iz_delovnega_razmerja_splosno_pojasnilo_ve_lja_od_1_1_2013/) (24. 6. 2015);
14. Davek od dohodkov pravnih oseb, URL:  
[http://www.fu.gov.si/davki\\_in\\_druge\\_dajatve/podrocja/davek\\_od\\_dohodkov\\_pravnih\\_oseb\\_dpo/](http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/davek_od_dohodkov_pravnih_oseb_dpo/) (27.6.2015);

15. Deloitte: Taxation and Investment in United Kingdom; reach, relevance and reliability, 2014,  
URL: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-unitedkingdomguide-2014.pdf> (27.6.2015);
16. e-VEM portal za podjetja in podjetnike, Pogodba o zaposlitvi in postopek zaposlitve, URL:  
[http://evem.gov.si/info/poslujem/zaposlovanje/pogodba-o-zaposlitvi-in-postopek-zaposlitve/\(24.6.2015\)](http://evem.gov.si/info/poslujem/zaposlovanje/pogodba-o-zaposlitvi-in-postopek-zaposlitve/(24.6.2015));
17. Eurostat, Minimum wages, URL:  
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00155&plugin=1> (7.6.2015);
18. Evropska konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, URL: [http://www.dp-rs.si/fileadmin/dp.gov.si/pageuploads/RAZNO/EKCP\\_SLV.pdf](http://www.dp-rs.si/fileadmin/dp.gov.si/pageuploads/RAZNO/EKCP_SLV.pdf)(4.7.2015);
19. HM Revenue and Customs (HMRC): <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs> (27.6.2015);
20. How to Incorporate a Limited Company/ GmbH in Austria, URL:  
<http://www.formacompany.com/en/austria/austria-limited-company-incorporation.php>  
(24.6.2015);
21. <http://akcijatv.arag.si/> (2.6.2015);
22. <http://alltopstartups.com/2015/05/21/kevin-rose-top-advice-for-founders/> (18.05.2015);
23. <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=sl>(18.04.2015);
24. [http://ec.europa.eu/taxation\\_customs/vies/?locale=sl](http://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/?locale=sl)(28.06.2015);
25. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:SL:PDF>(27.6.2015);
26. <http://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F2/202/866/216744/> (19.6.2015);
27. <http://openjurist.org/810/f2d/104/carson-v-heres-johnny-portable-toilets-inc.> (19.6.2015);



28. <http://rightofpublicity.com/pdf/cases/motschenbacher.pdf> (19.6.2015);
29. <http://tess2.uspto.gov/bin/gate.exe?f=tess&state=4803:hgniky.1.1> (20.6.2015);
30. <http://www.2014.silicongardens.si> (15. 4. 2015);
31. <http://www.bizfilings.com/toolkit/sbg/tax-info/state-taxes/business-income/california-taxes-on-business-income.aspx>(27.6.2015);
32. <http://www.brightvisuals.com> (18.3.2015);
33. [http://www.celovec.konzulat.si/index.php?id=1308&L=&tx\\_ttnews%5Btt\\_news%5D=8187&cHash=5f64a075b6a8b29177a4b29441b2e0e0](http://www.celovec.konzulat.si/index.php?id=1308&L=&tx_ttnews%5Btt_news%5D=8187&cHash=5f64a075b6a8b29177a4b29441b2e0e0) (21.06.2015);
34. <http://www.coworking.si/dir/>(28.06.2015);
35. <http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/dom-v-sloveniji-sluzba-v-avstriji-davek-si-delijo.html> (27.6.2015);
36. [http://www.durs.gov.si/si/aktualno/minimalna\\_in\\_zajamcena\\_placa/](http://www.durs.gov.si/si/aktualno/minimalna_in_zajamcena_placa/) (17.6.2015);
37. [http://www.durs.gov.si/si/davki\\_predpisi\\_in\\_pojasnila/dohodnina\\_pojasnila/stopnje\\_dohodnine\\_za\\_leto\\_2014/lestvica\\_za\\_odmero\\_dohodnine\\_in\\_olajsave\\_za\\_leto\\_2014/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2014/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2014/) (24. 6. 2015);
38. [http://www.durs.gov.si/si/davki\\_predpisi\\_in\\_pojasnila/dohodnina\\_pojasnila/dohodek\\_iz\\_zaposlitve/dohodek\\_iz\\_druega\\_pogodbenega\\_razmerja;/dohodki\\_iz\\_zaposlitve\\_drugo\\_pogodbeno\\_razmerje\\_splosno\\_pojasnilo\\_velja\\_od\\_1\\_1\\_2014\\_dalje/#c22148](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_druega_pogodbenega_razmerja;/dohodki_iz_zaposlitve_drugo_pogodbeno_razmerje_splosno_pojasnilo_velja_od_1_1_2014_dalje/#c22148) (24. 6. 2015);
39. [http://www.durs.gov.si/si/davki\\_predpisi\\_in\\_pojasnila/dohodnina\\_pojasnila/dohodek\\_iz\\_zaposlitve;/dohodek\\_iz\\_druega\\_pogodbenega\\_razmerja/avtorske\\_pogodbe\\_vprasanje\\_obdavcitve/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve;/dohodek_iz_druega_pogodbenega_razmerja/avtorske_pogodbe_vprasanje_obdavcitve/)(24. 6. 2015);
40. [http://www.durs.gov.si/si/prispevki\\_za\\_socialno\\_varnost/prispevki\\_za\\_socialno\\_varnost\\_pojasnila/obveznost\\_placevanja\\_prispevkov\\_po\\_podjemni\\_pogodbi/](http://www.durs.gov.si/si/prispevki_za_socialno_varnost/prispevki_za_socialno_varnost_pojasnila/obveznost_placevanja_prispevkov_po_podjemni_pogodbi/)(24. 6. 2015);
41. <http://www.engineeredlifestyles.org/entrepreneurial-skills.html>(19.05.2015);
42. <http://www.geekhouse.si/sl/prostori-za-start-ekipe>(28.06.2015);



43. <http://www.informiran.si/doc/Vsebina/vse%20o%20podjemni%20pogodbi%20%28pogodba%20o%20delu%29.pdf>(24. 6. 2015);
44. [http://www.medialawjournal.co.nz/?page\\_id=275](http://www.medialawjournal.co.nz/?page_id=275)(4.7. 2015);
45. [http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja\\_politika/Mednarodnipakt\\_drzavljanskih\\_politicnih\\_pravicah.pdf](http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/Mednarodnipakt_drzavljanskih_politicnih_pravicah.pdf)(27. 6. 2015);
46. [http://www.mzz.gov.si/nc/si/medijsko\\_sredisce/novica/article/141/28708/](http://www.mzz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/141/28708/) (21.06.2015);
47. <http://www.networksolutions.com/whois/index.jsp> (27.6.2015);
48. <http://www.ocra.com/jurisdictions/usallc.asp>; <http://www.legalmatch.com/law-library/article/limited-liability-company-llc-capital-structure.html> (26.6.2015);
49. [http://www.project-bridge.net/slo/storitve/podjetnisko\\_svetovanje/faq/ustanovitev\\_podjetja/index.html](http://www.project-bridge.net/slo/storitve/podjetnisko_svetovanje/faq/ustanovitev_podjetja/index.html) (20.4.2015);
50. <http://www.sos.ca.gov/business-programs/business-entities/statements/>(27.6.2015);
51. <http://www.startupmaribor.si/sl-si/prostori/prostori> (28.06.2015);
52. <http://www.stat.si/StatWeb/pregled-podrocja?id=3&headerbar=2>(22.3.2015);
53. <http://www.stat.si/StatWeb/pregled-podrocja?id=57&headerbar=10> (22.3.2015);
54. <http://www.stat.si/StatWeb/pregled-podrocja?id=86&headerbar=0> (22.3.2015);
55. <http://www.tax-rates.org/california/sales-tax> (15.6.2015);
56. <http://www.tradingeconomics.com/austria/corporate-tax-rate> (27.6.2015);
57. [http://www.trident.si/gd\\_kaj.html](http://www.trident.si/gd_kaj.html) (27.6.2015);
58. [http://www.trident.si/gd\\_primeri.html](http://www.trident.si/gd_primeri.html) (27.6.2015);
59. [http://www.uil-sipo.si/fileadmin/upload\\_folder/prispevki-mnenja/slaboverne-znamke.pdf](http://www.uil-sipo.si/fileadmin/upload_folder/prispevki-mnenja/slaboverne-znamke.pdf) (3. 4. 2015);
60. <http://www.uil-sipo.si/uil/dejavnosti/znamke/varstvo-znamke-v-tujini/> (5. 4. 2015);

61. <http://www.uil-sipo.si/uil/dodatno/koristni-viri/pristojbine-in-cenik-storitev/znamke/> (17. 3. 2015);
62. [http://www.uil-sipo.si/uploads/media/uil\\_Nicejska-klasifikacija-10\\_v01-2015.pdf](http://www.uil-sipo.si/uploads/media/uil_Nicejska-klasifikacija-10_v01-2015.pdf) (3. 4. 2015);
63. <http://www.wipo.int/about-wipo/en/finance/madrid.html> (20. 4. 2015);
64. <http://www.wipo.int/madrid/en/fees/calculator.jsp> (15. 4. 2015);
65. [http://www.wipo.int/madrid/en/madridgazette/remarks/ind\\_taxes.html](http://www.wipo.int/madrid/en/madridgazette/remarks/ind_taxes.html) (15. 4. 2015);
66. [http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty\\_id=8](http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=8) (7. 4. 2015);
67. [http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty\\_id=21](http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=21) (7. 4. 2015);
68. <http://www.worldwide-tax.com/austria/austriataxes.asp> (24.6.2015);
69. <http://www.worldwide-tax.com/austria/austriataxes.asp> (8.7.2015);
70. <https://h2o.law.harvard.edu/cases/8/export> (20.6.2015);
71. <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/385/374/case.html> (21.6.2015);
72. <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/420/469/case.html> (20.6.2015);
73. <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/433/562/case.html> (19.6.2015);
74. <https://www.bmf.gv.at/> (3.7.2015);
75. <https://www.facebook.com/brightvisuals?fref=ts> (16.5.2015);
76. <https://www.gov.uk/income-tax-rates> (27.6.2015);
77. <https://www.gov.uk/income-tax-rates/current-rates-and-allowances> (27.6.2015);
78. <https://www.gov.uk/vat-rates> (8.7.2015);
79. <https://www.tmdn.org/tmview/welcome> (20. 3. 2015);
80. Informacijski pooblaščenec: Varstvo osebnih podatkov in mediji, Informacijski pooblaščenec, URL:[https://www.ip-rs.si/fileadmin/user\\_upload/Pdf/smernice/OP\\_in\\_mediji.pdf](https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/smernice/OP_in_mediji.pdf) (4. 7. 2015);



81. Limited Liability Company, URL: <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Limited+Liability+Company> (26.6.2015);
82. Limited Liability Company (LCC), URL: [https://www.ftb.ca.gov/businesses/bus\\_structures/LLcompany.shtml#key\\_features](https://www.ftb.ca.gov/businesses/bus_structures/LLcompany.shtml#key_features) (24.6.2015);
83. Limited Liability Company, URL: <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Limited+Liability+Company> (26.6.2015);
84. Minimum wages in Austria, 2014, URL: <http://www.wageindicator.org/main/salary/minimum-wage/austria> (23.6.2015);
85. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Začasno in občasno delo dijakov in študentov, URL: [http://www.mdds.gov.si/si/delovna\\_podrocja/delovna\\_razmerja\\_in\\_pravice\\_iz\\_dela/delovna\\_razmerja/zacasno\\_in\\_obcasno\\_delo\\_dijakov\\_in\\_studentov/](http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/delovna_razmerja/zacasno_in_obcasno_delo_dijakov_in_studentov/) (24. 6. 2015);
86. Ministrstvo za finance, Davek od dohodkov pravnih oseb, URL: [http://www.fu.gov.si/davki\\_in\\_druge\\_dajatve/podrocja/davek\\_od\\_dohodkov\\_pravnih\\_oseb\\_dpo/](http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/davek_od_dohodkov_pravnih_oseb_dpo/) (20.6.2015);
87. Ministrstvo za finance, Dohodnina – fizične osebe – pojasnila, URL: [http://www.durs.gov.si/si/fizicne\\_osebe/dohodnina\\_za\\_fizicne\\_osebe\\_pojasnila/](http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_pojasnila/) (27.6.015);
88. Ministrstvo za finance: Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2014, URL: [http://www.durs.gov.si/si/davki\\_predpisi\\_in\\_pojasnila/dohodnina\\_pojasnila/stopnje\\_dohodnine\\_za\\_leto\\_2014/lestvica\\_za\\_odmero\\_dohodnine\\_in\\_olajsave\\_za\\_leto\\_2014/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2014/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2014/) (27.6.2015);
89. Ministrstvo za finance: Povečanje stopenj DDV po ziprs1314-a, URL: [http://www.durs.gov.si/si/davki\\_predpisi\\_in\\_pojasnila/davek\\_na\\_dodano\\_vrednost\\_pojasnila/stopnja\\_ddv/povecanje\\_stopenj\\_ddv\\_po\\_ziprs1314\\_a/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/davek_na_dodano_vrednost_pojasnila/stopnja_ddv/povecanje_stopenj_ddv_po_ziprs1314_a/) (27.6.2015);



90. Odločbe in mnenja Informacijskega pooblaščenca – varstvo osebnih podatkov, Fotografiranje naključnih oseb v javnosti pri nas, URL: [https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx\\_jzvopdecisions\\_pi1%5BshowUid%5D=2075&tx\\_jzvopdecisions\\_pi1%5BhighlightWord%5D=Fotografiranje%20naklju%C4%8Dnih%20oseb%20na%20javnih%20povr%C5%A1inah&cHash=0d6ba336474d7287360f126ea7e63bbe](https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUid%5D=2075&tx_jzvopdecisions_pi1%5BhighlightWord%5D=Fotografiranje%20naklju%C4%8Dnih%20oseb%20na%20javnih%20povr%C5%A1inah&cHash=0d6ba336474d7287360f126ea7e63bbe) (27. 6. 2015);
91. Odločbe in mnenja Informacijskega pooblaščenca – varstvo osebnih podatkov, Fotografiranje udeležencev raznih seminarjev in objava fotografij, URL: [https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx\\_jzvopdecisions\\_pi1%5BshowUid%5D=1264&cHash=0ab8c27ff0db542ab197cf38a4e21d2c](https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUid%5D=1264&cHash=0ab8c27ff0db542ab197cf38a4e21d2c) (27. 6. 2015);
92. Odločbe in mnenja Informacijskega pooblaščenca – varstvo osebnih podatkov, Snemanje oseb in vozil na ulici brez vednosti posameznika in objava posnetkov na internetu, URL: [https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx\\_jzvopdecisions\\_pi1%5BshowUid%5D=1715&cHash=5948aeda63272c851ba303e5b83283c6](https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUid%5D=1715&cHash=5948aeda63272c851ba303e5b83283c6) (27. 6. 2015);
93. Odvetnik, Revija Odvetniške zbornice Slovenije/ Leto XII, št. 4 (50), 2010, URL: <http://www.odv-zb.si/upload/revija/ODVETNIK%20st%2050-zbornica.pdf> (27. 6. 2015);
94. Rates and allowances: Corporation Tax; URL: <https://www.gov.uk/government/publications/rates-and-allowances-corporation-tax/rates-and-allowances-corporation-tax> (27.6.2015);
95. Regiolab, Ustanovitev in registracija podjetij v Avstriji, URL: <http://www.ragor.si/data/files/1366718600.pdf> (24.6.2015);



96. Register a private limited company online, URL: <https://www.gov.uk/register-a-company-online> (4.6.2015);
97. Register a trademark, URL: <https://www.gov.uk/register-a-trademark> (28.6.2015);
98. Registering a Fictitious Business Name, URL:  
<http://www.business.ca.gov/StartaBusiness/RegisteringaBusiness/FictitiousBusinessName.aspx> (24.6.2015);
99. Set up a private limited company, URL: <https://www.gov.uk/limited-company-formation/register-your-company> (26.6.2015);
100. Set up a private limited company, URL: <https://www.gov.uk/limited-company-formation/shareholders> (26.6.2015);
101. Set up a private limited company, URL: <https://www.gov.uk/limited-company-formation/memorandum-and-articles-of-association> (24.6.2015);
102. Setting up in the UK - branch or subsidiary?, URL:  
<http://www.donaldreid.co.uk/blog/setting-up-in-the-uk-branch-or-subsiary> (28.6.2015);
103. Setup a branch in the UK, URL: <http://www.kevinbeare.com/our-thoughts/legal-structures/setup-branch-uk> (27.6.2015);
104. Tax Foundation, URL: <http://taxfoundation.org/state-tax-climate/california> (27.6.2015);
105. Taxes on business income in California, URL:  
<http://www.bizfilings.com/toolkit/sbg/tax-info/state-taxes/business-income/california-taxes-on-business-income.aspx> (27.6.2015);
106. The Startups Team: Setting up a limited company, 2015, URL:  
<http://startups.co.uk/setting-up-a-limited-company/> (15.6.2015);

107. The Tax Burden on Personal Dividend Income across the OECD 2015, URL:  
<http://taxfoundation.org/article/tax-burden-personal-dividend-income-across-oecd-2015>  
(27.6.2015);
108. Thornton, G: Global Expatriate Tax Guide, 2014; URL:  
[http://www.granthornton.global/globalassets/insights/article-pdfs/2014/expat-tax-ebook-2014\\_v2\\_final.pdf](http://www.granthornton.global/globalassets/insights/article-pdfs/2014/expat-tax-ebook-2014_v2_final.pdf), p. 14 (5.5.2015);
109. Ustanavljanje družb v Veliki Britaniji, URL:  
[http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki\\_o\\_drzavah/Velika\\_Britanija/Poslovanje/Ustanavljanje\\_druz\\_b\\_in\\_zaposlovanje\\_6073.aspx](http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki_o_drzavah/Velika_Britanija/Poslovanje/Ustanavljanje_druz_b_in_zaposlovanje_6073.aspx) (27.6.2015);
110. Ustanavljanje družb v ZDA, URL:  
[http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki\\_o\\_drzavah/ZDA/Poslovanje/Ustanavljanje\\_druz\\_b\\_in\\_zaposlovanje\\_6074.aspx](http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Podatki_o_drzavah/ZDA/Poslovanje/Ustanavljanje_druz_b_in_zaposlovanje_6074.aspx) (27.6.2015);
111. World Bank Group: Ease of doing business in Austria, URL:  
<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/austria> (27.6.2015);
112. World Bank Group: Starting a business in Austria, URL:  
<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/austria/starting-a-business/> (5.5.2015);
113. World Bank Group: Starting business in United Kingdom, URL:  
<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/united-kingdom/starting-a-business>  
(27.6.2015);
114. [www.ess.gov.si](http://www.ess.gov.si) (28.06.2015);
115. [www.kwt.or.at](http://www.kwt.or.at) (3.7.2015);
116. [www.mddsz.gov.si](http://www.mddsz.gov.si) (28.06.2015);
117. [www.notar.si](http://www.notar.si) (27.3.2015);
118. [www.podjetniskisklad.si](http://www.podjetniskisklad.si) (15.05.2015);
119. [www.racunovodja.com/izracuni](http://www.racunovodja.com/izracuni) (24. 6. 2015).



## XI. Priloge

### PRILOGA 1 – ZAHTEVA ZA REGISTRACIJO ZNAMKE

<b>ZAHTEVA ZA REGISTRACIJO ZNAMKE</b>	
<b>1. Naslov za obveščanje:</b>  T: F: šifra:	<b>Potrdilo o prejemu prijave (izpolni urad)</b>  Datum vložitve prijave: .....  Številka prijave: Z- .....  Žig urada in podpis:
<b>2. Prijavitelj:</b> (priimek, ime in naslov, za pravne osebe firma in sedež)	
<b>3. Zastopnik:</b> (ki je vpisan v register pri uradu) ..... Registrska številka: .....	
<b>4. Znak je:</b> <input type="checkbox"/> v črno-beli tehniki <input type="checkbox"/> v barvi (navedite barvo oziroma kombinacijo barv): ..... <input type="checkbox"/> tridimenzionalen <input type="checkbox"/> zvočen	<b>5. Videz znaka:</b>
<b>6. Transkripcija znaka:</b> (če je mogoča)	
<b>7. Objava in registracija znaka:</b> <input type="checkbox"/> prijavitelj želi, da urad objavi in registrira znamko v standardnih črkah, ki jih urad uporablja <input type="checkbox"/> prijavitelj želi, da urad objavi in registrira znamko tako, kot je predstavljena v rubriki 5	
<b>8. Vrsta znamke:</b> <input type="checkbox"/> kolektivna (označite, če je prijava za kolektivno znamko)	



<b>9. Navedba razredov po nicejski klasifikaciji blaga in storitev:</b>	<b>Skupaj razredov:</b>
<b>10. Podatki o zahtevani prednostni pravici in podlagi zanjo:</b>	
<b>11. Izjava:</b> <input type="checkbox"/> izjava o skupnem predstavniku: _____	

## 12. Priloge:

- seznam blaga in/ali storitev; število izvodov \_\_\_\_\_
- prikaz znaka; število izvodov \_\_\_\_\_
- zvočni zapis znaka: CD avdio (CD-DA) ali MP3 datoteka
- potrdilo o plačilu prijavnje pristojbine
- pravilnik o kolektivni znamki
- pooblastilo zastopniku
- generalno pooblastilo zastopniku je deponirano pri uradu pod št.: \_\_\_\_\_
- opis tridimenzionalnega znaka
- prijava je bila predhodno posredovana po faksu
- \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
Priimek in ime ter podpis prijavitelja (zastopnik)



## PRILOGA 2 – ZAHTEVA ZA MEDNARODNO REGISTRACIJO ZNAMKE

OBRAZEC URSIL MZ-1/1

(marec 2015)

REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO  
URAD RS ZA INTELEKTUALNO LASTNINO

### ZAHTEVA ZA MEDNARODNO REGISTRACIJO ZNAMKE

<b>1. DRŽAVA POGODBENICA: Slovenija</b>
<b>2. VLOŽNIK</b>
(podatki o nosilcu znamke, vpisane v register urada):
a) Ime: .....
b) Naslov: .....
c) Naslov za dopisovanje: .....
d) Telefon: ..... Faks: .....
e) E-pošta: .....
<b>3. UPRAVIČEN DO VLOŽITVE</b>
a) Označite ustrezno:



- Vložnik ima resno in dejansko podjetje v državi pogodbenici
- Vložnik ima stalno prebivališče v državi pogodbenici
- Vložnik je državljan države pogodbenice

#### 4. ZASTOPNIK

Ime: .....

Naslov: .....

Telefon: ..... Faks: .....

#### 5. DOMAČA REGISTRACIJA

Številka domače prijave ali registracije: .....

Datum vložitve domače prijave: .....





## 6. PREDNOSTNA PRAVICA

- Vložnik uveljavlja prednostno pravico

Urad, pri katerem je bila vložena prijava: URAD RS ZA INTELEKTUALNO LASTNINO

Številka prijave: ..... Datum prijave: .....

V primeru, da se prednostna pravica zahteva le za del proizvodov in storitev, navedite, za katere proizvode in storitve se zahteva:

.....

## 7. VIDEZ ZNAMKE

- a) Videz znamke — tak, kot je v nacionalnem registru:

- b)  Vložnik izjavlja, da je znak v besedi z običajnimi črkami

## 8. BARVE

- Zahtevana barva ali kombinacija barv (navedite v primeru, ko znamka ni črno-bela):



.....

## 9. RAZNO

a) Transliteracija znamke, če je potrebno: .....

b) Prevod znamke v francoščino, če je mogoč: .....

c) Če je potrebno, s križcem označite ustrezno:

Trodimenzionalna znamka

Kolektivna znamka



## 10. SEZNAM BLAGA IN STORITEV

a) Navedite razred in seznam blaga in storitev, za katere se zahteva varstvo

Razred:            Blago in storitve:

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

b)  Vložnik vlaga omejen seznam blaga in storitev za eno ali več držav pogodbenic:

Država            Blago in storitve:

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....



če je za seznam na obrazcu premalo prostora, označite s križcem in uporabite dodatni list

## 11. DRŽAVE POGODBENICE

Označite s križcem države, v katerih se zahteva varstvo:

**A** = država, članica Aranžmaja**P** = država, članica Protokola**A+P** = država, članica Aranžmaja in Protokola

<input type="checkbox"/> <b>AG</b> Antigua in Barbuda (P)	<input type="checkbox"/> <b>EE</b> Estonija (P)	<input type="checkbox"/> <b>LR</b> Liberija (A)	<input type="checkbox"/> <b>RW</b> Ruanda (P)
<input type="checkbox"/> <b>AL</b> Albanija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>EG</b> Egipt (A)	<input type="checkbox"/> <b>LS</b> Lesoto (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>SD</b> Sudan (A)
<input type="checkbox"/> <b>AM</b> Armenija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>EU</b> Evropska skupnost (P) <sup>1</sup>	<input type="checkbox"/> <b>LT</b> Litva (P)	<input type="checkbox"/> <b>SE</b> Švedska (P)
<input type="checkbox"/> <b>AU</b> Avstralija (P)	<input type="checkbox"/> <b>ES</b> Španija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>LV</b> Latvija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>SG</b> Singapur (P) <sup>2</sup>
<input type="checkbox"/> <b>AT</b> Avstrija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>FI</b> Finska (P)	<input type="checkbox"/> <b>MA</b> Maroko (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>SK</b> Slovaška (A+P)
<input type="checkbox"/> <b>AZ</b> Azerbajdžan (A)	<input type="checkbox"/> <b>FR</b> Francija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>MC</b> Monako (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>SL</b> Sierra Leone (A+P)
<input type="checkbox"/> <b>BA</b> Bosna in Hercegovina (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>GB</b> Združeno kraljestvo (P) <sup>2</sup>	<input type="checkbox"/> <b>MD</b> Moldavija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>SM</b> San Marino (A)
<input type="checkbox"/> <b>BG</b> Bolgarija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>GE</b> Gruzija (P)	<input type="checkbox"/> <b>ME</b> Črna gora (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>ST</b> Demokratična republika Sao Tome in Principe (P)
<input type="checkbox"/> <b>BH</b> Bahrein (P)	<input type="checkbox"/> <b>GH</b> Gana (P) <sup>4</sup>	<input type="checkbox"/> <b>MG</b> Madagaskar (P)	<input type="checkbox"/> <b>SY</b> Arabska sirska republika (A+P)
<input type="checkbox"/> <b>BQ</b> Otoki Bonaire, Saba in St. Eustatius (P)	<input type="checkbox"/> <b>GR</b> Grčija (P)	<input type="checkbox"/> <b>MK</b> Makedonija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>SZ</b> Svazi (A+P)
<input type="checkbox"/> <b>BT</b> Butan (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>HR</b> Hrvaška (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>MN</b> Mongolija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>SX</b> St. Maarten (A+P) <sup>5</sup>
<input type="checkbox"/> <b>BW</b> Bocvana (P)	<input type="checkbox"/> <b>HU</b> Madžarska (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>MX</b> Mehika (P)	<input type="checkbox"/> <b>TJ</b> Tadžikistan (A)
<input type="checkbox"/> <b>BX</b> Beneluks (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>IE</b> Irska (P) <sup>2</sup>	<input type="checkbox"/> <b>MZ</b> Mozambik (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>TM</b> Turkmenistan (P)
<input type="checkbox"/> <b>BY</b> Belorusija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>IL</b> Izrael (P)	<input type="checkbox"/> <b>NA</b> Namibija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>TN</b> Tunizija (P)
<input type="checkbox"/> <b>CH</b> Švica (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>IN</b> Indija (P) <sup>2</sup>	<input type="checkbox"/> <b>NO</b> Norveška (P)	<input type="checkbox"/> <b>TR</b> Turčija (P)
<input type="checkbox"/> <b>CN</b> Kitajska (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>IS</b> Islandija (P)	<input type="checkbox"/> <b>NZ</b> Nova Zelandija (P) <sup>2</sup>	<input type="checkbox"/> <b>UA</b> Ukrajina (A+P)
<input type="checkbox"/> <b>CO</b> Kolumbija (P)	<input type="checkbox"/> <b>IR</b> Iran (Islam. rep.) (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>OA</b> Afriška organizacija za intelektualno lastnino – OAPI (P)	<input type="checkbox"/> <b>US</b> Združene države Amerike (P) <sup>3</sup>
<input type="checkbox"/> <b>CU</b> Kuba (A+P) <sup>4</sup>	<input type="checkbox"/> <b>IT</b> Italija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>OM</b> Sultanat Oman (P)	<input type="checkbox"/> <b>UZ</b> Uzbekistan (A+P)
<input type="checkbox"/> <b>CW</b> Curaçao (P)	<input type="checkbox"/> <b>JP</b> Japonska (P) <sup>4</sup>	<input type="checkbox"/> <b>PH</b> Filipini (P)	<input type="checkbox"/> <b>VN</b> Vietnam (A+P)
<input type="checkbox"/> <b>CY</b> Ciper (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>KE</b> Kenija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>PL</b> Poljska (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>ZM</b> Zambija (P)
<input type="checkbox"/> <b>CZ</b> Češka republika (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>KG</b> Kirgizistan (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>PT</b> Portugalska (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>ZW</b> Zimbabve (P)
<input type="checkbox"/> <b>DE</b> Nemčija (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>KP</b> Demokratična ljudska republika Koreja (A+P)	<input type="checkbox"/> <b>RO</b> Romunija (A+P)	



<input type="checkbox"/> <b>DK</b> Danska (P)	<input type="checkbox"/> <b>KR</b> Republika Koreja (P)	<input type="checkbox"/> <b>RS</b> Srbija (A+P)	
<input type="checkbox"/> <b>DZ</b> Alžirija (A)	<input type="checkbox"/> <b>KZ</b> Kazahstan (A)	<input type="checkbox"/> <b>RU</b> Ruska federacija (A+P)	
	<input type="checkbox"/> <b>LI</b> Lihtenštajn (A+P)		

<sup>1</sup> Označitev varstva v Evropski skupnosti (EU) – obvezno označiti jezik, v katerem želite, da teče postopek registracije na uradu Evropske skupnosti.

francoščina     nemščina     angleščina     španščina     italijanščina

<sup>2</sup> Označitev varstva v **IN, GB, NZ, IE** ali **SG** pomeni hkrati izjavo vložnika, da bo znamko uporabljal.

<sup>3</sup> Označitev varstva **US** (ZDA): obvezno je potrebno predložiti obrazec MM18 – izjava o namenu uporabe znamke.

<sup>4</sup> Za Kubo, Gano in Japonsko (**CU, GH, JP**) so pristojbine plačljive v dveh delih. Prvi del se poravnava ob vložitvi, o datumu in znesku plačila drugega dela pa se imetnika mednarodne registracije obvesti ob registraciji znamke, če bo ta registrirana.

<sup>5</sup> Ozemlje, ki je pripadalo nekdanjim Nizozemskim Antilom.

## 12. PODPIS VLOŽNIKA ALI ZASTOPNIKA

Podpis: .....

Datum: .....

## 13. POTRDITEV PRAVILNOSTI PODATKOV

**IZPOLNI URAD**



## PRILOGA 3 - DECLARATION OF INTENTION TO USE THE MARK – UNITED STATES OF AMERICA

**MM18(E)**

MADRID AGREEMENT AND PROTOCOL CONCERNING THE  
INTERNATIONAL REGISTRATION OF MARKS

### DECLARATION OF INTENTION TO USE THE MARK–UNITED STATES OF AMERICA

(to be annexed to each international application or subsequent designation in which the United States of America is a designated Contracting Party)

#### **IMPORTANT**

1. This form contains the exact wording of the declaration of intention to use the mark required by the United States of America. It should not be amended in any respect. Deletions, modifications or Inclusions of text will result in the declaration being considered as irregular.
2. The United States of America requires that the declaration of intention to use the mark be made in English, even if the international application or the subsequent designation is in French or Spanish. Therefore, **this form is available in English only.**

World Intellectual Property Organization  
34,chemindes Colombettes  
1211Geneva20, Switzerland  
Tel.(MadridCustomer Service):+41 (0)223388686  
Fax (MadridRegistry):+41(0)22740 1429  
e-mail:[intreg.mail@wipo.int](mailto:intreg.mail@wipo.int)–Internet:[www.wipo.int](http://www.wipo.int)

154





# MM18(E)

## DECLARATION OF INTENTION TO USE THE MARK: UNITED STATES OF AMERICA

By designating the United States in the international application/subsequent designation, the person signing below declares that:

- (1) the applicant/holder has a *bonafide* intention to use the mark in commerce that the United States Congress can regulate or in connection with the goods/services identified in the international application/subsequent designation;
- (2) he/she is properly authorized to execute this declaration on behalf of the applicant/holder;
- (3) he/she believes applicant/holder to be entitled to use the mark in commerce that the United States Congress can regulate or in connection with the goods/services identified in the international application/subsequent designation;
- and
- (4) to the best of his/her knowledge and belief no other person, firm, corporation, association, or other legal entity has the right to use the mark in commerce, either in the identical form thereof or in such near resemblance thereto as to be likely, when used or in connection with the goods/services of such other person, to cause confusion, or to cause mistake, or to deceive.

I declare under penalty of perjury under the law of the United States of America that all the foregoing statements are true and correct to the best of my knowledge and belief. I understand that willful false statements

and are punishable by fine or imprisonment, or both (18 U.S.C. §1001), 35 U.S.C.

§202(b) like may jeopardize the validity of the application or document or any registration resulting therefrom,

\_\_\_\_\_  
 Signature  
 execution (dd/mm/yyyy)

\_\_\_\_\_  
 Date of

\_\_\_\_\_  
 Signatory's Name  
 (Printed)

\_\_\_\_\_  
 Signatory's  
 Title

### INSTRUCTION

This declaration must be signed by:

- (1) the applicant/holder or a person with legal authority to bind the applicant/holder; or
- (2) a person with first-hand knowledge of the facts and actual or implied authority to act on behalf of the applicant/holder; or
- (3) an attorney who is authorized to practice before the United States Patent and Trademark Office under 37 C.F.R. §10.1(c), who has an actual written or verbal power of attorney or an implied power of attorney from the applicant/holder.

### INFORMATION REQUIRED BY THE INTERNATIONAL BUREAU

- (a) Where the present declaration refers to an international application based on a basic application, indicate:  
 Basic application number: ..... Date of the basic application: ..... (dd/mm/yyyy), or
  - (b) Where the present declaration refers to an international application based on a basic registration, indicate:  
 Basic registration number: ..... Date of the basic registration: ..... (dd/mm/yyyy), or
  - (c) Where the present declaration refers to a subsequent designation of an international registration, indicate:  
 International registration number: .....
- International Bureau's reference (where applicable): .....
- Name of applicant/holder: ..... 155



## PRILOGA 4 – VZOREC POSODBENE POGODBE

\_\_\_\_\_ (naziv družbe)  
\_\_\_\_\_ (ulica)  
\_\_\_\_\_ (poštna številka, kraj)  
Davčna št.: \_\_\_\_\_,  
Matična št.: \_\_\_\_\_,  
ki jo zastopa \_\_\_\_\_,  
EMŠO: \_\_\_\_\_, v nadaljevanju posodnik;

**BV MEDIA, vizualne komunikacije d.o.o.**

**Podpeška cesta 153**

**1351 Brezovica pri Ljubljani**

**Davčna št.: SI 37236652**

**Matična št.: 6382991000,**

ki jo zastopa \_\_\_\_\_,

EMŠO: \_\_\_\_\_, v nadaljevanju izposojevalec

skleneta naslednjo

### POSODBENO POGODBO

#### 1. člen

1. Posodnik posodi izposojevalcu \_\_\_\_\_ [ime individualno določene stvari],  
znamke \_\_\_\_\_, leto izdelave \_\_\_\_\_, serijska številka \_\_\_\_\_, v  
približni vrednosti \_\_\_\_\_ €.

2. S to pogodbo se posodnik zaveže, da bo izposojevalcu izročil v neodplačno uporabo stvar, določeno v  
1. točki, izposojevalec pa se zaveže, da bo to stvar posodniku vrnil.

#### 2. člen

1. Izposoja predmeta iz 1. člena te pogodbe bo trajala \_\_\_\_\_ dni/mesecev, in sicer na naslovu  
\_\_\_\_\_.

2. Posodnik je upravičen kadarkoli zahtevati vračilo posojenega predmeta, če mu je potreben za lastno  
uporabo.

#### 3. člen

Posojeno stvar z 1. točke 1. člena te pogodbe lahko izposojevalec uporablja za naslednji namen:

\_\_\_\_\_.

#### 4. člen

Izposojevalec bo predmet iz 1. točke 1. člena te pogodbe prevzel pri posodniku ob podpisu te pogodbe in  
se zavezuje, da bo s posojenim predmetom ravnal strokovno in s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Po  
končani uporabi bo izposojeni predmet na svoje stroške vrnil posojevalcu na njegov dom.

#### 5. člen



Izposojevalec posojeni predmet uporablja brezplačno.

### 6. člen

1. Uporabnik mora na svoje stroške skrbeti za tekoče vzdrževanje posojenega predmeta.
2. Izposojevalec nosi stroške rednega vzdrževanja stvari. Za redne stroške vzdrževanja se štejejo zlasti \_\_\_\_\_.
3. Stroške izrednega vzdrževanja stvari nosi posodnik. Za izredne stroške vzdrževanja se štejejo zlasti \_\_\_\_\_.
4. V primeru poškodbe ali izgube posojenega predmeta je posojevalcu odškodninsko odgovoren oziroma mora poskrbeti za ustrezno nadomestilo poškodovanega ali izgubljenega predmeta, ne odgovarja pa za obrabo ob normalni uporabi posojenega predmeta.
5. Če izposojevalec stvar uporablja na nedovoljen način, je odgovoren za morebitno naključno uničenje ali poškodovanje.
6. Če izposojevalec z vrnitvijo stvari zamuja, je dolžan za vsak dan zamude plačati pogodbeno kazen v višini \_\_\_\_\_ €.

### 7. člen

Uporabnik sme posojeni predmet posoditi tretji osebi le po predhodem pisnem soglasju posojevalca.

### 8. člen

Ta pogodba je sestavljena v dveh enakih izvodih, od katerih prejme vsaka pogodbeni stranka po en izvod.

V \_\_\_\_\_, dne \_\_\_\_\_.

Posodnik:

Izposojevalec:

\_\_\_\_\_  
(tiskano)

\_\_\_\_\_  
(tiskano)

\_\_\_\_\_  
(podpis)

\_\_\_\_\_  
(podpis)



## PRILOGA 5 – VZOREC POGODBE O ZAPOSLOTVI

BV MEDIA, vizualne komunikacije, d.o.o., Vnanje Gorice, Podpeška cesta 153, 1351 Brezovica pri Ljubljani, matična številka: 6382991000, zastopnik in podpisnik Matej Marinko (v nadaljevanju delodajalec)

in

ime in priimek, datum rojstva, naslov stalnega prebivališča, EMŠO, davčna številka (v nadaljevanju delavec)

Sklepata v \_\_\_\_\_, dne \_\_\_\_\_ naslednjo

### POGODBO O ZAPOSLOTVI

#### 1. člen

Delodajalec in delavec sklepata pogodbo o zaposlitvi na podlagi in skladno z določili Zakona o delovnih razmerjih.

#### 2. člen

Z dnevom podpisa te pogodbe delodajalec in delavec skleneta delovno razmerje za

- a) Določen čas od \_\_\_\_ do \_\_\_\_ iz razloga \_\_\_\_\_
- b) Nedoločen čas

#### 3. člen

Delavec bo delo opravljal v poslovnih prostorih delodajalca (t.j. na sedežu delodajalca) in/ali na terenu (t.j. izven poslovnih prostorov delodajalca) in sicer v/na \_\_\_\_\_. Delavec bo opravljal delo s polnim/krajšim delovnim časom v trajanju 40/\_\_\_\_ ur tedensko. Dnevno razporeditev časa delovnega časa določi direktor oziroma po njem pooblaščen delavec delodajalca, v skladu z zakonskimi določbami in splošnimi akti družbe. Delo preko polnega delovnega časa se lahko odredi le v skladu z zakonskimi predpisi.

#### 4. člen

Delavec bo z delom pričel dne \_\_\_\_\_. Na ta dan se mora ob \_\_\_\_ uri javiti pri \_\_\_\_\_. Z dnevom nastopa dela začne delavec uživati vse pravice in obveznosti na podlagi opravljanja dela v delovnem razmerju in pravice vključitve v socialna zavarovanja na podlagi delovnega razmerja.

#### 5. člen (fakultativen)

Pogodbeni stranki se s podpisom pogodbe o zaposlitvi dogovorita tudi za poskusno delo. Poskusno delo delavca traja \_\_\_\_\_ dni/mesecev in se lahko podaljša v primeru odsotnosti delavca. V času poskusnega dela, delodajalec oziroma druga pooblaščen oseba spremlja delavčevo delo. Če delodajalec ugotovi, da delavec poskusnega dela ni uspešno opravil, lahko delavcu redno odpove pogodbo o zaposlitvi.

## 6. člen

Delavec bo opravljal svoje delo na delovnem mestu \_\_\_\_\_, za zasedbo katere izpolnjuje vse zahtevane in predpisane pogoje, med drugim, uspešno opravljeno poskusno delo in potrjena zdravstvena sposobnost za opravljanje določenega dela. Delavec bo na delovnem mestu, določenem s to pogodbo, opravljal naslednja dela:

-  
-

Poleg zgoraj navedenih del, je delavec na podlagi zakona in internih aktov delodajalca dolžan opravljati tudi druga dela in naloge.

## 7. člen

Osnovna (fiksna) plača delavce znaša \_\_\_\_\_ EUR bruto mesečno. Plača je sicer sestavljena iz fiksnega in variabilnega dela, ki je odvisen od delovne uspešnosti delavca. Višino variabilnega dela plače določajo akti delodajalca. Plača se delavcu izplača do 18. v mesecu za pretekli mesec na transakcijski račun. Delavec lahko kadarkoli pisno sporoči delodajalcu, da želi, da se mu plača izplačuje na drug račun ali na drug način. Delavcu pripadajo tudi druga povračila in prejemki po zakonu in kolektivni pogodbi.

## 8. člen

Delavcu, ki opravlja delo po tej pogodbi, pripada letni dopust v višini \_\_\_ dni. Celotno število pripadajočih dni letnega dopusta za posamezno koledarsko leto, se delavcu določi z odločbo o dopustu na podlagi določb ZDR in veljavne kolektivne pogodbe. Izrabo letnega dopusta delavca določa in odreja delodajalec glede na poslovne potrebe. Delavec lahko izrabi 1 dan dopusta na dan, ki ga določi sam/a, če predhodno najmanj 3 dni pred nameranim dnevom, ko želi izrabiti ta dan letnega dopusta, pisno obvesti delodajalca o nameri izrabe dopusta.

## 9. člen

Delavec mora svoje delo opravljati vestno, strokovno, pravočasno in po navodilih delodajalca oziroma nadrejenega delavca. Delavec mora pri svojem delu spoštovati in izvajati predpise o varnosti in zdravju pri delu ter delo opravljati pazljivo, da zavaruje svoje življenje in življenje in zdravje drugih oseb. Delavec mora obveščati delodajalca o bistvenih okoliščinah, ki vplivajo oziroma bi lahko vplivale na izpolnjevanje njegovih obveznosti iz te pogodbe. Delavec mora delodajalca obveščati o vsaki grozeči nevarnosti za življenje ali zdravje ali za nastanek materialne škode, ki jo zazna pri delu. Delavec je disciplinsko odgovoren za kršitev delovnih obveznosti ter materialno odgovoren za škodo, ki jo povzroči delodajalcu namerno ali iz malomarnosti.

## 10. člen

Delavec se je dolžan strokovno izpopolnjevati in slediti razvoju na področju kjer dela. Prav tako se je delavec dolžan izobraževati, če ga delodajalec napoti na izobraževanje.

Delodajalec se zaveže delavcu povrniti stroške za prevoz, kotizacijo oziroma šolnino in bivanje v kraju izobraževanja, če se delavka šola po nepotilu delodajalca.

## 11. člen

Delavec je dolžan ves čas trajanja delovnega razmerja varovati vse delodajalčeve poslovne skrivnosti, še zlasti podatke in informacije, ki so mu bili zaupani pri opravljanju dela ali je bil z njim seznanjen na drug način, predvsem pa ne sme tako pridobljenih podatkov in informacij izkoriščati za svojo osebno uporabo ali jih izdati tretjim osebam. Med poslovne skrivnosti so uvrščeni tudi vsi drugi podatki, ki niso izrecno opredeljeni kot poslovna skrivnost, je pa očitno, da bi delodajalcu nastala občutna škoda, če bi zanje izvedela nepooblaščen oseba. Če ravna delavec v nasprotju z zgornjo določbo in zaradi delodajalcu tega nastane škoda, ki je ni moč natančno določiti, je delavec delodajalcu dolžan plačati odškodnino v pavšalnem znesku \_\_\_\_\_ EUR.

#### **12. člen**

Konkurenčna klavzula – glej prilogo 2

#### **13. člen**

Delodajalec mora delavki zagotavljati delo, dogovorjeno s to pogodbo in vsa potrebna sredstva in delovni material, da lahko delavka nemoteno izpolnjuje svoje delovne obveznosti. Delodajalec mora delavki zagotavljati redno in v rokih v tej pogodbi dogovorjeno plačilo za opravljeno delo in povračilo stroškov, ki jih ima delavka v zvezi z delom. Delodajalec mora delavki zagotavljati pogoje za varno in zdravo delo v skladu s predpisi o varnosti in zdravju pri delu, izjavo o varnosti in oceno tveganj na delovnem mestu.

#### **14. člen**

Obe pogodbeni stranki lahko predlagata spremembo ali dopolnitev te pogodbe. Sprememba ali dopolnitev pogodbe je lahko le pisna, kot aneks k tej pogodbi.

#### **15. člen**

Za vprašanja, ki jih ta pogodba o zaposlitvi posebej ne ureja oziroma ne ureja drugače, se neposredno uporabljajo določbe splošno veljavnih predpisov ter normativnih aktov, ki zavezujejo delodajalca.

#### **16. člen**

Pogodba je sestavljena v dveh izvodih, en za delodajalca in en za delavca. Pogodba začne veljati z dnem podpisa pogodbenih strank.

Delodajalec:

Delavec:

### **PRILOGA 6 – VZOREC KONKURENČNE KLAUZULE**

#### **X. člen**

##### **Konkurenčna klavzula**

Stranki pogodbenega razmerja, ugotavljata, da bo delavec na delovnem mestu, določenem s to pogodbo, pridobival tehnična, proizvodna in poslovna znanja ter poslovne zveze, zaradi česar obstaja upravičen interes delodajalca, da v pogodbo vključi konkurenčno klavzulo.

Primeri tehničnih, proizvodnih in poslovnih znanj ter poslovnih zvez, ki jih bo delavec pridobil na delovnem mestu in predstavljajo ravnanja v nasprotju s to konkurenčno klavzulo so:

-



- 
- 
- ...in podobno (puščajo se odprta vrata za morebitne druge, primerljive kršitve)

Delavec mora prepovedi glede opravljanja določenih del iz prejšnjega odstavka spoštovati še \_\_\_(čas trajanja)\_\_\_ po prekinitvi pogodbe iz razlogov določenih v 40. členu Zakona o delovnih razmerjih. V zameno za spoštovanje konkurenčne klavzule, bo delodajalec v primeru, da delavec ne bo mogel pridobivati zaslužka, ki je primerljiv plači, ki jo je imel pri delodajalcu, mesečno izplačeval denarno nadomestilo v višini \_\_\_\_\_ EUR. (Pazi na omejitvev iz 41/II. člena ZDR-1) Delodajalec bo delavcu začel izplačevati nadomestilo na podlagi njegove utemeljene pisne zahteve, ki mora vsebovati podatek o trenutni zaposlitvi in višini plače, ki jo dobiva iz te zaposlitve. V primeru posredovanja napačnih podatkov, ki imajo za posledico preveliko izplačevanje nadomestila za spoštovanje klavzule, lahko delodajalec od delavca terjala vračilo preveč izplačanega nadomestila.

Če delavec ravna v nasprotju z zgornjimi odstavki in zaradi tega delodajalcu povzroči škodo, je dolžan delodajalcu plačati odškodnino v višini \_\_\_\_\_ EUR.





## PRILOGA 7 – VZOREC PODJEMNE POGODBE

BV MEDIA, vizualne komunikacije, d.o.o., Vnanje Gorice, Podpeška cesta 153, 1351 Brezovica pri Ljubljani, matična številka: 6382991000, zastopnik in podpisnik Matej Marinko (v nadaljevanju naročnik)

in

ime in priimek, naslov stalnega prebivališča, EMŠO, davčna številka, transakcijski račun (če gre za fizično osebo)

ali

ime in priimek, sedež, matična številka, davčna št. (če gre za samostojnega podjetnika - redko)

Sklepata v \_\_\_\_\_, dne \_\_\_\_\_ naslednjo

### PODJEMNO POGODBO (POGODBO O DELU)

#### 1. člen

Pogodbeni stranki sklepata podjemno pogodbo na podlagi določb Obligacijskega Zakonika.

#### 2. člen

Podjemnik se s pogodbo zavezuje da bo v obdobju od \_\_\_ do \_\_\_ (ali v roku \_\_\_ dni) vestno in kot dober strokovnjak opravil naslednja dela:

-

-

Vsi zgoraj navedeni posli se bodo izvrševali izključno na območju \_\_\_\_\_.

#### 3. člen

Naročnik se zavezuje, da bo izvajalcu za delo, ki je predmet te pogodbe, na podlagi fakture izvajalca v roku 15 dni po njeni izstavitvi, plačal \_\_\_ € neto, z nakazilom na transakcijski račun izvajalca št. \_\_\_\_\_ pri \_\_\_\_\_ (banki).

#### 4. člen

Podjemnik se s podpisom te pogodbe zaveže:

- izvrševati posle iz te pogodbe vestno in strokovno t.j. kot dober strokovnjak;
- da bo pri izvrševanju poslov po tej pogodbi spoštoval morebitna navodila in zahteve naročnika;
- naročnika opozarjati na napake in pomanjkljivosti v njegovem naročilu ter na druge okoliščine, za katere je vedel ali bi bil moral vedeti in bi bile lahko pomembne za naročeno delo ali za njegovo pravočasno izvršitev, ker sicer odgovarja za škodo.

Podjemnik je naročniku odgovoren za vso škodo, ki bi jo ob izvajanju te pogodbe povzročil naklepno ali iz malomarnosti.



## 5. člen

Podjemnik se s podpisom te pogodbe zaveže spoštovati tudi:

- pravila in ukrepe varstva pri delu,
- notranji red in pravila gospodarske družbe, na območju katere izvršuje posle te pogodbe.

## 6. člen

Stranki se dogovorita, da bosta vse morebitne spore ali nesoglasja reševali sporazumno. V primeru, da sporazumna rešitev ni mogoča je krajevno pristojno sodišče v \_\_\_\_\_ .

## 7. člen

Pogodba prične veljati z dnevom podpisa obeh pogodbenih strank. Ta pogodba je sestavljena v dveh enakih izvodih, za vsako stranko en izvod.

Naročnik:

Podjemnik:



## PRILOGA 8 – VZOREC AVTORSKE POGODBE

BV MEDIA, vizualne komunikacije, d.o.o., Vnanje Gorice, Podpeška cesta 153, 1351 Brezovica pri Ljubljani, matična številka: 6382991000, zastopnik in podpisnik Matej Marinko (v nadaljevanju naročnik)

in

ime in priimek, naslov stalnega prebivališča, EMŠO, davčna številka, transakcijski račun (če gre za fizično osebo)

ali

ime in priimek, sedež, matična številka, davčna št. (če gre za samostojnega podjetnika)

(v nadaljevanju avtor)

Sklepata v \_\_\_\_\_, dne \_\_\_\_\_ naslednjo

### AVTORSKO POGODBO

#### 1. člen

Pogodbeni stranki uvodoma ugotavljata, da ima delo po tej pogodbi vse znake avtorskega dela po določilih Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah .

#### 2. člen

Avtor se s podpisom pogodbe zaveže, da bo v obdobju od \_\_\_\_ do \_\_\_\_ (ali v roku \_\_\_\_ dni) za naročnika opravil naslednja dela:

- 
- 

#### 3. člen

Avtor se zavezuje, da bo svoje delo opravil z najvišjo stopnjo profesionalne in strokovne skrbnosti in da bo upošteval navodila naročnika. Naročnik ima pravico nadzorovati izvajanje dela avtorja vendar hkrati ne sme poseči v avtorjevo svobodo znanstvenega in umetniškega ustvarjanja.



#### 4. člen

Naročnik se zaveže, da bo avtorju za njegova dela po tej pogodbi plačal avtorski honorar v višini \_\_\_\_\_ EUR neto. Naročnik se zaveže honorar izplačati z nakazilom na avtorjev transakcijski račun v roku 15 dni od izstavitve zahtevka za plačilo.

#### 5. člen

Avtor ohrani pri svojem delu vse moralne avtorske pravice, naročniku pa proti plačilu honorarja iz te pogodbe, prepusti vse svoje materialne in druge avtorske pravice - šteje se, da so te pravice izključno prenesene na naročnika.

#### 6. člen

Stranki se dogovorita, da bosta vse morebitne spore ali nesoglasja reševali sporazumno. V primeru, da sporazumna rešitev ni mogoča je krajevno pristojno sodišče v \_\_\_\_\_ .

#### 7. člen

Pogodba prične veljati z dnevom podpisa obeh pogodbenih strank. Ta pogodba je sestavljena v dveh enakih izvodih, za vsako stranko en izvod.

Naročnik:

Podjemnik: